

รายงานกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม

เรื่อง

การเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง

(The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group
on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance)

โดย

รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ
จาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) การเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง

(ภาษาอังกฤษ) The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance

ชื่อคณะผู้ดำเนินโครงการ รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์

หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ที่อยู่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
หมายเลขโทรศัพท์ (มือถือ) ๐๖๓ ๙๖๙ ๑๙๕๕ โทรสาร ๐๔๔ ๖๑๒ ๘๕๘
e-mail sombat.pj@bru.ac.th

งบประมาณ ได้รับงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

งบประมาณที่ได้รับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ระยะเวลาทำกิจกรรม ตั้งแต่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๕ ถึง ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖

สรุปกิจกรรม

เป้าหมายหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) คือการเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ อันเป็นการสนองหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) ในพื้นที่ชนบทชายแดนไทยกัมพูชาคือตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง สวนยางพารา และมีแรงงานนอกภาคเกษตรประกอบอาชีพเสริมด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมตามภูมิปัญญาดั้งเดิม แต่การพัฒนาสินค้าชุมชนประเภทผ้าไหมมัดหมี่ทอมือมีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อสินค้าจากตลาดสาย สีสันและเนื้อผ้า

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อสกัดองค์ความรู้เป็นคู่มือผลิตถ่ายทอดแก่แรงงานนอกภาคเกษตร
๒. เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบ การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ และการตลาด
๓. เพื่อวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินกิจกรรม

เริ่มจากการจัดการความรู้จากผลจากงานวิจัยโครงการทั้งสองเรื่องคือโครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วจัดทำเป็น (ร่าง) คู่มือเพื่อถ่ายทอดแก่กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู จำนวน ๒๐ คน โดยการจัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สดและการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม จากนั้นทำการติดตามผลเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอน จากนั้นจัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล ได้แก่

หมู่ที่ ๒, ๘, ๑๐, ๑๒ และ ๑๓ รวมจำนวน ๒๐ คน และมีการติดตามผลยังกลุ่มขยายผล และตรวจสอบตัวอย่างผ้าที่ผลิตได้เพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จากนั้นจัดอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต กำหนดราคาจำหน่ายและการตลาดแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลแล้วทำการประชุมสรุปบทเรียน ติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ภายใน ๓ เดือนหลังการผลิตสินค้าต้นแบบ จัดทำเป็นคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง และเขียนรายงานผลการดำเนินกิจกรรมส่งมอบแก่แหล่งทุน

ผลดำเนินการ

๑. คู่มือการออกแบบโครงสร้างในงานไหมมัดหมี่ จำนวน ๕๐๐ เล่ม
๒. ถ่ายทอดแบบลายผ้าลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ ลาย ผลิตต้นแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายใหม่ จำนวน ๓๒ ผืน ซึ่งเป็นผลงานการออกแบบ และผลิตตามภูมิปัญญาของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล โดยมีผู้มีส่วนร่วมในการผลิตที่ได้รับการพัฒนาทักษะการออกแบบและการผลิต จำนวน ๔๐ คน

ผลลัพธ์

๑. กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะ โดยสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมนำไปสู่การปฏิบัติทำให้เกิดผลผลิตเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม มีการนำแบบลายมัดหมี่ และการย้อมสีธรรมชาติที่เรียนรู้จากการถ่ายทอดไปผลิตซ้ำเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของกลุ่ม สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สมาชิกคนอื่นของกลุ่ม และกลุ่มขยายผล นอกจากนี้ กลุ่มผู้ผลิตได้มีการพัฒนาปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมาตรฐาน ทำให้สินค้าเข้าเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้กลุ่มได้อยู่ระหว่างการตรวจสอบเพื่อรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผ้าคลุมไหล่ รวมถึงโครงการมีส่วนร่วมสำคัญในการริเริ่มการนำใบยางพารา วัสดุที่ร่วงทิ้งในสวนยางพาราของตำบลสายตะกูมาเป็นวัสดุที่ให้สีธรรมชาติย้อมเส้นไหมได้สีน้ำตาลอมชมพูคล้ายการย้อมด้วยเปลือกของต้นประดู่ รวมถึงการกระตุ้นให้กลุ่มทดลองนำพืชพันธุ์ที่มีในชุมชนมาย้อมโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การใช้สารช่วยติด สมองตอบแนวความคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวทาง BCG Model

๒. กลุ่มขยายผลได้รับการพัฒนาทักษะ โดยสามารถนำได้รับความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการถ่ายทอดขยายผลนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้เกิดผลผลิตเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม และมีการถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิกคนอื่นภายในกลุ่ม รวมถึงกลุ่มทอผ้าอื่น ๆ ที่เข้าเยี่ยมชม หรือศึกษาดูงานที่กลุ่มได้ โดยที่กลุ่มขยายผลและกลุ่มเป้าหมายรวมเป็นเครือข่ายในการผลิตสินค้าในนามตำบลสายตะกู สามารถวางจำหน่ายสินค้าในแพลตฟอร์ม Shopee และเพจ SITAGAO-ผลิตภัณฑ์ตำบลสายตะกู โดยมีเยาวชนในชุมชนทำหน้าที่เป็นนักการตลาดออนไลน์

๓. สื่อในสังคมออนไลน์ จำนวน ๑ เพจ ในชื่อ Buri Craft เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ กิจกรรมของโครงการนี้สู่สาธารณะ

๔. สื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ (Line) ตลอดระยะเวลาของโครงการ แม้ว่าจะสิ้นสุดโครงการแล้วแต่สมาชิกยังคงส่งข้อความสื่อสารกันทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร และติดตามผลได้ต่อไปหลังสิ้นสุดโครงการ

ผลกระทบ

๑. ในช่วงดำเนินโครงการอยู่ในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เริ่มคลี่คลายลง กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูเริ่มมีคำสั่งซื้อในการผลิตผ้าทอมือจากหน่วยงานราชการที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการนี้ ทั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู สภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด และอำเภอบ้านกรวด หรือจากหน่วยงานภายนอกอื่น

เช่น ธนาคารออมสิน จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น ประกอบกับเริ่มมีกิจกรรมออกร้านตามงานเทศกาลที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้นทำให้กลุ่มทอผ้าเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชนให้เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

๒. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการสร้างโอกาสให้กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูให้เป็นที่รู้จักทั้งจากหน่วยงานราชการหลักในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ได้รับโอกาสคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอื่น ๆ ของหน่วยงาน เช่น โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเครือข่ายองค์ความรู้จังหวัดบุรีรัมย์ (KBO : Knowledge Based OTOP) ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U๒T For BCG) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รวมถึงสื่อมวลชนในระดับประเทศ เช่น ชมรมนักเขียนและผู้จัดทำหนังสือวิทยาศาสตร์ นจวท.

๓. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับมอบคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ จำนวน ๑๐๐ เล่ม เพื่อใช้ในการเผยแพร่ขยายผลความรู้สู่กลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป ผ่านทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนแต่ละอำเภอ

๔. กิจกรรมขยายผลโดยการเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และการเยี่ยมชมด้วยสื่อธรรมชาติ เช่น โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U๒T For BCG) ของตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน และตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน และเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ที่ให้เกียรติเชิญเป็นวิทยากรอบรมเยี่ยมชมด้วยสื่อธรรมชาติ แก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๔๐ คน

๕. หน่วยงานหลักในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู และสำนักงานพัฒนาชุมชนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด ร่วมประเมินผลสำเร็จของโครงการตระหนักถึงคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รวมถึงความเข้มแข็งและศักยภาพของประธานและสมาชิกกลุ่มทอผ้าจึงมีความมั่นใจในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนากับกลุ่มทอผ้าต่อไป เนื่องจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งในวาระแรก หากไม่มีโครงการนี้ย่อมอาจไม่มีโอกาสในการติดตามการทำงานของกลุ่มทอผ้าอย่างที่เป็นได้ ซึ่งเมื่อระยะเวลาผ่านไปของโครงการมีการสรุปบทเรียนจึงเกิดความเข้าใจการดำเนินงานของกลุ่ม เห็นทักษะฝีมือ เห็นผลิตภัณฑ์ผลงานของกลุ่มเป็นที่ประจักษ์ จึงตั้งใจในการส่งเสริมกลุ่มทอผ้าของตำบลสายตะกูต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. โครงการนี้เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มผู้ผลิตซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเขตชายแดนไทย-กัมพูชาของจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถจำแนกกลุ่มผู้ผลิตตามศักยภาพได้เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพปานกลาง จึงต้องมีการสนับสนุนเน้นการติดตามการรักษาคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนด้านการตลาด รวมถึงเร่งพัฒนากระบวนการผลิตให้สินค้าประเภทอื่น ๆ ให้ได้มาตรฐาน ทั้งเรื่องขนาดหน้ากว้างของผ้า ความยาวของผ้า ริ้วผ้า ความสม่ำเสมอของลาย และความสม่ำเสมอของสี โดยการวางแผนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน ตลาดประชารัฐ และสถาบันการศึกษา นักวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตในชุมชน

๒. โครงการนี้ได้สนับสนุนให้กลุ่มผู้ผลิตย้อมสีธรรมชาติจากพืชพันธุ์ในชุมชน กลุ่มทอผ้าเรียนรู้จากการถ่ายทอดและปฏิบัติได้เองอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาเป็นฐานเรียนรู้ในหมู่บ้านท่องเที่ยวตำบลสายตะกู จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวได้ต่อไปในอนาคต

๓. ลายมัดหมี่ที่ได้มีความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น สามารถพัฒนาเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ลายเครื่องเคลือบบ้านกรวด ซึ่งนำแรงบันดาลใจจากรูปแบบเครื่องเคลือบ ภาชนะดินเผาที่เป็นโบราณวัตถุสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๘ จากแหล่งเตาเผาเครื่องเคลือบดินเผาโบราณ อำเภอบ้านกรวดมาออกแบบเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของอำเภอบ้านกรวดต่อไปได้

๔. การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนหรือกลุ่มผู้ผลิต ควรมีกิจกรรมกลุ่มด้านการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่โดยการจัดให้มีการพบปะกันเป็นประจำและเปิดโอกาสให้มีการนำสมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนต่อการผลิต หรือการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยผ่านการหนุนเสริมกิจกรรมพัฒนา หรือถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกิดประโยชน์โดยตรงกับทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมในโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ สามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนั้น ผู้ดำเนินโครงการขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการดำเนินโครงการ ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มาลีณี จุฑาปะมา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชระ วชิรภัทรกุล คณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม รวมถึงบุคลากรของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในการอำนวยความสะดวกและประสานงานการดำเนินการโครงการด้วยดี

ขอบพระคุณพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ พัฒนาการตำบลสายตะกู ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกูและคณะผู้บริหาร กำนันตำบลสายตะกู ในความอนุเคราะห์ร่วมกิจกรรมในโครงการ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน รวมถึงแรงงานภาคนอกเกษตรกรรมซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอพื้นบ้านของตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ที่ร่วมกิจกรรมในโครงการด้วยความอุตสาหะ จนบังเกิดผลสำเร็จ

ผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานกิจกรรมครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษา ค้นคว้า ออกแบบและนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนาการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ที่มีความงาม สีสัน รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงคงอยู่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมให้สามารถดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริต่อไป

รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปผู้บริหาร.....	ข
บทคัดย่อ.....	ฉ
Abstract.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์.....	๔
ขอบเขตของการถ่ายทอดเทคโนโลยี.....	๔
แผนดำเนินงานตลอดโครงการ.....	๕
วิธีดำเนินงาน.....	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๘
บทที่ ๒ องค์ความรู้และเทคโนโลยี.....	๙
องค์ความรู้เดิมของชุมชน.....	๙
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู.....	๙
มัดหมี่ เทคนิคที่สะท้อนภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือ.....	๑๔
ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่.....	๑๔
องค์ความรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอด.....	๑๖
พฤติกรรมของผู้ซื้อผ้าไหมมัดหมี่.....	๓๑
แนวทางในการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ.....	๓๙
การคำนวณต้นทุน.....	๔๓
การแปรรูปผลิตภัณฑ์.....	๔๓
การส่งเสริมการตลาดด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์.....	๔๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๔๗
กลุ่มเป้าหมาย.....	๔๗
รายละเอียดของขั้นตอนดำเนินการ.....	๔๗
บทที่ ๔ ผลดำเนินการ.....	๖๑
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๑.....	๖๑
ผลการประเมินการจัดกิจกรรมที่ ๒.....	๖๒
ผลดำเนินการของกิจกรรมที่ ๓.....	๗๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๔	๘๒
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๕	๘๓
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๖	๘๕
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๗	๘๘
ผลการจัดกิจกรรมที่ ๘	๑๐๓
บทที่ ๕ สรุปผลดำเนินงานและข้อเสนอแนะ	๑๐๖
สรุปผลดำเนินงาน.....	๑๐๖
ข้อเสนอแนะ.....	๑๑๑
บรรณานุกรม.....	๑๑๓
ภาคผนวก.....	๑๒๐
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๕

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑.๑	หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง..... ๓
๒.๑	แผนที่ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์..... ๑๐
๒.๒	ผ้าไหมมัดหมี่ที่มีการผลิตในตำบลสายตะกู ก่อนดำเนินการของโครงการนี้ ๑๑
๒.๓	เปรียบเทียบการวางลายเพื่อกำหนดขนาดของลายที่โองมัดหมี่กับลายบนพื้นผ้า ๑๘
๒.๔	เปรียบเทียบทิศทางการวางลายจากเทคนิคการค้นหมี่แบบหมี่ร่ายกับแบบหมี่รวด..... ๑๙
๒.๕	เปรียบเทียบสัดส่วนของลายจากการค้นหมี่จำนวน ๒ รอบต่อลำและ ๓ รอบต่อลำ..... ๑๙
๒.๖	การมัดหมี่ตามตำแหน่งสีในลาย และการทอลายโพธิ์จักรพรรดิ ๒๐
๒.๗	ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งเงิน..... ๒๐
๒.๘	ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งจระเข้..... ๒๐
๒.๙	ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งตะแคง..... ๒๑
๒.๑๐	ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งตะแคง ๒๑
๒.๑๑	ผ้าไหมมัดหมี่ลายตะขำหน้าช้าง..... ๒๑
๒.๑๒	ผ้าไหมมัดหมี่ลายบันไดเงิน..... ๒๑
๒.๑๓	ผ้าไหมมัดหมี่ลายโพธิ์จักรพรรดิ..... ๒๒
๒.๑๔	ผ้าไหมมัดหมี่ลายวิมานแพ่น..... ๒๒
๒.๑๕	ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งคว่ำ..... ๒๒
๒.๑๖	ผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมประทีป..... ๒๒
๒.๑๗	ขั้นตอนการฟอกและการย้อมสีธรรมชาติ..... ๓๑
๒.๑๘	เทรนด์สีปี ๒๐๒๒..... ๓๕
๒.๑๙	เทรนด์สีปี ๒๐๒๓..... ๓๖
๒.๒๐	ไทยโทนแนวโน้มน้ำสี ฤดูใบไม้ผลิ/ฤดูร้อน ๒๕๖๕..... ๓๘
๒.๒๑	เครื่องมือ Ansoff's Matrix สำหรับคิดกลยุทธ์ในการขยายธุรกิจ..... ๓๙
๒.๒๒	แนวทางการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ..... ๔๒
๒.๒๓	หลักการตั้งราคาสินค้า..... ๔๓
๒.๒๔	ผ้าคลุมไหล่ไหมลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ๔๓
๒.๒๕	ตัวอย่างผ้าพันคอไหมย้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN ๔๔
๒.๒๖	ตัวอย่างชุดเสื้อกระโปรงสตรีตัดเย็บจากผ้าคลุมไหล่ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN..... ๔๔
๒.๒๗	ตัวอย่างกระเป๋าถือที่ตัดเย็บจากผ้าคลุมไหล่ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN..... ๔๕
๒.๒๘	ตัวอย่างเสื้อผ้าคลุม ๔๕
๒.๒๙	ตัวอย่างถุงกระดาษ กล่องกระดาษและป้าย Label ที่มีเครื่องหมายการค้าของกลุ่มผู้ผลิต ๔๖
๓.๑	คู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ ๔๘
๓.๒	บรรยากาศการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ฯ..... ๔๙
๓.๓	บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติ..... ๕๑

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
๓.๔ การติดตามการผลิตในพื้นที่ครั้งที่ ๑.....	๕๒
๓.๕ การติดตามการผลิตในพื้นที่ครั้งที่ ๒.....	๕๒
๓.๖ ประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล	๕๓
๓.๗ การติดตามกลุ่มขยายผล ครั้งที่ ๑	๕๔
๓.๘ การติดตามกลุ่มขยายผล ครั้งที่ ๒	๕๕
๓.๙ การส่งเอกสารและผ้าชิ้นตัวอย่าง เพื่อขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.).....	๕๕
๓.๑๐ การส่งมอบกล่องบรรจุภัณฑ์แก่กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล	๕๖
๓.๑๑ การอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด	๕๗
๓.๑๒ การทดสอบตลาด.....	๕๗
๓.๑๓ การออกร้าน และการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์	๕๘
๓.๑๔ การจำหน่ายสินค้าในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	๕๘
๓.๑๕ ประชุมสรุปทเรียน	๖๐
๔.๑ ผลงานผ้าคลุมไหล่ไหมย้อมสีธรรมชาติลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดของกลุ่มเป้าหมาย.....	๑๐๔
๔.๒ ผลงานผ้าคลุมไหล่ไหมย้อมสีธรรมชาติลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดของกลุ่มขยายผล.....	๑๐๕
๕.๑ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง.....	๑๑๐
๕.๒ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง	๑๑๐
๕.๓ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง	๑๑๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑.๑	แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ..... ๕
๑.๒	แผนการเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยี ๖
๒.๑	องค์ความรู้เดิมของชุมชน..... ๑๒
๒.๒	เปรียบเทียบองค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้ชุมชนกับองค์ความรู้เดิมของชุมชน..... ๑๓
๒.๓	รายชื่อพืชที่ให้สีในการย้อมไหม.....๒๙
๒.๔	รายชื่อพืชที่ให้สีในการย้อมไหม.....๒๙
๔.๑	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ..... ๖๒
๔.๒	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ..... ๖๒
๔.๓	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการปลูกต้นหม่อน..... ๖๓
๔.๔	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการเลี้ยงไหม..... ๖๓
๔.๕	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสาวไหม..... ๖๓
๔.๖	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านฟอก/ลอกขาว..... ๖๔
๔.๗	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการสี Huck..... ๖๔
๔.๘	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการค้นหมี่..... ๖๕
๔.๙	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการมัดหมี่..... ๖๕
๔.๑๐	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการย้อมสี..... ๖๕
๔.๑๑	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการทอ..... ๖๖
๔.๑๒	ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการตกแต่งสำเร็จ..... ๖๖
๔.๑๓	ประสบการณ์ของความเชี่ยวชาญ..... ๖๖
๔.๑๔	สภาพการผลิตด้านการออกแบบลวดลายมัดหมี่..... ๖๗
๔.๑๕	สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่..... ๖๗
๔.๑๖	สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่..... ๖๘
๔.๑๗	สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่..... ๖๘
๔.๑๘	สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่..... ๖๘
๔.๑๙	ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม..... ๖๙
๔.๒๐	ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง..... ๖๙
๔.๒๑	เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้..... ๗๐
๔.๒๒	ความรู้ความสามารถของวิทยากร..... ๗๐
๔.๒๓	วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย ๗๐
๔.๒๔	วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ..... ๗๑
๔.๒๕	สถานที่ในการจัดอบรม..... ๗๑
๔.๒๖	อุปกรณ์สื่อดัดค้น ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ..... ๗๑
๔.๒๗	อาหารกลางวัน..... ๗๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๘ อาหารว่างและเครื่องดื่ม.....	๗๒
๔.๒๙ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม.....	๗๒
๔.๓๐ ระยะเวลาในการจัดอบรม.....	๗๓
๔.๓๑ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้.....	๗๓
๔.๓๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๒.....	๗๔
๔.๓๓ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ.....	๗๕
๔.๓๔ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ.....	๗๖
๔.๓๕ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม.....	๗๖
๔.๓๖ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง.....	๗๗
๔.๓๗ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้.....	๗๗
๔.๓๘ ความรู้ความสามารถของวิทยากร.....	๗๗
๔.๓๙ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๗๘
๔.๔๐ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ.....	๗๘
๔.๔๑ สถานที่ในการจัดอบรม.....	๗๘
๔.๔๒ อุปกรณ์โสตทัศน ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ.....	๗๙
๔.๔๓ อาหารกลางวัน.....	๗๙
๔.๔๔ อาหารว่างและเครื่องดื่ม.....	๗๙
๔.๔๕ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม.....	๘๐
๔.๔๖ ระยะเวลาในการจัดอบรม.....	๘๐
๔.๔๗ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้.....	๘๐
๔.๔๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๓.....	๘๑
๔.๔๙ ผลการติดตามการผลิตในพื้นที่.....	๘๓
๔.๕๐ ผลตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์.....	๘๓
๔.๕๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ.....	๘๔
๔.๕๒ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ.....	๘๔
๔.๕๓ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการปลูกต้นหม่อน.....	๘๔
๔.๕๔ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการเลี้ยงไหม.....	๘๕
๔.๕๕ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสาวไหม.....	๘๕
๔.๕๖ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านฟอก/ลอกกาบ.....	๘๕
๔.๕๗ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการสีบุก.....	๘๖
๔.๕๘ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการคันหมี่.....	๘๖
๔.๕๙ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการมัดหมี่.....	๘๖
๔.๖๐ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการย้อมสี.....	๘๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๖๑ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการทอ.....	๘๗
๔.๖๒ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการตกแต่งสำเร็จ.....	๘๗
๔.๖๓ ประสบการณ์ของความเชี่ยวชาญ.....	๘๘
๔.๖๔ สภาพการผลิตด้านการออกแบบลวดลายมัดหมี่.....	๘๘
๔.๖๕ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่.....	๘๙
๔.๖๖ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่.....	๘๙
๔.๖๗ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่.....	๘๙
๔.๖๘ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่.....	๙๐
๔.๖๙ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม.....	๙๐
๔.๗๐ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง.....	๙๑
๔.๗๑ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้.....	๙๑
๔.๗๒ ความรู้ความสามารถของวิทยากร.....	๙๑
๔.๗๓ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๙๒
๔.๗๔ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ.....	๙๒
๔.๗๕ สถานที่ในการจัดอบรม.....	๙๒
๔.๗๖ อุปกรณ์โสตทัศน ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ.....	๙๓
๔.๗๗ อาหารกลางวัน.....	๙๓
๔.๗๘ อาหารว่างและเครื่องดื่ม.....	๙๓
๔.๗๙ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม.....	๙๔
๔.๘๐ ระยะเวลาในการจัดอบรม.....	๙๔
๔.๘๑ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้.....	๙๔
๔.๘๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๕.....	๙๕
๔.๘๓ ค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ใหม่ (กลุ่มทอผ้า ม.๓ ต.สายตะกู).....	๙๖
๔.๘๔ ค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ใหม่ (กลุ่มทอผ้า ม.๑๐, ม.๑๒, ม.๑๓ ต.สายตะกู).....	๙๗
๔.๘๕ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม.....	๙๘
๔.๘๖ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง.....	๙๘
๔.๘๗ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้.....	๙๙
๔.๘๘ ความรู้ความสามารถของวิทยากร.....	๙๙
๔.๘๙ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๙๙
๔.๙๐ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ.....	๑๐๐
๔.๙๑ สถานที่ในการจัดอบรม.....	๑๐๐
๔.๙๒ อุปกรณ์โสตทัศน ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ.....	๑๐๐
๔.๙๓ อาหารกลางวัน.....	๑๐๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๙๔ อาหารว่างและเครื่องดื่ม.....	๑๐๑
๔.๙๕ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม.....	๑๐๑
๔.๙๖ ระยะเวลาในการจัดอบรม.....	๑๐๒
๔.๙๗ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้.....	๑๐๒
๔.๙๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๗.....	๑๐๓

บทที่ ๑ บทนำ

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมในโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีรายละเอียดของโครงการ ดังนี้

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) มีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **การพึ่งตนเอง** และการจัดการตนเอง รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่ม โอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มี ความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชน**พึ่งพาตนเอง**และได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีกลไกการขับเคลื่อนระดับประเทศคือคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.) เป็นผู้ขับเคลื่อน และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็น ผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมการดำเนินงาน OTOP จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๑๖ ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุน ส่งเสริม ยกระดับผลิตภัณฑ์และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่ การค้าแบบสากล ทำให้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องนำสินค้าออกไปจำหน่ายนอกชุมชน รายได้อาจตกอยู่กับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเพียงบางกลุ่ม แต่ไม่สามารถกระจายถึง ประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร กอปร กับรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นกระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เจ้าของกิจการท่องเที่ยว ไม่ได้กระจายเข้าไปถึงชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น กรมพัฒนาชุมชนมีนโยบายเปลี่ยนแปลงจากยุคการผลิตสินค้าจำหน่ายสินค้า OTOP ออกจากชุมชนเพียง ด้านเดียว สู่การเพิ่มช่องทางสร้างรายได้ตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการขาย สินค้าภายในชุมชนที่มาจากนักท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ชุมชน ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิด สร้างสรรค์แปลงให้เป็นรายได้ เพื่อให้วิถีชีวิตแบบครอบครัวได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ไม่ต้องแข่งขันนำสินค้า ผลิตภัณฑ์ออกไปจำหน่ายภายนอกชุมชน เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันทำ ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางเที่ยวในระดับชุมชนที่มีเสน่ห์ดึงดูด และมีคุณค่าเพียงพอให้ นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม และใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรายได้จะกระจายอยู่กับคนในชุมชน เด็ก รุ่นใหม่ไม่เป็นแรงงานเคลื่อนย้ายออกจากชุมชน ทำให้ทุกคนมีความสุข เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง (จังหวัดบุรีรัมย์, ๒๕๖๑) จึงเกิดเป็นโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ริเริ่มและดำเนินกิจกรรมตามโครงการ และต้องชะลอโครงการลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ทำให้แรงงานถูกเลิกจ้างและกลับไปยังบ้านเกิด รวมถึงบัณฑิตจบใหม่แต่ไม่สามารถเข้าทำงานได้ จากการสำรวจผู้ที่ได้รับผลกระทบสูงสุดจากวิกฤต COVID-๑๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่าประชาชนกลุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ที่กำลังจะเรียนจบ มีแนวโน้มที่จะว่างงาน เนื่องจากภาคเอกชนชะลอการจ้างงาน จึงทำให้ลดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ หรือทักษะในการประกอบอาชีพจากการไม่ได้เข้าสู่ระบบการจ้างงานกว่า ๑.๓ ล้านคน และวัยทำงานที่เป็นคนว่างงานกว่า ๖ ล้านคน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๓) สถานการณ์ดังกล่าวทำให้บุคคลเหล่านี้ยังคงอยู่ที่บ้านเกิดไม่สามารถเข้าทำงานได้และต้องหาหนทางประกอบอาชีพภายในชุมชน ทั้งอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพนอกภาคเกษตรที่อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรบุคคลที่มีในชุมชน เช่น การแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม รวมถึงงานผ้าทอมือ

ในจังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีภูมิปัญญาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผลิตเป็นผ้าทอมือที่มีคุณภาพมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีในประเทศ มีกลุ่มแรงงานนอกภาคเกษตรเป็นผู้ผลิตในจังหวัดมากกว่า ๑๐๐ กลุ่ม รวมถึงในพื้นที่ชนบทชายแดนไทยกัมพูชาคือตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ไม้ลำประหลัง สวนยางพารา และมีแรงงานนอกภาคเกษตรประกอบอาชีพเสริมโดยได้รวมกลุ่มและไม่ได้รวมกลุ่มในแต่ละหมู่บ้านประมาณ ๖๐ คน เพื่อผลิตผ้าทอมือทั้งผ้าชิ้นใหม่มัดหมี่จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสินค้าจึงไม่หลากหลายและมีราคาต่อผืนสูงยากต่อการซื้อเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยวที่ในอนาคตอาจมีนักท่องเที่ยวข้ามแดนผ่านทางช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เชื่อมไปยังกลุ่มปราสาทบันทายฉมาร์ในราชอาณาจักรกัมพูชา นอกจากนี้ยังขาดการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ ผลิตลวดลายและย้อมสีเคมีตามความต้องการของผู้ผลิต ยังไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ขาดการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต จึงมีปัญหาเรื่องตลาดจำหน่ายสินค้าทำให้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้เท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากการศึกษาของ สรัญญา ศรีสุวรรณ (๒๕๕๒) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคกลุ่มอายุ ๒๕-๓๕ ปี พบว่าหลายคนที่ไม่ใช้ผ้ามัดหมี่เพราะผ้าดังกล่าวอยู่ในภาพลักษณ์ผ้าถุงผ้าถุงสำหรับผู้เฒ่าผู้แก่ หรือการศึกษาของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, (๒๕๔๖ : ๑๙) ที่ระบุว่า แม้แต่คนวัยทำงานอายุ ๓๐ ปีขึ้นไปยังต้องการภาพลักษณ์การสวมใส่เสื้อผ้าที่ดูคล่องแคล่ว รวมทั้งการศึกษาของศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ (๒๕๕๕) ที่ระบุว่า ผู้บริโภคต้องการให้มีการพัฒนาลวดลายและสีให้เลือกหลากหลาย และมีการตัดสินใจซื้อผ้าไหมจากสีเส้นและลวดลายสวยงามถูกใจ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ แต่เนื่องจากผู้ผลิตที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาส่วนใหญ่ในชนบทเป็นผู้สูงอายุ อาศัยประสบการณ์ในการผลิตเลือกลวดลายและสีเส้นตามกรอบความเคยชิน ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความซ้ำเหมือน ไม่หลากหลายตามความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน และผลิตภัณฑ์ยังมีคุณลักษณะไม่ได้ตามเกณฑ์รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผู้วิจัยจึงนำน้อมนำแนวพระราชดำริหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) ที่พระราชทานไว้ ความว่า

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดเพราะผู้มีอาชีพ และฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นไป...”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ ดังนี้

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การประยุกต์ใช้ การวางแผนการผลิตที่อยู่ในระดับพอประมาณกับศักยภาพของกลุ่มทั้งด้านวัตถุดิบ เครื่องมือ แรงงาน และเงินทุน

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การประยุกต์ใช้ การวางแผนการตลาด การส่งมอบสินค้า/ผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคโดยผ่านการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ด้วยหลักความมีเหตุผลทั้งการวิเคราะห์ต้นทุนและการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมกับสถานการณ์

๓. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต การประยุกต์ใช้ การวางแผนด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือ ตั้งแต่ระยะต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำให้เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อรองรับสถานการณ์ความขาดแคลนผู้ทรงภูมิปัญญาหรือความเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ภาพที่ ๑.๑ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๒

เงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินแต่ละกิจกรรมให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒ ประการ ดังนี้

๑. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ใช้ในการถ่ายทอดร่วมกับภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือในชุมชน

๒. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต การประยุกต์ใช้ การผลิตผ้าทอมือในชุมชนเพื่อเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม กลุ่มต้องดำรงในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้บริโภค เรื่องการใช้เส้นใยแท้ไม่ปลอมปน การเลือกใช้สีย้อมที่ปลอดภัย ความซื่อสัตย์ในการรวมกลุ่มแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการผลิต อีกทั้งยังอาศัยความอดทน มีความเพียรในการผลิตทุกขั้นตอนอย่างประณีตโดยใช้สติปัญญา ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงานและการประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้ โครงการนี้ได้นำผลจากงานวิจัยโครงการทั้งสองเรื่อง ได้แก่ โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ได้องค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมีการทดสอบตลาดจากงานวิจัยแล้วพบว่า กลุ่มผู้บริโภคมีความชื่นชอบในระดับสูงมาก จึงเห็นควรได้รับการสนับสนุนการถ่ายทอดการออกแบบผ้าไหมพันคอ ผ้าคลุมไหล่เทคนิคมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดด้วยการย้อมสีธรรมชาติแก่กลุ่มอาชีพในชุมชนหมู่บ้าน เพื่อสร้างเสน่ห์ให้เกิดขึ้นกับผ้าไหมมัดหมี่ การพัฒนาเข้าสู่การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและพัฒนาทักษะให้กับคน สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อถ่ายทอดแก่กลุ่มผู้ผลิตการทอผ้าในพื้นที่เป้าหมาย
๒. เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบ การผลิตผ้ามัดหมี่ทอมือ และการตลาด
๓. เพื่อวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มทอผ้าจำนวน ๑ หมู่บ้านในตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู หมู่ที่ ๓ จากนั้นมีการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล ได้แก่ กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู หมู่ที่ ๒, ๘, ๑๐, ๑๒ และ ๑๓ โดยได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้มีการติดตามผลการถ่ายทอดได้อย่างใกล้ชิด

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา ใช้องค์ความรู้จากผลการวิจัย ๒ เรื่อง ได้แก่ โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ได้องค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความ

เป็นไทยสูง และองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการรวม ๑๒ เดือน เริ่มดำเนินงานเมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๕ ถึงเดือน ๓๐ มกราคม ๒๕๖๖ โดยมีแผนการดำเนินงานตลอดโครงการ ดังตารางที่ ๑.๑

ตารางที่ ๑.๑ แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

กิจกรรม	เดือน												ค่าน้ำหนักงาน (ร้อยละ)	
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒		
๑.จัดการความรู้ผลงานวิจัยจัดทำคู่มือการอบรม	←---	→												๑๐
๒.จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่	←-	→												๑๐
๓.จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ			←-	→										๑๐
๔.ประชุมติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย				←-	→	←-	→							๑๐
๕. ประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล				←-	→									๑๐
๖.ประชุมติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล					←-	→	←-	→						๑๐
๗.จัดอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด						←-	→							๑๐
๘.ประชุมสรุปบทเรียนติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล และทำคู่มือ								←-	→					๑๐
๙.เขียนรายงานผลส่งแก่แหล่งทุน										←-----	→			๒๐

หมายเหตุ   ←----->   หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้ว่าจะทำตามข้อเสนอโครงการ
                          ←----->   หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ได้ทำแล้ว

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มเป้าหมายแรงงานนอกระบบเกษตร และกลุ่มขยายผล

กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบเกษตร ที่มีการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการและมีสมาชิกจำนวนมากที่สุดในตำบล มีบทบาทในการรับถ่ายทอดองค์ความรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริง ผลิตเป็นชิ้นงานผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ จากนั้น ทำการคัดเลือกผู้ที่มีทักษะการถ่ายทอดเป็นผู้ช่วยวิทยากรในการอบรมขยายผลสู่กลุ่มขยายผล

กลุ่มขยายผล เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในหมู่อื่น ๆ ของตำบลสายตะกู เช่น หมู่ที่ ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบเกษตร ที่มีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ หรือเป็นทางการแต่มีจำนวนสมาชิกไม่มาก มีบทบาทในการรับถ่ายทอดองค์ความรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริง ผลิตเป็นชิ้นงานผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ เป็นเครือข่ายการผลิตสินค้าให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ต่อไปในกรณีคำสั่งซื้อสินค้ามีจำนวนมากเกินกำลังการผลิตของกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ ๑.๒ แผนการเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยี

	หัวข้อการเผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยี	กลุ่มเป้าหมายจำนวน	จำนวนวัน	สถานที่
๑	จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการ การออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด	๒๐ คน	๑	สถานที่ตั้งของกลุ่มทอผ้ากลุ่มเป้าหมาย
๒	อบรมเชิงปฏิบัติการ การย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ	๒๐ คน	๑	สถานที่ตั้งของกลุ่มทอผ้ากลุ่มเป้าหมาย
๓	ประชุมติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย	๒๐ คน	๒	สถานที่ตั้งของกลุ่มทอผ้ากลุ่มเป้าหมาย
๔	ประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล	๒๐ คน	๑	สถานที่ตั้งของกลุ่มทอผ้ากลุ่มเป้าหมาย
๕	ประชุมติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล	๒๐ คน	๒	สถานที่ตั้งของกลุ่มทอผ้ากลุ่มขยายผล
๖	อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด	๔๐ คน	๑	ศาลาหมู่ ๓ ต.สายตะกู อ.บ้านกรวด หรือ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสายตะกู
๗	ประชุมสรุปบทเรียนติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล และทำคู่มือสรุปโครงการ	๔๐ คน	๑	ศาลาหมู่ ๓ ต.สายตะกู อ.บ้านกรวด หรือ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสายตะกู

วิธีการดำเนินงาน

๑. **จัดการความรู้จากผลจากโครงการวิจัยทั้งสองเรื่อง** ได้แก่ โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของผู้วิจัย ทำให้ต้ององค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และองค์

ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ จึงต้องทำการจัดการความรู้ผลงานวิจัย โดยการรวบรวม สืบค้นข้อมูล/ผลงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล/ผลงานวิจัย และการจัดการความรู้ผลงานวิจัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่พร้อมในการนำส่งกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จากนั้น จัดทำเป็น (ร่าง) คู่มือคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ เล่ม นำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิของ วช. เพื่อประเมินความครบถ้วน ถูกต้อง เข้าใจง่ายของคู่มือ จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุง

๒. จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกิจกรรม จำนวน ๑ คน และอบรมเชิงปฏิบัติการ การออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด จำนวน ๑ ครั้ง รวม จำนวน ๑ วัน แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๓. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๑ วัน แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๔. ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร รวมจำนวน ๒ วัน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์

๕. จัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด ย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน ๑ ครั้ง รวม ๑ วัน จำนวน ๒๐ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย

๖. ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้ง ต่อกลุ่มเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร รวมจำนวน ๒ วัน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์

๗. อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตเพื่อกำหนดราคาจำหน่าย การจัดทำแผนการตลาด และการตลาดแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จำนวน ๔๐ คน จำนวน ๑ วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกิจกรรม จำนวน ๑ คน

๘. ประชุมสรุปบทเรียน ติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ภายใน ๓ เดือนหลังการผลิตสินค้าต้นแบบ จำนวนกลุ่มละ ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๑ วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมลงพื้นที่และร่วมประชุม จำนวน ๑ คน และจัดทำเป็นคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ จำนวน ๕๐๐ เล่ม โดยส่งมอบคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือให้กับ วช. จำนวน ๓๐ เล่ม

๙. เขียนรายงานผล ส่งมอบแก่แหล่งทุน และส่งมอบคู่มือที่เหลือจากการมอบแก่ผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ หรือห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่สนใจเพื่อเผยแพร่ความรู้หรือขยายผลต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผลของโครงการเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ให้กับแรงงานนอภาคเกษตรในพื้นที่ชายแดนไทย กัมพูชา ให้สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตผ้าทอมือ ยังคงสืบสาน รักษา ต่อยอดภูมิปัญญา และสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ เป็นการสืบสานภูมิปัญญาการผลิตไหมมัดหมี่ทอมือของไทยมิให้สูญสลาย เมื่อผู้ผลิตมีแนวทางการตลาดที่มั่นคงย่อมดึงดูดให้เยาวชนในชุมชนมองเห็น และหาทางสืบสาน รักษา และต่อยอดภูมิปัญญานี้ต่อไป โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านกรวด ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในพื้นที่สามารถกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนหรือต่อยอดการดำเนินโครงการทั้งด้านการรวมกลุ่ม การผลิตและการตลาดของกลุ่มอย่างต่อเนื่องต่อไป

ผู้ได้รับประโยชน์ กลุ่มแรงงานนอภาคเกษตรที่เป็นกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๔๐ คน จาก ๖ หมู่บ้าน

๒. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านกรวด ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในพื้นที่สามารถกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนหรือต่อยอดการดำเนินโครงการทั้งด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มอย่างต่อเนื่องต่อไป

ผู้ได้รับประโยชน์ กลุ่มแรงงานนอภาคเกษตรที่เป็นกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๔๐ คน จาก ๖ หมู่บ้าน

๓. ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ สามารถตัดสินใจซื้อสินค้าผ้าไหมมัดหมี่ เนื่องจากมีความหลากหลายของสีสันทัน และลวดลาย ผ่านการตลาดออนไลน์ทำให้กลุ่มผู้ผลิตซึ่งเป็นแรงงานนอภาคเกษตร ในจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน และ กลุ่มผู้ผลิตขยายผล จำนวน ๒๐ คน รวมจำนวน ๔๐ คน ผลิตเป็นสินค้า สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับแรงงานนอภาคเกษตร ย่อมส่งผลต่อ GDP ของจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็น ๑๐ จังหวัดที่ยากจนที่สุดในประเทศ ให้มีรายได้สูงขึ้น เกิดการพึ่งพาตนเองได้

ผู้ได้รับประโยชน์ กลุ่มแรงงานนอภาคเกษตรที่เป็นกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๔๐ คน จาก ๖ หมู่บ้าน

บทที่ ๒ องค์ความรู้และเทคโนโลยี

ในจังหวัดบุรีรัมย์เป็นแหล่งที่มีภูมิปัญญาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และผลิตเป็นผ้าทอที่มีคุณภาพมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีในระดับประเทศ แต่การพัฒนาสินค้าชุมชนประเภทผ้าไหมมัดหมี่ทอมีอย่างต่อเนื่องยังมีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากหลายงานวิจัยได้เผยว่าผู้บริโภคชาวไทยกลุ่มอายุ ๒๕-๓๕ ปี ไม่ใช่ผ้ามัดหมี่ เพราะผ้ามีภาพลักษณ์เป็นผ้าถุงผ้าถุงสำหรับผู้สูงอายุ แม้แต่คนวัยทำงานอายุ ๓๐ ปีขึ้นไปยังต้องการภาพลักษณ์การสวมใส่เสื้อผ้าที่ดูคล่องแคล่ว ส่วนผู้บริโภคชาวต่างชาตินิยมเลือกซื้อผ้าไหมเป็นของที่ระลึกโดยตัดสินใจซื้อจากตลาดสาย สีสัน และเนื้อผ้า ประเด็นสำคัญคือผู้บริโภคมีความต้องการให้มีการพัฒนาตลาดสายและสีให้เลือกอย่างหลากหลาย และมีการตัดสินใจซื้อผ้าไหมจากสีสันและตลาดสายสวยงามถูกใจ นอกจากนี้ยังระบุว่าสีสันความสวยงามของผ้าไหมยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นความสำคัญของการพัฒนาเรื่องการออกแบบสีสันของผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งต้องอาศัย องค์ความรู้และเทคโนโลยี ดังนี้

องค์ความรู้เดิมของชุมชน

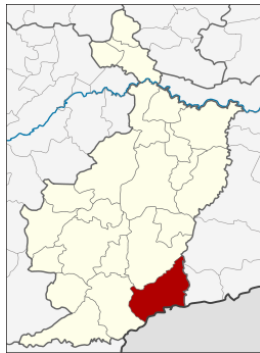
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๘ อยู่ในระหว่างเหตุการณ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กำลังทำสงครามกองโจรหรือสงครามประชาชนกับกำลังของพลเรือน ตำรวจ ทหารของรัฐบาลไทย โดยกำลังของฝ่ายคอมมิวนิสต์ไทยร่วมกับกัมพูชา (เขมรแดง) เข้ามาก่อวินาศกรรมบ้านเรือนราษฎร วางกับระเบิดไว้ตามเส้นทางในหมู่บ้านหรือเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ทำกินของราษฎร เพื่อสกัดกั้นการเข้าปราบปรามของกำลังฝ่ายรัฐบาลไทย ชุมยิงกำลังฝ่ายรัฐบาลไทยและราษฎรที่เป็นฝ่ายของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและราษฎรได้รับบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ราวปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๕ โครงการไทย - เยอรมัน ได้สนับสนุนงบประมาณในการสร้างที่อยู่อาศัย ทางราชการจึงได้ปรับปรุงสภาพหมู่บ้านขึ้นใหม่เป็นกลุ่ม ๆ ประมาณ ๑๐๐ หลังคาเรือน แล้วฝึกราษฎรตามโครงการไทยอาสาป้องกันชาติ จัดตั้งเป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา ใช้กำลังราษฎรเหล่านั้นผสมกับกำลังพลเรือน ตำรวจ ภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน ทหาร อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) เข้าปราบปรามและตอบโต้การแทรกซึม บ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ รวมทั้งยับยั้งการรุกล้ำอธิปไตยของไทยจากฝ่ายเขมรแดง จนถึงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงค่อยสงบลง และได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ อำเภอบ้านกรวดเป็นอำเภอแรกในประเทศไทยที่มีการประกาศ “พื้นที่ประสบภัยพิบัติอันเนื่องมาจากกองกำลังจากนอกประเทศ” ทั้งอำเภอบ้านกรวดจากความขัดแย้งไทย-กัมพูชา

ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนชายแดนไทยกัมพูชา แรกเริ่มตั้งหมู่บ้านเป็นลักษณะหมู่บ้านอาสาพัฒนาและการป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อพป. พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อรองรับปัญหาความมั่นคงและรักษาความสงบ เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เกิดสถานการณ์สู้รบของเขมรแดงโดยได้มีการข้ามเข้ามาฝั่งของประเทศไทยและเกิดการแบ่งแย่งพื้นที่ รัฐบาลไทยได้มีการผลักดันให้เขมรแดงออกไปแต่ไม่สำเร็จ จึงต้องมีการสู้รบกันและมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เมื่อแรกตั้งหมู่บ้านจึงมีประชาชนอพยพมาจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลสายตะกู เช่น จังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี หรือต่างอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงของหมู่บ้านชายแดน ภาครัฐและหน่วยงานอื่นจึงเข้ามาสนับสนุนการเรียนนอก

ระบบและการฝึกอาชีพระยะสั้น เช่น โครงการโคเออร์ของสำนักงานคาทอลิกสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและผู้ลี้ภัย (โคเออร์) ผ่านศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) อำเภอบ้านกรวด หรือโครงการครูอาสาชายแดนของศูนย์ฝึกพัฒนาอาชีพราษฎรชายแดนไทย-กัมพูชา ที่ตั้งศูนย์อยู่ที่อำเภอทาบเซียง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการอบรมอาชีพทำขนม ทอผ้า ตัดเย็บ เย็บที่นอน ตัดผม เป็นต้น

ปัจจุบันตำบลสายตะกูโดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๖ หมู่บ้าน มีจำนวน ๒,๔๒๖ ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด ๘,๗๔๔ คน มีพื้นที่ประมาณ ๔๒,๖๑๑.๒๕ ไร่ ส่วนการจัดตั้งหมู่บ้านนั้นเป็นลักษณะหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับสถานการณ์การเกิดสงคราม และเพื่อรักษาความสงบและความปลอดภัยให้กับหมู่บ้าน ลักษณะเป็นพื้นที่ดินดอน อยู่บริเวณตอนกลางของตำบล เป็นพื้นที่ราบลุ่มทางตอนเหนือและตอนกลางบางส่วนของตำบลจึงเป็นที่ตั้งของชุมชน และพื้นที่เกษตรกรรม เช่น นาข้าว สวนยางพารา ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย เป็นต้น ส่วนพื้นที่เชิงเขาอยู่ทางทิศใต้ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ลาดชันไม่เหมาะแก่การเกษตรตลอดจนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ภาพที่ ๒.๑ แผนที่ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : แผนที่ตำบลสายตะกู แผนที่อำเภอบ้านกรวด แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์. ๒๕๖๕

เนื่องจากราษฎรที่อพยพเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ต่าง ๆ มาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลสายตะกู ประชาชนเหล่านั้นได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษตามแต่ชาติพันธุ์ และได้นำมาใช้ในวิถีชีวิต หนึ่งในนั้นคือภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมทอมือ จึงเกิดความหลากหลายของผ้าทอมือในตำบล เช่น ไหมลาว ไหมสวย ไหมเขมร ดังนี้

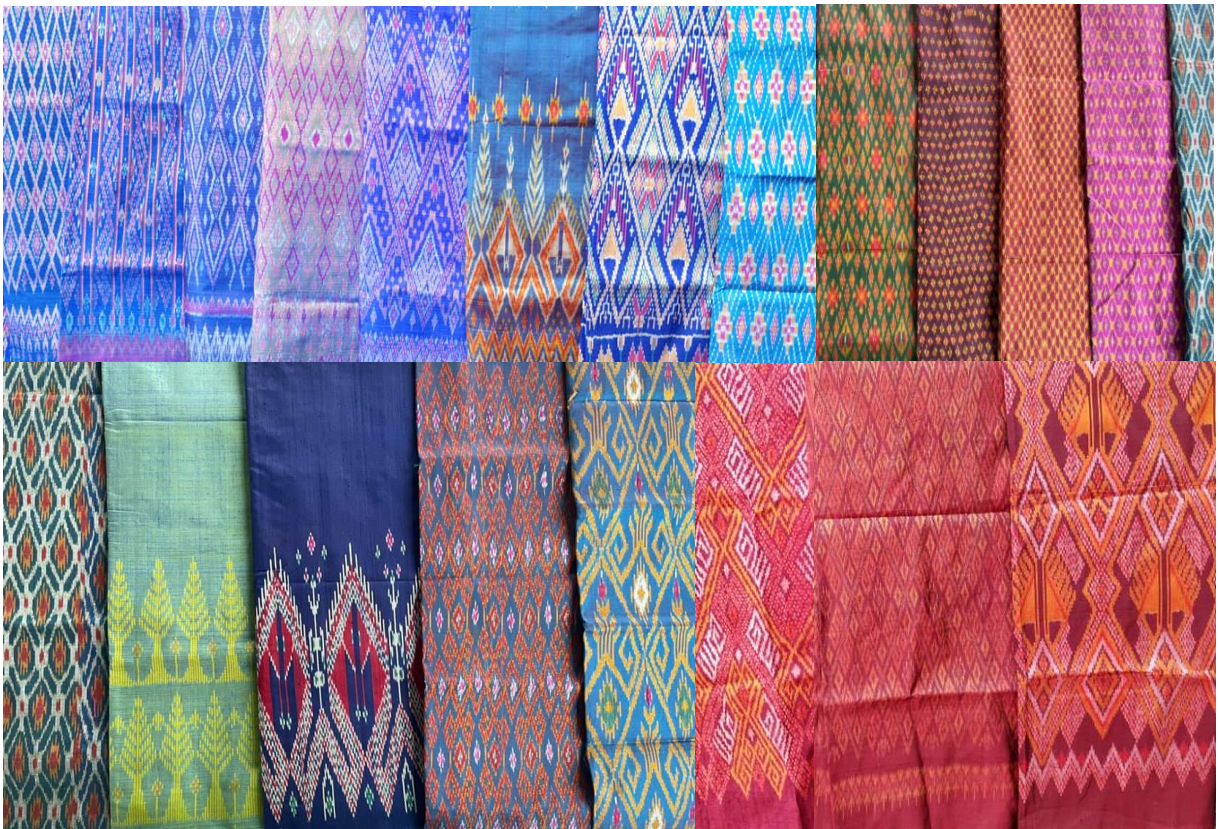

ไหมลาว ผลิตจากชุมชนหมู่ ๓ และหมู่ ๑๒ ผ้ามีลักษณะเด่นที่สีสันสดใสนจนถึง ฉูดฉาด ลวดลายมีทั้ง ลายหมี่ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เช่น ลายต้นสน ลายดอกแก้ว ลายโคมขาเป็ย ลายกลีบบัวบก ลายดอกแก้ว ลายไทย เป็นต้น

ไหมสวย ผลิตจากชุมชนหมู่ ๖ ผ้ามีลักษณะเด่นที่การใช้ไหมควบ หรือไหมตีเกลียว เช่น ชินคั้น หรือ ชินตาแหล่ หรือเป็นผ้ามัดหมี่ที่สีสันส่วนใหญ่ใช้สีเข้ม เช่น สีน้ำตาลมะขาม สีน้ำตาลแดง สีแดง และมีเอกลักษณ์ที่มีการเย็บต่อหัวขึ้นและตีนขึ้นที่เป็นผ้าฝ้ายมัดหมี่บนสีแดงหรือชมพูสด เป็นต้น

ไหมเขมร ผลิตจากชุมชนหมู่ ๑๐, ๑๓, ๑๕ ผ้ามีลักษณะเด่นที่การใช้ไหมเส้นขนาดเส้นเล็กมัดหมี่เป็น หมี่ลายขนาดเล็กแทบจะไม่มีที่ว่าง และมีลายแถบเป็นเจ็ยหรือหน้านาง ประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ส่วนมากใช้ สีเม็ดมะขามหรือเปลือกมังคุด เช่น ผ้าจองโฮล โฮลประะห์ ๓ ตะกอ เช่น ลายประกาศร็อบ (ดอกมะเขือ) ลาย กูม (โคม) ลายตะปั่ว (ตะขอ) ลายทะนังอำเปว (กาบอ้อย) ลายเชิงสกลนคร เป็นต้น

แต่เดิมการทอผ้าไหมเป็นการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน งานพิธี สำคัญ พิธีกรรมหรือประเพณีทางศาสนาในชุมชน แต่ด้วยคุณค่าของงานหัตถกรรมทำให้ผู้ที่พบเห็นชื่นชอบและ สนใจต้องการซื้อเพื่อใช้สอยหรือเป็นของขวัญ หรือของที่ระลึก จึงเกิดการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้านร่วมกัน ทอผ้าไหม ม.๓ ตั้งเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน โดยมีนางลำไย นุชเวชเป็น ประธานกลุ่มเพื่อผลิตและจำหน่ายผ้าทอมือแก่ผู้ที่สนใจ นอกจากนี้ยังมีช่างทอผ้าใน ม.๒, ม.๖, ม.๘, ม.๑๐, ม. ๑๒ และ ม.๑๓ ทั้งมีการรวมกลุ่มเป็นทางการ และไม่มีกรรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ จึงทำให้เกิดงานขึ้นใน ชุมชนและสร้างรายได้เสริมให้คนในชุมชนอีกด้วย

ภาพที่ ๒.๒ ผ้าไหมมัดหมี่ที่มีการผลิตในตำบลสายตะกู ก่อนดำเนินการของโครงการนี้

องค์ความรู้เดิมของชุมชน การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในชุมชนส่วนใหญ่จะใช้ต้นแบบจากผ้าฝืนเดิมที่เคยผลิต ทั้งลวดลายดั้งเดิมและสีสันทั้งเดิม โดยถือความพึงพอใจของผู้ผลิตเป็นหลัก ทำให้การออกแบบลวดลายใหม่มีน้อย หรือการออกแบบสีสันทั้งเดิมในส่วนของการมัดหมี่และสีสันทั้งเดิมของพื้นที่แตกต่างจากผ้าฝืนเดิมมีน้อย โดยมากนิยมใช้เส้นยืนสีดำทอขัดกับเส้นพุ่งที่มักย้อมสีเข้ม หรือใช้สีเส้นยืนเป็นสีเดียวกันกับสีพื้น และการใช้ย้อมสีมีปริมาณมากทำให้สีเข้มฉูดฉาด และเกิดปัญหาสีตก โดยมีสภาพองค์ความรู้เดิม ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ องค์ความรู้เดิมของชุมชน

ที่	กลุ่มเป้าหมาย	สภาพเดิม ด้านการออกแบบลวดลาย	สภาพเดิม ด้านการออกแบบสีสันทั้งเดิม	ข้อมูลอื่น ๆ
๑	กลุ่มทอผ้า ตำบลสาย ตะกั่ว หมู่ ๓ มีสมาชิก ๒๙ คน	ผลิตผ้าจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน และมีลายสร้างสรรค์ใหม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง จากการถ่ายทอดโครงการ U๒T ปี ๒๕๖๓ และมีการนำมาผลิตจริง แต่ลายที่ได้ยังขาดความน่าสนใจ	ใช้สีเคมีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตผ้าตามสีสันทั้งเดิมของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน นิยมใช้เส้นยืนสีดำ และบางส่วนใช้สีธรรมชาติ ทำให้มีข้อจำกัดในการย้อมสี ใช้สีได้ไม่เกิน ๓ สีในผ้าฝืนเดียวกัน	-ผ้าทอชาติพันธุ์ไทยลาว -ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์(มผข.) -สมาชิกของกลุ่ม ๒๙ คน จัดทะเบียนกับ พช. -มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์และทักษะที่สามารถผลิตผ้าคลุมไหล่ ผ้าไหมพันคอทอมือได้ -ไม่ได้เลี้ยงไหม ซื้อมัดลูกจาก ม.๖ -ผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าเดิม และมีช่างแปรรูปในชุมชน
๒	กลุ่มเลี้ยงไหม หมู่ ๑๐ มีสมาชิก ๑๐ คน	ผลิตผ้าจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน และมีลายสร้างสรรค์ใหม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง จากการถ่ายทอดโครงการ U๒T ปี ๒๕๖๓ และมีการนำมาผลิตจริง แต่ลายยังขาดความน่าสนใจ	ใช้สีเคมีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตผ้าตามสีสันทั้งเดิมของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน นิยมใช้เส้นยืนสีดำ	-ผ้าทอชาติพันธุ์ไทยเขมร -ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์(มผข.) -สมาชิกของกลุ่ม ๑๐ คน ไม่ได้จดทะเบียนกับหน่วยงาน -มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์และทักษะที่สามารถผลิตผ้าคลุมไหล่ ผ้าไหมพันคอทอมือได้ -ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเอง -ผลิตความต้องการของผู้ผลิต
๓	กลุ่มทอผ้า ตำบลสาย ตะกั่ว หมู่ ๑๒ มีสมาชิก ๕ คน	ผลิตผ้าจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน และมีลายสร้างสรรค์ใหม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง โครงการ U๒T ปี ๒๕๖๓ และนำมาผลิตจริง แต่ลายที่ได้ยังขาดความน่าสนใจ แต่มีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และทักษะที่ผลิตผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอทอมือได้	ใช้สีเคมีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตผ้าตามสีสันทั้งเดิมของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน นิยมใช้เส้นยืนสีดำ	-ผ้าทอชาติพันธุ์ไทยลาว -ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์(มผข.) -สมาชิกของกลุ่ม ๕ คน ไม่ได้จดทะเบียนกับหน่วยงาน -มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์และทักษะที่สามารถผลิตผ้าคลุมไหล่ ผ้าไหมพันคอทอมือได้ -ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเอง -ผลิตความต้องการของผู้ผลิต

ตารางที่ ๒.๑ องค์ความรู้เดิมของชุมชน (ต่อ)

ที่	กลุ่มเป้าหมาย	สภาพเดิม ด้านการออกแบบลวดลาย	สภาพเดิม ด้านการออกแบบสีสันทัน	ข้อมูลอื่น ๆ
๔	กลุ่มทอผ้า ตำบลสาย ตะกุ่ม หมู่ ๑๓ มีสมาชิก ๕ คน	ผลิตซ้ำจากลายของผ้ามัดหมี่ ที่มีอยู่เดิมในชุมชน และมีลาย สร้างสรรค์ใหม่เคยได้รับการ พัฒนาการออกแบบลวดลาย ด้วยตนเอง โครงการ U๒T ปี ๒๕๖๓ และมีการนำมาผลิต จริง แต่ลายที่ได้ยังขาดความ น่าสนใจ	ใช้สีเคมีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตซ้ำตาม สีสันทันของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน นิยมใช้เส้นยืนสีดำ	-ผ้าทอชาติพันธุ์ไทยเขมร -ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์(มผช.) พบว่า ริมน้ำไม่เรียบเนื่องจากการคั้นหมี่ -สมาชิกของกลุ่ม ๕ คน ไม่ได้จดทะเบียน กับหน่วยงาน -มีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และ ทักษะที่ผลิตผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอทอมือ -ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเอง -ผลิตความต้องการของผู้ผลิต

ผู้ดำเนินโครงการจึงทำการสกัดองค์ความรู้จากโครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวน
ไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน
กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม
ทำให้ได้องค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และ
องค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้
ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมีการทดสอบตลาดจากงานวิจัยแล้ว
พบว่า กลุ่มผู้บริโภคมีความชื่นชอบในระดับสูงมาก จึงเห็นควรได้รับการสนับสนุนการถ่ายทอดการออกแบบผ้า
ไหมพันคอ ผ้าคลุมไหล่เทคนิคมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดด้วยการย้อมสีธรรมชาติแก่กลุ่มอาชีพใน
ชุมชนหมู่บ้าน เพื่อสร้างเสน่ห์ให้เกิดขึ้นกับผ้าไหมมัดหมี่ การพัฒนาเข้าสู่การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน แปร
รูปผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและพัฒนาทักษะให้กับคน
สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ ๒.๒ เปรียบเทียบองค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้ชุมชนกับองค์ความรู้เดิมของชุมชน

ลำดับ ที่	ประเด็น	องค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้ ชุมชน	องค์ความรู้เดิมของชุมชน
๑	การออกแบบลวดลาย	นักวิจัยนำแบบลายมัดหมี่ลายเครื่อง แขวนดอกไม้สด ให้ชุมชนออกแบบ ประยุกต์ร่วมกับลายอื่น ทำให้เกิดลาย ใหม่ที่ผสมผสานกัน	ใช้ลวดลายเดิมผลิตซ้ำตามตัวอย่าง ผ้ามัดหมี่ที่มีในชุมชน

ตารางที่ ๒.๒ เปรียบเทียบองค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้ชุมชนกับองค์ความรู้เดิมของชุมชน (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็น	องค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้ ชุมชน	องค์ความรู้เดิมของชุมชน
๓	การแปรรูปผลิตภัณฑ์	กำหนดการคั้นหมี่ การทอให้ได้ผืนผ้าที่มีขนาดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผ้าคลุมไหล่ และผ้าพันคอ	ชุมชนไม่ได้กำหนดขนาดที่เป็นมาตรฐาน ทำให้มีผลต่อคุณภาพสินค้า

มัดหมี่ เทคนิคที่สะท้อนภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือ

เมื่อประมาณ ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว ในยุคหินใหม่ บรรพชนเผ่าไทได้คิดค้นเทคนิคการมัดย้อมแบบมัดหมี่ (Mudmee, Ikat) ขึ้น เรียกว่า “มัดก่าน” ซึ่งยังคงเรียกชื่อนี้สืบมาจนถึงปัจจุบันในหมู่ชาวไทยลื้อ และต่อมาราว ๒,๕๐๐ ปี ชาวโปรโตมาเลย์ได้อพยพจากแผ่นดินใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ก็ได้นำกรรมวิธีมัดก่านไปเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกในชื่อว่า “Mangikat” ต่อมาเสียงกร่อนเป็นคำว่า “ikat” ในปัจจุบัน (อรไท ผลดี. ๒๕๕๖ : ๒๘๙) โดยลักษณะการทอและรูปแบบของผ้ามัดหมี่นี้พบว่าเป็นเทคนิคที่มีอยู่ทั่วโลก เช่น เม็กซิโก อุซเบกิสถานอิหร่าน กัวเตมาลา อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย รวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการผลิตผ้ามัดหมี่ทั้งจากเส้นไหม เส้นฝ้าย และเส้นใยสังเคราะห์ มีทั้งการมัดหมี่ที่เส้นพุ่ง การมัดหมี่ที่เส้นยืน หรือการมัดหมี่สองทาง ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน

มัดหมี่จึงเป็นเทคนิคการสร้างลวดลายให้เกิดขึ้นกับเส้นด้ายทางเส้นพุ่ง หรือเส้นยืน หรือทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน โดยที่มีการคั้นหมี่เพื่อทอเส้นด้าย และแยกเส้นด้ายเป็นกลุ่ม ๆ เรียกว่า “ลำ” ตามการซ้ำของลายแล้วทำการมัดด้วยเชือกในตำแหน่งสีของลายเป็นเปลาะเพื่อกันสีที่จะทำการย้อมไม่ให้ซึมเข้าไปในเส้นด้ายที่มัดเชือกไว้ โดยมัดเก็บในตำแหน่งสีของลายที่ย้อมได้ในแต่ละครั้งที่ละสี ๆ จนได้สีสັນของด้ายในตำแหน่งของลายทั้งหมดผืน จากนั้น จึงนำเส้นด้ายนั้นไปทอให้เป็นผืนผ้า โดยจัดเรียงลายมัดหมี่ในเส้นด้ายให้ตรงตำแหน่งของลาย จึงจะได้ผ้ามัดหมี่ที่สวยงาม

ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่

ผ้ามัดหมี่ (Ikat ,Mudmee) เป็นผ้าที่เกิดจากการนำเส้นด้ายมามัดให้เกิดลวดลายก่อนการย้อมสีจากนั้นนำเส้นด้ายเหล่านั้นมาทอเป็นผืนผ้า การมัดหมี่เพื่อทำผ้ามัดหมี่มี ๓ แบบ ได้แก่ มัดหมี่เส้นพุ่ง มัดหมี่เส้นยืน และมัดหมี่สองทาง (Double ikat) โดยปกติในประเทศไทยมีการมัดหมี่ตามกลุ่มวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยลาวจะมีการมัดหมี่เฉพาะไหมเส้นพุ่ง ส่วนเส้นยืนใช้เส้นไหมย้อมสีพื้น แต่ก็พบผ้ามัดหมี่ของกลุ่มวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทยเขมรที่มีการมัดหมี่ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน คือ ผ้าอัมปรม ในอดีตของไทยสมัยรัตนโกสินทร์มีผ้ามัดหมี่เรียกว่า “ผ้าปุม” ซึ่งเป็นผ้าส่วยของหลวงมาจากเขมร (กัมพูชา) ที่ใช้พระราชทาน เป็นเครื่องยศขุนนางนางาเดิมไทยเรามีโรงไหมของหลวงทอผ้าสมปักปุม และสมปักเชิงกรวยพระราชทาน ทอด้วยไหมเปลาะ กลางผืนผ้าเป็นลายสีต่าง ๆ ใช้ตามยศตามเหล่า มีสมปักปุมเป็นชนิดสูงสุด สมปักริ้วเป็นชนิดต่ำสุด ดังนั้น ผ้าปุมคงหมายถึง เฉพาะผ้าสมปักปุมนั่นเอง อันเป็นของหายากมาก โดยลักษณะการทอและรูปแบบของผ้ามัดหมี่นี้พบว่าเป็นเทคนิคที่มีอยู่ทั่วโลก ในประเทศที่มีอารยธรรมโบราณ ไม่ว่าจะเป็นประเทศในทวีปเอเชีย ทั้งจีน

อินเดีย ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย (ผ้ามัดหมี่ของอินโดนีเซียจะมีการมัดหมี่ทั้งด้ายเส้นพุ่งและเส้นยืน) หรือในทวีปยุโรป และแอฟริกาด้วย ซึ่งจัดเป็นเทคนิคที่มีต้นกำเนิดที่น่าสนใจยิ่ง ในประเทศไทยมีผลผลิตมาก ทั้งผ้าไหม และผ้าฝ้าย โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแทบทุกจังหวัด ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าพื้นเมืองของกลุ่มคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นหรือต้นแบบที่น่าจะมาจากสิ่งเดียวกัน คือ มีบรรพบุรุษร่วมกัน และคิดค้นลวดลายที่มาจากความคิดเดียวกันและต่างคนเมื่อแยกย้ายอพยพตั้งถิ่นฐาน ลวดลายผ้าก็ยังคงสืบทอดแม่ลายเดิมเรื่อยมาแต่การคิดลายดัดแปลงไปจากลายดั้งเดิมก็มีบ้างก่อให้เกิดลวดลายที่แปลกออกไป จังหวะการวางลายก็เช่นกัน แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนคิดลายใหม่ ๆ ขึ้นได้แต่การวางลายหรือโครงสร้างของแนวลายก็ยังคงแนวเดิม (ณัฐภักดิ์ จันทวิช. ๒๕๔๗ : ๑) การวางลวดลายจะมีโครงสร้างการวางลวดลายประกอบด้วยลายหลัก อาจวางเป็นลายเดี่ยว ลายกลุ่ม หรือเป็นแถวแล้วแต่ประเภทของผ้าและมีลายอื่นที่มีขนาดเล็กเป็นลายประกอบ อาจใช้เพียงลายเดี่ยวหรือหลายลายก็แล้วแต่ผู้สร้างสรรค์จะเห็นว่างาม แต่ผ้ามัดหมี่ผืนนั้นจะถูกเรียกชื่อตามชื่อลายที่เป็นลายหลักเสมอ (มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๔๓ : ๑๙) โดยลักษณะของการวางลายผ้ามัดหมี่ของไทยแบ่งเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. หมี่ข้อ คือผ้ามัดหมี่ที่มีการทำลวดลายเป็นจุด ๆ จุดหนึ่งก็คือหนึ่งลำ นั่นคือมัดเส้นด้ายเป็นเปลาะตามลำของเส้นด้าย โดยเว้นระยะช่องไฟไว้พองาม หมี่ข้อเป็นลายพื้นฐานที่มีขนาดเล็กที่สุด แยกเป็นหมี่ข้อตรง คือการวางลวดลายตามแนวผ้า และหมี่ข้อหวานคือการลวดลายตามแนวเส้นทแยง
๒. หมี่รวด คือผ้ามัดหมี่ที่มีลวดลายเดียวกันตลอดทั้งผืนผ้า
๓. หมี่ร้าย คือผ้ามัดหมี่ที่มีลวดลายเป็นลายแนวเฉียงไปตลอดทั้งผืนผ้า
๔. หมี่คั่น คือผ้ามัดหมี่ที่มีการวางลวดลายมัดหมี่สลับคั่นลายด้วยแถบสีพื้นเป็นช่วง ๆ ตามแนวของเส้นพุ่ง ตลอดทั้งผืนผ้า

จากศึกษาลวดลายมัดหมี่ของชาติพันธุ์ไทยลาวในพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ลวดลายมัดหมี่มี ๒ ประเภท คือลวดลายลายดั้งเดิมและแบบประยุกต์ ปรากฏรูปเชิงสัญลักษณ์แบบสมมาตร ลวดลายลายดั้งเดิมส่วนใหญ่ซึ่งเกิดจากการคั่นหมี่ทั้งแบบหมี่รวด และมีลายที่เกิดจากการคั่นหมี่แบบหมี่ร้ายเป็นส่วนน้อย หากแบ่งตามรูปลายที่ปรากฏได้จากต้นแบบ หรือแรงบันดาลใจในการออกแบบสามารถแบ่งเป็น

๑. ลายพืช เช่น ลายกลีบบัว กอตะไคร้ กอไผ่ ดอกขจร ดอกแก้วเล็ก ดอกแก้วใหญ่ ต้นสน บักจับ (กระจับ) บักแป้น้อย (ผักกัวแปบ) ใบโพธิ์ ตีนตัน (โคนต้นไม้) เป็นต้น
๒. ลายสัตว์ เช่น ลายกระแตนั่ง ขนเม่น เข่วหมาตาย งูเหลือม นกน้อย แมงมุม ปู อึ่ง แมงสีเสียด เยี่ยวควาย เสียรพญานาค ออกกา ปูไต่ ม้า กลิ้งปลา (สร้อยดอกหมาก) เป็นต้น
๓. ลายสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้หรือสถาปัตยกรรม เช่น ลายขอ กระสวย ก่องข้าวน้อย ขอลวดหนาม ชันหมาก โคมแก้ว จอมธาตุ ซองพลู ตาข่าย บันไดสวรรค์ ปราสาท พวงมาลัย หมี่พื้นเลื้อย จิมปาน (อุปกรณ์ในการเกลียวเชือกป่านในสมัยโบราณ) ขอพับ ขอสาย ขาเป็ย แทงตาหนู ไม้ขีดตาหนู ขอลอง หมี่โบก (อุปกรณ์ที่ใช้ในการปั่นไหม) หมี่สี่ปอง (ช่องเปิดขนาดเล็กที่ผ้าเรือนโบราณ) เชิงเทียน เป็นต้น
๔. ลายจากธรรมชาติ เช่น ลายก้อนหิน แสงตะเว็น (แสงตะวัน) ฟองคลื่น เป็นต้น
๕. ลายภาพเรื่องราว เช่น ลายพระเวสสันดรขาดก ซึ่งเป็นเรื่องราวทางพุทธศาสนา ซึ่งในลวดลายจะมีทั้งรูปคน พืช สัตว์ สิ่งของ สถาปัตยกรรม (สมบัติ ประจัญศานต์และคณะ, ๒๕๔๖ : ๑๙๑-๒๐๑)

ลวดลายมัดหมี่ดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรที่อพยพมาจากจังหวัดสุรินทร์ ตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองม่วง และบ้านโคกปราสาทพัฒนา อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ ๗๐-๑๐๐ ปีที่ผ่านมา

ลวดลายมัดหมี่มี ๒ ประเภท คือลวดลายลายดั้งเดิมและแบบประยุกต์ ปรากฏรูปเชิงสัญลักษณ์แบบสมมาตร ลวดลายลายดั้งเดิมส่วนใหญ่ซึ่งเกิดจากการค้นหมีทั้งแบบหมี่รวด และไม่พบลายที่เกิดจากการค้นหมีแบบหมี่ ร่าย นิยมมัดหมี่ด้วยขนาดลายจำนวน ๒๕ ลำ หากแบ่งตามรูปลายที่ปรากฏได้จากต้นแบบ หรือแรงบันดาลใจ ในการออกแบบสามารถแบ่งเป็น

๑. ลายพืช เช่น ลายปะกาตริอบ (ดอกมะเขือ) ปะกาเอาะอันเตอร์ (ดอกกระเจียว) สรอล (ต้นสน) เป็นต้น

๒. ลายสัตว์ เช่น โคนกะแอก (ลูกกา) กะแอกโกร (ฝูงลูกกา) โคนฮิง (ลูกอึ่งอ่าง) ปวงกระตามตุก (ไข่แมงดา) เนียะ (นาค) เนียะเดิมสรอล (นาคต้นสน) อันเนกเมียส (แมลงเต่าทอง) เป็นต้น

๓. ลายสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ปะกาเมียะ (แหวนเพชร) กะบาลอันจุล (หัวเข็มขัด) กุม (โคม) กุมปรัม (โคมห้า) กะลาสะนัน (แห) ตะเกาะ (ตะขอ) เป็นต้น

๔. ลายที่ได้รับอิทธิพลจากพื้นที่อื่น เช่น ลายสกลนคร เป็นต้น (สมบัติ ประจักษ์กานต์, ๒๕๖๕ : ๑๐๔)

ทั้งนี้ ในชุมชนตำบลสายตะกู ส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์ไทยลาวที่อพยพมาจากจังหวัดมหาสารคาม อุบลราชธานี เป็นต้น ซึ่งได้รับภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากบรรพบุรุษไทยลาวจึงมีลวดลายมัดหมี่ดั้งเดิม เช่นเดียวกับอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ และส่วนหนึ่งในหมู่ที่ ๙ เป็นชาติพันธุ์ไทยเขมรที่อพยพมาจากจังหวัด สุรินทร์ ศรีสะเกษ หรืออำเภอรืออื่นในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น ซึ่งได้รับภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมมัดหมี่จากบรรพบุรุษไทยเขมรจึงมีลวดลายมัดหมี่ดั้งเดิมเช่นเดียวกับบ้านหนองม่วง และบ้านโคกปราสาทพัฒนา อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงโขงหลง

องค์ความรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอด

สืบเนื่องจากงานวิจัยหลายชิ้นระบุว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ ได้แก่ เนื้อผ้า สีสันทัน และลวดลาย ซึ่งในการผลิตในชุมชนส่วนใหญ่จะใช้ต้นแบบจากผ้าฝืนเดิมที่เคยผลิต ทั้ง ลวดลายและสีสันทัน โดยถือความพึงพอใจของผู้ผลิตเป็นหลัก ทำให้ขาดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ประกอบ กับผลิตผ้าฝืน ยังขาดการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่จึงไม่อาจตอบสนองผู้ซื้อที่มีความหลากหลายของอายุ เพศ รสนิยม ผู้วิจัยจึงนำองค์ความรู้ที่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหา คือ ในอดีต ยังไม่มีการออกแบบสร้างสรรค์ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จึงถือว่างานสร้างสรรค์ครั้งนี้เป็น สิ่งใหม่ เป็นลวดลายเรขาคณิตโดยมีแรงบันดาลใจจากรูปร่าง รูปทรงของลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ทดลอง นำลวดลายที่ออกแบบมาสู่การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ และอธิบายความรู้ทางวิชาการประกอบการออกแบบและ ประกอบสร้างผลงาน ซึ่งกระบวนการออกแบบได้อาศัยการแปรเปลี่ยนองค์ประกอบด้วยการลดรูป การจัด องค์ประกอบศิลป์และการออกแบบโครงสี ผนวกกับเทคนิคการสร้างสรรค์ผ้าไหมมัดหมี่ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ต้องอาศัยองค์ความรู้ตั้งแต่การสร้างลายมัดหมี่ และจากงานวิจัยเดิมเป็นการออกแบบและผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ลายเครื่องแขวนดอกไม้สดไทย ย้อมด้วยสีเคมี ซึ่งมีกลุ่มทอผ้าตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์เป็น กลุ่มผู้ผลิต สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การออกแบบ จากวัตถุดิบแบบคืองานเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดที่มีลักษณะเป็น ๒ มิติและ ๓ มิติ อันเกิดจากการร้อยดอกไม้ที่ละดอก ๆ ประกอบเข้าจากจุดเป็นเส้นสาย จากเส้นประกอบเข้าเป็นรูปร่าง และ พัฒนาสู่รูปทรงของเครื่องแขวน ซึ่งหากพิจารณาองค์ประกอบ (Element) ที่เล็กที่สุด คือจุด คล้ายกับการ เทคนิคสร้างลายของงานมัดหมี่ที่เกิดจากการมัดด้ายเป็นเปลาะ ๆ ในตำแหน่งที่กำหนดต่อเนื่องจนเป็นลวดลาย

ทำให้การออกแบบใช้เทคนิคการแปรเปลี่ยนองค์ประกอบ (Transformation of Element) ด้วยการลดรูป (Subtractive) จัดเรียงจุดเข้าเป็นเส้น จัดเรียงเส้นเข้าเป็นรูปร่างตามรูปแบบของเครื่องแขวนแต่ละชนิด และใช้น้ำหนักของสีสร้างให้เกิดมิติของรูปทรงในกรณีเครื่องแขวนชนิด ๓ มิติ จากนั้นนำไปวางลายด้วยโครงสร้างลายแบบลายแถบลักษณะตาหมากรุก ซึ่งเกิดจากการวางประกอบลายลงในพื้นที่ที่เป็นช่องสี่เหลี่ยมตารางเล็ก ๆ ที่เท่ากัน โดยสลับลายกับช่องว่างเหมือนตารางหมากรุกช่วยทำให้เกิดความต่อเนื่องของลายตลอดทั้งผืนผ้า ซึ่งจากการวิจัยได้ลายใหม่ทั้งสิ้น ๑๐ ลาย ส่วนการออกแบบสีของลาย กำหนดให้มีการใช้สีขาวมาแทนส่วนของงานร้อยดอกรัก หรือมะลิ และใช้สีสด แทนดอกไม้ที่เป็นตุ้ม ทำให้สื่อความหมายของงานเครื่องแขวนไทย ดอกไม้สดได้ ส่วนงานเครื่องแขวน ๓ มิติ ต้องอาศัยการออกแบบด้วยการใช้ค่าน้ำหนักสีเพื่อสร้างมิติความลึก จึงใช้สีเทาอ่อนในเส้นสายที่ต้องการให้เกิดความลึก เช่น ลายกลิ้งคว่ำ

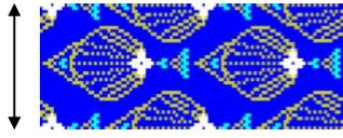
หากพิจารณาองค์ประกอบที่เล็กที่สุดคือจุด คล้ายกับเทคนิคสร้างลายของงานมัดหมี่ที่เกิดจากการมัดเส้นด้ายเป็นเปลาะ ๆ ในตำแหน่งที่กำหนด ต่อเนื่องจนเป็นลวดลาย ที่มีลักษณะสามารถสื่อสารเป็นภาพแทนความเป็นโลกตะวันออก (Eastness) ความเป็นเอเชีย (Asianess) หรือความเป็นไทย (Thainess) ได้ดี จึงมีความเหมาะสมกับการเป็นสินค้าที่ระลึก เนื่องจากในพื้นที่ มีช่องสายตะกู ผ่านแดนชั่วคราวเชื่อมระหว่างไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งจากช่องสายตะกูสามารถเชื่อมไปยังจังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งมีปราสาทบันทายฉมาร์ เป็นปราสาทอารยธรรมขอมที่มีชื่อเสียง รวมถึงเชื่อมไปยังนครวัด นครธม มรดกโลกได้โดยเส้นทางคมนาคมที่สะดวก และมีระยะทางใกล้กว่าการผ่านที่ช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ หากช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการพัฒนาเป็นช่องผ่านแดนถาวร ย่อมสร้างโอกาสในการท่องเที่ยว สร้างศักยภาพให้พื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ดังนั้น การเตรียมสินค้ารองรับการท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงจำเป็นต้องได้รับการออกแบบที่หลากหลาย และทางหนึ่งคือการนำภาพจำ หรือภาพแทนวัฒนธรรมประเทศนั้น ๆ มาเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งโครงการนี้จึงได้เลือกเครื่องแขวนไทย ดอกไม้สดมาสร้างเป็นลายผ้ามัดหมี่เพื่อต้องการแสดงเอกลักษณ์ความเป็นโลกตะวันออก ความเป็นเอเชีย หรือความเป็นไทย

จากงานวิจัยเดิม เป็นการคิดค้นลายมัดหมี่ลายใหม่ที่มีแรงบันดาลใจจากงานเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดที่ยังไม่เคยมีในงานมัดหมี่ของไทยมาก่อน โดยผู้วิจัยสร้างสรรค์เป็นลายมัดหมี่ จำนวน ๑๐ ลาย ทดลองนำไปผลิตเป็นผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ย้อมด้วยสีเคมี โดยมีศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านอำเภอนาโพธิ์ เป็นผู้ผลิตต้นแบบจำนวน ๓๐ ผืน พบว่า ลายมัดหมี่ที่ออกแบบขึ้นใหม่สามารถนำไปผลิตจริงได้ โดยการเลือกใช้ไหมเส้นเล็กจะทำงานที่ดูประณีตเหมาะสมกับรูปแบบของลายมากกว่าการใช้ไหมเปลือกนอก และการย้อมสีเคมีทำให้กระบวนการย้อมสีกระทำได้โดยประหยัดเวลากว่าการย้อมสีธรรมชาติ แต่หากได้มีการพัฒนาเป็นการย้อมสีธรรมชาติจะเป็นผลิตภัณฑ์ตามแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว หรือ BCG Model โดยการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น ลดการใช้สารเคมี และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม

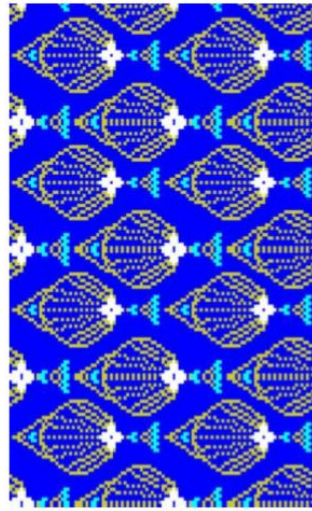
จากการทดสอบตลาดจากงานวิจัยเดิม พบว่า ผ้าคลุมไหล่ไหมได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในการซื้อเป็นของขวัญของที่ระลึกมากกว่าผ้าไหมผืนเนื่องจากมีราคาต่อชิ้นต่ำกว่า สามารถซื้อต่อครั้งได้จำนวนมากขึ้นกว่า และลวดลายใหม่มีเรื่องราวความเป็นมาที่น่าสนใจ และมีความสวยงามแตกต่างจากสินค้าอื่นในตลาด อีกทั้งการผลิตที่ได้รับความนิยมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จึงมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

การสร้างลายมัดหมี่ ในกรณีที่ใช้ไหมน้อย ซึ่งเป็นเส้นไหมขนาดเล็ก ขนาดของลายที่ปรากฏในผืนผ้าที่ทอแล้วเสร็จ ขนาด ๓ มิลลิเมตร จะเท่ากับจำนวน ๑ ลำ โดยประมาณ แต่หากใช้ไหมเปลือกนอก ซึ่งเป็นเส้นไหมขนาดใหญ่ ขนาดของลายที่ปรากฏในผืนผ้าที่ทอแล้วเสร็จ ขนาด ๔ มิลลิเมตร จะเท่ากับจำนวน ๑ ลำ โดยประมาณ ลวดลายของผ้าไหมมัดหมี่จะเกิดขึ้นได้ด้วยความสัมพันธ์ของการออกแบบใน ๓ ขั้นตอน ได้แก่

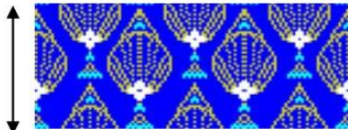
๑. การวางทิศทางของลายเพื่อกำหนดขนาดของลาย (จำนวนลำ) เพื่อการมัดหมี่จะมีผลต่อทิศทางของลายในผืนผ้าเมื่อทอเป็นผืนด้วยกี่ทอมือ

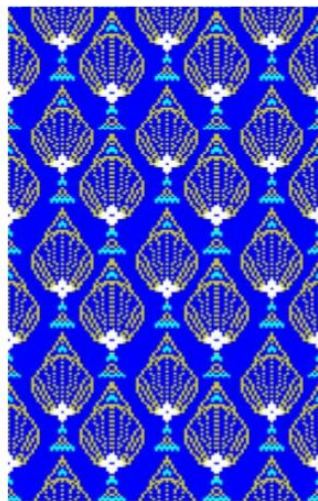
วางลายแนวอนที่โองมัดหมี่
ขนาดของลาย จำนวน 39 ลำ

ผ้ามัดหมี่ที่ได้จากการทอด้วยกี่ทอมือ

วางลายแนวตั้งที่โองมัดหมี่
ขนาดของลาย จำนวน 57 ลำ

ผ้ามัดหมี่ที่ได้จากการทอด้วยกี่ทอมือ

ภาพที่ ๒.๓ เปรียบเทียบการวางลายเพื่อกำหนดขนาดของลายที่โองมัดหมี่กับลายบนผืนผ้า

๒. การคั่นหมี่จะมีผลต่อรูปแบบของลวดลายที่จะเกิดขึ้นบนผืนผ้าใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

๒.๑ เทคนิควิธีการคั่นหมี่ ส่งผลต่อการซ้ำของลาย

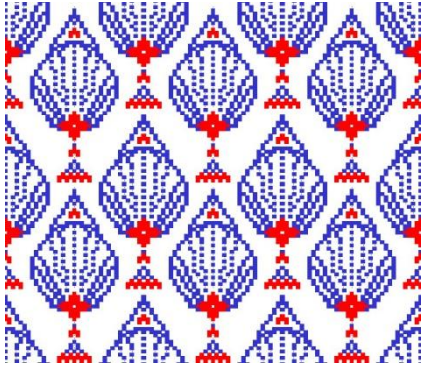
๒.๑.๑ การคั่นหมี่แบบหมี่ร่าย จะทำให้ลายที่ได้มีการซ้ำลักษณะทิศทางเดียวกัน (One

Way)

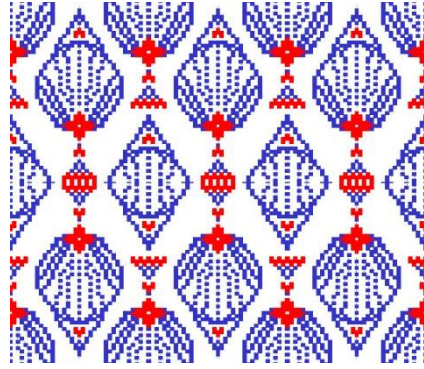
๒.๑.๒ การคั่นหมี่แบบหมี่รวด จะทำให้ลายที่ได้มีการซ้ำลักษณะสะท้อนกลับแบบ

กระจกเงา (Reflection)

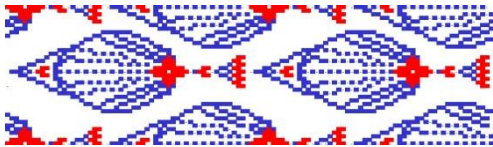
ลายผ้าที่ได้จากการคั่นหมี่แบบหมี่ร้าย

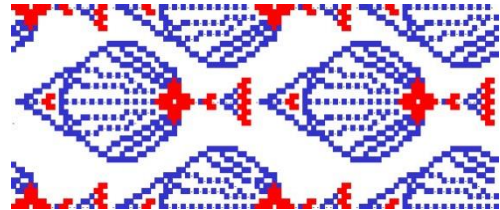
ลายผ้าที่ได้จากการคั่นหมี่แบบหมี่รวด

ภาพที่ ๒.๔ เปรียบเทียบทิศทางของลายจากเทคนิคการคั่นหมี่แบบหมี่ร้ายกับแบบหมี่รวด

๒.๒ จำนวนรอบของการคั่นหมี่ต่อลำ ส่งผลต่อสัดส่วนของลาย ในการคั่นหมี่ตามลายเครื่องแขวนที่ออกแบบนี้ จำเป็นต้องทำการคั่นหมี่ต่อลำจำนวน ๓ รอบ เพื่อให้ได้ไหมที่เส้นพุ่งมีจำนวน ๖ เส้นต่อ ๑ ลำ ทำให้ลายที่ได้มีสัดส่วนคงที่ตามการออกแบบ ในแต่ละลำมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส หากคั่นหมี่เพียง ๒ รอบต่อลำจะทำให้ลายผ้าที่ได้มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า

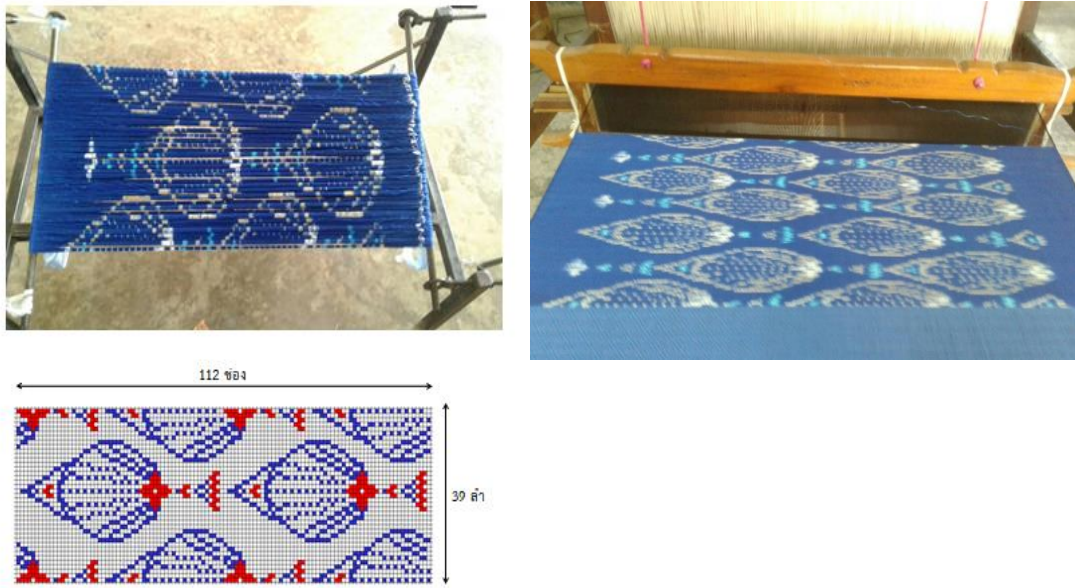
ลายผ้าที่ได้จากการคั่นหมี่ ๒ รอบต่อลำ

ลายผ้าที่ได้จากการคั่นหมี่ ๓ รอบต่อลำ

ภาพที่ ๒.๕ เปรียบเทียบสัดส่วนของลายจากการคั่นหมี่จำนวน ๒ รอบต่อลำและ ๓ รอบต่อลำ

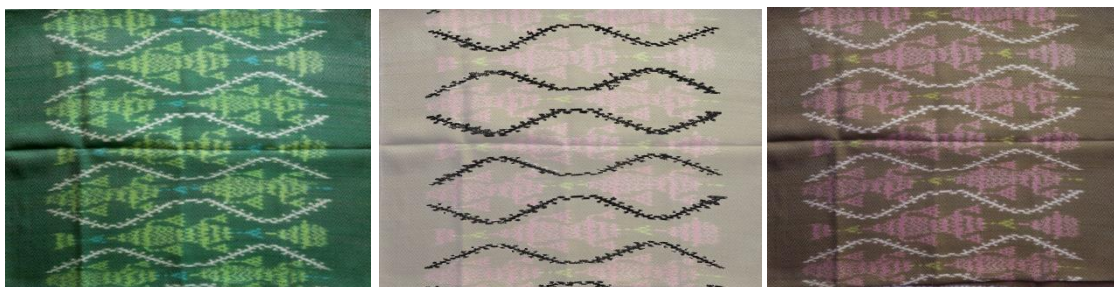
๓. การมัดให้เกิดลายและการย้อมสีในตำแหน่งของลาย ส่งผลต่อลายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการมัดหมี่เป็นการมัดเก็บด้ายในตำแหน่งของสีที่ต้องการทีละสี ๆ แล้วมีการย้อมสีใหม่ ทำให้ด้ายส่วนที่ไม่มีเชือกมัดไว้จะติดสีย้อมนั้น หากมีข้อผิดพลาด เช่น มัดผิดตำแหน่งของสีที่ต้องการ หรือไม่ได้แก้ตัดเชือกในตำแหน่งที่ต้องการให้ติดสี ย้อมทำให้สีของลายผ้าที่ได้คลาดเคลื่อนจากแบบ อีกทั้งเฉดสีของสีเคมีย้อมเส้นไหมที่มีจำหน่ายในท้องตลาดอาจไม่ตรงกับเฉดสีที่ผู้ออกแบบกำหนดไว้ในแบบ จึงต้องอาศัยประสบการณ์และองค์ความรู้ของช่างย้อมในการผสมสีให้ได้ตามต้องการ

ภาพที่ ๒.๖ การมัดหมี่ตามตำแหน่งสีในลาย และการทอลายโพธิ์จักรพรรดิ

ภาพที่ ๒.๗ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลืนจิ้ง

ภาพที่ ๒.๘ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลืนจระเข้

ภาพที่ ๒.๙ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งตะแคง

ภาพที่ ๒.๑๐ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งตะแคง

ภาพที่ ๒.๑๑ ผ้าไหมมัดหมี่ลายตาข่ายหน้าช้าง

ภาพที่ ๒.๑๒ ผ้าไหมมัดหมี่ลายบันไดเงิน

ภาพที่ ๒.๑๓ ผ้าไหมมัดหมี่ลายโพธิ์จักรพรรดิ

ภาพที่ ๒.๑๔ ผ้าไหมมัดหมี่ลายวิมานแทน

ภาพที่ ๒.๑๕ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกลิ้งคว่ำ

ภาพที่ ๒.๑๖ ผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมประทีป

สำหรับผู้วิจัยสามารถสรุปว่า ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดสามารถนำมาเป็นลายมัดหมี่ได้และเหมาะสมกับการใช้ไหมน้อยที่มีขนาดเส้นเล็กกว่าเส้นไหมเปลือกนอก ทำให้ได้ลวดลายที่มีขนาดเล็ก สื่อความหมายถึงความประณีตบรรจงของการร้อยดอกไม้เป็นเครื่องแขวนได้ดียิ่งขึ้น

การย้อมด้วยสีธรรมชาติ

การย้อมเส้นใยด้วยสีที่สกัดได้จากธรรมชาติเป็นวิธีที่ใช้มานานกว่า ๕,๐๐๐ ปี เนื่องจากหาใช้ได้ง่ายในท้องถิ่นและสีสังเคราะห์ยังมีได้เข้ามามีบทบาทเช่นในปัจจุบัน สีย้อมจากธรรมชาติแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. สีที่ได้จากสัตว์ ได้แก่ ครั่ง
๒. สีที่ได้จากแร่ธาตุ ได้แก่ ดินแดงหรือดินลูกรัง
๓. สีที่ได้จากพืช เป็นสีที่ได้จากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ราก แก่น เปลือก ดอก ผล และใบ

สีจากธรรมชาติทั้ง ๓ ประเภทนี้ที่ใช้กันมากที่สุดคือสีที่ได้จากพืช ซึ่งส่วนต่าง ๆ ของพืชจะให้สีที่แตกต่างกัน เช่น ใบจากพืชเกือบทุกชนิด ให้สีเขียวที่ใกล้เคียงกัน สีจากแก่นของลำต้น ส่วนมากจะให้สีเหลืองและสีน้ำตาล ดอกและผลส่วนมากจะให้สีตามสีของดอก และสีของผลที่มองเห็น ส่วนต่าง ๆ ของพืชที่ต่างชนิดกันอาจให้สีเหมือนกันได้ เช่น สีเหลืองอาจได้จากแก่นไม้จำพวกแก่นแกล แก่นขนุน เปลือกของผลมะตูมดิบ และรากของต้นสะตือ สีแดงได้จากแก่นฝาง แก่นประดู่ ลูกคำแสด เปลือกของรากยอ เป็นต้น

สีที่ได้จากดอกและใบจะมีความคงทนน้อยกว่าสีที่ได้จากแก่น รากและผล

๑. การเตรียมน้ำย้อม

ในการเตรียมน้ำย้อมเพื่อสกัดสารที่เป็นสีออกจากวัตถุดิบธรรมชาติสามารถทำได้ ๒ วิธีคือ

- ๑) โขลก ทบ หรือปั่น ได้น้ำสีโดยการผสมน้ำประมาณ ๑๐-๒๐ เท่าโดยน้ำหนัก ทำการคั้นแล้วกรองเพื่อไม่ให้มีตะกอนหรือกากที่เป็นอุปสรรคต่อการย้อม วิธีนี้ใช้กับใบไม้สด
- ๒) ต้ม วิธีนี้ใช้กับเปลือกไม้ แก่น ราก หรือเนื้อไม้ โดยต้มกับน้ำประมาณ ๑๐-๒๐ เท่าโดยน้ำหนัก ต้มเดือดด้วยไฟอ่อน ๆ นานประมาณ ๑ ชั่วโมง กรองเอาน้ำสีไว้ อาจต้มซ้ำ ๑ หรือ ๒ ครั้ง หรือจนกว่าจะไม่มีสีออกมา

น้ำสีที่สกัดได้สามารถนำไปใช้ได้ทันที หรือจะแช่หรือหมักจนกระทั่งเดือดฟู แล้วตักฟองออกก่อนที่จะนำน้ำสีใส ๆ ที่ไม่มีตะกอนมาย้อม ส่วนที่เหลือถ้ายังมีสีอยู่ให้เติมน้ำลงไปและหมักต่อไปก็ได้น้ำสีอีก ถ้าสกัดน้ำสีได้แล้วนำไปย้อมทันทีจะได้สีสว่างสดใส แต่ถ้าแช่หรือหมักก่อนย้อมจะได้สีที่คล้ำกว่าเล็กน้อย

๒. วิธีการย้อม

การย้อมสีธรรมชาติจะเริ่มย้อมที่อุณหภูมิห้องแล้วค่อย ๆ เติบโตอุณหภูมิให้อยู่ระหว่าง ๘๐-๙๐ องศาเซลเซียส นาน ๑ ชั่วโมง ระหว่างย้อมต้องหมั่นคนเพราะสีธรรมชาติตกตะกอนง่าย ซึ่งเป็นเหตุให้การย้อมไม่สม่ำเสมอ(ต่าง) อย่างไรก็ตามสีธรรมชาติมีคุณสมบัติกระจายตัวได้ดี ดังนั้นถ้าเกิดปัญหาการติดสีไม่สม่ำเสมอเมื่อครบเวลาย้อมแล้วให้เติมน้ำย้อมลงไปอีกเพื่อรักษาระดับน้ำย้อมแล้วย้อมต่อจนกว่าผ้าจะหายต่าง

คุณภาพและลักษณะของน้ำ มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อกระบวนการย้อมสีธรรมชาติน้ำที่ใช้จะต้องเป็นน้ำสะอาด และมีปริมาณเพียงพออย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า ๓๐ เท่าของน้ำหนักด้ายที่ใช้ย้อม ถ้าใช้ปริมาณน้อยจะทำให้สีที่ได้ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งสีย้อมจะดูดซึมเข้าสู่เส้นใยได้ดีที่อุณหภูมิ ๘๐-๑๐๐ องศาเซลเซียส และดูดซึมเข้าสู่เส้นใยได้มากขึ้นระหว่างที่เร่งอุณหภูมิให้สูงขึ้น ดังนั้น จึงควรเริ่มย้อมที่อุณหภูมิห้องก่อนนำไปเพิ่มอุณหภูมิ ในเรื่องของเวลานั้น การย้อมนาน ๑ ชั่วโมงจะให้ความเข้มของสีที่สูงสุด และหากแช่วัสดุในน้ำย้อมต่ออีก ๑ ชั่วโมงก่อนนำขึ้นตากแห้งโดยไม่ต้องทำความสะอาดหลังการย้อม จะทำให้สีที่ย้อมได้มีความคงทนต่อการซักล้างสูงขึ้นด้วย

๓. การใช้สารช่วยติด

สีธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นสีที่ละลายได้ในน้ำ มีน้อยมากที่ไม่ละลายน้ำสีธรรมชาติติดติดกับเส้นใยได้ง่ายและก็หลุดออกมาได้ง่ายเช่นกัน จึงต้องใส่สารช่วยติดช่วยเพิ่มคุณภาพความคงทนของสีย้อมจากธรรมชาติให้สูงขึ้น สามารถใช้ได้ทั้งก่อน หลัง และขณะย้อม ดังนี้

๑) การใช้สารช่วยติดก่อนย้อม เป็นการนำเส้นไหมไปชุบสารช่วยติดลงในน้ำที่สกัดไว้ คนให้เข้ากัน จากนั้นจึงนำเส้นไหมลงย้อม

๒) การใช้สารช่วยติดขณะย้อม เป็นการใส่สารช่วยติดผสมกับน้ำย้อมก่อนนำเส้นด้ายลงย้อม

๓) วิธีการใช้สารช่วยติดหลังการย้อม เป็นการนำเส้นไหมที่ย้อมแล้วไปชุบสารช่วยติด สารช่วยติดที่นิยมใช้ในการย้อมสีธรรมชาติมีดังนี้

๑. **สารส้ม** ใช้ปริมาณร้อยละ ๒๕ ของน้ำหนักเส้นไหม (ไหม ๑ กิโลกรัมใช้สารส้ม ๒๕๐ กรัม) ในการย้อมไหมมักใช้ร่วมกับกรดมะขาม (กรดทาร์ทาริก หรือครีมออฟทาร์ทาร์) ปริมาณร้อยละ ๗ ของน้ำหนักเส้นไหม สีธรรมชาติที่ใช้สารส้มเป็นสารช่วยติดนี้ เมื่อย้อมแล้วจะให้สีเหมือนกับสีที่สกัดได้ และสีที่ได้จะมีความสดใสดี

๒. **จุนสี** ใช้ปริมาณร้อยละ ๒ ของน้ำหนักเส้นไหม (ไหม ๑ กิโลกรัม ใช้จุนสี ๒๐ กรัม) นิยมใช้ร่วมกับน้ำส้มสายชู ปริมาณครึ่งหนึ่งของน้ำหนักเส้นไหม (ไหม ๑๐๐ กรัมใช้น้ำส้มสายชู ๕๐ ซีซี) การใช้จุนสีเป็นสารช่วยติด จะทำให้สีที่ย้อมได้ เป็นสีออกเขียว เช่น เมื่อย้อมแก่นขนุนที่ให้สีเหลือง โดยใช้จุนสีเป็นสารช่วยติด สีที่ย้อมได้จะเป็นสีเหลืองอมเขียวขี้ม้า

๓. **สนิมเหล็ก** ใช้ปริมาณร้อยละ ๓-๖ ของน้ำหนักไหม (ไหม ๑ กิโลกรัมใช้โครม ๓๐ - ๖๐ กรัม) ไม่นิยมใช้ร่วมกับสารใด การย้อมโดยใช้สนิมเหล็ก เป็นสารช่วยติดจะทำให้สีที่ได้คล้ำลง ถ้าใส่มากเกินไปจะคล้ำยิ่งขึ้น จนเป็นสีดำ

๔. **โครม** ใช้ปริมาณร้อยละ ๑ ของน้ำหนักเส้นไหม (ไหม ๑ กิโลกรัม ใช้สนิมเหล็ก ๑๐ กรัม) นิยมใช้ร่วมกับน้ำส้มสายชู ปริมาณครึ่งหนึ่งของน้ำหนักไหมเช่นเดียวกับเมื่อใช้ร่วมจุนสี เมื่อย้อมแล้วจะทำให้ได้สีออกเป็นสีเหลืองทองสดใส

ตัวอย่างวิธีการย้อมด้วยสีธรรมชาติชนิดต่าง ๆ

แม้ว่าสีธรรมชาติจะมีวิธีการย้อมและการใช้สารช่วยติดดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติแต่ละชนิดก็มีความแตกต่างกัน จึงขอยกตัวอย่างวิธีการย้อมที่สำคัญและยังมีการใช้อยู่ในปัจจุบันดังต่อไปนี้

๑) **การย้อมด้วยครั่ง** ครั่งเป็นแมลงตัวสีแดงขนาดเล็กมาก อาศัยอยู่ตามกิ่งของต้นไม้ที่ใช้เลี้ยงครั่งได้แก่ ต้นจามจุรี ต้นพุทรา ต้นสะแก ฯลฯ นิยมเลี้ยงครั่งกันในแถบภาคเหนือและภาคอีสาน เมื่อนำมาย้อมผ้า จะได้สีแดง วิธีการย้อมเริ่มจากการนำครั่งไปตากแดดให้แห้ง นำไปปั่นในครกตำข้าวให้ละเอียดแล้วแช่ในน้ำมะขามเปียก นานประมาณ ๖ ชั่วโมง เสร็จแล้วนำไปตั้งไฟต้มให้เดือด นำไหมชุบน้ำให้เปียกบิดพอหมาดลงแช่ในน้ำสีที่เตรียมไว้นาน ๓๐ นาที เสร็จแล้วยกลง บิดให้แห้ง ล้างน้ำให้สะอาด ถ้าต้องการได้สีแดงเข้มให้ทำซ้ำ ๒-๓ ครั้ง

๒) **การย้อมด้วยใบยูคาลิปตัส** ยูคาลิปตัส คามาลดูเลนซิส เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง ๒๔ - ๒๖ เมตร และอาจสูงถึง ๕๐ เมตร ใบเป็นรูปไข่เกือบเป็นรูปหอก ใบอ่อนมีสีเขียวปนเทา ใบแก่มีสีเขียวอ่อนทั้งสองด้าน บางครั้งมีสีเทา ใบบางและห้อยลง เส้นใบมองเห็นได้ชัด เปลือกของลำต้นเรียบเป็นมันสีเทาสลับขาวและน้ำตาลแดงเป็นบางแห่งสลับกันตามแนวยาวของลำต้น เปลือกนอกจะแตกกร่อนเป็นแผ่นหลุดออกจากผิวของลำต้น เมื่อถึงฤดูแล้งของแต่ละปี มีเมล็ดเล็ก ๆ สีเหลือง ซ่อดอกเกิดตรงระหว่างกิ่งกับก้านใบ ดอกมีลักษณะกลมสีขาวแกมเหลืองอ่อน ผลมีลักษณะครึ่งวงกลมหรือรูปถ้วย ผิวนอกแข็ง เมื่อยังอ่อนอยู่จะมีสีเขียวและจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อผลเริ่มแก่ ส่วนที่ให้สีคือใบซึ่งให้สีเหลืองหรือสีน้ำตาล ตามแต่สารช่วยติดที่ใช้

วิธีย้อม ทำได้โดยนำใบยูคาลิปตัส มาผึ่งให้แห้ง ควรเลือกใช้ใบที่ไม่มีรา และไม่ถูกแมลงทำลาย สับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ใช้ใบ ๕๐ กรัม เติมน้ำ ๑ ลิตร แช่ทิ้งไว้ ๑ คืน แล้วนำไปต้มให้เดือดอ่อน ๆ ประมาณ ๑ ชั่วโมง หรือมากกว่า กรองเอาแต่น้ำมาใช้ย้อม เวลาย้อมนำเส้นด้ายที่เตรียมไว้ใส่ลงไปในต้มประมาณ ๒๐ นาที เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายขึ้นล้างด้วยน้ำอุ่นให้สะอาด

๓) การย้อมด้วยแกแล แกแลเรียกต่างกันไปตามท้องถิ่นคือเหลืองแกแล (ภาคกลาง) แกแลแห (ภาคใต้) เข (นครราชสีมา) แกก้อง (แพร่, น่าน) ช้างงาตอก (ลำปาง) หนามเข (ประจวบคีรีขันธ์) เป็นไม้เนื้อแข็งประเภทเถาขนาดใหญ่ ชอบเกาะพันกับต้นไม้อื่น ส่วนที่ทอดไปกับพื้นดินนั้นมักจะแตกรากขึ้นเป็นพุ่มเตี้ย ๆ ไม่มีมือเกาะแต่มีหนามแข็งแรงลักษณะคล้ายเตี๋ยไก่อ เนื้อไม้ค่อนข้างขาว แก่นเป็นสีเหลืองปนน้ำตาล เปลือกมีสีเทาปนน้ำตาล ขนาดวัดโดยรอบประมาณ ๒๐-๘๐ เซนติเมตร ลำต้นสูงประมาณ ๖ - ๑๒ เมตร ใบเป็นพวก ใบสลับอยู่บนกิ่งแขนงด้ายก้านสั้น ๆ ใต้นาม ใบแหลมปลายมน หลังใบมีสีเขียวเข้ม ท้องใบมีสีชวากว่า ผลมีลักษณะคล้ายผลลิ้นจี่ แต่มีแกนและเมล็ดในมาก ส่วนที่ให้สี ได้แก่ แก่นไม้ให้สีเหลือง

วิธีการย้อมด้วยแก่นแกแลให้นำแก่นแกแลมาตากให้แห้งแล้วผ่าให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ภาชนะต้มให้เดือดจนน้ำเป็นสีเหลืองจึงยกขึ้น นำไปกรองเก็บน้ำสีไว้ แก่นแกแลที่เหลือให้เติมน้ำต้มให้เดือดต่อไปจนได้น้ำสีซึ่งจะมีสีอ่อนกว่าครั้งแรก ทำทั้งหมด ๓ ครั้ง จะได้น้ำสีอ่อนสุดถึงเข้มสุด นำเส้นด้ายที่เตรียมไว้ลงย้อมในน้ำย้อมอ่อนสุดก่อน ยกเส้นด้ายกลับไปมา เพื่อให้สีซึมเข้าไปในเส้นใยอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ จึงยกเส้นด้ายขึ้นบิดพอหมาด นำไปย้อมในน้ำย้อมสีเข้ม ปานกลางและสีเข้มสุดตามลำดับ เมื่อครบ ๓ ครั้งแล้วจึงนำเส้นด้ายขึ้นซักน้ำสะอาดจนสีไม่ตก นำขึ้นราวผึ่งให้แห้ง

๔) การย้อมด้วยเปลือกเพกา ทางเหนือเรียกว่า “มะลิไม้” จังหวัดเลยเรียกว่า “ลิ้นฟ้า” เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง ๔ - ๒๐ เมตร เปลือกเรียบ สีเทา บางที่แตกเป็นรอยตื้น ๆ มีรอยแผลเป็นขนาดใหญ่ที่เกิดจากใบร่วงหล่น ลำต้นและกิ่งก้านรูระบายอากาศกระจายอยู่ทั่วไป ใบประกอบแบบขนนก ๒ - ๔ ชั้น มีใบเลี้ยงเดี่ยวที่ปลายก้านมีเรียงตรงข้ามชิดกันเป็นกระจุก ใบย่อยรูปไข่ถึงรูปขอบขนานกว้าง ๓ - ๙ เซนติเมตร เชื่อมติดกันเป็นรูปทรงกระบอก ส่วนบนไม่แยกออกเป็นกลีบอย่างเด่นชัด เมื่อเป็นผลกลีบชั้นนี้จะมีเนื้อแข็งมาก กลีบดอกค่อนข้างหนาภายนอกสีม่วงแดงหรือน้ำตาลคล้ำ ภายในสีเหลืองประอะถึงสีชมพู บริเวณปากลำโพงด้านในสีขาวอมเหลืองหรือขาวอมเขียว ดอกบานกลางคืน ผลเป็นฝักแบนยาวคล้ายรูปดาบ ห้อยระย้าอยู่เหนือเรือนยอดกว้าง ๖ - ๑๐ เซนติเมตร ยาว ๔๕ - ๑๒๐ เซนติเมตร เมล็ดแบนมีปีกบางใสจำนวนมาก ชอบขึ้นบนที่โล่งบริเวณชายป่าดิบและไร่ร้างทั่วไป ป่าเบญจพรรณและป่าชื้นทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการปลูกในบริเวณบ้านด้วย ส่วนที่ให้สีคือเปลือกซึ่งให้สีกา

วิธีย้อมให้นำเปลือกเพกามาหั่นหรือสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ นำไปต้ม ๒๐ นาที กรองเอาแต่น้ำไปย้อมจะได้สีกา ถ้าต้องการให้เป็นสีเขียวให้ต้มเอาแก้วแปบเอาแต่น้ำใสเติมลงไปให้น้ำต้มเปลือกเพกาที่ช้อนเอาเปลือกออกแล้ว ใส่น้ำมะเกลือเล็กน้อย ใส่ปูนขาวและใบส้มป่อย ทิ้งไว้สักพักจึงกรองเอาแต่น้ำสี เมื่อต้องการย้อมก็นำน้ำสีที่ได้นี้ไปตั้งไฟพออุ่น นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดหมาดจุ่มลงในอ่างย้อม ต้มต่อไปอีก ๒๐ นาที จนได้สีตามต้องการจึงยกเส้นด้ายออก ซักน้ำสะอาด ใส่ราวกระตุกตากจนแห้ง จะได้สีเขียวกาก็ตามต้องการ

๕) การย้อมด้วยเปลือกสมอ สมอเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางสูงประมาณ ๒๐ - ๓๕ เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกสีเทาปนน้ำตาล ใบมนรูปไข่ปลายแหลม หลังใบสีเขียวเข้ม มีขนสีขาวอ่อนนุ่ม ท้องใบอ่อนกว่าและมีสีน้ำตาลอ่อนนุ่ม ใบแก่ขนทั้งสองด้านจะหลุดร่วงหมดไป หรือมีเหลืออยู่บ้างประปราย ชอบใบอ่อนมีขนสีน้ำตาลอ่อนหนาแน่นเรียงเป็นระเบียบ ดอกมีสีเหลืองมีกลิ่นหอม ผลเป็นรูปไข่มีสันเล็กน้อย สีเหลืองอมเขียว ผลจะออกเป็นพวง เมล็ดแข็ง เนื้อเมื่อแก่มีรสฝาดอมเปรี้ยว ผลและเปลือกต้นให้สีดำ

วิธีย้อม ให้นำเปลือกสมอมาต้มเคี่ยวให้แห้งจนงวดพอสมควร รินเอาน้ำใส่หม้อดิน เอาเส้นด้ายที่เตรียมไว้ลงย้อมขณะที่ยังร้อนอยู่จะได้สีดำแกมเขียวเข้ม ถ้าต้องการได้สีเขียวใช้เส้นด้ายที่ผ่านการย้อมด้วยครามมาย้อมจะได้สีเขียวตามต้องการ

๖) การย้อมด้วยมะเกลือ มะเกลือเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่มีลำต้นคล้ายต้นตะโกคือมีเปลือกสีดำ เปลือกในสีเทา แก่นสีดำสนิท มีผลดก ออกดอกในฤดูฝน ดอกมีสีเหลืองคล้ายดอกประดู่ ผลจะแก่ตอนปลายฤดูฝนหนึ่งปีให้ผลครั้งเดียว ผลกลมป้อมขนาด $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ นิ้วที่ขั้วมีกลีบเลี้ยงเป็นกลีบกลมๆอยู่โดยรอบคล้ายกลีบเลี้ยงของผลมังคุดหรือผลตะโกแต่เล็กกว่าเปลือกภายนอกของผลมีสีเขียวอ่อน เมื่อแก่จะเป็นสีเทาและดำ ถ้าผ่าออกดูจะเป็นยางอยู่ภายในมีลักษณะขุ่นขาว ในหนึ่งผลจะมีเมล็ด ๖ - ๘ เมล็ด ผลมะเกลือที่เก็บมาจากต้นจะเปลี่ยนเป็นสีดำภายใน ๕ - ๗ วัน เนื้อในของผลดิบรับประทานได้ มีรสมัน เมื่อสุกจะมีรสหวาน มะเกลือมีขึ้นในป่าเบญจพรรณที่ราบทั่วไป ประเทศไทยมีมากในจังหวัดนครปฐม เพชรบุรี กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี และนครราชสีมา ส่วนที่ให้สีของมะเกลือคือผลซึ่งให้สีดำ

วิธีย้อม ให้นำผลมะเกลือสดมาตำให้ละเอียดแล้วแช่น้ำ ในน้ำที่แช่นี้ให้นำรากลำเจียก หรือต้นเบงต่าปนลงไปด้วย นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดให้หมาดลงย้อม ๓ - ๔ ครั้ง หลังจากการย้อมทุกครั้งต้องนำเส้นด้ายไปตากแดดให้แห้ง จนเห็นว่าสีดำสนิทจึงใช้ได้ ถ้าต้องการให้สีมีความเงามัน ให้ตำงาดละเอียดแล้วนำเส้นด้ายที่ย้อมมะเกลือแล้วลงคลุกให้ทั่ว ผึ่งไว้สักพัก จึงกระตุกตาก การย้อมอีกวิธีหนึ่ง คือนำลูกมะเกลือที่แช่น้ำทิ้งไว้มาตำให้ละเอียดพร้อมกับใบหญ้าหอมเกี่ยว แล้วนำไปแช่น้ำที่ต่างที่ได้จากต้นมะขามเผาไฟให้เป็น ชี้เถ้า และละลายน้ำกรองเอาน้ำใส่มาใช้แช่ นำเส้นด้ายลงบิดพอหมาดจุ่มในอ่างย้อม ใช้มือบีบเส้นด้ายเพื่อให้สีดูดซึมได้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ ปลดทิ้งไว้สักครู่จึงยกขึ้นจากอ่างย้อม ชักให้สะอาด กระตุกตากให้แห้ง

๗) การย้อมด้วยไม้ขนุน ขนุนเป็นไม้ผลเมืองร้อนขนาดใหญ่ เติบโตเร็วสูงประมาณ ๘ - ๒๑ เมตร ใบหนาหยาบ ยาวเรียวยาว ความยาวของใบประมาณ ๔.๗ นิ้ว หลังใบเป็นมัน ท้องใบเป็นขนเล็ก ๆ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียจะอยู่ในต้นเดียวกันแต่แยกกันอยู่คนละดอก ก้านดอกยาว ดอกตัวเมียมีสีเขียว และใหญ่กว่าดอกตัวผู้ เมื่อได้รับการผสมเกสรแล้วดอกตัวเมียจะเจริญเติบโตเป็นผลแก่ภายใน ๘ เดือน ผลมีขนาดใหญ่รูปกลมหรือกลมยาว มีหนามแหลมสั้นรอบผล สีเหลืองแกมเขียว เนื้อเป็นยวง มีเมล็ดอยู่ภายในกึ่งตรงกลางแกนกลางของผล ส่วนที่ให้สีคือแก่นและรากซึ่งให้สีเหลือง

วิธีย้อม นำแก่นขนุนมาหั่นหรือไสเป็นชิ้นบาง ๆ ใส่ต้มน้ำให้เดือดนานประมาณ ๑ ชั่วโมง แล้วกรองเอาแต่น้ำมาใช้ย้อม เวลาที่ย้อมเติมสารส้มเล็กน้อยเพื่อให้สีติดทนนาน นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดหมาดลงในอ่างย้อม หมั่นกลับด้ายไปมาเพื่อให้สีติดสม่ำเสมอ แล้วยกเส้นด้ายขึ้นซักน้ำสะอาด บิดและกระตุกตาก ถ้าต้องการให้ได้สีกากีแกมเขียวให้ย้อมปนกับเปลือกเพกา โดยใช้เปลือกเพกาสดมาล้างน้ำ ผึ่งแดดสัก ๒ - ๓ แดด พักทิ้งไว้ใช้เปลือกเพกา ๓ ส่วนต่อแก่นขนุน ๑ ส่วน

๘) การย้อมด้วยไม้ฝาง ฝางเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูงประมาณ ๘ - ๑๐ เมตร ตามลำต้นและกิ่งจะมีหนามโค้งทั่วไป ใบเป็นช่อแบบขนนกสองชั้นเรียงสลับกัน ช่อใบยาว ๑๕ - ๔๕ เซนติเมตรมีช่อแขนงแตกออกตรงข้ามกันทางด้านข้าง ๘ - ๑๖ คู่ แต่ละแขนงมีใบย่อยออกตรงข้ามกัน ๗ - ๑๘ คู่ใบเล็กย่อยเป็นฝอยคล้ายใบหางนกยูงไทยรูปขอบขนานกว้าง ๖ - ๑๐ มิลลิเมตร ยาว ๑๐ - ๒๐ มิลลิเมตรปลายมนเว้าตรงกลางเล็กน้อย ดอกเป็นช่อไม่แตกแขนง ดอกสีเหลืองมี ๕ กลีบ ผลเป็นฝักแข็งแบน สีน้ำตาลแก่เป็นจุด ๆ ลักษณะคล้ายกับฝักถั่วแปบแต่ละฝักมี ๒ - ๔ เมล็ด ไม้ฝางมักขึ้นตามเขาหินปูนที่แห้งแล้ง ป่าดงดิบแล้งทั่วไป โดยเฉพาะภาคตะวันตกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ให้สีคือแก่นซึ่งให้สีเหลือง

วิธีย้อม นำแก่นฝางมาผ่าเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ต้มน้ำให้เดือดนานประมาณ ๑ ชั่วโมง แล้วกรองเอาแต่น้ำมาใช้ย้อม ซึ่งจะให้สีแดง ถ้าต้องการย้อมให้เป็นสีชมพูให้เอาเปลือกของต้นมหากาฬ มาสับให้ละเอียดต้ม

ในน้ำเดือด ๑ ชั่วโมง แล้วซ้อนเปลือกออกเติมไม้ฟางชิ้นเล็ก ๆ ลงไปต้มอีก ๑ ชั่วโมง เติมน้ำต้มป๋อกลงไปอีก ๑ กำ ต้มต่อไปอีกเล็กน้อย ซ้อนเอากากออกแล้วเติมน้ำต่างลงไปจะได้น้ำย้อมสีชมพู นำเส้นด้ายที่ชุบน้ำบิดหมาดลงจุ่มในอ่างย้อมตั้งไฟต้มนาน ๓๐ นาที นำเส้นด้ายขึ้นจากอ่างย้อม ล้างน้ำสะอาดบิดให้แห้ง กระทบกให้เส้นด้ายกระจาย ตกให้แห้ง

๙) การย้อมด้วยรากยอ ยอบ้านเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูงประมาณ ๑ - ๒ เมตร กิ่งก้านเกลี้ยง ใบเป็นใบเลี้ยงเดี่ยวออกตรงข้ามกันรูปรีหรือขอบขนาน กว้าง ๖ - ๑๗ เซนติเมตร ยาว ๑๕ - ๓๐ เซนติเมตร โคนและปลายใบแหลม ด้านบนมักพบว่ามีตุ่มซึ่งเกิดจากแบคทีเรียโดยทั่วไป ดอกจะออกเป็นช่อกลมเดี่ยว ๆ ตามง่ามใบ กลีบดอกสีขาว ด้านนอกเกลี้ยง ด้านในมีขนหนาแน่นเฉพาะครึ่งบน ปลายแยกออกเป็น ๔ - ๕ แฉก ผลขนาดเล็ก ภายในมี ๑ เมล็ด แต่ละผลเชื่อมติดกันเป็นผลขนาดใหญ่ ผิวเป็นตุ่มพอง เมื่อสุกจะเป็นสีขาวมัวหรือสีขาวแกมเขียว เป็นพืชเขตร้อนชอบขึ้นตามดินที่มีความชุ่มชื้นพอควร ส่วนที่ให้สีได้แก่ ใบ เปลือก เนื้อไม้และราก แต่ส่วนใหญ่จะใช้รากมากที่สุด ส่วนที่เป็นเปลือกของรากจะให้สีแดง และส่วนที่เป็นเนื้อของรากจะให้สีเหลืองหากนำทั้งสองส่วนไปใช้ย้อมรวมกันจะได้สีแดง สีที่ได้จากรากยอจะมีมากที่สุดเมื่อต้นยอมีอายุประมาณ ๓ - ๔ ปี หากอายุมากกว่านี้สารที่เป็นสีจะมีน้อยลงหรือไม่มีเลย และรากขนาดเล็กจะมีปริมาณสีมากกว่ารากขนาดใหญ่ ถ้ารากใหญ่กว่าครั้งนี้น้ำจะไม่มีสีเหลืออยู่เลย จึงควรตัดทิ้งเพื่อให้แตกรากอ่อนใหม่

วิธีย้อม ทำได้โดยนำรากยอมาหั่นเป็นแว่นหรือสับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ในน้ำสะอาดต้มให้เดือด จนได้สีแดงคล้ำจึงยกลงมารองเอาแต่น้ำสี นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดหมาด กระทบกให้เส้นด้ายกระจายจึงนำลงย้อมในน้ำสี หมั่นกลับเส้นด้ายบ่อย ๆ เพื่อให้สีซึมเข้าไปในเส้นด้ายอย่างทั่วถึง ใช้เวลาในการย้อมประมาณ ๓๐ นาที เสร็จแล้วนำเส้นด้ายขึ้นกระทบก ตกให้แห้ง

๑๐) การย้อมด้วยคำเงาะ คำเงาะหรือคำแสด เป็นไม้ยืนต้นขนาดย่อม สูง ๔ - ๘ เมตร เรือนยอดหนาแน่นเป็นพุ่มกลม ใบเดี่ยวคล้ายใบโพธิ์ ใบบางเกลี้ยงและนุ่ม สีเขียวเหลืองแดงก้านใบสีแดง ใบอ่อนสีแดง ดอกออกเป็นช่อใหญ่ตามปลายกิ่ง กลีบดอกมีสีชมพูมีชั้นเดียว ผลรูปไข่มีขนสีแดงเข้มคล้ายผลเงาะ เมื่อแก่จัดจะแตกเป็น ๒ ซีก ภายในมีเมล็ดเล็ก ๆ สีแสด เรียกว่า ลูกแสด คำแสด ขาด ผลจะแก่ในเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ปลูกได้ทั่วไปทุกภาค นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ ชอบขึ้นในดินร่วนซุย ส่วนที่ให้สีคือเนื้อหุ้มเมล็ด ประกอบด้วยสีแดงสด สีเขียวเข้มสีที่ได้จากคำเงาะนี้มีความงดงาม คงทน สีไม่ตกง่ายเมื่อถูกสบู่หรือกรดอ่อน

วิธีย้อม เริ่มจากการแกะเมล็ดออกจากผลที่แก่จัด แช่น้ำร้อนหมักทิ้งไว้หลายวัน จนสีตกตะกอน จึงแยกเมล็ดออก นำสีที่ได้ไปเคี่ยวจนงวดเกือบแห้งแล้วนำไปตากแดดจนแห้งเป็นผงเก็บไว้ใช้ ในการย้อมใหม่ให้ละลายผงสีในน้ำยาโซดาแอชที่กำลังเดือด นำไหมลงแช่ในน้ำสีนานประมาณ ๑ ชั่วโมง และเติมสบู่เล็กน้อยลงในน้ำสีที่ใช้ย้อม ถ้าต้องการให้มีสีเหลืองเพิ่มขึ้นให้เติมกรดทาร์ทาริกลงไปเล็กน้อย

๑๑) การย้อมด้วยใบหูกวาง หูกวางเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง ๑๐-๓๕ เมตร เป็นไม้ผลัดใบ เปลือกเรียบ เนื้อไม้เป็นสีน้ำตาลหรือสีแดง กิ่งแตกเรียงเวียนรอบลำต้น และแผ่กว้างไปในแนวราบ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงเวียนสลับกัน จะหนาแน่นที่ตรงปลายกิ่ง ใบรูปไข่ ปลายใบกลมหรือแหลมเป็นติ่งสั้น โคนใบเป็นรูปหัวใจแคบ โดยจะเริ่มสอบแคบมาจากกึ่งกลางใบ เนื้อใบหนาเป็นมันคล้ายแผ่นหนัง ดอกสีขาว ออกเป็นช่อตามง่ามใบ ผลสีแดงเหลืองหรือเขียวรูปรีค่อนข้างแบนทางด้านข้าง เปลือกของผลมีเส้นอยู่โดยรอบ ชอบขึ้นกระจายตามชายฝั่งทะเลในเขตร้อน มักนิยมปลูกเป็นไม้ประดับ หรือเกิดตามป่าดิบทั่วไป ส่วนที่ให้สี ได้แก่ ใบแก่ให้สีเขียว

วิธีย้อม นำใบหูกวางมาตำคั้นแล้วกรองเอาแต่น้ำสี เวลาย้อมให้นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดให้หมาดลงในอ่างย้อม นำไปตั้งไฟต้มให้เดือดอ่อน ๆ หมั่นยกเส้นด้ายกลับไปกลับมา เพื่อให้สีติดอย่างทั่วถึง พอได้ความเข้มของสีตามต้องการจึงยกขึ้นบิดหมาด ซักน้ำสะอาด ผึ่งให้แห้ง

๑๒) การย้อมด้วยใบยางพารา ยางพาราเป็นพวกไม้ยืนต้น ถ้าปลูกจากเมล็ดจะมีลักษณะเป็นรูปกรวย แต่ถ้าปลูกโดยใช้ต้นติดตาจะมีลักษณะเป็นทรงกระบอก ความสูง ๓๐-๔๐ เมตร เมื่ออายุมากขึ้นสีของเปลือกเปลี่ยนเป็นสีเทาอ่อน เทาดำ หรือน้ำตาล เปลือกของลำต้นจะให้สียาง ใบเกิดเวียนเป็นเกลียว เป็นกลุ่มและทอกลุ่มเรียกว่า ฉัตรใบ (leaf storey) ใบเป็นใบประกอบ มีใบย่อย ๓ ใบ มีต่อมน้ำหวานที่โคนก้านใบ ยางพาราจะผลัดใบในช่วงต้นฤดูแล้ง ในภาคใต้จะผลัดใบในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะผลัดใบในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน มีช่อดอกเกิดตามปลายกิ่ง ผลโดยทั่วไปมี ๓ เมล็ด ในพื้นที่ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวดเป็นพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่มักปล่อยใบร่วงทิ้งไว้โคนต้น โครงการนี้จึงริเริ่มนำใบสดของยางพารามาย้อมสีเส้นด้ายไหม ได้เฉดสีใกล้เคียงกับการย้อมด้วยเปลือกประดู่ เป็นสีน้ำตาลอมชมพู

วิธีย้อม นำใบสดมาใส่น้ำสะอาดต้มให้เดือด จนได้สีน้ำตาลอมชมพูจึงยกลงมารองเอาแต่น้ำสี เดิมเกลือแกงเพื่อเป็นสารช่วยติด นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดหมาด กระตุกให้เส้นด้ายกระจายจึงนำลงย้อมในน้ำสี หมั่นกลับเส้นด้ายบ่อย ๆ เพื่อให้สีติดซึมเข้าไปในเส้นด้ายอย่างทั่วถึง ใช้เวลาในการย้อมประมาณ ๓๐ นาที เสร็จแล้วนำเส้นด้ายขึ้นกระตุก ตากให้แห้ง

๑๓) การย้อมด้วยเปลือกต้นตะกู ตะกูเป็นไม้โตเร็วที่พบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย และมีชื่อพ้องกับชื่อตำบลสายตะกู พบในพื้นที่มีจำนวนไม่มาก ส่วนที่ให้สี ได้แก่ เปลือกของลำต้นให้สีน้ำตาลอมเหลือง

วิธีย้อม นำเปลือกของลำต้นมาสับเป็นชิ้นแล้วนำไปต้มกับน้ำประมาณ ๑ ชั่วโมง กรองเอาแต่น้ำสี เวลาใช้ย้อมให้นำเส้นด้ายชุบน้ำบิดให้หมาดลงในอ่างย้อม นำไปตั้งไฟต้มให้เดือดอ่อน ๆ หมั่นยกเส้นด้ายกลับไปกลับมา เพื่อให้สีติดอย่างทั่วถึง พอได้ความเข้มของสีตามต้องการจึงยกขึ้นบิดหมาด ชักน้ำสะอาด ผึ่งให้แห้ง

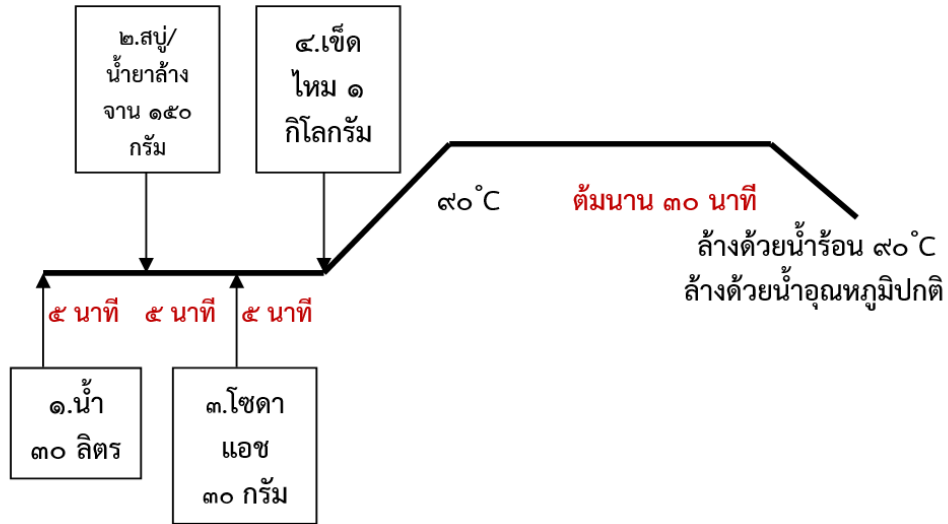
ตารางที่ ๒.๓ รายชื่อพืชที่ให้สีในการย้อมไหม

ลำดับที่	ชื่อพืช	ส่วนที่ให้สี	สีที่ได้
๑	กรรณิการิ	หลอดดอก	เหลืองทอง
๒	ก่อ	เปลือก	เหลืองเข้ม
๓	แกแล (เข)	แก่น	เหลือง
๔	โงกวางใบเล็ก	เปลือก	น้ำตาล
๕	โงกวางใบใหญ่	เปลือก	น้ำตาล
๖	ขนุน	แก่น, ราก	เหลืองออกน้ำตาล
๗	ขนุนป่า	แก่น	เหลือง
๘	คนทา (หนามกะแตง - เลย)	ผล	ดำ
๙	คราม	ต้น, ใบ	น้ำเงิน
๑๐	คำป่า	ราก, ดอก	แดง
๑๑	คำฝอย	ดอก	แดง
๑๒	คำแสด	เนื้อหุ้มเมล็ด	แสด
๑๓	เคี่ยม	เปลือก	น้ำตาลดำ
๑๔	ตะขบไทย	ใบ	สีขี้ม้า
๑๕	ตีวชน (ตีวส้ม - โคราช)	เปลือก	น้ำตาลเข้ม
๑๖	ทองกวาว (จาน)	ดอก	เหลือง
๑๗	เทียนกิ่ง	ใบ	ส้มแดง
๑๘	นนทรี (อะราง, ตาเชก)	เปลือก	น้ำตาลออกเหลือง
๑๙	ประดู่	แก่น	แดงคล้ำ
๒๐	ฝาง	แก่น	แดง
๒๑	พะยอม (ชะยอม)	เปลือก	น้ำตาลออกส้ม
๒๒	พุด (ข่อยหิน - โคราช)	ไม้	เหลืองนวล
๒๓	พุดซ้อน	เนื้อหุ้มเมล็ด	แดง
๒๔	เพกา (ลิ้นฟ้า)	เปลือก	กากี
๒๕	มะกล่ำต้น (มะกล่ำตาช้าง)	ไม้	แดง
๒๖	มะเกลือ	ผล	ดำ
๒๗	มะเค็ม (กอกกั้น)	ผล	ดำ
๒๘	มะขามไทย	ใบ	เหลือง
๒๙	มะขามป้อม	เปลือก , ใบ	น้ำตาลแกมเหลือง
๓๐	มะตูม	เปลือกของผลดิบ	เหลือง
๓๑	มะพูด (ปะพูด , ปราโฮด)	เปลือก	เหลือง
๓๒	มะยมป่า	ใบ	ดำ
๓๓	มะหาด (หาด)	เปลือก	น้ำตาลแกมเหลือง
๓๔	มังคุด	เปลือกของผล	เหลือง

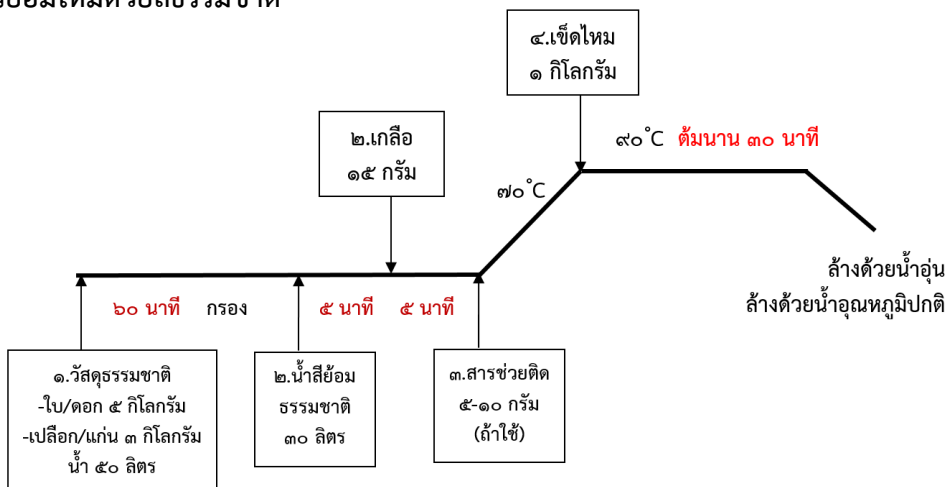
ตารางที่ ๒.๓ รายชื่อพืชที่ให้สีในการย้อมไหม (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อพืช	ส่วนที่ให้สี	สีที่ได้
๓๕	ยมหอม	ดอก	แสดแดง
๓๖	ยูคาลิปตัส	ใบ	เหลือง , น้ำตาล
๓๗	ยอบ้าน	ราก, เปลือก, เนื้อไม้, ใบ	เหลืองอมส้ม
๓๘	ยอป่า	ราก, เปลือก, เนื้อไม้, ใบ	แดง
๓๙	รกฟ้า (เขียวก , จะลือก)	เปลือก	ดำ
๔๐	รง	ยาง	เหลือง
๔๑	เลี่ยน (เฮียน - เหนือ)	ใบ	เขียว
๔๒	เล็บรอก (ผักแปมป่า)	ราก	เหลือง
๔๓	สนทะเล	เปลือก	น้ำตาลแกมแดง
๔๔	สมอไทย	เปลือกและผล	ดำ
๔๕	สมอพิเภก	เปลือกและผล	เขียวขี้ม้า
๔๖	สัก	ใบอ่อน, แก่น	น้ำตาลชมพู, กากี
๔๗	สะเดา	เปลือก	น้ำตาลแดง
๔๘	สีเสียด	ไม้	น้ำตาล
๔๙	แสมดำ	เปลือก	น้ำตาลแดง
๕๐	หูกวาง	ใบ	เขียวขี้ม้า
๕๑	ยางพารา	ใบ	น้ำตาลอมชมพู
๕๒	มะม่วงป่า	ใบ	เหลืองนวล
๕๓	ตะกู่	เปลือก	น้ำตาลอมเหลือง
๕๔	แก้ว	ใบ	เขียวอมเหลือง
๕๕	คูน	ฝัก	น้ำตาลดำ
๕๖	หมากเค็ง (ลูกหยี)	เปลือก	น้ำตาลชมพู
๕๗	ก้านเหลือง	แก่น	เหลืองสด

ขั้นตอนการฟอกไหม

ขั้นตอนการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ

ภาพที่ ๒.๑๗ ขั้นตอนการฟอกและการย้อมสีธรรมชาติ

พฤติกรรมของผู้ซื้อผ้าไหมมัดหมี่

วัลย์จรรยา วิระกุล และคณะ (๒๕๖๑ : ๕๓๙-๕๔๐) ศึกษาผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๗๒.๘ กลุ่มอายุ ๓๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๓๓.๔ สถานภาพสมรส ร้อยละ ๕๓.๙ การศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ ๕๗.๐ อาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ ๔๐.๖ กลุ่มรายได้เฉลี่ย ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๖.๒ ส่วนพฤติกรรมผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่พบว่าส่วนใหญ่เลือกซื้อจากความละเอียดสวยงามและลวดลายสวยงาม ร้อยละ ๒๘.๕ ส่วน

ใหญ่มาซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองที่ศูนย์จำหน่ายของผู้ขาย ร้อยละ ๘๘.๕ ส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่แปรรูป เช่น เสื้อสำเร็จรูป กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าสบ เป็นต้น มากที่สุด ร้อยละ ๖๕.๘ นิยมลายผ้าประยุกต์มากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๔ และนิยมเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ประเภทพื้นเรียบ ร้อยละ ๓๓.๖ และนิยมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติมากที่สุด ร้อยละ ๗๓.๔ และเลือกสีผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่มากที่สุดเป็นสีอ่อน เช่น ฟ้า เหลือง ชมพู เขียว เป็นต้น ร้อยละ ๔๐.๐ ส่วนวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ส่วนใหญ่ซื้อเพื่อใช้ในงานพิธีและเทศกาล ร้อยละ ๓๙.๖ และส่วนใหญ่จ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔๘.๙

นิตยา โงกสูงเนิน และคณะ (๒๕๖๐ : ๖๓) ศึกษาลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕ มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘ มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ ๕๓.๐ สำเร็จ การศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ ๕๑.๕ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ ๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ ในส่วนของพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อผ้าไหมมัดหมี่ พบว่า ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ในราคา ๑,๐๐๑-๒,๐๐๐ บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘ ส่วนใหญ่ไม่เจาะจงร้านจำหน่าย แต่จะเปรียบเทียบราคาก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ และไม่เจาะจงร้านจำหน่ายแต่จะเปรียบเทียบคุณภาพ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ เท่ากัน และมีความคาดหวังต่ออายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมมัดหมี่มากกว่า ๓ ปี ถึงร้อยละ ๗๕.๒ และ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่จากเหตุผลว่า ช่วยส่งเสริมคนไทยอนุรักษ์วัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐ และมีการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมมัดหมี่ เพื่อเป็นของฝาก ของที่ระลึก ของขวัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗

ณัชชาภัทร เวียงแสง และคณะ. (๒๕๕๙ : ๑๓๘-๑๓๙). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓๐ คนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๖๕.๑๕ มีอายุ ๒๖-๓๐ ปี ร้อยละ ๒๙.๓๙ รองลงมาคือ อายุ ๓๑-๓๕ ปี ร้อยละ ๒๐.๖๑ มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท เอกชน/ลูกจ้าง ร้อยละ ๔๐.๓๐ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ ๔๖.๙๗ มีรายได้ ๑๖,๐๐๑-๒๒,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๒.๗๓ รองลงมาคือ ๑๐,๐๐๑- ๑๖,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒๑.๒๑ ส่วนใหญ่ผู้บริโภคเลือกซื้อประเภทที่เป็นชุดเสื้อผ้า ร้อยละ ๖๘.๑๘ รองลงมา เป็นประเภทผ้าผืน/ชิ้น ร้อยละ ๕๙.๐๙ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมย้อมจากสีธรรมชาติ ร้อยละ ๗๗.๙๐ และรองลงมา ย้อมสีเคมี ร้อยละ ๒๒.๑๐ ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากงานแสดงสินค้า OTOP ร้อยละ ๔๙.๓๙ รองลงมาซื้อจากร้านค้า ร้อยละ ๔๘.๑๘ สาเหตุที่ซื้อส่วนใหญ่เป็นซื้อเพราะใส่ออกงาน ร้อยละ ๖๓.๙๔ รองลงมา ซื้อเพราะเป็นของฝากในโอกาสต่าง ๆ ร้อยละ ๕๘.๑๘ ส่วนใหญ่พิจารณาจากกลดลายผ้า ร้อยละ ๖๐.๓๐ รองลงมาพิจารณาจากคุณภาพการทอเนื้อผ้า ร้อยละ ๕๘.๔๘ โทนที่เลือกซื้อส่วนใหญ่จะเป็นโทนสีน้ำเงินร้อยละ ๒๔.๕๕ รองลงมาคือโทนสีแดง ร้อยละ ๑๐.๓๐ ปริมาณที่ซื้อส่วนใหญ่ ๑-๒ ชิ้น ร้อยละ ๖๔.๕๕ และราคาที่สามารซื้อได้ (ต่อชิ้น) ส่วนใหญ่อยู่ที่ ๑,๐๐๑-๑,๕๐๐ บาท ร้อยละ ๓๒.๑๒ รองลงมา คือราคา ๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒๓.๙๔

อรทัย สายสะอาด และคณะ (๒๕๕๗ : ๕๘) ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมของผู้บริโภคชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานี ชาวแกมพูชาในจังหวัดเสียมเรียบ และชาวลาวในเมืองชนบสมุทร พบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน ซึ่งเป็นผู้ซื้อผ้าไหมพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุอยู่ในช่วง ๓๐-๔๙ ปี สถานภาพสมรส การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท ค่านิยมการซื้อผ้าไหม จะพบว่าผู้ซื้อส่วนใหญ่จะซื้อผ้าไหมเพื่อสวมใส่ในงานพิธีสำคัญ รองลงมาคือเพื่อสวมใส่ทำงานและเป็นของฝาก ประเภทของเส้นไหมที่นิยมมากที่สุดคือ เส้นไหมพันธุ์พื้นเมือง รองลงมา

คือเส้นไหมโรงงานและเส้นไหมสังเคราะห์ ส่วนลวดลายของผ้าไหมที่เป็นที่นิยมคือผ้าไหมมัดหมี่ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ รองลงมาคือผ้าไหมสีพื้นและผ้าไหมมัดหมี่ที่มีลวดลายทันสมัย ราคาที่ผู้บริโภคนิยมซื้อคือราคาต่อเมตรอยู่ระหว่าง ๕๐๑-๑,๐๐๐ บาท และความถี่ในการซื้อผ้าไหมคือ ๑-๒ ครั้งต่อเดือน

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๕๕) ศึกษาแนวทางการผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศไทยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริโภคผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก กรุงเทพฯ ชลบุรี เพชรบุรี ภูเก็ต ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี รวมจำนวน ๑,๖๒๖ ตัวอย่าง พบว่า รูปแบบความต้องการผ้าไหมของผู้บริโภคมีเหตุจูงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างซื้อผ้าไหมมากที่สุดคือความภูมิใจที่ใช้สินค้าไทย จุดประสงค์ในการซื้อผ้าไหมของกลุ่มตัวอย่างคือตัดเป็นชุดผ้าไหมสวมใส่เอง ความรู้สึกที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อการใช้ผ้าไหมคือรู้สึกภูมิใจ สถานะที่กลุ่มตัวอย่างซื้อผ้าไหมคือร้านขายผ้าไหมทั่วไป สีที่นิยมมากที่สุดคือสีโทนเย็น การย้อมสีผ้าไหมที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบมากที่สุดคือการย้อมจากสีธรรมชาติ ลวดลายผ้าไหมที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบมากที่สุดคือผ้าสีพื้น รูปแบบเนื้อผ้าไหมที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบคือผ้าไหมผิวสัมผัสเรียบ เหตุผลด้านราคาของกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อผ้าไหมมากที่สุดคือราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ด้านคุณภาพของผ้าไหมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุดคือไม่ตกสีเมื่อนำไปซัก ด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุดคือมีลวดลายและสีให้เลือกหลากหลาย ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อผ้าไหมคือสีสันลวดลายสวยงามถูกใจ

นพมาศ สุวชาติ (๒๕๕๕ : ๘) วิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ทิวสาวกิจชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผา ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ ๑๐ ผืน แล้วนำไปทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภคจำนวน ๑,๖๘๔ คน พบว่า อธิบายคุณลักษณะสำคัญหรือปัจจัยสำคัญ ๓ ตัวที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์ โดยที่ปัจจัยที่ ๑ คือเนื้อผา ประโยชน์ใช้สอย ผีมือตัดเย็บ ตัวผลิตภัณฑ์ ความต้องการใช้มีความสำคัญมากที่สุดต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นปัจจัยที่ ๒ คือความพอดีของน้ำหนัก ความพอดีของขนาด ความพอดีของความนุ่ม ความพอดีของความหนา และปัจจัยที่ ๓ คือความพอดีของสี ความพอดีของลวดลาย ความพอดีของราคา

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (๒๕๔๖ : ๑๙) ศึกษาสำรวจการใช้ผ้าทอพื้นเมืองของสตรี ๓๐๐ รายใน กรุงเทพฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีชุดผ้าพื้นเมืองประมาณ ๑ ชุดต่อชุดที่เป็นผ้าชนิดอื่น ๑๐ ชุด ยังคงมีการใช้น้อยโดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕-๒๕ ปี หลายคนที่ไม่ใช้ผ้ามัดหมี่เพราะผาดังกล่าวอยู่ในภาพลักษณ์ผ้าถุงผ้าถุงสำหรับผู้เฒ่าผู้แก่ แม้แต่คนวัยทำงานอายุ ๓๐ ปีขึ้นไปยังต้องการภาพลักษณ์การสวมใส่เสื้อผ้าที่ดูคล่องแคล่ว และจากการสำรวจตลาดปี ๒๕๔๕-๒๕๔๖ พบว่า กลุ่มผู้บริโภคอายุ ๑๕-๒๕ ปี และ ๒๖-๔๕ ปี บริโภคสินค้าพื้นเมืองในปริมาณที่น้อย มีการจำหน่ายผ้าสีพื้นมีปริมาณมากกว่าผ้ามัดหมี่หลายเท่า อาจจะเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าลายที่มีอยู่เดิมมีปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ผู้สวมใส่ที่อยู่ในกลุ่ม ๑๕-๒๕ ปีชอบผ้าฝ้ายมากกว่าผ้าไหม กลุ่มอายุ ๒๖-๔๕ ปี ชอบผ้าไหมมากกว่าผ้าฝ้ายเล็กน้อย ส่วนกลุ่มอายุ ๔๕-๖๐ ปี ชอบผ้าไหมมากกว่าผ้าฝ้ายในปริมาณที่สูง

กมลวรรณ อินทร์ตรา (๒๕๔๗) ศึกษาการประเมินการตลาดของผ้าทอมัดหมี่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีในทัศนะผู้บริโภค โดยศึกษาจากผู้บริโภคที่มาซื้อผ้าทอมัดหมี่จำนวน ๑๖๘ ราย พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๐-๔๙ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า รายได้ระหว่าง ๑๕,๐๐๑-๒๕,๐๐๐ บาท มีอาชีพเป็นข้าราชการพลเรือน / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีสถานภาพสมรส มีบุคลิกภาพสะท้อนความทันสมัยของผู้บริโภคโดยรวมอยู่ในระดับ

มาก และลักษณะบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือลักษณะบุคลิกภาพนิยมความเป็นไทย รองลงมาคือ ลักษณะบุคลิกภาพทันสมัยลักษณะบุคลิกภาพชอบเข้าสังคม และลักษณะบุคลิกภาพรักสวยรักงาม ตามลำดับ

มาลินี ฤาษุดกุล (๒๕๔๙ : ๙๑-๙๒) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๔ คน พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ๔๑-๕๐ ปี อาชีพข้าราชการ การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ซื้อบ่อยที่สุดเป็น อันดับ ๑ คือ เสื้อผ้า อันดับ ๒ คือ ผ้าผืน อันดับ ๓ คือ ผ้าพันคอ เพศชายชอบสีเหลือง รองลงมาคือสีน้ำเงิน เพศหญิงชอบสีชมพู รองลงมาชอบสีน้ำเงิน ปริมาณการซื้อเฉลี่ย ๒ ชิ้นต่อการซื้อในแต่ละครั้ง ใช้จ่ายเฉลี่ย ๑,๘๕๐ บาทต่อครั้ง ปัจจัยการให้การยอมรับกับแหล่งผลิต/ผู้ผลิตและสีสนความสวยงามของผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยความหลากหลายด้านลวดลายมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการซื้อภายในระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ

สร้อยญา ศรีสุวรรณ (๒๕๕๒ : ๑๖๗,๑๗๐) ศึกษาการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย ผู้วิจัยทำการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นสตรีกลุ่มข้าราชการ อายุ ๒๕-๓๕ ปี พบว่า ส่วนใหญ่ชอบลวดลายเรขาคณิต ชอบการจัดโครงสร้างแบบกลมกลืน มีทั้งชอบสีโทนร้อนและโทนสีเย็น มีความเห็นว่าหากผ้าไหมมัดหมี่มีการออกแบบลายให้ร่วมสมัยไม่ใช้ลายโบราณ จะมีแนวโน้มเลือกซื้อมาใช้ เนื่องจากผ้าไหมเป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม (Niches Market) สอดคล้องกับ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (๒๕๔๓) ที่พบว่า ผ้าทอแต่ละแบบเป็นที่นิยมและสอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคแตกต่างกันไปทั้งด้านอายุ อาชีพ รายได้

นกะชะวะ, อะสีชี (๒๕๕๕ : ๑๐๖,๑๓๒) ที่กล่าวว่า การให้ข้อมูลสินค้าจะสร้างความน่าเชื่อถือทำให้ลูกค้ายอมรับในตัวสินค้า เห็นคุณค่าและนำไปสู่การซื้อสินค้าในที่สุด เนื่องจากผู้บริโภคจะมองหาสินค้าที่มีลักษณะแบบเดียวกันแต่มีราคาถูกกว่าอยู่ตลอดเวลาและมักตัดสินใจซื้อของโดยดูจากความพอดีระหว่างราคากับคุณภาพอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ปรียานุช อภิคุณโยภาส (ม.ป.ป.) ที่ระบุว่า ทักษะคติที่มีต่อสินค้ามีผลกระทบต่อการยอมรับมากกว่าการนำสินค้าไปใช้งาน ความง่ายของการนำสินค้าไปใช้งาน และ มาลินี ฤาษุดกุล (๒๕๔๙ : ๙๑-๙๒) ที่ระบุว่า การให้การยอมรับกับแหล่งผลิต/ผู้ผลิตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ โดย ชัยประเมิน วิสุทธิผล (๒๕๕๔ : ๗๖-๗๘) กล่าวว่า สินค้าที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบันไม่เพียงแต่มีประโยชน์ใช้สอยตามการใช้งานและคุณภาพพื้นฐาน ง่ายใช้สะดวกเท่านั้น แต่ต้องตอบสนองทางอารมณ์ จิตใจ สร้างมูลค่าทางจิตวิญญาณ หรือสามารถประกาศจุดยืนทางการเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ใช้ได้ในเวลาเดียวกัน ทุกวันนี้ผู้คนตีมูลค่า บริโภคและให้ราคากับเรื่องราว ตำนาน อารมณ์ บุคลิกภาพและทัศนคติมากกว่าสิ่งที่จับต้องได้เสียอีก พวกเขาต้องจ่ายมากกว่า เพื่อต้องการแสดงออกถึงบุคลิกภาพของตน สอดคล้องกับศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๕๕) ที่พบว่า มูลเหตุจูงใจที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างซื้อผ้าไหมมากที่สุดคือความภูมิใจที่ใช้สินค้าไทย

จากงานวิจัยข้างต้น สามารถสรุปข้อมูลผู้บริโภคชาวไทยที่ซื้อผ้าไหมได้ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง ๒๖-๕๐ ปี อาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐ มีรายได้ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน สามารถซื้อผ้าไหมในราคา ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อผืน ซึ่งส่วนใหญ่นิยมซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ชุดเสื้อผ้า กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าสบ (ผ้าคลุมไหล่) รองลงมาคือผ้าไหมมัดหมี่เป็นผืนที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ ทันสมัย

กลุ่มเฉดสีที่นิยม ได้แก่ กลุ่มสีอ่อน เช่น ฟ้า เหลือง ชมพู เขียว หรือการสีย้อมธรรมชาติ และกลุ่มโทนสีน้ำเงิน (สีวรรณะเย็น) และโทนสีแดง (สีวรรณะร้อน) ซึ่งในประเทศไทยเทรนด์สีของโลกอาจมีผลไม่มากนัก

ต่อผลิตภัณฑ์ใหม่ทอมือ แต่การเลือกใช้สีของผ้าใหม่ทอมือของกลุ่มลูกค้าชาวไทยในวาระงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอาจมีอิทธิพลสูงกว่า เช่น สีเหลือง สีม่วง สีฟ้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มผู้ผลิตที่มีเป้าหมายขยายตลาดไปยังลูกค้าชาวต่างประเทศจำเป็นต้องศึกษาเรื่องเทรนด์สีโลกประกอบการวางแผนการผลิต ซึ่งสำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) เผยแพร่เทรนด์สีปี ๒๐๒๒ โดยแนะนำ ๗ กลุ่มสีที่คาดว่าจะได้รับความนิยมในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้แก่

๑. สีเขียวสะท้อนแสง (Acid Lime) หลอมรวมระหว่างความเก่าและใหม่ ความจริงแท้และสิ่งสังเคราะห์
๒. สีเหลืองเข้มเฉดมะม่วงสุก (Radiant Yellow) สีแห่งความมั่นใจและกักตุนพลังบวกเอาไว้ภายใน
๓. กลุ่มสีชมพูอมม่วง (Festival Fuchsia) สีแห่งการปลดปล่อย มอบพลังขับเคลื่อนทั้งในชีวิตจริงและโลกดิจิทัล
๔. สีม่วงเฉด (Purple Rose) แผงด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์สำหรับสื่อโลก Virtual
๕. สีคราม (Anise Flower) ตัวแทนของความจิตดีและปรณินิบัติตนเอง
๖. สีฟ้า (Stratosphere) สีแห่งนวัตกรรม ภูมิปัญญา รอยต่อระหว่างน้ำทะเลและท้องฟ้า
๗. กลุ่มสีน้ำตาลโทนเข้ม (Java) สีที่สะท้อนวิถีการและวงจรธรรมชาติบนวัฒนธรรมร่วมสมัย

ภาพที่ ๒.๑๘ เทรนด์สีปี ๒๐๒๒

ที่มา : สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) (๒๕๖๕)

เทรนด์สีโลกประกอบการวางแผนการผลิต ซึ่งสำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) เผยแพร่ข้อมูลเทรนด์สีปี ๒๐๒๓ โดยแนะนำ ๗ กลุ่มสีที่คาดว่าจะได้รับความนิยมในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้แก่

๑. สีเหลืองอ่อน Elfin Yellow ๑๑-๐๖๒๐ tcx เรียบง่าย สบายตา ให้คุณค่าต่อการรักษโลก ให้ความรู้สึกล้อโยน ออร์แกนิก และเผยความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมได้ดี ทั้งยังเป็นสีตัวแทนสำหรับงานออกแบบที่ได้รับการรีไซเคิลใหม่ เป็นภาพแทนแสดงถึงการรีเซ็ต สร้างสิ่งใหม่ และยังเปี่ยมไปด้วยสุนทรียภาพ ความผูกพัน ที่จะทำให้ผู้คนรู้สึกราวกับได้รับสัมผัสลอบประโลม ไปจนถึงการหันกลับมาอยู่กับตนเองมากขึ้นและพร้อมก้าวไปข้างหน้าด้วยความเข้มแข็ง

๒. สีส้มแอปริคอต Golden Apricot ๑๔-๑๐๔๑ tcx หวนคืนสู่อดีตเมื่อเยาว์วัย เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างเข้มแข็ง ปี ๒๐๒๓ เป็นปีที่เหล่าคนรุ่นใหม่จะก้าวข้ามอุปสรรคด้วยความคิดสร้างสรรค์จากอดีต โดยเฉพาะจากแฟชั่นสไตล์เรโทรที่เข้ามาผสานกับความทันสมัยยุคดิจิทัล และสีเหลืองทองอมส้มหรือสีส้มเอิร์

ธโชน เณด Golden Apricot นี้เองที่เป็นสีสุดฮิตแห่งยุค ๘๐ ทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความอบอุ่น สนุกสนาน อีสระ และการมองโลกในแง่บวก ที่จะช่วยให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยใจที่แจ่มใสมากขึ้น

๓. สีเขียวมะนาว Lime Green ๑๔-๐๔๕๒ tcx สดใส ซาบซ่า ทำค่านิยม เพื่อผสานความเปล่งประกายของสีเขียวที่อ่อนที่ขี้ยังโลดแล่นอยู่ในแวดวงนักร้องแบบเข้ากับคามพยายามลดความเจิดจ้าสำหรับการใช้ในชีวิตประจำวัน WGSN กล่าวว่าเฉดนี้เป็นสีที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อมและสุนทรีย์ภาพบนโลกดิจิทัลของเจเนอเรชันซีทีให้ทั้งความสดใส ซาบซ่า มีชีวิตชีวา และยังมีภาพแทนต่อความขบถ การต่อต้านด้านลบเก่า ๆ ที่มีต่อสีเขียว เช่น ความริษยา ผ่านการหยิบสีนี้มาใช้ในงานออกแบบมากยิ่งขึ้น

๔. สีเขียวอมฟ้า Deep Lake ๑๘-๔๘๓๔ tcx เบี่ยมไปด้วยความเปลี่ยนแปลง แสดงพลังการยืนหยัดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สีเขียวเป็นอีกสีหนึ่งที่ใช้สำหรับขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน หรือความเท่าเทียมทางเพศ เปรียบถึงความสามารถเปล่งประกายแม้จะถูกออกซิเดชันตามกาลเวลา ทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์ของนักเคลื่อนไหวที่ไม่ยอมแพ้เพื่อความก้าวหน้าด้วยเช่นกันยังสื่อความรู้สึกถึงความหวัง การฟื้นฟู และการปลอบประโลม

๕. สีแดงกำ้า Scarlet Sage ๑๙-๑๕๕๙ tcx กระตุ้นอารมณ์ด้วยสีสัน สื่อสารสาดพลัง สร้างความหลงใหลคาดว่าจะกลายเป็นเฉดสีหลักในฤดูร้อนปี ๒๐๒๓ ตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคที่ปรารถนา การกระตุ้นอารมณ์ด้วยสีสัน การเติมพลัง และความหลงใหล เป็นสีที่เชื่อมโยงกับมรดกทางความคิดของบรรพบุรุษ และยังเป็นตัวกลางที่ใช้ในการสื่อสารทั้งการออกแบบภายนอกและภายในอาคาร เพื่อสร้างแรงดึงดูด

๖. สีม่วงเข้ม Phlox ๑๙-๒๘๒๐ tcx ดำดิ่งสู่โลกดิจิทัลให้ลึกกว่าที่เคย สีม่วงค่อนข้างมีบทบาทสำคัญกับเทรนด์ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ความเชื่อมโยงของกลุ่มสีม่วง Phlox กับเมตาเวิร์ส โลกเสมือนที่ถูกสร้างจากความเหนือจริงแบบ ๑๐๐% ในแนวทางโลกดิจิทัลที่ลึกซึ้งและข้ามสาขา โดยเชื่อมโยงระหว่างดิจิทัลกับโลกแห่งจิตวิญญาณจนเป็นที่มาของการปรนนิบัติแนวใหม่

๗. สีดำเทา Moonless Night ๑๙-๔๒๐๓ tcx สู่ความชัดเจนท่ามกลางความมืดที่แสนคลาสสิก เป็นตัวแทนของความลึกกลับ ความเย้ายวน ความหรรษา ตลอดจนให้ความรู้สึกชัดเจน ตรงไปตรงมา สื่อสารถึงพลังและความชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าท่ามกลางประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ชี้ชัดถึงจุดยืนยืนย่นวิสัยทัศน์ ตอบสนองกับความเชื่อต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคม

ภาพที่ ๒.๑๙ เทรนด์สีปี ๒๐๒๓
ที่มา : สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) (๒๕๖๕)

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (๒๕๖๔) มีการผลักดันผ้าไทยเป็นผ้าเทรนด์ควบคู่ไปกับปฏิทินแฟชั่นของโลก เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคจากนักออกแบบต่อยอดสินค้าท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเศรษฐกิจขึ้นสำคัญของตลาดโลก ทั้งในแง่ของอาภรณ์ (Fashion) และวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Culture) ให้เกิดการเข้าถึงได้ง่าย ใช้ได้จริง รวมถึงใช้ผ้าไทยในชีวิตประจำวัน ซึ่งที่ผ่านมาผ้าไทยและนักออกแบบไทยได้สร้างความประทับใจเป็นที่ประจักษ์ในหลายเวทีระดับโลกอย่างต่อเนื่องแล้ว นำมาซึ่งการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงเกิดการสร้างสรรค์ THAI TEXTILES TREND BOOK SPRING/SUMMER ๒๐๒๒ คือคู่มือรวบรวมข้อมูลของผ้าไทยและความพิเศษในการเทียบสีเทรนด์แฟชั่นโลกเข้ากับสีไทยโทน อันเป็นเอกลักษณ์จากภูมิปัญญาไทยที่ไม่มีใครลอกเลียนแบบได้ ด้วยการสนับสนุนให้เกิดการทำสีผ้าจากสีย้อมธรรมชาติทั้ง ๖ เฉดสี ตามสีของแฟชั่นซีซั่นสปริง/ซัมเมอร์ ปี ๒๐๒๒ เป็นไทยโทนแนวโน้มนี ฤดูใบไม้ผลิ/ฤดูร้อน ๒๕๖๕

๑. ไทยโทนสีดอกบวบ แถบสีเหลือง (The Value of Dusit Legacy) นำเสนอถึงความรุ่งเรืองในยุค ๑๙๒๐ เหมาะกับกลุ่มผู้นำแฟชั่นที่ชอบเข้าสังคม

๒. ไทยโทนสีดินแดงเทศ แถบสีแดง (Holistic Elegance) สื่อถึงความคลาสสิกร่วมสมัย เหมาะกับกลุ่มผู้ให้คุณค่ากับความงามแบบองค์รวม

๓. ไทยโทนสีหงสบาท แถบสีชมพูหรือสีย้อมธรรมชาติ (Social Creation) ตอบโจทย์ความเป็นธรรมชาติ สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเป็นผู้ให้

๔. ไทยโทนสีโศก แถบสีเขียว (Nostalgic Dream) เล่าถึงความฝัน ความไร้เดียงสา และความแพนตาซีของกลุ่มผู้มีความฝัน

๕. ไทยโทนสีหมึกจีน แถบสีดำ (New Wave Ego) สำหรับนักปกครองที่เปรียบเสมือนศูนย์กลางของจักรวาลการบริหาร และกฎระเบียบ

๖. ไทยโทนสีเงิน แถบสีเทา (Change for Redemption) สัญลักษณ์ของการนำเสนอทางเลือกใหม่ให้กับสังคม เพื่อบ่งบอกถึงความต้องการเปลี่ยนแปลงและแก้ไข

ทั้งนี้ ความชื่นชอบสีสันเป็นรสนิยมส่วนบุคคลที่มีความหลากหลาย อาจเปลี่ยนแปลงตามกระแสนิยมในการกำหนดเทรนด์สีของโลกตามปฏิทินแฟชั่นของโลก หรือไทยโทนจึงต้องมีการกำหนดหลายกลุ่มสี และในแต่ละกลุ่มสีประกอบด้วยหลายสีเพื่อรองรับความหลากหลายรสนิยมของผู้บริโภค กล่าวได้ว่าสีสันของผ้ามีผลต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์เมื่อแรกเห็นเนื่องจากในข้อมูลทั้งหลายที่เราได้รับรู้ได้จากการมองเห็นนั้น สิ่งที่ถูกส่งไปที่สมองเป็นอันดับแรกคือสี (นะกะชะวะ, อะสีชี. ๒๕๕๕ : ๔๒) ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องผลิตสินค้าที่มีสีสันหลากหลาย

THE WONDER OF VALUE DUSIT LEGACY

The yellow shades recall the glitz and glamour of the 1920s, suitable for The Influencer, the style leader and charismatic social butterfly.

แถบสีเหลืองทำให้ทวนรำลึกถึงความรุ่งเรืองของทหฺรหาในยุค 1920 เหมาะสำหรับกลุ่ม The Influencer ซึ่งเป็นผู้นำแฟชั่น ผู้ที่ชอบเข้าสังคมและมีเสน่ห์ดึงดูด

HOLISTIC ELEGANCE

The red tones, frequently used in traditional Thai textiles, are being redefined as the contemporary classic, suitable for The Admirer who values holistic beauty.

แถบสีแดงซึ่งถูกใช้มากที่สุดในผ้าทอพื้นเมืองไทย ถูกนำกลับมานิยามใหม่ให้ความคลาสสิกแบบร่วมสมัย เหมาะกับกลุ่ม The Admirer ผู้ให้ความสำคัญกับความงามแบบองค์รวม

SOCIAL CREATION

The shades of natural dyes from local heritage are brought back to serve the 'Relaxury' style, suitable for the nature lover, The Care Giver.

แถบสีย้อมธรรมชาติจากภูมิปัญญาไทยถูกนำมาใช้ในสไตล์ Relaxury เพื่อตอบใจความเป็นธรรมชาติและเรื่องราวท้องถิ่นสะท้อนถึงการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และทัศนคติการเป็นผู้ให้ของ The Caregiver

NOSTALGIC DREAM

Fantasy, innocence and idealism in this digital era is romanticised through shades of mint green by The Dreamer group.

ความฝัน ความไร้เดียงสา และโลกอุดมคติในยุคดิจิทัล ถูกผสมผสานเป็นภาพแห่งความโรแมนติคสมัยใหม่ผ่านแถบสีเขียวมิ้นท์ ความฝันตาชั่งของกลุ่ม The Dreamer พาย้อนรำลึกถึงวัยเด็กเหนือจินตนาการ

NEW WAVE EGO

For The Ruler, the exercise of power and rules of a new regime are emphasised through a spectrum of blacks, signifying the centre of the universe without tangible form.

สำหรับ The Ruler การบริหารอำนาจ และกฎระเบียบใหม่ถูกเน้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผ่านการใช้เฉดสีดำที่เสมือนเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ความปราศจากตัวตน และความเป็นปัจเจก

CHANGE FOR REDEMPTION

The Revolutionist calls for change with innovative and non-conforming thinking. The shades of grey symbolise choices for new social values in an age of resolution and change.

The Revolutionist ต้องการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยนวัตกรรม และวิธีคิดนอกกรอบ เจดสีเทาจึงถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการนำเสนอทางเลือกใหม่ให้กับสังคมในยุคแก้ไขและเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ ๒.๒๐ ไทยโทนแนวโน้มนสี ฤดูใบไม้ผลิ/ฤดูร้อน ๒๕๖๕
ที่มา : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (๒๕๖๔)

แนวทางในการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) กระทรวงพาณิชย์ (๒๕๕๙ : ๑๑) เสนอกรอบการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ดังสมการ

$$\text{Benefit} - \text{Cost} = \text{Value}$$

Benefit เป็นการขยายรูปร่างหน้าตา หรืออรรถประโยชน์ สามารถสร้างได้ โดยการคิดใหม่, ปรับปรุงหรือพัฒนาจากที่มีอยู่

Cost เป็นการลดค่าใช้จ่ายได้ โดยการบริหารความเสี่ยงและกำจัดสิ่งไม่จำเป็นออก

Value เป็นส่วนต่างระหว่างสิ่งที่ลูกค้าจะได้รับกับสิ่งที่ลูกค้าจ่ายไป ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ หรือลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นให้แก่ลูกค้า

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) กระทรวงพาณิชย์ (๒๕๕๙ : ๗-๘) เสนอแนวทางในการพัฒนามูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ สามารถทำได้ด้วยวิธีการหลัก ๒ วิธี คือ

๑. วิธีการพัฒนาต่อยอดหรือสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การขยายธุรกิจด้วยผลิตภัณฑ์ โดยการพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือบริการที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีมูลค่าที่เพิ่มสูงมากยิ่งขึ้น อาจเป็นการพัฒนารูปลักษณะหน้าตา คุณประโยชน์ หรือแม้แต่การทำโปรโมชันควบคู่กับการขาย หรือโดยการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ด้วยการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี หรือปัจจัยต่าง ๆ ในการพัฒนาและสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่ให้กับกลุ่มลูกค้าที่มีอยู่ในตลาด

๒. วิธีการขยายตลาดหรือการหากลุ่มลูกค้าใหม่ การขยายธุรกิจด้วยการหาตลาดหรือกลุ่มลูกค้าใหม่ โดยการสร้างความต้องการ หรือเสนอขายสินค้าและบริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้กับกลุ่มลูกค้ารายใหม่ ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มเดิม ซึ่งอาจจะเป็นตลาดใหม่ในประเทศหรือขยายไปสู่ต่างประเทศ จากวิธีการทั้ง ๒ วิธี สามารถสรุปเป็นกลยุทธ์ในการขยายธุรกิจได้ผ่านเครื่องมือ Ansoff's Matrix หรือ Product/Market Expansion Grid ซึ่งถูกคิดค้นโดย Mr. Harry Igor Ansoff นักพัฒนากลยุทธ์ชาวอเมริกัน-รัสเซียชื่อดัง ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวได้สรุปแนวทางการวางกลยุทธ์การตลาดจากการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์และตลาด ในมุมมองของตาราง Matrix ที่สะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์ ๔ ประเภท ในการขยายธุรกิจ ดังนี้

	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
ตลาดเดิม	A กลยุทธ์การเจาะตลาด Market Penetration	B กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ Product Development
ตลาดใหม่	C กลยุทธ์การขยายตลาด Market Development	D กลยุทธ์การสร้างธุรกิจใหม่ Diversification

ภาพที่ ๒.๒๑ เครื่องมือ Ansoff's Matrix สำหรับคิดกลยุทธ์ในการขยายธุรกิจ

A กลยุทธ์การเจาะตลาด ผลิตภัณฑ์เดิม x ตลาดเดิม (Market Penetration) การกระตุ้นยอดขายสินค้า หรือบริการเดิมกับลูกค้าปัจจุบัน เพื่อดึงดูดให้ลูกค้ากลุ่มเดิมให้ซื้อสินค้าหรือบริการเพิ่ม หรือซื้อในปริมาณที่มากขึ้น หรือซื้อถี่มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการทางการตลาดเพื่อสื่อสารให้ลูกค้ารู้จักสินค้าหรือบริการมากขึ้น หรืออาจออกแบบโปรโมชั่น เช่น ลด แลก แจก แถม เพื่อกระตุ้นยอดขายหรือบริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการใช้สินค้าหรือบริการเพิ่มขึ้น

B กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ใหม่ x ตลาดเดิม (Product Development) การสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่มาขายเพื่อตอบสนอง หรือเติมเต็มความต้องการให้กับกลุ่มลูกค้าเดิม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสินค้าเดิม ออกเป็นสินค้านวัตกรรมใหม่ที่ลูกค้าน่าจะชื่นชอบ หรือการพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ที่เกี่ยวเนื่องกับสินค้าหรือบริการในปัจจุบันมาวางขาย ซึ่งกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้นนอกจากจะช่วยกระตุ้นยอดขายแล้วยังสามารถช่วยรักษาลูกค้า และสร้างความภักดีกับกลุ่มลูกค้าต่อแบรนด์ของคุณอีกด้วย

C กลยุทธ์การขยายตลาด ผลิตภัณฑ์เดิม x ตลาดใหม่ (Market Development) การเพิ่มยอดขายจากการนำ สินค้าหรือบริการเดิมไปวาง ขายตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ผ่านการนำ เสนอถึงรูปแบบ และคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มลูกค้าในตลาดดังกล่าว โดยไม่ได้พัฒนาหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ แต่อย่างไร เช่น การขยายกลุ่ม ลูกค้าจากการค้าปลีกกับลูกค้า รายย่อย (B๒C) เป็นการส่งสินค้าล็อตใหญ่ให้กับลูกค้า ธุรกิจ (B๒B) การส่งออกสินค้าไปขายในต่างประเทศ เป็นต้น

D กลยุทธ์การสร้างธุรกิจใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ x ตลาดใหม่ (Diversification) การพัฒนาสินค้าหรือบริการ ใหม่เพื่อวางขายในตลาดใหม่ ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งการขายสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เช่น ธุรกิจร้านอาหารที่ขยายไปขายวัตถุดิบสำหรับทำอาหารให้กับร้านอาหารประเภทเดียวกัน เป็นต้น หรืออาจจะเป็นการขยายไปสู่ธุรกิจใหม่ที่มีศักยภาพ ซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจเดิมเลย เช่น ธุรกิจร้านอาหารที่ขยายไปสู่ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น

พิชญารักษ์ บัวสระ และคณะ. (๒๕๖๒ : ๕๒๖๖) เสนอยุทธศาสตร์เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง ๔ คือ ๑) **ยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล** โดยใช้กระบวนการผลิตที่เป็นวิถีธรรมชาติผสมผสานกับรูปแบบผ้าที่ทันสมัยใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย ออกแบบลวดลายสอดคล้องวิถีชีวิตของชุมชน และเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการแปรรูปผ้าที่ทันสมัย ๒) **พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร หลายช่องทาง** ๓) **เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย** ตั้งแต่กลุ่มต้นน้ำ (กลุ่มผลิตผ้า ย้อม กลุ่มทอ) กลุ่มกลางน้ำ (กลุ่มแปรรูป กลุ่มจัดสินค้า) กลุ่มปลายน้ำ (กลุ่มผู้ขาย ผู้ให้บริการ กลุ่มประชาสัมพันธ์) ให้มีความชำนาญ มีฝีมือประณีต มีกำลังการผลิตเพียงพอ สืบสานภูมิปัญญาชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ๔) **ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองวิถีธรรมชาติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นมาตรฐานสากล**

สุภาภรณ์ ชัยอารยะเลิศ และคณะ (๒๕๕๙) ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่จากผ้าทอพื้นเมืองภาคใต้ พบว่า สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสร้างจากคุณค่า ๓ ประการ ได้แก่ ๑) **ด้านคุณค่าของภูมิปัญญา** ควรนำเอาอัตลักษณ์เชิงสัญลักษณ์และอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมมานำเสนอผ่านการทอ โดยใช้สีสันทนของเส้นยืน และเส้นพุ่งของเส้นใย ให้เป็นลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่าง ความโดดเด่นเฉพาะตัวของแต่ละลวดลาย โดยผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ออกแบบต้องแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น และพัฒนาเพื่อให้สินค้ามีความแตกต่าง โดยนำคุณลักษณะเด่นมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมือง ๒) **ด้านคุณค่าจากการใช้งาน** การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากผ้าทอพื้นเมืองในด้านการใช้งานควรคำนึงถึงคุณภาพและใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความทนทานในการใช้งาน และง่ายในการดูแลรักษา นำไปใช้ประโยชน์ใช้สอยได้หลากหลาย เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สนองความต้องการของผู้ใช้สินค้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สร้างความพึงพอใจทั้งทางกายและใจ สามารถเจาะตลาดเฉพาะกลุ่ม เพื่อความสะดวกใน

การทำการโฆษณาและการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่แท้จริง ๓) **คุณค่าด้านผลิตภัณฑ์** พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากผ้าทอพื้นเมืองในด้านการใช้งาน ควรคำนึงถึงความสวยงาม ลวดลายและสีสันทัน โดยออกแบบให้ทันสมัย มีความประณีตในการตกแต่งและตัดเย็บ ให้มีขนาดที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่แตกต่างกันไป

การส่งเสริมการขายด้วยเรื่องเล่า (Storytelling)

Storytelling คือการบอกเล่าเรื่องราว ให้กับผู้อื่นฟัง ซึ่งจะมีเทคนิคและศิลปะในการเล่า เรื่องที่ปรับไปตามสุนทรียศาสตร์ของแต่ละวัฒนธรรมและทำให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลเกิดการจดจำแบรนด์ สินค้าและบริการนั้นได้ การเล่าเรื่องมี ๔ รูปแบบคือ ๑) แนวทางแบบเรื่องราว (Story) คือการเล่าให้เห็นเป็นภาพแบบชัดเจนจินตนาการตามได้เป็นฉาก ๆ ๒) แนวทางแบบคำจำกัดความ (Definition) คือการเล่าเป็นข้อความหรือคำพูดสั้น ๆ ที่สามารถเข้าใจในความหมายนั้นได้ ๓) แนวทางแบบเล่าเรื่อง (Narrative) และ ๔) แนวทางแบบเปรียบเทียบ (Analogy) คือการเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อใช้สิ่งนั้นช่วยทำให้คนฟังเกิดความเข้าใจ (ณัฐพัชญ์ วงษ์เหรียญทอง. ๒๕๖๐) โดยจิรภัทร์ พินิจสุวรรณ และคณะ (๒๕๖๓ : ๕๘) ศึกษาจิตวิทยาในการเลือกลักษณะการเล่าเรื่องผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อประชากรไทย พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีการรับรู้เรื่องราวของสินค้า ผ่านการได้เห็นผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย และมีการเห็นการเล่าเรื่องราวของสินค้าแบบเล่าเป็นเรื่องราวให้เห็นภาพแบบชัดเจนมากที่สุด ในการทำ story telling ให้กับคนไทยควรจะเน้นภาพ เพราะส่วนใหญ่มีการรับรู้ผ่านการเห็นมากที่สุด ควรมีการทำโฆษณาที่มีการใส่เรื่องราว ควรมีการนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง เพราะประชากรมีแรงจูงใจที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านการเล่าเรื่องราวที่มีข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด ควรมีการบอกถึงมาตรฐานที่ตราสินค้าได้รับ เพราะเป็นทัศนคติที่มีผลต่อการเล่าเรื่องของ ประชากรไทย และควรมีการแจกหรือให้ผู้บริโภคได้ทดลองใช้สินค้า เพราะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านการเล่าเรื่องของประชากรไทย

มูลนิธิเพื่อคนไทย (๒๕๖๐) ระบุว่าจากการศึกษาของมหาวิทยาลัย George Town พบว่าการทำผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling) ให้มีประสิทธิภาพคือ ๑) Character ต้องมีลักษณะคาแรคเตอร์ที่ดีและน่าสนใจ ๒) Trajectory การจัดลำดับการเล่าที่น่าสนใจ ๓) Authenticity ต้องมีข้อมูลที่เป็นความจริงและเป็นธรรมชาติ ๔) Action – oriented Emotions ต้องสื่อสารเรื่องราว หรือการกระทำที่เข้าถึงและกระทบอารมณ์ ความรู้สึกของคนอ่าน ๕) A Hook ต้องจับความสนใจของผู้ชมภายในช่วง ๑๐ วินาทีแรก เพราะความสนใจของคนโดยทั่วไปจะหมดไปหลังจาก ๑๐ วินาทีแรกผ่านไป หากเนื้อเรื่องที่ดูหรือฟังไม่น่าสนใจ เรื่องเล่าที่ส่งเสริมการขายควรเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่ความเท็จที่โอ้อวด ผู้ขายต้องพิจารณาว่าสิ่งใดควรนำมาเป็นเรื่องเล่าที่ช่วยสะท้อนคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้สินค้านั้น ขึ้นอยู่กับว่าสินค้านั้นไปเกี่ยวข้องกับสิ่งใดที่น่าสนใจมากที่สุดพอที่จะก่อให้เกิดเป็นเรื่องเล่าประจำสินค้านั้นได้ จะขอยกตัวอย่างของเรื่องเล่าที่สามารถสร้างความสนใจของลูกค้าได้ เช่น

๑. **แหล่งวัตถุดิบ** เรื่องเล่านี้ให้ความสำคัญกับที่มาของวัตถุดิบที่นำมาทำเป็นสินค้านั้นว่าเป็นวัตถุดิบชั้นดีหรือวัตถุดิบหายาก หรือวัตถุดิบจากแหล่งที่มีชื่อเสียง เช่น เส้นไหมแท้พื้นถิ่นเมือง สีย้อมธรรมชาติจากพืชเฉพาะประจำถิ่น สีย้อมจากดินภูเขาไฟ หมักด้วยโคลนบารายพันปี

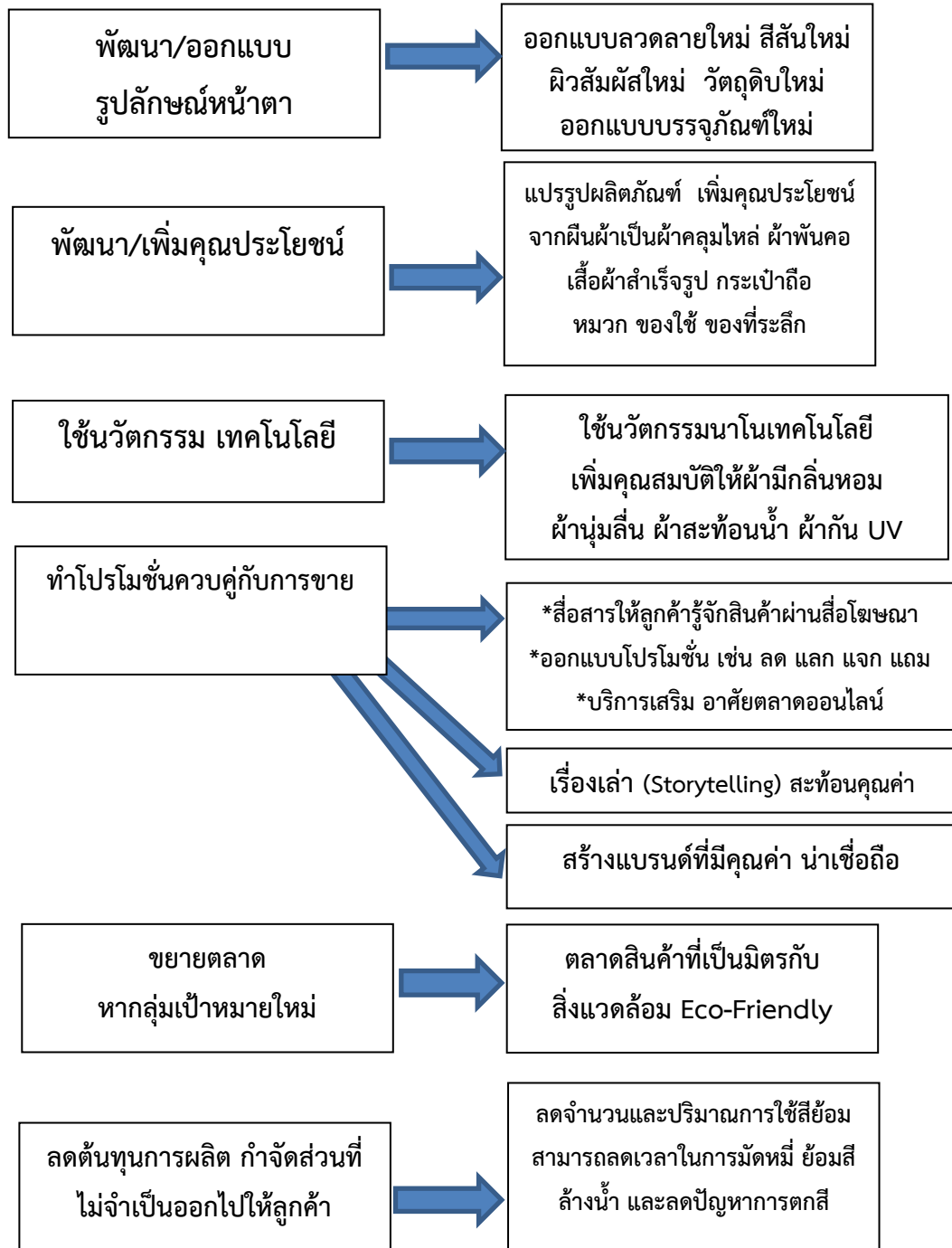
๒. **กระบวนการผลิต** เรื่องเล่านี้ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าคุณค่าสินค้านั้นผลิตด้วยทักษะฝีมือในหลายขั้นตอนที่ต้องผ่านการฝึกฝน มีความยาก มีความประณีต ใช้เวลานาน เช่น การผลิตผ้าไหมมัดหมี่หอมมือ เริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ฟอก กวักไหม คั้นหมี่ ย้อมสี มัดหมี่ สืบทุก ทอ ตกแต่งสำเร็จ (Finishing) หรือต้องใช้เวลาพิเศษเฉพาะท้องถิ่นในการผลิต

๓. **ผู้ผลิตหรือผู้ออกแบบ** เรื่องเล่านี้ให้ความสำคัญกับผู้ผลิตหรือผู้ออกแบบที่มีชื่อเสียง จะได้ผลดีมาก เพราะถ้าคนทำยังไม่เป็นที่รู้จักจะไม่เร้าพลัง เช่น ผู้ผลิตเป็นช่างฝีมือที่ได้รับรางวัลจากการประกวด หรือได้รับการยกย่อง

๔. **วัฒนธรรมหรือความเชื่อ** เรื่องเล่านี้จะนำเรื่องราวทางวัฒนธรรมหรือศรัทธาความเชื่อมาเป็นจุดขาย เช่น สีย้อมจากธรรมชาติจากแก่นไม้มังคล เช่น สัก คุณ กั้นเกรา ขนุน ฯลฯ เชื่อว่าจะเกิดสิริมงคลกับผู้สวมใส่

๕. ประวัติศาสตร์ เรื่องเล่านี้นำเอาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาอ้างอิง ทำให้สินค้าควมามีมูลค่าในสายตาคนที่ชอบประวัติศาสตร์ เช่น บรรพบุรุษของชุมชนได้อพยพมาจากฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย นำภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือมาด้วยทำให้รูปแบบของผ้าเป็นแบบดั้งเดิมสืบต่อกัน

ทั้งนี้ เรื่องเล่าที่น่าสนใจอาจใช้การผสมผสานข้อ ๑-๕ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น บนฐานความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สามารถสรุปแนวทางการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือได้ ดังภาพ

ภาพที่ ๒.๒๒ แนวทางการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ

การคำนวณต้นทุน

ต้นทุนของสินค้าประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายทางตรง ได้แก่ ค่าวัสดุ และค่าแรงงานในการผลิต และค่าใช้จ่ายทางอ้อม เช่น กำไร ค่าบริหารจัดการกลุ่ม ค่าขนส่ง ค่าเช่าที่พักกรรมไปจำหน่ายต่างจังหวัด ค่าเช่าสถานที่จำหน่าย ภาษี ค่าโฆษณา ค่านายหน้า ค่าบริการหลังการขาย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มผู้ผลิตมีต้นทุนที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพ เช่นกลุ่มที่มีทุนทรัพย์สามารถซื้อเก็บเส้นไหมในช่วงที่มีราคาไม่สูงเก็บไว้เพื่อการผลิตจำนวนมาก หรือกลุ่มผู้ผลิตที่สามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมได้เอง ย่อมมีต้นทุนค่าวัสดุต่ำกว่า หรือในกรณีกลุ่มผู้ผลิตที่มีช่องทางจำหน่ายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ย่อมมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่ากลุ่มที่ต้องเช่าสถานที่จำหน่าย หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปจำหน่ายสินค้าแบบงานออกร้าน เป็นต้น ซึ่งในการกำหนดราคาจำหน่ายของสินค้าแต่ละรายการ จำเป็นต้องศึกษาการตั้งราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากคู่แข่ง เพื่อกำหนดราคาที่สามารถแข่งขันได้

ค่าใช้จ่ายทางตรง = ค่าวัสดุ+ค่าแรงงาน	+	ค่าใช้จ่ายทางอ้อม = กำไร ค่าบริหารจัดการกลุ่ม ค่าขนส่ง ค่าเช่าสถานที่ ค่าเช่าที่พัก ภาษี ฯลฯ	=	ราคาสินค้า
--	---	---	---	------------

ภาพที่ ๒.๒๓ หลักการตั้งราคาสินค้า

การแปรรูปผลิตภัณฑ์

ในการนำลายผ้าที่ได้แรงบันดาลใจจากงานเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดไปสู่การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยการพัฒนาทักษะภายในกลุ่มหรือการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตผ้าฝ้ายกับกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่

๑. **ผ้าคลุมไหล่** ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒.๐๐ เมตร (ไม่รวมชายครุย) เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เลขที่ มพช. ๒๔๖/๒๕๕๗ ประเภทผ้าคลุมไหล่ (Shawls) กำหนดขนาดกว้าง มากกว่า ๐.๔๕ เมตร ยาวไม่น้อยกว่า ๑.๗๐ เมตร (ไม่รวมชายครุย) ซึ่งกลุ่มสามารถใช้ทักษะที่มีผลิตได้เอง

ภาพที่ ๒.๒๔ ผ้าคลุมไหล่ไหมลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด

๒. ผ้าพันคอไหม ขนาดกว้าง ๐.๔๕ เมตร ยาว ๒.๐๐ เมตร (ไม่รวมชายครุย) เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เลขที่ มผช. ๒๔๗/๒๕๕๗ ประเภทผ้าพันคอ (Scarves) กำหนดขนาดกว้าง ๐.๑๕-๐.๔๕ เมตร ยาวไม่น้อยกว่า ๑.๗๐ เมตร (ไม่รวมชายครุย) ซึ่งกลุ่มสามารถใช้ทักษะที่มีผลิตได้เอง โดยเพิ่มเครื่องมือในการผลิต ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN

ภาพที่ ๒.๒๕ ตัวอย่างผ้าพันคอไหมย้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN

๓. ชุดเสื้อกระโปรงสตรี กรณีนำผ้าคลุมไหล่ ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๑ ผืน ไปตัดเย็บแปรรูปสามารถตัดเย็บเป็นชุดเสื้อกระโปรงสตรีสั้น แบบแขนกุด ขนาด Size M จำนวน ๑ ชุด

ภาพที่ ๒.๒๖ ตัวอย่างชุดเสื้อกระโปรงสตรีตัดเย็บจากผ้าคลุมไหล่ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN

๔. กระเป๋าถือ กรณีนำผ้าคลุมไหล่ ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๑ ผืน ไปตัดเย็บแปรรูปเป็นกระเป๋าถือขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สามารถตัดเย็บได้จำนวน ๓-๔ ใบ ใช้ผ้าไหมกรูกระดาศแข็งหรือแผ่นพลาสติกแข็ง หรือหนัง PU หรือหนังวัวเพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับกระเป๋า ด้านในใช้ผ้าใยสังเคราะห์ และควรทำการตกแต่งสำเร็จให้ผ้าไหมมีคุณสมบัติสะท้อนน้ำด้วยสารเคมีนาโนเทคโนโลยี

ภาพที่ ๒.๒๗ ตัวอย่างกระเป๋าถือที่ตัดเย็บจากผ้าคลุมไหล่ ผลิตภัณฑ์จากแบรนด์ KRIDTIN

๕. เสื้อผ้าคลุม กรณีนำผ้าคลุมไหล่ ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒.๐๐ เมตร จำนวน ๒ ผืน ไปตัดเย็บแปรรูปเป็นเสื้อผ้าคลุม ได้จำนวน ๑ ชุด

ภาพที่ ๒.๒๘ ตัวอย่างเสื้อผ้าคลุม

การส่งเสริมการตลาดด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมนั้น สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าด้วยการพัฒนาแบรนด์ให้เป็นທີ່จดจำของลูกค้า ซึ่งต้องอาศัยการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าให้โดดเด่น หนึ่งในขั้นตอนสำคัญคือการออกแบบเครื่องหมายการค้าและนำไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากับกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มเอกสาร ได้ทาง<https://www.ipthailand.go.th> และยื่นเอกสารพร้อมชำระค่าธรรมเนียมได้ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัด หรือกรมทรัพย์สินทางปัญญา และสามารถใช้เครื่องหมายการค้านี้

บนบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง ถุงกระดาษ ฉลาก ป้าย TAG ป้าย Label เป็นต้น ที่มีข้อความจำเป็นระบุไว้ด้วยตามชนิดของผลิตภัณฑ์ระบุถึงชื่อผู้ผลิต ชื่อผลิตภัณฑ์ แหล่งผลิต สถานที่ผลิต ขนาดของผลิตภัณฑ์ วัตถุประสงค์ของทางการติดต่อ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ เพจ ไลน์ หรือคำแนะนำในการดูแลรักษา เป็นต้น

การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์มีข้อควรพิจารณา ดังนี้

๑. ขนาดและน้ำหนักของสินค้า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์ทำหน้าที่ห่อหุ้มของสินค้า ซึ่งแต่ละสินค้ามีมิติด้านขนาด (กว้างxยาวxสูง) และมีน้ำหนัก บรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องใส่สินค้าได้อย่างพอเหมาะมีช่องว่าง ไม่นั่นจะสินค้าเสียรูป หรือไม่ใหญ่เกินไปจนสินค้าก้ำกึ่งไปมา

๒. ความแข็งแรงทนทานของบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากบรรจุภัณฑ์ทำหน้าที่รองรับน้ำหนักของสินค้า ปกป้อง รักษาสภาพของสินค้าให้คงรูปไม่เสียหาย จำเป็นต้องมีความมั่นคงแข็งแรงทนทานด้วยการเลือกวัสดุ ความหนาที่ใช้ให้เหมาะสม

๓. การหีบห่อและการขนส่ง ขนาดและน้ำหนักของบรรจุภัณฑ์ที่ใส่สินค้าแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการหีบห่อเพื่อการขนส่งทั้งในการส่งสินค้าจำนวนน้อยชิ้น หรือจำนวนมาก หากสามารถจัดเรียงในหีบห่อได้อย่างประหยัดเนื้อที่ ย่อมส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และลดปัญหาความเสียหายของบรรจุภัณฑ์และสินค้าได้

๔. ความสวยงามและสะท้อนอัตลักษณ์ บรรจุภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของภาพลักษณ์ของสินค้า ความสวยงามส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าของสินค้า หากได้รับการออกแบบที่สะท้อนอัตลักษณ์ของแบรนด์ด้วยการแสดงตัวตนของแบรนด์

๕. ต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ การผลิตบรรจุภัณฑ์มีค่าใช้จ่ายที่ตัวบรรจุภัณฑ์นั้น ๆ ร่วมกับแม่พิมพ์และค่าพิมพ์ภาพและตัวอักษรมีทั้งแบบสีเดียว และแบบสีสี่ ซึ่งต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ขึ้นอยู่กับจำนวนที่สั่งผลิต หากสั่งผลิตจำนวน ๑,๐๐๐ ชิ้น ราคาต่อชิ้นย่อมถูกกว่าสั่งผลิตจำนวน ๓๐๐ ชิ้น

๖. ความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า บรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบที่ดีย่อมสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าทั้งด้านการใช้สอยที่สะดวกสบาย รักษาสภาพของสินค้า และสวยงามสร้างความประทับใจ บางครั้งเป็นการประกาศจุดยืนให้กับลูกค้า เช่น จุดยืนด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมจากการใช้บรรจุภัณฑ์ที่วัสดุกลับมาใช้ใหม่ หรือสะท้อนคุณค่า ธรรมเนียมของลูกค้า เช่น ความหรูหรา ความหายาก

ภาพที่ ๒.๒๙ ตัวอย่างถุงกระดาษ กล่องกระดาษและป้าย Label ที่มีเครื่องหมายการค้าของกลุ่มผู้ผลิต

บทที่ ๓ วิธีดำเนินงาน

โครงการการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมในโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีวิธีดำเนินงาน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

๑. รูปแบบ วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยปรึกษากับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ว่าเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งต้องการการหนุนเสริมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างเร่งด่วนเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนขยายผลองค์ความรู้ โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์เป็นผู้เสนอชื่อ และผู้ดำเนินโครงการลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงาน การผลิต การตลาด และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพื่อคัดเลือก

๒. พื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย และจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นกลุ่มผู้ผลิตทอผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่เป็นเป้าหมาย คือกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีศักยภาพในการเป็นวิทยากรชาวบ้าน/วิทยากรต้นแบบขยายผลให้ความรู้แก่ผู้อื่นในกลุ่ม หรือกลุ่มผู้ผลิตอื่นได้ต่อไป ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีตัวแทนเข้าอบรม ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม ช่างย้อมสี ช่างมัดหมี่ ช่างทอ

เมื่อได้รับองค์ความรู้แล้ว กลุ่มผู้ผลิตจะนำไปสู่การผลิตจริงในชุมชน ทำให้เกิดความรู้เชิงประจักษ์ว่าการผลิตแบบใหม่ที่ได้รับการถ่ายทอดมีความแตกต่างจากการผลิตแบบเดิม ทำให้ได้ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และประหยัดต้นทุนในการผลิต และสามารถถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการนี้ หรือถ่ายทอดให้กลุ่มอื่นผ่านการศึกษาดูงานที่หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในโอกาสต่อไป และเมื่อสิ้นสุดโครงการ กลุ่มผู้ผลิตจะได้รับองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ทอมือที่สร้างความหลากหลายให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้ ในแต่ละกลุ่มขยายผลมีตัวแทนเข้าอบรม ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม ช่างย้อมสี ช่างมัดหมี่ ช่างทอ ตามรายชื่อกลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มทอผ้า หมู่ที่ ๒, ๘, ๑๐ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

๒. กลุ่มทอผ้าไหม ม.๑๒ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

๓. กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่ ม.๑๓ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

รวมจำนวนผู้เข้าอบรม จำนวน ๖ กลุ่ม จำนวน ๔๐ คน จำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์ มากกว่า ๑๐๐ คน (หมายเหตุ กลุ่มทอผ้า ม.๖ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการเนื่องจากปัญหาสุขภาพโรคร้ายแรง)

รายละเอียดของขั้นตอนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๑ จัดการความรู้ผลงานวิจัยและจัดทำร่างคู่มือ โดยการรวบรวม สืบค้นข้อมูล ผลงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล/ผลงานวิจัย และการจัดการความรู้ผลงานวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่พร้อมในการ

นำส่งกลุ่มเป้าหมาย โดยสกัดความรู้จากผลจากงานวิจัยโครงการทั้งสองเรื่อง ได้แก่ โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ได้องค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมีการทดสอบตลาดจากงานวิจัยแล้วพบว่ากลุ่มผู้บริโภคมีความชื่นชอบในระดับสูงมาก จากนั้นจัดทำเป็น (ร่าง) คู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือเพื่อประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ เล่ม นำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิของ วช. เพื่อประเมินความครบถ้วน ถูกต้อง เข้าใจง่ายของคู่มือ จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุง

ภาพที่ ๓.๑ คู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ

ขั้นตอนที่ ๒ ประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๑ วัน แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม จัดกิจกรรมในวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ คือการวัดอุณหภูมิร่างกาย การเว้นระยะห่าง การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การแยกภาชนะรับประทานอาหาร และการสวมหน้ากากผ้าตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมอบรม รวม ๒๐ คน โดยมีนายเสกสรรค์ เพ็ญสุข นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู นายทองปาน หาญแจก รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู คนที่ ๑ และคณะผู้บริหารที่เกี่ยวข้องเป็นประธานในพิธีเปิดให้โอวาทและร่วมสังเกตการอบรมเชิงปฏิบัติการ

กำหนดการของการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ดังนี้

เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม

- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. แบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. ปฏิบัติการออกแบบประยุกต์ลายมัดหมี่
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการกำหนดขนาดของลายและวางลายให้สัมพันธ์กับโฮงมัดหมี่
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. การออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. การวางแผนการผลิตผ้ามัดหมี่ต้นแบบ
- เวลา ๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. ประเมินความรู้หลังการอบรม และปิดการอบรม
เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ ๓.๒ บรรยากาศการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด

ขั้นตอนที่ ๓ อบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ แก่สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเป้าหมายไว้จำนวน ๒๐ คน เป็นการอบรมให้ความรู้และทักษะ โดยวันจัดกิจกรรมมีสมาชิกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๑๓ คน เนื่องจากจำนวน ๗ คนมีผลตรวจคัดกรองพบว่าติดเชื้อโควิด จึงไม่สามารถเข้าอบรมได้ จัดเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ ศาลากลางบ้าน หมู่ที่ ๓ บ้านสายโท ๑๑ เนื้อ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีอาจารย์ชูลีกันต์ สายเนตร สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นวิทยากร ได้ทำการย้อมสีธรรมชาติจากใบยางพารา ใบมะม่วงป่า ใบแก้ว ใบสัก เปลือกต้นหมากเบ็ง (ลูกหยี) แก่นเข แก่นก้านเหลือง ฝักคูณ เม็ดคำแสดโดยใช้เกลือ สารส้มและสารสนิมเป็นสารช่วยติด ได้เฉดสีทั้งหมด ๑๑ สี

กำหนดการของการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ดังนี้

เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น.	ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น.	วัสดุจากธรรมชาติกับการให้สีและสารช่วยติด
เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น.	เทคนิควิธีการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ
เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น.	ปฏิบัติการทำความสะอาดเส้นใย
เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น.	ปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติประเภทใบ ดอก แก่น เปลือก
เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น.	มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภท ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ
เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น.	สรุปผลการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติกับสารช่วยติดแต่ละสูตร และทดสอบความรู้หลังการอบรม
เวลา ๑๖.๓๐ น.	ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ ๓.๓ บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ ๔ ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย ทำการติดตามการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ จัดกิจกรรมในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ และ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕

ตารางที่ ๓.๔ การติดตามการผลิตในพื้นที่ครั้งที่ ๑

ภาพที่ ๓.๕ การติดตามการผลิตในพื้นที่ ครั้งที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๕ จัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ออกแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดและการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ เป้าหมายผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มขยายผลคือกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ และ ๑๕ จำนวน ๔๐ คน แต่ในวันจัดกิจกรรมมี เข้าร่วมจำนวน ๓๐ คน เนื่องจากสมาชิกกลุ่มจำนวน ๑๐ คนอยู่ในระยะกักตัว โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย ดำเนินการในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ศาลากลางบ้านหมู่ที่ ๓ บ้านสายโท ๑๑ เนื้อ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย ภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ คือการวัดอุณหภูมิร่างกาย การเว้นระยะห่าง การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การแยกภาชนะรับประทานอาหาร และการสวมหน้ากากผ้าตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม กำหนดการของการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. การมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. เทคนิควิธีการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. ปฏิบัติการทำความสะอาดเส้นใย
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติประเภทใบ ดอก แก่น เปลือก
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภท ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. สรุปผลการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติกับสารช่วยติดแต่ละสูตร และทดสอบความรู้หลังการอบรม
- เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ ๓.๖ ประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล

ขั้นตอนที่ ๖ ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล ทำการติดตามการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งต่อกลุ่มเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนนี้จะไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๓.๗ การติดตามกลุ่มขยายผล ครั้งที่ ๑

ภาพที่ ๓.๘ การติดตามกลุ่มขยายผล ครั้งที่ ๒

กิจกรรมส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผู้ดำเนินการได้ให้ความรู้และนำเอกสารแบบฟอร์มการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ไปให้กลุ่มกรอกข้อมูล คัดเลือกผลิตภัณฑ์ขึ้นตัวอย่าง จำนวน ๒ ผืน และเป็นตัวแทนกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูส่งเอกสารและผ้าขึ้นตัวอย่าง เพื่อขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผ้าคลุมไหล่ ในวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๕ โดยได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากบุคลากรของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์เป็นอย่างดี

ภาพที่ ๓.๙ การส่งเอกสารและผ้าขึ้นตัวอย่าง เพื่อขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

กิจกรรมสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ ผู้ดำเนินกิจกรรมได้ทำการออกแบบกล่องบรรจุภัณฑ์ขนาดกว้างยาวสูง ๕.๕x๓๓x๒๓ เซนติเมตร โดยเลือกใช้กระดาษรีไซเคิล เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์การรักษาสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ พิมพ์เครื่องหมายการค้าที่ด้านหน้าเจาะช่องหน้าต่างใสเพื่อให้สามารถแสดงสีและลวดลายของผ้า ส่วนด้านหลังกล่องมีเรื่องราวของสินค้า ข้อมูลสินค้า ข้อมูลผู้ผลิต และคำแนะนำในการดูแลรักษาผ้าทอมือโดยผ่านการพิจารณาเลือกจากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จากนั้นทำการผลิตและส่งมอบกล่องบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๓๐๐ ชิ้น สำหรับใส่ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ ลายเครื่องเขนไทยดอกไม้สด ย้อมสีธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการตลาด แก่กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูในวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๕ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู

ภาพที่ ๓.๑๐ การส่งมอบกล่องบรรจุภัณฑ์แก่กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล

ขั้นตอนที่ ๗ อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ต้นทุนการผลิต กำหนดราคาจำหน่าย การจัดทำแผนการตลาด การตลาดแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จำนวน ๔๐ คน จำนวน ๑ วัน โดยมีนายทองปาน หารแจก รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกูให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิด ให้โอวาทและสังเกตการดำเนินกิจกรรม ในวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ คือการวัดอุณหภูมิร่างกาย การเว้นระยะห่าง การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การแยกภาชนะรับประทานอาหาร และการสวมหน้ากากผ้าตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม กำหนดการ ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. หลักการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. ปฏิบัติการผลิตบรรจุภัณฑ์
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. การวิเคราะห์ต้นทุนและกำหนดราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง

- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. ปฏิบัติการเขียนเรื่องเล่าในเพจ
 เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. ปฏิบัติการ Live สดเพื่อจำหน่ายสินค้าใน Facebook
 และทดสอบความรู้หลังการอบรม
 เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ ๓.๑๑ การอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด

กิจกรรมทดสอบตลาด สนับสนุนให้กลุ่มทอผ้านำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโครงการไปทดสอบตลาด ในการออกจําหน่ายสินค้าในโครงการส่งเสริมช่องทางทางการตลาดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ถนนคนเดินถนอมดีถนอมอ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

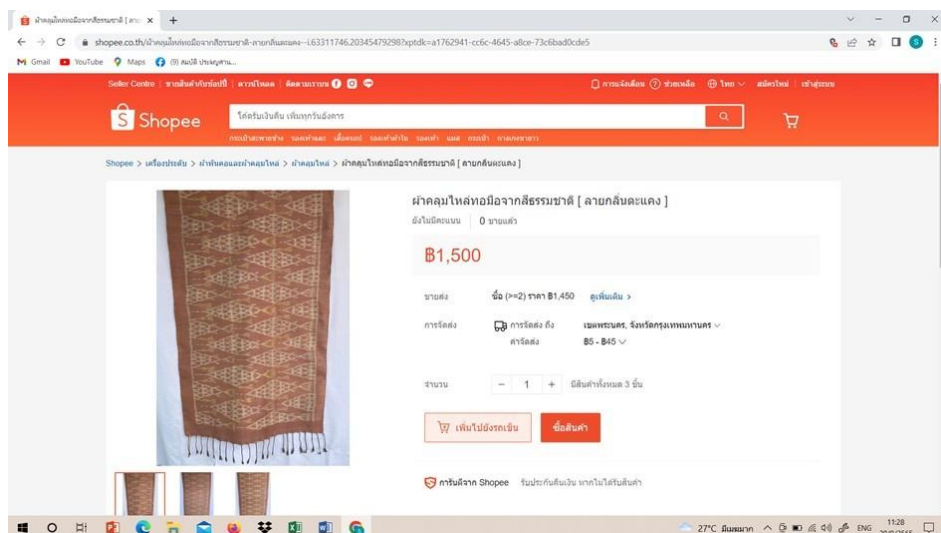

ภาพที่ ๓.๑๒ การทดสอบตลาด

กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด ในการส่งเสริมการตลาดจำหน่ายสินค้าด้วยการออกร้านในงานชมรับพระราชทานปริญญาบัตร ในวันที่ ๑๕-๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้งนี้กลุ่มยังได้จำหน่ายสินค้าโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์พร้อมกับการออกร้าน และได้มีการหนุนเสริมเยาวชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเยาวชนที่กลับคืนถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-๑๙ เข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทักษะด้านการตลาดออนไลน์ โดยรับหน้าที่เป็นนักการตลาดออนไลน์สามารถนำสินค้าจากโครงการไปวางจำหน่ายในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพลตฟอร์ม Shopee ให้กับกลุ่มทอผ้า จำนวน ๔ คน โดยหวังว่าเมื่อเกิดรายได้จะมีส่วนให้เยาวชนเหล่านี้มุ่งมั่นในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าต่อไป

ภาพที่ ๓.๑๓ การออกร้าน และการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์

ภาพที่ ๓.๑๔ การจำหน่ายสินค้าในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ ๘ ประชุมสรุปทบทเรียน ติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ภายใน ๓ เดือนหลังการผลิตสินค้าต้นแบบ จำนวน ๑ วัน โดยมีนายเดโช วันทนาพิทักษ์ตำแหน่งพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ นายปฏิมาศ สืบตระกูลทอง ตำแหน่งพัฒนาการตำบลสายตะกู นายณรงค์ พรหมทอง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด พร้อมด้วยกรรมการสภา นายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู นายทองปาน หารแจก รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู และคณะผู้บริหาร นายสุพจน์ สุกใส ตำแหน่งกำนันตำบลสายตะกู พร้อมด้วยกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลร่วมเวทีสรุปทบทเรียน และส่งมอบโครงการต่อยังหน่วยงานหลักในพื้นที่เพื่อความยั่งยืน ในวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดการของภารกิจกรรม ดังนี้

เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน

เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. สรุปการดำเนินกิจกรรม

เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. กลุ่มเป้าหมายนำเสนอผลงาน

เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง

เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. กลุ่มขยายผลนำเสนอผลงาน

เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. แนวทางการต่อยอดของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านกรวด

เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง

เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. แนวทางการต่อยอดขององค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู

เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. การวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ประเด็นในการสรุปทบทเรียน

๑. แต่ละกลุ่มได้ออกแบบลายมัดหมี่ ออกแบบสีส้น และวางแผนการผลิตอย่างไร

๒. ในระหว่างการผลิต ตั้งแต่การเตรียมเส้นไหม การคั้นหมี่ การมัดหมี่ การย้อม การทอตามแบบลายที่วางแผนไว้ พบปัญหาอุปสรรค หรือองค์ความรู้ใด

๓. ผ้ามัดหมี่ต้นแบบ เมื่อเปรียบเทียบกับแบบแล้วมีสิ่งใดไม่เป็นไปตามแบบ หรือตามแผนงานที่วางใจไว้ เพราะเหตุใด

๔. การออกแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด สามารถนำไปสู่การผลิตจริง และสามารถนำไปใช้ต่อเนื่องได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

๕. สำนักงานพัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ใหม่นี้ อย่างไร ทั้งด้านการขอรับรองมาตรฐานชุมชน ด้านการตลาด และด้านการผลิต

ภาพที่ ๓.๑๕ ประชุมสรุปทเรียน

ขั้นตอนที่ ๙ เขียนรายงานผล ในระยะปลายน้ำของโครงการเป็นการจัดทำเป็นคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง จำนวน ๕๐๐ เล่ม โดยส่งมอบคู่มือเพื่อการผลิตให้กับ วช. จำนวน ๓๐ เล่ม ส่งมอบแก่แหล่งทุน และส่งมอบคู่มือที่เหลือจากการมอบแก่ผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ หรือห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่สนใจเพื่อเผยแพร่ความรู้หรือขยายผลต่อไป รวมถึงการเขียนรายงานฉบับร่างที่เรียบเรียงจากรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ ๑ และรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ ๒ นำส่งให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์และส่งมอบให้สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ต่อไป

บทที่ ๔ ผลการดำเนินงาน

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ได้ดำเนินงานตามแผนกิจกรรมและได้ผลดำเนินการ ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๑ สักตงค์ความรู้เป็นคู่มือผลิตถ่ายทอดแก่แรงงานนอภาคเกษตร

ผู้วิจัยได้รวบรวม สืบค้นข้อมูล/ผลงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล/ผลงานวิจัย และการจัดการ ความรู้ผลงานวิจัย จำนวน ๒ เรื่องคือโครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และ โครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่พร้อม ในการนำส่งกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มขยายผล รวมถึงผู้สนใจ โดยจัดทำเป็นคู่มือการออกแบบโครงสร้างไหมมัดหมี่ พิมพ์สี จำนวน ๕๐๐ เล่ม โดยเนื้อมีการสักตงค์ความรู้ เนื้อหาประกอบด้วย

๑. ความนำ
๒. มัดหมี่ เทคนิคการสร้างลวดลายให้ผ้าทอมือ
๓. แนวทางการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ
๔. ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด
๕. การย้อมสีธรรมชาติ
๖. การส่งเสริมการขายด้วยเรื่องเล่า (Storytelling) สะท้อนคุณค่า
๗. การส่งเสริมการตลาดด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์
๘. การเลือกใช้สี
๙. การคำนวณต้นทุน
๑๐. การแปรรูปผลิตภัณฑ์
๑๑. ผลงานของกลุ่มผู้ผลิตจากโครงการ
๑๒. สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๒ การประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ สภาพการผลิตและความต้องการของกลุ่ม และการอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด

ผลวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม จากการสำรวจสภาพการผลิตเดิมของ สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน พบว่า ด้านการออกแบบลายมัดหมี่ สมาชิกทั้งหมดผลิตซ้ำจากลายผ้าที่มี อยู่เดิมในชุมชน (ร้อยละ ๑๐๐) ร่วมกับการประยุกต์ลายใหม่ (ร้อยละ ๗๗) พบปัญหาด้านการออกแบบลายที่ยังไม่สวยงามมากนัก (ร้อยละ ๕๔) ส่วนด้านการออกแบบสีสันทัน พบว่า มีปัญหาสีตก (ร้อยละ ๖๙) และจากการ สนทนากลุ่มกับกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู พบว่า กลุ่มมีทักษะการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าทอยกดอก ผ้าขาวม้า ผ้า โสร่ง ทั้งเส้นใยไหม เส้นใยฝ้ายและเส้นใยประดิษฐ์ เน้นการผลิตผ้าไหมมัดหมี่เป็นผืนสำหรับลูกค้านำไปตัดเย็บ

แปรรูปต่อไป ทำให้สินค้ามีราคาต่อผืนสูง โดยขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร ราคาต่อผืนละ ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้เยี่ยมชมที่ต้องการสินค้าที่ระลึกที่ราคาต่อผืนไม่สูงนักไม่สามารถซื้อได้ หรือลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าที่พร้อมใช้งานไม่ต้องนำไปตัดเย็บก็ไม่สามารถเลือกซื้อได้ โครงการจึงมีแนวคิดให้กลุ่มผลิตเป็นผ้าคลุมไหล่มัดหมี่ ขนาดกว้าง ๖๕ ซม. ยาว ๒ เมตร ย้อมสีธรรมชาติ ทำให้ราคาสินค้าต่อผืนต่ำกว่าผ้าไหมมัดหมี่ผืนแบบเดิม และเป็นสินค้าแปรรูปที่พร้อมใช้งานได้ทันที หากได้รับการถ่ายทอดจากโครงการ ย่อมสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เกิดขึ้น แต่มีข้อจำกัดเรื่องอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการผลิตเช่น โกงคันหมี่ โกงมัดหมี่ ซึ่งต้องมีสัมพันธ์กับขนาดของผ้าคลุมไหล่ที่ต้องการผลิต โครงการจึงดำเนินการเรื่องการจัดหาวัสดุในการจัดทำเครื่องมือเพื่อสร้างความพร้อมรับการถ่ายทอดต่อไป

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องเขนดอกไม้สด ในการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ แก่สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเป้าหมายไว้จำนวน ๒๐ คน เป็นการอบรมให้ความรู้และทักษะ โดยวันจัดกิจกรรมมีสมาชิกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๑๓ คน เนื่องจากจำนวน ๗ คนมีผลตรวจคัดกรองพบว่าติดเชื้อโควิด จึงไม่สามารถเข้าอบรมได้ สำหรับผู้เข้าอบรมโดยมีสถานภาพ ดังนี้ ผู้เข้าอบรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๐๐) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๖๒.๕) มีความเชี่ยวชาญด้านการสาวไหม (ร้อยละ ๕๔) ด้านมัดหมี่ (ร้อยละ ๓๐) โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ปี (ร้อยละ ๔๕) รองลงมาคือ ๒๑-๓๐ ปี (ร้อยละ ๒๕) รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	๐	๐	๐	๐
หญิง	๑๓	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๐๐)

ตารางที่ ๔.๒ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๒๑-๓๐ปี	๑	๗.๕	๗.๕	๗.๕
๓๑-๔๐ปี	-	-	-	-
๔๑-๕๐ปี	๑	๗.๕	๗.๕	๑๕.๐
๕๑-๖๐ปี	๘	๖๒.๕	๖๒.๕	๗๗.๕
๖๑-๗๐ปี	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๙๒.๕
๗๑ปีขึ้นไป	๑	๗.๕	๗.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๖๒.๕) รองลงมา มีอายุระหว่าง ๖๑-๗๐ ปี (ร้อยละ ๑๕.๐)

ตารางที่ ๔.๓ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการปลุกต้นหม่อน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๕	๓๘.๐	๓๘.๐	๓๘.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๘	๖๒.๐	๖๒.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการปลุกต้นหม่อนเพียง มีเพียงร้อยละ ๓๘.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๔ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการเลี้ยงไหม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๕	๓๘.๐	๓๘.๐	๓๘.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๘	๖๒.๐	๖๒.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไหม มีเพียงร้อยละ ๓๘.๐

ตารางที่ ๔.๕ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสาวไหม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๗	๕๔.๐	๕๔.๐	๕๔.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๖	๔๖.๐	๔๖.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการสาวไหม มีเพียง ร้อยละ ๕๔.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๖ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านฟอก/ลอกกาวย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๓	๒๓.๐	๒๓.๐	๒๓.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๐	๗๗.๐	๗๗.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการฟอกหรือการลอกกาวย มีเพียงร้อยละ ๒๓.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๗ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสีบลู

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๑๕.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๑	๘๕.๐	๘๕.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการสีบลู มีเพียงร้อยละ ๑๕.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๘ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านคันหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๑๕.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๑	๘๕.๐	๘๕.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการคันหมี่ มีเพียงร้อยละ ๑๕.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๙ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านมัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๔	๓๐.๐	๓๐.๐	๓๐.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๙	๗๐.๐	๗๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชี่ยวชาญด้านการมัดหมี่ (ร้อยละ ๓๐.๐)

ตารางที่ ๔.๑๐ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านย้อมสี

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๑๕.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๑	๘๕.๐	๘๕.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชี่ยวชาญด้านการย้อมสี (ร้อยละ ๑๕.๐)

ตารางที่ ๔.๑๑ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านทอ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๖	๔๕.๐	๔๕.๐	๔๕.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๗	๕๕.๐	๕๕.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชี่ยวชาญด้านการทอ (ร้อยละ ๔๕.๐)

ตารางที่ ๔.๑๒ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านตกแต่งสำเร็จ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๑	๗.๕	๗.๕	๗.๕
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๒	๙๒.๕	๙๒.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านตกแต่งสำเร็จ เช่น การทำ ผิวสัมผัสของผ้าให้นุ่ม การทำกลิ่นให้ผ้าหอม มีเพียงส่วนน้อยที่สามารถทำได้ (ร้อยละ ๗.๕)

ตารางที่ ๔.๑๓ ประสบการณ์ของความเชี่ยวชาญ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ปี	๖	๔๕.๐	๔๕.๐	๔๕.๐
๑๑-๒๐ ปี	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๖๐.๐
๒๑-๓๐ ปี	๓	๒๕.๐	๒๕.๐	๘๕.๐
๓๑-๔๐ ปี	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ของความเชี่ยวชาญ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ปี (ร้อยละ ๔๕.๐) รองลงมา มีประสบการณ์ ๒๑-๓๐ ปี (ร้อยละ ๒๕.๐)

ตารางที่ ๔.๑๔ สภาพการผลิตด้านการออกแบบลวดลายมัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ผลิตซ้ำจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-
มีการประยุกต์แบบลายจากลายมัดหมี่ดั้งเดิมให้เป็นลายใหม่	๑๐	๗๖.๙	๘๐.๐	-
มีลายสร้างสรรค์ใหม่โดยนักวิจัยภายนอก แต่ยังไม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง	๒	๑๕.๓	๑๕.๐	-
สมาชิกของกลุ่มเคยได้รับการอบรมการออกแบบลวดลายใหม่ด้วยตนเอง	๙	๖๙.๒	๖๙.๐	-
Total	แต่ละข้อ ๑๓	๑๐๐	๑๐๐	-

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะการผลิตด้านการออกแบบลวดลายร่วมกันหลายลักษณะ ได้แก่ ทั้งหมดผลิตซ้ำจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน ร่วมกับมีการประยุกต์แบบลายจากลายมัดหมี่ดั้งเดิมให้เป็นลายใหม่ มากถึงร้อยละ ๘๐ โดยสมาชิกของกลุ่มเคยได้รับการอบรมการออกแบบลวดลายใหม่ด้วยตนเอง ร้อยละ ๖๙ และมีการผลิตลายสร้างสรรค์ใหม่โดยนักวิจัยภายนอก แต่ยังไม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง ร้อยละ ๑๕ และจากความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่าส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาของการออกแบบลวดลายมัดหมี่ของตุนั้นสามารถทำได้แต่ยังไม่ดีพอ (ร้อยละ ๕๔)

ตารางที่ ๔.๑๕ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีสันทนของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช้เฉพาะสีเคมี	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	๓๑.๐
ใช้เฉพาะสีธรรมชาติ	๓	๒๓.๐	๒๓.๐	๕๔.๐
ใช้ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ	๖	๔๖.๐	๔๖.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ (ร้อยละ ๔๖.๐)

ตารางที่ ๔.๑๖ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีสันทันของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ส่วนใหญ่มีปัญหาสีตก	๙	๖๙.๒	๖๙.๐	๖๙.๐
ส่วนน้อยมีปัญหาสีตก	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาสีตก (ร้อยละ ๖๙.๐)

ตารางที่ ๔.๑๗ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีสันทันของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีดำ	๒	๑๕.๓	๑๕.๐	๑๕.๐
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีเดียวกันกับสีเส้นพุ่ง	๑	๗.๕	๗.๕	๒๒.๕
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีใกล้เคียงกันกับสีเส้นพุ่ง	๒	๑๕.๓	๑๕.๐	๓๗.๕
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีต่างกับสีเส้นพุ่ง	๘	๖๑.๕	๖๒.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สีเส้นยืนเป็นสีต่างจากสีเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๖๑.๕) รองลงมาใช้สีดำ (ร้อยละ ๑๕.๓) เท่ากับใช้สีเส้นยืนเป็นสีใกล้เคียงกับเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๑๕.๓) และใช้สีเดียวกับเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๗.๕)

ตารางที่ ๔.๑๘ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีสันทันของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลือกเฉดสีที่จะย้อมตามประสบการณ์ของช่างย้อม	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	-
เลือกเฉดสีที่จะย้อมตามผ้าผืนเดิม โดยผลิตซ้ำตามสีสันทันของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน	๗	๕๓.๘	๕๔.๐	-
เลือกเฉดสีที่จะย้อมจากคำสั่งซื้อของลูกค้า	๘	๖๑.๕	๖๑.๕	-
Total	แต่ละข้อ ๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวิธีการเลือกเมล็ดสีในหลายลักษณะร่วมกัน ได้แก่ ส่วนใหญ่เลือกเมล็ดที่จะย้อมจากคำสั่งซื้อของลูกค้า (ร้อยละ ๖๑.๕) เลือกเมล็ดที่จะย้อมตามผ้าผืนเดิม โดยผลิตซ้ำตามสีเส้นของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน (ร้อยละ ๕๔.๐) เลือกเมล็ดที่จะย้อมตามประสบการณ์ของช่างย้อม (ร้อยละ ๓๑.๐)

ในการทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการ วัสดุ อุปกรณ์ อัตราส่วนผสม ขั้นตอนของการฟอกเส้นไหม และย้อมสีธรรมชาติ การใช้สารช่วยติดโดยมีผู้ที่ได้ผลการทดสอบหลังการอบรม สูงกว่าก่อนอบรม จำนวน ๑๒ คน (ร้อยละ ๙๒) และมีผู้ได้ผลการทดสอบเท่าเดิม จำนวน ๑ คน

ในการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยการพึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจในภาพรวมในระดับมากที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจในความรู้ความสามารถของวิทยากร เท่ากับพึงพอใจที่วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมากที่สุด รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๑๙ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๖	๔๖.๑	๔๖.๐	๕๔.๐
มากที่สุด	๖	๔๖.๑	๔๖.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรมในระดับมากที่สุดเท่ากับระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๖.๐)

ตารางที่ ๔.๒๐ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	๓๙.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๗๗.๕
มากที่สุด	๓	๒๒.๕	๒๒.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๒๒.๕)

ตารางที่ ๔.๒๑ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๔๖.๗
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๕) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕)

ตารางที่ ๔.๒๒ ความรู้ความสามารถของวิทยากร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๓	๒๒.๕	๒๒.๕	๓๘.๕
มากที่สุด	๘	๖๑.๕	๖๑.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๕) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๒๒.๕)

ตารางที่ ๔.๒๓ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	๔๗.๐
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๑.๐)

ตารางที่ ๔.๒๔ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๐.๗	๓๘.๗
มากที่สุด	๘	๖๑.๓	๖๑.๓	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๓) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๐.๗)

ตารางที่ ๔.๒๕ สถานที่ในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๗	๕๓.๘	๕๓.๘	๖๑.๘
มากที่สุด	๕	๓๘.๖	๓๘.๖	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสถานที่ในการจัดอบรม ในระดับมาก (ร้อยละ ๕๓.๘) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๘.๖)

ตารางที่ ๔.๒๖ อุปกรณ์โสตทัศน ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๐.๗	๓๘.๗
มากที่สุด	๘	๖๑.๓	๖๑.๓	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออุปกรณ์โสตทัศน ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๓) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๐.๗)

ตารางที่ ๔.๒๗ อาหารกลางวัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๕๔.๕
มากที่สุด	๖	๔๕.๖	๔๕.๖	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารกลางวัน ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๖) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕)

ตารางที่ ๔.๒๘ อาหารว่างและเครื่องดื่ม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๔๖.๕
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๖	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารว่างและเครื่องดื่มในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๖) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕)

ตารางที่ ๔.๒๙ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๕๔.๕
มากที่สุด	๖	๔๕.๖	๔๕.๖	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๖) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕)

ตารางที่ ๔.๓๐ ระยะเวลาในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๐.๗	๔๖.๗
มากที่สุด	๗	๕๓.๓	๕๓.๓	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อระยะเวลาในการจัดอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๓) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๐.๗)

ตารางที่ ๔.๓๑ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๒	๑๕.๒	๑๕.๒	๒๓.๒
มากที่สุด	๑๐	๗๖.๘	๗๖.๘	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจในภาพรวมในการอบรมครั้งนี้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๗๖.๘) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๑๕.๒)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่า ๕ ระดับคะแนน ซึ่งมีการแปลความหมาย ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	ดีมาก	เห็นด้วยที่สุด	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	ดี	เห็นด้วย	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	ปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง	ปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	พอใช้	เห็นด้วยน้อย	น้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	ควรปรับปรุง	เห็นด้วยน้อยที่สุด	น้อยที่สุด

หมายเหตุ SD = Standard Deviation (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตารางที่ ๔.๓๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๒

ประเด็น	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
๑.เนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม	๑๓	๒	๕	๔.๓๑	.๘๕
๒.ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๑๓	๒	๕	๓.๗๗	.๙๓
๓.เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้	๑๓	๒	๕	๔.๒๓	.๙๓
๔.ความรู้ความสามารถของวิทยากร	๑๓	๒	๕	๔.๔๖	.๘๘
๕.วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๑๓	๒	๕	๔.๓๑	.๙๕
๖.วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ	๑๓	๒	๕	๔.๔๖	.๘๘
๗.สถานที่ในการจัดอบรม	๑๓	๒	๕	๔.๒๓	.๘๓
๘.เครื่องเสียง และจอฉายภาพ	๑๓	๒	๕	๔.๓๘	.๙๖
๙.อาหารกลางวัน	๑๓	๒	๕	๔.๒๓	.๙๓
๑๐.อาหารว่างและเครื่องดื่ม	๑๓	๒	๕	๔.๓๘	.๘๗
๑๑.การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	๑๓	๒	๕	๔.๒๓	.๙๓
๑๒.ระยะเวลาในการจัดอบรม	๑๓	๒	๕	๔.๒๓	.๙๓
๑๓.ในภาพรวมพึงพอใจต่อการอบรมครั้งนี้	๑๓	๒	๕	๔.๖๒	.๘๗
ค่าเฉลี่ยของทุกข้อ				๔.๖๒	.๘๗

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๒$ SD = .๙๐) รองลงมาคือพึงพอใจในความรู้ความสามารถของวิทยากรในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๖$ SD = .๘๘) เท่ากับพึงพอใจที่วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๖$ SD = .๘๘) ผลผลิตที่ได้จากการอบรมครั้งนี้ ผู้เข้าอบรมจำนวน ๑๓ คนสามารถนำลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดมาประยุกต์เป็นลายมัดหมี่โดยสามารถกำหนดลายใส่ตาราง กำหนดขนาดของลาย (นับจำนวนลำ) วางลาย และวางแผนในเพื่อการผลิตผ้ามัดหมี่ประเภทผ้าคลุมไหล่ได้

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๓ การอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติ

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติให้กับเส้นไหม จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูพบว่า มีประสบการณ์การย้อมสีธรรมชาติตามภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับการอบรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แต่ยังคงมีกระบวนการย้อมที่ไม่เป็นไปตามหลักการ เช่น การใช้อุณหภูมิที่เดือดในการย้อมสี หรือการใช้จุนสี ซึ่งเป็นสารช่วยติดแต่เป็นสารที่มีอันตราย นอกจากนี้ยังไม่เคยทดลองใช้วัสดุธรรมชาติที่พบในชุมชนมาย้อมสี ในกิจกรรมครั้งนี้ได้ริเริ่มสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ในชุมชนมาทดลองย้อม ได้แก่ ไบยางพารา เนื่องจากในพื้นที่ตำบลสายตะกูเป็นแหล่งปลูกยางพารา แต่ยังไม่เคยมีการใช้ประโยชน์จากไบยางพาราเลย ในช่วงผลัดใบ ชาวสวนจะ

ปล่อยทิ้งกองไว้โคนต้นให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดิน โครงการนี้จึงนำมาทดลองย้อมร่วมกับสารช่วยติดได้เฉดสี น้ำตาลอมชมพู เฉดสีใกล้เคียงและสามารถทดแทนสีย้อมจากเปลือกประตูซึ่งหาได้ยากกว่าและต้องผ่านเปลือกของลำต้นประตูมาในปริมาณ ๓ กิโลกรัมต่อการย้อมเส้นไหม ๑ กิโลกรัม ทำให้การย้อมด้วยใบยางพาราสด จึงเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย BCG Model นอกจากนี้ยังมีการนำพืชธรรมชาติที่หาได้ในชุมชน เช่น ใบแก้ว ใบมะม่วงป่า ใบสัก เปลือกต้นหมากเบ็ง (ลูกหยี) แก่นเข แก่นก้านเหลือง (วัสดุที่เหลือเศษจากการก่อสร้างในชุมชน) ฝักคูน เม็ดคำแสดโดยใช้กระบวนการย้อมตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่อาศัยสารช่วยติด ได้แก่ เกลือ สารส้มและสารสนิมทำให้ช่วยการติดของสี และเปลี่ยนเฉดสีสร้างความหลากหลายของสี ผลการอบรมได้เฉดสีทั้งหมด ๑๑ สี และผู้เข้าอบรมยังมีความสนใจต้องการทดลองใช้วัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีในชุมชนเพิ่มเติมภายหลัง เช่น เปลือกต้นตะกู (ที่มาของชื่อตำบลสายตะกู) ใบหูกวาง ใบสบู่เลือด เปลือกประตู เปลือกมะพร้าวสด ขมิ้น เปลือกประโหด แก่นฝาง แก่นคูน เป็นต้น

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายไว้จำนวน ๒๐ คน เป็นการอบรมทักษะให้แก่สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน ๑๓ คน (๗ คนมีผลตรวจคัดกรองพบว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงจึงไม่สามารถเข้าอบรมได้) โดยมีสถานภาพของผู้เข้าอบรม ได้แก่ ผู้เข้าอบรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๐๐) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๖๒.๕) รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๓๓ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	๐	๐	๐	๐
หญิง	๑๓	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๐๐)

ตารางที่ ๔.๓๔ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๒๑-๓๐ปี	๑	๗.๕	๗.๕	๗.๕
๔๑-๕๐ปี	๑	๗.๕	๗.๕	๑๕.๐
๕๑-๖๐ปี	๘	๖๒.๕	๖๒.๕	๗๗.๕
๖๑-๗๐ปี	๒	๑๕.๐	๑๕.๐	๙๒.๕
๗๑ปีขึ้นไป	๑	๗.๕	๗.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๖๒.๕) รองลงมาคืออายุระหว่าง ๖๑-๗๐ ปี (ร้อยละ ๑๕.๐)

ในการทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการ วัสดุ อุปกรณ์ อัตราส่วนผสม ขั้นตอนของการพอกเส้นไหม และย้อมสีธรรมชาติ การใช้สารช่วยติดโดยมีผู้ที่ได้ผลการทดสอบหลังการอบรม สูงกว่าก่อนอบรม จำนวน ๑๒ คน (ร้อยละ ๙๒) และมีผู้ได้ผลการทดสอบน้อยกว่าเดิม จำนวน ๑ คน

ในการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติให้กับเส้นไหม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยการพึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่ายในระดับมากที่สุด และมีรายละเอียดอื่น ๆ ดังตาราง

ตารางที่ ๔.๓๕ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๖	๔๖.๑	๔๖.๐	๕๔.๐
มากที่สุด	๖	๔๖.๑	๔๖.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรมในระดับมากที่สุดเท่ากับระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๖.๐)

ตารางที่ ๔.๓๖ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๕	๓๘.๓	๓๘.๓	๓๘.๓
มากที่สุด	๘	๖๑.๗	๖๑.๗	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๗) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๓)

ตารางที่ ๔.๓๗ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๕	๓๘.๕	๓๘.๕	๔๖.๗
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๕) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๕)

ตารางที่ ๔.๓๘ ความรู้ความสามารถของวิทยากร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๑๕.๒	๑๕.๒	๑๕.๒
มาก	๓	๒๒.๕	๒๒.๕	๓๘.๕
มากที่สุด	๘	๖๑.๕	๖๑.๕	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๕) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๒๒.๕)

ตารางที่ ๔.๓๙ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๑๕.๒	๑๖.๐	๑๖.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๑.๐	๔๗.๐
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๑.๐)

ตารางที่ ๔.๔๐ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๕	๓๘.๗	๓๘.๗	๓๘.๗
มากที่สุด	๘	๖๑.๓	๖๑.๓	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๓) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๗)

ตารางที่ ๔.๔๑ สถานที่ในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๗	๕๓.๘	๕๓.๘	๕๓.๘
มากที่สุด	๖	๔๕.๒	๔๕.๒	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสถานที่ในการจัดอบรม ในระดับมาก (ร้อยละ ๕๓.๘) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๘)

ตารางที่ ๔.๔๒ อุปกรณ์ไฮดรอลิกที่ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๔	๓๐.๗	๓๐.๗	๓๘.๗
มากที่สุด	๘	๖๑.๓	๖๑.๓	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออุปกรณ์ไฮดรอลิกที่ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๑.๓) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๐.๗)

ตารางที่ ๔.๔๓ อาหารกลางวัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๗.๖	๘.๐	๑๖.๐
มาก	๕	๓๘.๔	๓๘.๔	๕๔.๔
มากที่สุด	๖	๔๕.๖	๔๕.๖	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารกลางวัน ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๖) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๔)

ตารางที่ ๔.๔๔ อาหารว่างและเครื่องดื่ม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๗	๕๓.๘	๕๓.๖	๖๑.๖
มากที่สุด	๕	๓๘.๔	๓๘.๔	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารว่างและเครื่องดื่มในระดับมาก (ร้อยละ ๕๓.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๘.๔)

ตารางที่ ๔.๔๕ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๖	๔๖.๑	๔๖.๒	๔๖.๒
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๘	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๘) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๖.๒)

ตารางที่ ๔.๔๖ ระยะเวลาในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๖	๔๖.๑	๔๖.๒	๔๖.๒
มากที่สุด	๗	๕๓.๘	๕๓.๘	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อระยะเวลาในการจัดอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๘) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๖.๒)

ตารางที่ ๔.๔๗ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๑	๗.๖	๘.๐	๘.๐
มาก	๓	๒๓.๐	๒๓.๐	๓๑.๐
มากที่สุด	๙	๖๙.๐	๖๙.๐	๑๐๐.๐
Total	๑๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๔๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อภาพรวมของการจัดอบรมครั้งนี้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๙.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๒๓.๐)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่า ๕ ระดับคะแนน ซึ่งมีการแปลความหมาย ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	ดีมาก	เห็นด้วยที่สุด	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	ดี	เห็นด้วย	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	ปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง	ปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	พอใช้	เห็นด้วยน้อย	น้อย

๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง ควรปรับปรุง เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อยที่สุด
 หมายถึง SD = Standard Deviation (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตารางที่ ๔.๔๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๓

ประเด็น	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
๑.เนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม	๑๓	๓	๕	๔.๓๘	.๘๗
๒.ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๑๓	๔	๕	๓.๙๒	.๙๕
๓.เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้	๑๓	๓	๕	๔.๓๘	.๖๕
๔.ความรู้ความสามารถของวิทยากร	๑๓	๓	๕	๔.๖๒	.๕๑
๕.วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๑๓	๓	๕	๔.๖๙	.๔๘
๖.วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ	๑๓	๔	๕	๔.๓๘	.๖๕
๗.สถานที่ในการจัดอบรม	๑๓	๔	๕	๔.๕๔	.๕๒
๘.เครื่องเสียง และจอฉายภาพ	๑๓	๓	๕	๔.๖๙	.๔๘
๙.อาหารกลางวัน	๑๓	๓	๕	๔.๖๙	.๔๘
๑๐.อาหารว่างและเครื่องดื่ม	๑๓	๓	๕	๔.๖๙	.๔๘
๑๑.การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	๑๓	๔	๕	๔.๒๓	.๗๓
๑๒.ระยะเวลาในการจัดอบรม	๑๓	๔	๕	๔.๔๖	.๕๒
๑๓.ในภาพรวมพึงพอใจต่อการอบรมครั้งนี้	๑๓	๓	๕	๔.๓๘	.๖๕
ค่าเฉลี่ยของทุกข้อ				๔.๔๗	.๖๑

จากตารางที่ ๔.๔๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๔๗ SD = .๖๑) โดยการพึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่ายในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๙ SD = .๔๘) เท่ากับพึงพอใจอาหารกลางวัน รวมถึงพึงพอใจอาหารว่างและเครื่องดื่มในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๙ SD = .๔๘)

จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูพบว่า มีประสบการณ์การย้อมสีธรรมชาติตามภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับการอบรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แต่ยังไม่พบว่า กลุ่มยังคงมีกระบวนการย้อมที่ไม่เป็นไปตามหลักการ เช่น การใช้อุณหภูมิ น้ำที่เดือดในการย้อมสี หรือการใช้จุนสี ซึ่งเป็นสารช่วยติดแต่เนื่องจากจุนสีเป็นสารที่อาจมีอันตรายในหลายประเทศมีการห้ามใช้ นอกจากนี้ยังไม่เคยทดลองใช้วัสดุธรรมชาติที่พบในชุมชนมาย้อมสี ในกิจกรรมครั้งนี้ได้สนับสนุนให้มีการใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ในชุมชนมาทดลองย้อม ได้แก่ ใบยางพารา เนื่องจากในพื้นที่ตำบลสายตะกูเป็นแหล่งปลูกยางพารา แต่ยังไม่เคยมีการใช้ประโยชน์จากใบยางพาราเลย นอกจากนี้ยังมีระหว่างการอบรมกลุ่มยังไปเก็บพืชในท้องถิ่นมาเพิ่มเนื่องจากความอยากรู้อยากทดลอง เช่น ใบแก้ว ใบมะม่วงป่า ใบสัก เปลือก

ต้นหมากเบ็ง (ลูกหยี) แก่นเข แก่นก้านเหลือง ฝักคุณ เม็ดคำแสดโดยใช้กระบวนการย้อมตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่อาศัยสารช่วยติด ได้แก่ เกลือ สารส้มและสารสนิมทำให้ช่วยการติดของสี และเปลี่ยนเฉดสีสร้างความหลากหลายของสี ผลการอบรมได้เฉดสีทั้งหมด ๑๑ สี และผู้เข้าอบรมยังมีความสนใจต้องการทดลองใช้วัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีในชุมชนเพิ่มเติมภายหลัง เช่น เปลือกต้นตะกั่ว (ที่มาของชื่อตำบลสายตะกั่ว) ใบหูกวาง ใบสบู่เลือด เปลือกประตู เปลือกมะพร้าวสด ขมิ้น เป็นต้น โครงการได้เชิญอาจารย์ชุลีกานต์ สายเนตร อาจารย์ประจำสาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นวิทยากรร่วมกับผู้ดำเนินโครงการ จัดกิจกรรมในวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ ศาลาหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกั่ว อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๔ การติดตามการผลิตในพื้นที่

ผลการติดตามการผลิตในพื้นที่ เป็นการติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิตงบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร รวมจำนวน ๒ วัน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ ดำเนินการในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ และ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕

ในการติดตามการผลิตผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดในพื้นที่ครั้งที่ ๑ พบว่ากลุ่มทอผ้าได้มีการเตรียมเส้นไหม ตั้งแต่การฟอกไหมลอกขาว การคันหมี่เส้นด้ายยืน การย้อมสีเส้นด้ายยืนด้วยสีธรรมชาติ เช่น เปลือกของต้นตะกั่ว แก่นเข ใบมะม่วงป่า จากนั้นมีการสีบุก และมีการคันหมี่เส้นด้ายพุ่งมัดหมี่เป็นลายที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดทั้งลายกลิ้งคว่ำ กลิ้งตะแคง ตะขாயหน้าข้าง โปธิจักรพรรดิ ซึ่งทั้งหมดสามารถมัดหมี่ได้ตามแบบ และมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมการย้อมสีธรรมชาติมาใช้ในการย้อมสีของหมี่ได้สีสันทันที่หลากหลายนอกจากนี้โดยอาศัยสารช่วยติด เช่น สีนํ้าตาลเข้มจากฝักคุณใส่เกลือและสารสนิม สีนํ้าตาลอมชมพูจากใบยางพาราใส่เกลือและสารส้ม สีนํ้าตาลทรายจากแก่นเขใส่เกลือและสารส้ม สีเขียวอมเหลืองจากใบแก้วใส่เกลือ เป็นต้น ในการติดตามครั้งที่ ๑ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า กลุ่มกลุ่มทอผ้าไหมหมู่ที่ ๓ อยู่ในขั้นตอนการเตรียมเส้นไหมด้ายเส้นยืน การสีบุก การคันหมี่เส้นด้ายพุ่ง แต่เนื่องจากกลุ่มยังไม่เคยมีการทำผ้าคลุมไหล่มัดหมี่มาก่อนในขั้นตอนการกำหนดจำนวนชิ้น (รอบซ้ำของลายในแต่ละผืน) จึงต้องมีการทดลอง เพื่อให้การคันหมี่คร่าวเดียนำไปมัดหมี่ได้ผ้าคลุมไหล่ขนาดกว้าง ๖๕ ซม.ยาว ๒ เมตร จำนวน ๓ ผืน เช่น นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มจำนวน ๓ คนอยู่ในขั้นตอนการมัดหมี่ให้เกิดลวดลายและการย้อมสีและยังมีปัญหาเรื่องริมผ้าที่ไม่เรียบในช่วงแรกของการทอเนื่องจากความใหม่ของพื้นที่

ในการติดตามการผลิตผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดในพื้นที่ครั้งที่ ๒ พบว่า กลุ่มสามารถทอผ้าได้ขนาดที่กำหนด ริมผ้าเรียบ เนื้อผ้าสม่ำเสมอ จำนวน ๓๐ ผืน และยังไม่ได้ขนาดความยาวตามที่กำหนดจำนวน ๕ ผืน ด้านลวดลายสีสันทันเป็นไปตามแบบที่กำหนดทุกผืน

ตารางที่ ๔.๔๙ ผลการติดตามการผลิตในพื้นที่

	กลุ่มทอผ้าไหมหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู	อยู่ระหว่าง การเตรียม เส้นไหม เส้นยืน	อยู่ระหว่าง การคั่นหมี่	อยู่ระหว่าง การมัดหมี่- ย้อมสี	อยู่ระหว่าง การทอ	อยู่ระหว่าง การควั่น ขาย	รวมจำนวน ผืนที่อยู่ ระหว่างการ ผลิต
๑	ติดตามครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕	☒	☒	☒	-	-	๑๕
๒	ติดตามครั้งที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕	-	☒	☒	☒	☒	๓๕
	รวม						๕๐

ในการติดตามตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทย ดอกไม้สดของกลุ่มทอผ้าไหมหมู่ที่ ๓ จำนวน ๕๐ ผืน พบว่า สามารถคัดเลือกผืนตัวอย่างเพื่อส่งขอรับมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผ้าคลุมไหล่ ได้จำนวน ๓ ผืน โดยยื่นขอในนามกลุ่มทอผ้าไหมลายประยุกต์ ตำบลสายตะกู ในวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ตารางที่ ๔.๕๐ ผลตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์

	กลุ่มทอผ้าไหมหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู	ความ ต่อเนื่อง ของลาย	ความ สม่ำเสมอ ของสี	ขนาด กว้างx ยาว อยู่ ใน เกณฑ์	ริมผ้า เรียบ	เนื้อผ้า ทอแน่น สม่ำเสมอ
๑	ติดตามครั้งที่ ๑	๑๐ ผืน	๑๐ ผืน	๑๐ ผืน	๑๓ ผืน	๑๔ ผืน
๒	ติดตามครั้งที่ ๒	๓๕ ผืน	๓๕ ผืน	๓๓ ผืน	๓๕ ผืน	๓๕ ผืน
	รวม	๔๕ ผืน	๔๕ ผืน	๔๓ ผืน	๔๘ ผืน	๔๙ ผืน

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๕ การประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผล ไปยังกลุ่มขยายผล

ผลการจัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สดและการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ เป้าหมายผู้เข้า อบรมเป็นกลุ่มขยายผลคือกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ และ ๑๕ จำนวน ๔๐ คน แต่ในวันจัดกิจกรรมมี เข้าร่วมจำนวน ๓๐ คน เนื่องจากสมาชิกกลุ่มจำนวน ๑๐ คนอยู่ในระยะกักตัว โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและ

หลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย ดำเนินการในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ สถานภาพของผู้เข้าอบรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๑๐๐) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๔๓.๓) มีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๕๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	๑	๓.๓	๓.๓	๓.๓
หญิง	๒๙	๙๖.๗	๙๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๙๖.๗)

ตารางที่ ๔.๕๒ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ๒๑-๓๐ปี	๔	๑๓.๓	๑๓.๓	๑๓.๓
๓๑-๔๐ปี	๘	๒๖.๖	๒๖.๖	๓๙.๙
๕๑-๖๐ปี	๑๓	๔๓.๓	๔๓.๓	๘๓.๒
๖๑-๗๐ปี	๕	๒๘.๕	๒๘.๕	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี (ร้อยละ ๔๓.๓) รองลงมามีอายุระหว่าง ๖๑-๗๐ ปี (ร้อยละ ๒๘.๕)

ตารางที่ ๔.๕๓ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการปลูกต้นหม่อน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๑๘	๖๐.๐	๖๐.๐	๕๐.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๒	๔๐.๐	๔๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชี่ยวชาญด้านการปลูกต้นหม่อนมีมากถึง ร้อยละ ๖๐.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๔ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านการเลี้ยงไหม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๑๑	๓๘.๘	๓๘.๘	๓๘.๘
ไม่เชี่ยวชาญ	๑๙	๖๑.๒	๖๑.๒	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไหม มีเพียงร้อยละ ๓๘.๘ ที่มีความเชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๕ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสาวไหม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๑๐	๓๓.๓	๓๓.๓	๓๓.๓
ไม่เชี่ยวชาญ	๒๐	๖๖.๗	๖๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการสาวไหม มีเพียงร้อยละ ๓๓.๓ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๖ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านฟอก/ลอกกา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๓	๑๑.๑	๑๑.๐	๑๑.๐
ไม่เชี่ยวชาญ	๒๗	๘๘.๙	๘๙.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการฟอกหรือการลอกกา มีเพียงร้อยละ ๑๑.๐ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๗ ความเชื่อวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านสีบหูก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชื่อวชาญ	๘	๒๗.๘	๒๗.๘	๒๗.๘
ไม่เชื่อวชาญ	๒๒	๗๒.๒	๗๒.๒	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชื่อวชาญด้านการสีบหูก มีเพียงร้อยละ ๒๗.๘ ที่เชื่อวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๘ ความเชื่อวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านคั่นหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชื่อวชาญ	๖	๒๒.๒	๒๒.๒	๒๒.๒
ไม่เชื่อวชาญ	๒๔	๗๗.๘	๗๗.๘	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชื่อวชาญด้านการคั่นหมี่ มีเพียงร้อยละ ๒๒.๒ ที่เชื่อวชาญ

ตารางที่ ๔.๕๙ ความเชื่อวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านมัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชื่อวชาญ	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๕๐.๐
ไม่เชื่อวชาญ	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๕๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงครึ่งหนึ่งที่มีความเชื่อวชาญด้านการมัดหมี่ (ร้อยละ ๕๐.๐)

ตารางที่ ๔.๖๐ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านย้อมสี

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๕	๑๖.๖	๑๖.๖	๑๖.๖
ไม่เชี่ยวชาญ	๒๕	๘๓.๔	๘๓.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการย้อมสี เพียงร้อยละ ๑๖.๖ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๖๑ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านทอ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๑๐	๓๓.๓	๓๓.๓	๓๓.๓
ไม่เชี่ยวชาญ	๒๐	๖๖.๗	๖๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านการทอ มีเพียงร้อยละ ๓๓.๓ ที่เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๖๒ ความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าทอมือด้านตกแต่งสำเร็จ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เชี่ยวชาญ	๖	๒๒.๒	๒๒.๒	๒๒.๒
ไม่เชี่ยวชาญ	๒๔	๗๗.๘	๗๗.๘	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เชี่ยวชาญด้านตกแต่งสำเร็จ เช่น การทำ ผิดสัมผัสของผ้าให้นุ่ม การทำกลิ้งให้ผ้าหอม มีเพียงร้อยละ ๒๒.๒ ที่มีความเชี่ยวชาญ

ตารางที่ ๔.๖๓ ประสิทธิภาพของความเชี่ยวชาญ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ปี	๙	๒๗.๗	๒๗.๗	๒๗.๗
๑๑-๒๐ ปี	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๗๗.๗
๒๑-๓๐ ปี	๕	๑๖.๖	๑๖.๖	๙๔.๓
๓๑-๔๐ ปี	๑	๕.๖	๕.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพของความเชี่ยวชาญ ๑๑-๒๐ ปี (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมา มีประสิทธิภาพต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ปี (ร้อยละ ๒๗.๗)

ตารางที่ ๔.๖๔ สภาพการผลิตด้านการออกแบบลวดลายมัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ผลิตซ้ำจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน	๑๗	๕๕.๕	๕๕.๕	-
มีการประยุกต์แบบลายจากลายมัดหมี่ดั้งเดิมให้เป็นลายใหม่	๒๐	๖๖.๖	๖๖.๖	-
มีลายสร้างสรรค์ใหม่โดยนักวิจัยภายนอก แต่ยังไม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง	๕	๑๖.๖	๑๖.๖	-
สมาชิกของกลุ่มเคยได้รับการอบรมการออกแบบลวดลายใหม่ด้วยตนเอง	๑๐	๓๓.๓	๓๓.๓	-
Total	แต่ละข้อ ๓๐	๑๐๐	๑๐๐	-

จากตารางที่ ๔.๖๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะการผลิตด้านการออกแบบลวดลายร่วมกันหลายลักษณะ ได้แก่ ส่วนใหญ่มีการประยุกต์แบบลายจากลายมัดหมี่ดั้งเดิมให้เป็นลายใหม่ มากถึงร้อยละ ๖๖.๖ ร่วมกับผลิตซ้ำจากลายของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่เดิมในชุมชน ร้อยละ ๕๕.๕ โดยสมาชิกของกลุ่มเคยได้รับการอบรมการออกแบบลวดลายใหม่ด้วยตนเอง ร้อยละ ๖๙ และมีการผลิตลายสร้างสรรค์ใหม่โดยนักวิจัยภายนอก แต่ยังไม่เคยได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง ร้อยละ ๓๓.๓ และมีบางส่วนยอมรับว่าปัญหาของการออกแบบลวดลายมัดหมี่ของตนนั้นคือไม่สามารถอ่านแบบลาย ร้อยละ ๗.๗

ตารางที่ ๔.๖๕ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช้เฉพาะสีเคมี	๕	๑๖.๖	๑๖.๖	๑๖.๖
ใช้เฉพาะสีธรรมชาติ	-	-	-	-
ใช้ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ	๒๕	๘๓.๔	๘๓.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ (ร้อยละ ๘๓.๔)

ตารางที่ ๔.๖๖ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ส่วนใหญ่มีปัญหาสีตก	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๕๐.๐
ส่วนน้อยมีปัญหาสีตก	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามครึ่งหนึ่งยอมรับว่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ผลิตได้ส่วนใหญ่มีปัญหาสีตก (ร้อยละ ๕๐.๐)

ตารางที่ ๔.๖๗ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีดำ	๗	๒๒.๒	๒๒.๒	๒๒.๒
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีเดียวกันกับสีเส้นพุ่ง	๔	๑๖.๖	๑๖.๖	๓๘.๘
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีใกล้เคียงกันกับสีเส้นพุ่ง	๒	๕.๖	๕.๖	๔๔.๔
ส่วนใหญ่ใช้เส้นยืนเป็นสีต่างกับสีเส้นพุ่ง	๑๗	๕๕.๖	๕๕.๖	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สีเส้นยืนเป็นสีต่างจากสีเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๕๕.๖) รองลงมาใช้สีดำ (ร้อยละ ๒๒.๒) ใช้สีเดียวกับสีเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๑๖.๖) ใช้สีเส้นยืนเป็นสีใกล้เคียงกับสีเส้นพุ่ง (ร้อยละ ๕.๖)

ตารางที่ ๔.๖๘ สภาพการผลิตด้านการออกแบบสีสันทันของผ้ามัดหมี่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เลือกเฉดสีที่จะย้อมตาม ประสบการณ์ของช่างย้อม	๑๒	๓๘.๘	๓๘.๘	-
เลือกเฉดสีที่จะย้อมตามผ้า ผืนเดิม โดยผลิตซ้ำตามสีสันทัน ของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน	๔	๑๑.๑	๑๑.๑	-
เลือกเฉดสีที่จะย้อมจากคำ สั่งซื้อของลูกค้า	๑๘	๖๑.๑	๖๑.๑	-
Total	แต่ละข้อ ๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวิธีการเลือกเฉดสีในหลายลักษณะร่วมกัน ได้แก่ ส่วนใหญ่เลือกเฉดสีที่จะย้อมจากคำสั่งซื้อของลูกค้า (ร้อยละ ๖๑.๑) เลือกเฉดสีที่จะย้อมตามประสบการณ์ของช่างย้อม (ร้อยละ ๓๘.๘) เลือกเฉดสีที่จะย้อมตามผ้าผืนเดิม โดยผลิตซ้ำตามสีสันทันของผ้ามัดหมี่ที่มีอยู่ในชุมชน (ร้อยละ ๑๑.๑)

ในการทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออกแบบลายมัดหมี่โดยมีผู้ที่ได้ผลการทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม จำนวน ๑๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๔) และมีผู้ได้ผลการทดสอบน้อยกว่าเดิมจำนวน ๑ คน ส่วนการทดสอบเรื่องการวัสดุ อุปกรณ์ อัตราส่วนผสม ขั้นตอนของการฟอกเส้นไหม และย้อมสีธรรมชาติ การใช้สารช่วยติด โดยมีผู้ที่ได้ผลการทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม จำนวน ๒๘ คน (ร้อยละ ๙๓.๓) และมีผู้ได้ผลการทดสอบเท่าเดิมจำนวน ๒ คน

ในการประเมินความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่กลุ่มขยายผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยการพึงพอใจสูงสุดคือคือพึงพอใจในความรู้ความสามารถของวิทยากร ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจในวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๖๙ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๓	๔๔.๕	๔๔.๕	๔๔.๕
มากที่สุด	๑๗	๕๕.๕	๕๕.๕	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๖๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรมในระดับมากที่สุดเท่ากับระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๕.๕)

ตารางที่ ๔.๗๐ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๓	๑๑.๑	๑๑.๑	๑๑.๑
มาก	๑๒	๓๘.๘	๓๘.๘	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๘.๘)

ตารางที่ ๔.๗๑ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๔	๑๑.๑	๑๑.๑	๑๑.๑
มาก	๑๗	๕๕.๖	๕๕.๖	๖๖.๗
มากที่สุด	๗	๓๓.๓	๓๓.๓	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ในระดับมาก (ร้อยละ ๕๕.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๓.๓)

ตารางที่ ๔.๗๒ ความรู้ความสามารถของวิทยากร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๐	๓๓.๓	๓๓.๓	๓๓.๓
มากที่สุด	๒๐	๖๖.๗	๖๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๖.๗) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๓.๓)

ตารางที่ ๔.๗๓ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) เท่ากับในระดับมาก (ร้อยละ ๕๐.๐)

ตารางที่ ๔.๗๔ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๕.๕	๕.๕	๕.๕
มาก	๑๓	๔๔.๕	๔๔.๕	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๔.๕)

ตารางที่ ๔.๗๕ สถานที่ในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๕	๑๖.๖	๑๖.๖	๑๖.๖
มาก	๑๗	๕๕.๖	๕๕.๖	๗๒.๒
มากที่สุด	๘	๒๗.๘	๒๗.๘	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสถานที่ในการจัดอบรม ในระดับมาก (ร้อยละ ๕๕.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๒๗.๘)

ตารางที่ ๔.๗๖ อุปกรณ์ไฮดรอลิกที่ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๓	๑๑.๑	๑๑.๑	๑๑.๑
มาก	๒๐	๖๖.๖	๖๖.๖	๗๗.๗
มากที่สุด	๗	๒๒.๓	๒๒.๓	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออุปกรณ์ไฮดรอลิกที่ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพในระดับมาก (ร้อยละ ๖๖.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๒๒.๓)

ตารางที่ ๔.๗๗ อาหารกลางวัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๒	๕.๕	๕.๕	๕.๕
มาก	๑๓	๔๔.๕	๔๔.๕	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารกลางวัน ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๔.๕)

ตารางที่ ๔.๗๘ อาหารว่างและเครื่องดื่ม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๒	๕.๕	๕.๕	๕.๕
มาก	๑๗	๕๕.๖	๕๕.๖	๖๑.๑
มากที่สุด	๑๑	๓๘.๙	๓๘.๙	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารว่างและเครื่องดื่มในระดับมาก (ร้อยละ ๕๕.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๘.๙)

ตารางที่ ๔.๗๙ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๗	๒๒.๒	๒๒.๒	๘.๐
มาก	๑๓	๔๔.๔	๔๔.๔	๖๖.๖
มากที่สุด	๑๐	๓๓.๔	๓๓.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๗๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมในระดับมาก (ร้อยละ ๔๔.๔) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๓.๔)

ตารางที่ ๔.๘๐ ระยะเวลาในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๗	๒๒.๒	๒๒.๒	๒๒.๒
มาก	๑๐	๓๓.๓	๓๓.๓	๕๕.๕
มากที่สุด	๑๓	๔๔.๕	๔๔.๕	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อระยะเวลาในการจัดอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๔.๕) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๓.๓)

ตารางที่ ๔.๘๑ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๗	๕๕.๖	๕๕.๖	๕๕.๖
มากที่สุด	๑๓	๔๔.๔	๔๔.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจในภาพรวมในการอบรมครั้งนี้ ในระดับมาก (ร้อยละ ๕๕.๖) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๔.๔)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่า ๕ ระดับคะแนน ซึ่งมีการแปลความหมาย ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	ดีมาก	เห็นด้วยที่สุด	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	ดี	เห็นด้วย	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	ปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง	ปานกลาง

๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง พอใช้ เห็นด้วยน้อย น้อย
 ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง ควรปรับปรุง เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อยที่สุด
 หมายเหตุ SD = Standard Deviation (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตารางที่ ๔.๘๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๕

ประเด็น	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
๑.เนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม	๓๐	๔	๕	๔.๖๒	.๕๑
๒.ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๓๐	๓	๕	๔.๐๘	๑.๐๔
๓.เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้	๓๐	๓	๕	๔.๕๔	.๕๒
๔.ความรู้ความสามารถของวิทยากร	๓๐	๔	๕	๔.๖๙	.๔๘
๕.วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๓๐	๔	๕	๔.๖๒	.๖๕
๖.วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ	๓๐	๓	๕	๔.๐๐	.๔๑
๗.สถานที่ในการจัดอบรม	๓๐	๓	๕	๔.๔๖	.๖๖
๘.เครื่องเสียง และจอฉายภาพ	๓๐	๓	๕	๔.๑๕	.๘๐
๙.อาหารกลางวัน	๓๐	๒	๕	๔.๓๑	.๖๓
๑๐.อาหารว่างและเครื่องดื่ม	๓๐	๒	๕	๔.๒๓	.๔๔
๑๑.การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	๓๐	๓	๕	๓.๗๗	.๖๐
๑๒.ระยะเวลาในการจัดอบรม	๓๐	๓	๕	๓.๙๒	.๗๖
๑๓.ในภาพรวมพึงพอใจต่อการอบรมครั้งนี้	๓๐	๔	๕	๔.๐๐	.๔๑
ค่าเฉลี่ยของทุกข้อ				๔.๓๔	.๖๐

จากตารางที่ ๔.๘๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๔$ SD = .๖๐) โดยการพึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจในความรู้ความสามารถของวิทยากร ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๙$ SD = .๔๘) รองลงมาคือพึงพอใจในวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่ายในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๒$ SD = .๖๕)

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๖ การติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล

ผลการติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งต่อกลุ่มเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ใน

แต่ละขั้นตอน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ ดำเนินการในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ และ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕

ผลของการนำองค์ความรู้ไปสู่การผลิตผ้าคลุมไหล่ของกลุ่มเป้าหมาย ไปสู่การถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มขยายผล และได้ทำการติดตามเมื่อมีการผลิตเสร็จเพื่อคำนวณต้นทุนในการผลิต ซึ่งในช่วงของการผลิตราคาวัตถุดิบเส้นไหมมีราคาสูงขึ้น จากเดิมกิโลกรัมละ ๑,๘๐๐ บาท เป็น ๒,๐๐๐-๒,๒๕๐ บาท ในการผลิตผ้าคลุมไหล่ไหม ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒ เมตร (ไม่รวมชายครุย) ทอขัด ๒ ตะกอก จำนวน ๙ ผืน ใช้ค่าวัสดุเป็นเงิน ๔,๔๗๓ บาท และค่าแรงงานเป็นเงิน ๔,๑๖๕ บาท รวมค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ ๙๐ ผืนเป็นเงิน ๘,๖๓๘ บาท เฉลี่ยผืนละ ๙๕๙ บาท ซึ่งยังไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายทางอ้อม เช่น กำไร ค่าบริหารจัดการกลุ่ม ค่าขนส่ง ค่าเช่าที่พักกรณีไปจำหน่ายต่างจังหวัด ค่าเช่าสถานที่จำหน่าย ภาษี เป็นต้น ดังตารางที่ ๔.๘๓

ส่วนการผลิตผ้าคลุมไหล่ไหม ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒ เมตร (ไม่รวมชายครุย) ทอยกดอกกลายลูกแก้ว จำนวน ๑๕ ผืน ใช้ค่าวัสดุเป็นเงิน ๙,๑๖๗ บาท และค่าแรงงานเป็นเงิน ๘,๔๗๕ บาท รวมค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ ๑๕ ผืนเป็นเงิน ๑๗,๖๔๒ บาท เฉลี่ยผืนละ ๑,๑๗๖ บาท ซึ่งยังไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายทางอ้อม รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๘๔

ตารางที่ ๔.๘๓ ค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ไหม (กลุ่มทอผ้า ม.๓ ต.สายตะกู)

(ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒ เมตร ไม่รวมชายครุย จำนวน ๙ ผืน ทอแบบ ๒ ตะกอก)

ค่าวัสดุ	ราคา (บาท)	ค่าแรงงาน	ราคา (บาท)
เส้นไหมโรงงาน เบอร์ ๔ DK ยังไม่ฟอก ใช้ทำเส้นด้าย ยืน ๑ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ ๒,๒๕๐ บาท	๒,๒๕๐	ค่าฟอกไหม ๗๐ บาท	๗๐
เส้นไหมพื้นบ้าน (สาวเลย) ฟอกและตีเกลียวแล้ว ใช้ทำเส้นพุ่ง ๑.๘ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ ๒,๐๐๐ บาท	๑,๖๐๐	ค่าคันเส้นด้ายยืน	๑๐๐
สารฟอก (ใช้ ๕ ชอง ๆ ละ ๕ บาทต่อไหมน้ำหนัก ๑ กิโลกรัม)	๒๕	ค่าวิกไหมเส้นด้ายพุ่ง	๑๐๐
สบู่อัลโลท์ (ใช้ ๑ ก้อน ๆ ละ ๑๒ บาทต่อไหมน้ำหนัก ๑ กิโลกรัม)	๑๒	ค่าสีทุกใส่เพิ่มเบอร์ ๒๔ คัด ๒๐ เมตร(๑ เครือ) ๑๕๐ บาท	๑๕๐
ค่าแก๊สทุ้งต้ม	๑๓๕	ค่าวิกไหมเส้นด้ายยืน	๑๐๐
เชือกฟางพลาสติกสำหรับมัดหมี่ ม้วนละ ๑๕ บาท ใช้ ๒ ม้วน	๓๐	ค่าโยกหมี่ ผืนละ ๒๐ บาท	๑๘๐
น้ำมันมะกอก ๑ ขวด	๑๒	ค่ามัดหมี่ ผืนละ ๑๕๐ บาท	๑,๓๕๐
บรรจุภัณฑ์ ถุงใส่	๙	ค่าย้อมสี ผืนละ ๑๐ บาท	๑๒๐
ค่าน้ำค่าไฟฟ้า	๑๐๐	ค่าแก๊สหมี่ ผืนละ ๒๐ บาท	๙๐
		ค่าทอผ้าด้วยกี่ทอมือ แบบสองตะกอก ผืนละ ๒๐๐ บาท	๑,๘๐๐
		ค่าฉีกชายครุย ผืนละ ๑๐ บาท	๙๐
		ค่ารีดผ้า ผืนละ ๕ บาท	๔๕
รวมค่าวัสดุ	๔,๔๗๓	รวมค่าแรงงาน	๔,๑๖๕
รวมค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ (๙ ผืน) เป็นเงิน			๘,๖๓๘
ต้นทุนค่าใช้จ่ายทางตรง ราคาผืนละ			๙๕๙

หมายเหตุ ราคาอาจเปลี่ยนแปลงได้จากราคาเส้นไหมที่มีจำหน่ายในท้องตลาด

ตารางที่ ๔.๘๔ ค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ไหม (กลุ่มทอผ้า ม.๑๐, ม.๑๒, ม.๑๓ ต.สายตะกู)
(ขนาดกว้าง ๐.๖๕ เมตร ยาว ๒ เมตร ไม่รวมชายครุย จำนวน ๑๕ ผืน ทอยกดอกลายลูกแก้ว ๕ ตะกอ)

ค่าวัสดุ	ราคา (บาท)	ค่าแรงงาน	ราคา(บาท)
เส้นไหมโรงงาน เบอร์ ๔ DK ยังไม่ฟอก ใช้ทำเส้นด้ายยืน ๒ กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ ๒,๒๕๐ บาท	๔,๕๐๐	ค่าฟอกไหม ๗๐ บาท	๗๐
เส้นไหมพื้นบ้าน (สาวเลย) ฟอกและตีเกลียวแล้ว ใช้ ทำเส้นพุ่ง ๒.๒ กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ ๒,๐๐๐ บาท	๔,๔๐๐	ค่าคันเส้นด้ายยืน ค่าควักไหมเส้นด้ายยืน	๑๕๐
สารฟอก (ใช้ ๖ ชอง ๆ ละ ๕ บาทต่อไหมน้ำหนัก ๑ กิโลกรัม)	๓๐	ค่าควักไหมเส้นด้ายพุ่ง ค่าโยกหมี่ ค่ามัดหมี่ ค่าแก้หมี่	๓,๐๐๐
สบู่ซัลโฟลท์ (ใช้ ๑ ก้อน ๆ ละ ๑๒ บาทต่อไหม น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม)	๑๒	ค่าสีบทุกใส่ฟิมเบอร์ ๒๔ คัด ๑ เครีอ ๆ ละ ๒๕๐ บาท	๒๕๐
สีธรรมชาติ (พืชพันธุ์หาได้จากชุมชน) ค่าแก๊สหุงต้ม	๑๓๕	ค่าย้อมสีธรรมชาติ	๑,๐๐๐
เชือกฟางพลาสติกสำหรับมัดหมี่ ม้วนละ ๑๕ บาท ใช้ ๓.๕ ม้วน	๕๐	ค่าทอผ้าด้วยกึ่งทอมือ แบบยกดอกลาย ลูกแก้ว ๕ ตะกอ ผืนละ ๒๕๐ บาท	๓,๗๕๐
น้ำยาปรับผ้านุ่ม ใช้ ๒ ถัง ๆ ละ ๑๘ บาท	๐	ค่าควั่นชายครุย ผืนละ ๑๐ บาท	๑๕๐
บรรจุภัณฑ์ ถุงใส่	๑๕	ค่ารีดผ้า ผืนละ ๗ บาท	๑๐๕
ค่าน้ำค่าไฟฟ้า	๑๐๐		
รวมค่าวัสดุ	๙,๑๖๗	รวมค่าแรงงาน	๘,๔๗๕
รวมค่าวัสดุและค่าแรงงานผลิตผ้าคลุมไหล่ (๑๕ ผืน) เป็นเงิน			๑๗,๖๔๒
ต้นทุนค่าใช้จ่ายทางตรง ราคาผืนละ			๑,๑๗๖

หมายเหตุ ราคาอาจเปลี่ยนแปลงได้จากราคาระเส้นไหมที่มีจำหน่ายในท้องตลาด

หากมีการใช้สีธรรมชาติจากวัสดุที่หาได้ในชุมชนทดแทนการใช้สีเคมี เช่น ใบยางพารา เปลือกตะกู แก่นขนุน ใบหูกวาง ใบแก้ว ใบเพกา ใบมะม่วงป่า ฯลฯ ย่อมลดค่าใช้จ่ายในจัดซื้อวัสดุสีเคมี ผืนละประมาณ ๒๕ บาท (ใช้ ๔ กล่อง ราคากล่องละ ๖๒ บาทต่อการผลิตผ้า ๑๐ ผืน เป็นเงิน ๒๔๘ บาท) แต่หากผู้ผลิตเลือกใช้วัสดุธรรมชาติที่ให้สีที่ไม่มีในชุมชน จำเป็นต้องจัดซื้อจากภายนอกจะเพิ่มต้นทุนการผลิตขึ้น จึงควรเลือกใช้วัสดุให้สีที่มีอยู่ตามธรรมชาติในชุมชน

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๗ การอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติส่งเสริมการตลาดของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ทำการถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัติ บรรจุภัณฑ์ การวางแผนการตลาด การถ่ายภาพสินค้าด้วยโทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้สื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการขาย เช่น Facebook TikTok Instagram ดำเนินการในวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ เวลา ๘.๓๐น.-๑๖.๓๐ น. โดยมี ดร.เอกพล แสงศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด อาจารย์อาทิตยา ลาวงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด และ อาจารย์ภคณิศา อภิศุภกรกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นวิทยากรในการอบรม ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน ๓๐ คน

ในการทดสอบก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโดยมีผู้ที่ได้ผลการทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม จำนวน ๒๖ คน (ร้อยละ ๘๖.๗) และมีผู้ได้ผลการทดสอบน้อยกว่าเดิมจำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๑๓.๓)

ในการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยการพึงพอใจสูงสุดคือคือพึงพอใจในความรู้ความสามารถของวิทยากร ในระดับมากที่สุด เท่ากับเอกสารประกอบการอบรม รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๔.๘๕ ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๑	๖๓.๕	๖๓.๕	๖๓.๕
มากที่สุด	๑๙	๓๖.๖	๓๖.๖	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรมในระดับมาก (ร้อยละ ๖๓.๕)

ตารางที่ ๔.๘๖ ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับมากที่สุดเท่ากับระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐)

ตารางที่ ๔.๘๗ เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๙	๓๐.๐	๓๐.๐	๓๐.๐
มากที่สุด	๒๑	๗๐.๐	๗๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๗๐.๐)

ตารางที่ ๔.๘๘ ความรู้ความสามารถของวิทยากร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๙	๓๐.๐	๓๐.๐	๓๐.๐
มากที่สุด	๒๑	๗๐.๐	๗๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้ความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๗๐.๐)

ตารางที่ ๔.๘๙ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๓	๔๓.๓	๔๓.๓	๔๓.๓
มากที่สุด	๑๗	๕๖.๗	๕๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๘๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๖.๗)

ตารางที่ ๔.๙๐ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๕	๑๖.๗	๑๖.๗	๑๖.๗
มาก	๑๓	๔๓.๓	๔๓.๓	๖๐.๐
มากที่สุด	๑๒	๔๐.๐	๔๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าวิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำในระดับมาก (ร้อยละ ๔๓.๓) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๐.๐)

ตารางที่ ๔.๙๑ สถานที่ในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๖.๖	๖.๖	๖.๖
มาก	๑๔	๔๖.๗	๔๖.๗	๕๓.๓
มากที่สุด	๑๔	๔๖.๗	๔๖.๗	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสถานที่ในการจัดอบรม ในระดับมาก (ร้อยละ ๔๖.๗) เท่ากับระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๔๖.๗)

ตารางที่ ๔.๙๒ อุปกรณ์ไฮสปีดท์ศน์ ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๖.๖	๖.๖	๖.๖
มาก	๑๒	๔๐.๐	๔๐.๐	๔๖.๖
มากที่สุด	๑๖	๕๓.๔	๕๓.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออุปกรณ์ไฮสปีดท์ศน์ ได้แก่ เครื่องเสียง และจอฉายภาพในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๓.๔) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๐.๐)

ตารางที่ ๔.๙๓ อาหารกลางวัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๔	๑๓.๓	๑๓.๓	๑๓.๓
มาก	๑๑	๓๖.๗	๓๖.๗	๕๐.๐
มากที่สุด	๑๕	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารกลางวัน ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๕๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๖.๗)

ตารางที่ ๔.๙๔ อาหารว่างและเครื่องดื่ม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อย	๑	๓.๓	๓.๓	๓.๓
มาก	๑๙	๖๓.๓	๖๓.๓	๖๖.๖
มากที่สุด	๑๐	๓๓.๔	๓๓.๔	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่ออาหารว่างและเครื่องดื่มในระดับมาก (ร้อยละ ๖๓.๓) รองลงมาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๓๓.๔)

ตารางที่ ๔.๙๕ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปานกลาง	๒	๖.๖	๖.๖	๖.๖
มาก	๑๐	๓๓.๔	๓๓.๔	๔๐
มากที่สุด	๑๘	๖๐.๐	๖๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๓.๔)

ตารางที่ ๔.๙๖ ระยะเวลาในการจัดอบรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๐	๓๓.๔	๓๓.๔	๓๓.๔
มากที่สุด	๒๐	๖๖.๖	๖๖.๖	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อระยะเวลาในการจัดอบรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๖.๖) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๓๓.๔)

ตารางที่ ๔.๙๗ ในภาพรวม ผู้ผลิตพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มาก	๑๒	๔๐.๐	๔๐.๐	๔๐.๐
มากที่สุด	๑๘	๖๐.๐	๖๐.๐	๑๐๐.๐
Total	๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๙๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจในภาพรวมในการอบรมครั้งนี้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ ๖๐.๐) รองลงมาในระดับมาก (ร้อยละ ๔๐.๐)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่า ๕ ระดับคะแนน ซึ่งมีการแปลความหมาย ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	ดีมาก	เห็นด้วยที่สุด	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	ดี	เห็นด้วย	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	ปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง	ปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	พอใช้	เห็นด้วยน้อย	น้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	ควรปรับปรุง	เห็นด้วยน้อยที่สุด	น้อยที่สุด

หมายเหตุ SD = Standard Deviation (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตารางที่ ๔.๙๘ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการอบรมกิจกรรมที่ ๗

ประเด็น	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
๑.เนื้อหาสาระที่ได้จากการอบรม	๓๐	๔	๕	๔.๖๓	.๔๗
๒.ความรู้ที่ได้จากการอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๓๐	๔	๕	๔.๕๐	.๔๙
๓.เอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้	๓๐	๔	๕	๔.๗๐	.๔๕
๔.ความรู้ความสามารถของวิทยากร	๓๐	๔	๕	๔.๗๐	.๔๕
๕.วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	๓๐	๔	๕	๔.๕๗	.๔๙
๖.วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม และมีการแนะนำ	๓๐	๓	๕	๔.๒๓	.๗๐
๗.สถานที่ในการจัดอบรม	๓๐	๓	๕	๔.๔๐	.๖๐
๘.เครื่องเสียง และจอฉายภาพ	๓๐	๓	๕	๔.๔๓	.๖๑
๙.อาหารกลางวัน	๓๐	๓	๕	๔.๓๗	.๖๙
๑๐.อาหารว่างและเครื่องดื่ม	๓๐	๓	๕	๔.๓๐	.๕๒
๑๑.การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	๓๐	๓	๕	๔.๔๗	.๖๖
๑๒.ระยะเวลาในการจัดอบรม	๓๐	๓	๕	๔.๖๓	.๔๗
๑๓.ในภาพรวมพึงพอใจต่อการอบรมครั้งนี้	๓๐	๔	๕	๔.๖๐	.๔๘
ค่าเฉลี่ยของทุกข้อ				๔.๕๐	.๕๔

จากตารางที่ ๔.๙๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดอบรมครั้งนี้เฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๕๐$ $SD = .๕๔$) โดยการพึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจในเอกสารประกอบการอบรมมีเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ ($\bar{X} = ๔.๗๐$ $SD = .๔๕$) เท่ากับความรู้ความสามารถของวิทยากร ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๗๐$ $SD = .๔๕$)

ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๘ การสรุปบทเรียน

ในเวทีสรุปบทเรียนได้มีหน่วยงานหลักในพื้นที่และภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายเดโช วันทนาพิทักษ์ ตำแหน่งพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ นายปฏิมาศ สืบตระกูลทอง ตำแหน่งพัฒนารตำบลสายตะกู นายณรงค์พรหมทอง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด พร้อมด้วยนายสงกรานต์ ลือตระกูล กรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด นายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู นายทองปาน หาญแจก รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู นายธวัชชัย จันประโคน เลขานุการ และนายสุพจน์ สุภไส ตำแหน่งกำนันตำบลสายตะกู พร้อมด้วยนางลำไย นุชเวช ประธานกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองลายประยุกต์ตำบลสายตะกู กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลร่วมเวทีสรุปบทเรียน และส่งมอบโครงการต่อยังหน่วยงานหลักในพื้นที่เพื่อความยั่งยืน ผลของการจัดเวทีกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลแต่ละกลุ่มได้ออกแบบลายมัดหมี่ เช่น ลาย

ตะขอยหน้าข้าง กลิ่นคว่ำ โพธิ์จักรพรรดิ กลิ่นตะแคง วิมานแพ่น โดยออกแบบสีเส้นโดยการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติพืชพันธุ์ที่หาได้ในชุมชน และวางแผนการผลิตตั้งแต่การจัดหาอุปกรณ์ โกงคันทมิ โกงมัดหมี พิมพ์ได้ตามขนาดตามขนาดของผ้าคลุมไหล่ที่ต้องการ มีการแบ่งหน้าที่การผลิตไปตามความถนัดของสมาชิกแต่ละคน เช่น ช่างคันทมิ มัดหมี ย้อมสี ช่างทอ ในระหว่างการผลิต ตั้งแต่การเตรียมเส้นไหม การคันทมิ การมัดหมี การย้อม การทอตามแบบลายที่วางแผนไว้ของกลุ่มเป้าหมายที่มีการทดลองทำผ้าคลุมไหล่ครั้งแรก พบปัญหาอุปสรรคเรื่องขนาดของไหมเส้นด้ายพุ่งที่มีมัดหมีมีความยาวไม่พอดีกับขนาดความกว้างของพิมพ์ ทำให้ระหว่างทอมีการหยิบเส้นไหมขึ้นเป็นถั่วอกหรือมีการเหน็บเส้นด้ายพุ่งกลับ ทำให้ริมผ้าไม่เรียบ จึงมีการวัดขนาดความยาวตั้ง โกงคันทมิแก้ไขอีกครั้ง ทำให้ได้ความยาวที่เหมาะสมสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นี้ให้กับกลุ่มขยายผลได้

ผ้ามัดหมีต้นแบบ เมื่อเปรียบเทียบกับแบบแล้วเป็นไปตามแบบ หรือตามแผนงานที่วางใจไว้ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่อาศัยภูมิปัญญาในการผลิตผ้ามัดหมีทอมือเดิมที่มีมาใช้ในโครงการนี้ ทำให้การออกแบบลายมัดหมีลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด สามารถนำไปสู่การผลิตจริง และสามารถนำไปใช้ผลิตเป็นสินค้าต่อเนื่องได้ ทั้งการจำหน่ายในที่ตั้ง งานออกร้าน หรือการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การวัดความสำเร็จของโครงการจากหน่วยงานหลักในพื้นที่ พบว่า กลุ่มมีรายได้ที่เกิดจากการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของรายได้ก่อนดำเนินโครงการ และในช่วงทดสอบตลาดสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้จำนวน ๔ ผืน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู และสำนักงานพัฒนาชุมชนมีแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ใหม่นี้ด้วยการประชาสัมพันธ์ การตั้งงบประมาณสนับสนุนด้านกิจกรรมพัฒนากลุ่มทอผ้า และด้านการตลาดในปีถัดไป นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกูมีคำสั่งผลิตผ้าไหมมัดหมี จำนวน ๑๖ เมตร อำเภอบ้านกรวดมีคำสั่งผลิตผ้า จำนวน ๔๐ เมตร สภาวัฒนธรรมบ้านกรวดมีคำสั่งผลิตผ้า จำนวน ๑๐ เมตร เป็นต้น

ภาพที่ ๔.๑ ผลงานผ้าคลุมไหล่ไหมย้อมสีธรรมชาติลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดของกลุ่มเป้าหมาย

ภาพที่ ๔.๒ ผลงานผ้าคลุมไหล่ไหมย้อมสีธรรมชาติลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดของกลุ่มขยายผล

บทที่ ๕

สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมในโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ สามารถสรุปผลการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการดำเนินงาน

กระบวนการ

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีภูมิปัญญาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผลิตเป็นผ้าทอมือที่มีคุณภาพมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีในประเทศ มีกลุ่มแรงงานนอกภาคเกษตรเป็นผู้ผลิตในจังหวัดมากกว่า ๑๐๐ กลุ่ม รวมถึงในพื้นที่ชนบทชายแดนไทยกัมพูชาคือตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง สวนยางพารา และมีแรงงานนอกภาคเกษตรประกอบอาชีพเสริมโดยได้รวมกลุ่มและไม่ได้รวมกลุ่มในแต่ละหมู่บ้านประมาณ ๖๐ คน เพื่อผลิตผ้าทอมือทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้ายจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังคงขาดการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ ผลิตลวดลายและย้อมสีเคมีตามความต้องการของผู้ผลิต ยังไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ขาดการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต สินค้าส่วนใหญ่เป็นผ้าพื้นจึงขาดความหลากหลายเพื่อการรองรับเป็นสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวข้ามแดน หากช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวดเปิดเป็นด่านพรมแดนถาวรเชื่อมระหว่างไทย-กัมพูชา สถานการณ์ดังกล่าวอาจทำให้กลุ่มไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสกัดผลจากงานวิจัยเดิมเรื่อง โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดและโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนกรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ได้อรรถความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมีการทดสอบตลาดจากงานวิจัยแล้วพบว่า กลุ่มผู้บริโภคมีความชื่นชอบในระดับสูงมาก จึงเห็นควรได้รับการสนับสนุนการถ่ายทอดการออกแบบผ้าไหมพื้นคอ ผ้าคลุมไหล่เทคนิคมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดด้วยการย้อมสีธรรมชาติแก่กลุ่มอาชีพในชุมชนหมู่บ้าน เพื่อสร้างเสน่ห์ให้เกิดกับผ้าไหมมัดหมี่ การพัฒนาเข้าสู่การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน แปรรูปผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและพัฒนาทักษะให้กับคน สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อถ่ายทอดแก่กลุ่มผู้ผลิตการทอผ้าในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบ การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ และการตลาดรวมทั้งเพื่อวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู จำนวน ๒๐ คน และกลุ่มขยายผลเป็นกลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๒, ๘, ๑๐, ๑๒ และ ๑๓ จำนวน

๒๐ คน รวมจำนวน ๔๐ คน นอกจากนี้ผลกระทบของโครงการทำให้มีจำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์ มากกว่า ๑๐๐ คน

โครงการนี้มีผลดำเนินกิจกรรม จำนวน ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๑. จัดการความรู้จากผลจากงานวิจัยโครงการทั้งสองเรื่องโครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของผู้วิจัย ทำให้ได้องค์ความรู้เทคนิคการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดซึ่งมีความเป็นไทยสูง และองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือที่ได้เกิดความหลากหลายของสี ให้ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมได้ จึงต้องทำการจัดการความรู้ผลงานวิจัย โดยการรวบรวม สืบค้นข้อมูล/ผลงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล/ผลงานวิจัย และการจัดการความรู้ผลงานวิจัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่พร้อมในการนำส่งกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จากนั้นจัดทำเป็น (ร่าง) คู่มือประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด นำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิของ วช. เพื่อประเมินความครบถ้วน ถูกต้อง เข้าใจง่ายของคู่มือ จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุง จำนวน ๓ ครั้ง

๒. จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกิจกรรม จำนวน ๑ คน และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด จำนวน ๑ ครั้ง รวม จำนวน ๑ วัน แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๓ คน โดยมี การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๓. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๑ วัน แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๓ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๔. ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร รวมจำนวน ๒ วัน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยยื่นขอในนามกลุ่มทอผ้าไหมลายประยุกต์ตำบลสายตะกู

๕. จัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล ๓ กลุ่ม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด ย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ จำนวน ๑ ครั้ง รวม ๑ วัน จำนวน ๓๐ คน โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย

๖. ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล จะทำการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้ง ต่อกลุ่มเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร รวมจำนวน ๒ วัน และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยยื่นขอในนามกลุ่มทอผ้าไหมลายประยุกต์ตำบลสายตะกู

๗. อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตเพื่อกำหนดราคาจำหน่าย การวางแผนการตลาด การตลาดแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จำนวน ๓๐ คน จำนวน ๑ วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลสายตะกู จำนวน ๑ คน

๘. ประชุมสรุปบทเรียน ติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ภายใน ๓ เดือนหลังการผลิตสินค้าต้นแบบ จำนวนกลุ่มละ ๑ ครั้ง รวมจำนวน ๑ วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ของ

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกิจกรรม จำนวน ๒ คน เทศบาลตำบลสายตะกู จำนวน ๓ คน สภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด จำนวน ๒ คน และจัดทำเป็นคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือ จำนวน ๕๐๐ เล่ม โดยส่งมอบคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือ ให้กับ วช. จำนวน ๓๐ เล่ม

๙. เขียนรายงานผล ส่งมอบแก่แหล่งทุน และส่งมอบคู่มือที่เหลือจากการมอบแก่กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลแล้วให้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ หรือห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่สนใจเพื่อเผยแพร่ความรู้หรือขยายผลต่อไป รวมถึงจัดทำเป็น e-book คู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/๑๒๓๔๕๖๗๘๙/๘๔๓๑>

ผลผลิต

๑. คู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือ จำนวน ๕๐๐ เล่ม

๒. ถ่ายทอดแบบลายผ้าลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ ลาย ได้แก่ ลายตะขอย่น้ำช้าง กลิ่นคว่ำ กลิ่นตะแคง กลิ่นจีน กลิ่นจระเข้ วิมานแทน บันไดเงิน โปรีจักรพรรดิ ผลิตต้นแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายใหม่เป็นผ้าคลุมไหล่ทอมือย้อมสีธรรมชาติ จำนวน ๓๒ ผืน ซึ่งเป็นผลงานการออกแบบ และผลิตตามภูมิปัญญาของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล โดยมีผู้มีส่วนร่วมในการผลิตที่ได้รับการพัฒนาทักษะการออกแบบและการผลิต จำนวน ๔๐ คน ใน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓

ผลลัพธ์

๑. กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะ โดยสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมนำไปสู่การปฏิบัติทำให้เกิดผลผลิตเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม มีการนำแบบลายมัดหมี่ และการย้อมสีธรรมชาติที่เรียนรู้จากการถ่ายทอดไปผลิตซ้ำเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของกลุ่ม สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สมาชิกคนอื่นของกลุ่ม และกลุ่มขยายผล นอกจากนี้ กลุ่มผู้ผลิตได้มีการพัฒนาปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพมาตรฐานเรื่องความยาวของผ้า และการพัฒนาให้ริมผ้าไม่มีการดึงเหน็บเส้นด้ายพุ่ง ทำให้สินค้าเข้าเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้กลุ่มได้อยู่ระหว่างการตรวจสอบเพื่อรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทผ้าคลุมไหล่ รวมถึงโครงการมีส่วนร่วมสำคัญในการริเริ่มการนำใบยางพารา วัสดุที่ร่วงทิ้งในสวนยางพาราของตำบลสายตะกูมาเป็นวัสดุที่ให้สีธรรมชาติย้อมเส้นไหมได้สีน้ำตาลอมชมพูคล้ายการย้อมด้วยเปลือกของต้นประดู่ รวมถึงการกระตุ้นให้กลุ่มทดลองนำพืชพันธุ์ที่มีในชุมชนมาย้อม เช่น ใบหว่า ใบมะม่วงป่า ใบยูคาลิปตัส ขมิ้น แก่นก้านเหลือง แก่นฝาง เปลือกต้นตะกู ฝักคูณ ใบสบู่เลือด เป็นต้น โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การใช้สารช่วยติด เช่น เกลือ สารส้ม น้ำสนิม โคลน เพื่อเพิ่มความคงทนของสี จึงเป็นการเพาะลักษณะนิสัยความเป็นนักวิทยาศาสตร์ในการสงสัย ตั้งคำถาม ทดลอง สรุปผล ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มทอผ้าทำให้นักทอผ้าทั้งกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลสนุกในการเรียนรู้ ทดลองและการใช้สีย้อมธรรมชาติ สนองตอบแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวทาง BCG Model ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจใน ๓ มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และอยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน

๒. กลุ่มขยายผลได้รับการพัฒนาทักษะ โดยสามารถนำได้รับความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการถ่ายทอดขยายผลนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้เกิดผลผลิตเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม และมีการถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิกคนอื่นภายในกลุ่ม รวมถึงกลุ่มทอผ้าอื่น ๆ ที่เข้าเยี่ยมชม หรือศึกษาดูงานที่กลุ่มได้ โดยที่กลุ่มขยายผลและกลุ่มเป้าหมายรวมเป็นเครือข่ายในการผลิตสินค้าในนามตำบลสายตะกู สามารถวางจำหน่ายสินค้าในแพลตฟอร์ม Shopee และเพจ SITAGAO-ผลิตภัณฑ์ตำบลสายตะกู โดยมีเยาวชนในชุมชนทำหน้าที่เป็น

นักรการตลาดออนไลน์ จากการติดตามหลังจากการสรุปบทเรียนและประเมินผลการวัดความสำเร็จของโครงการจากหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาว มีคำสั่งซื้อผ้าคลุมไหล่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดย้อมสีธรรมชาติกับกลุ่มขยายผล จำนวน ๑๒ ผืน กลุ่มจึงมีการผลิตเป็นสินค้าอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการจำหน่ายในงานออกร้านตามช่วงเทศกาล และการจำหน่ายทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

๓. สื่อในสังคมออนไลน์ จำนวน ๑ เพจ ในชื่อ Buri Craft เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้ กิจกรรมของโครงการนี้สู่สาธารณะ

๔. สื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ (Line) ตลอดระยะเวลาของโครงการ แม้ว่าจะสิ้นสุดโครงการแล้วแต่สมาชิกยังคงส่งข้อความสื่อสารกันทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร และติดตามผลได้ต่อไปหลังสิ้นสุดโครงการ

ผลกระทบ

๑. ในช่วงดำเนินโครงการอยู่ในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เริ่มคลี่คลายลง ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่ยังไม่ฟื้นตัวเท่าที่ควร สภาพเศรษฐกิจไทยเศรษฐกิจโลกในภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน ทำให้สภาพเศรษฐกิจทั้งนอกและในประเทศเกิดภาวะถดถอย ประกอบกับสถานการณ์ด้านพรมแดนไทย-กัมพูชา ผ่านผ่านแดนชั่วคราวช่องสายตะกู และตลาดค้าชายแดนเริ่มเปิดดำเนินการอีกครั้งในวันแรกเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นตลาดอาหารสด สินค้าอุปโภคบริโภค ในระยะยังไม่มียกท่องเที่ยวข้ามแดน แม้ว่าช่องทางดังกล่าวจะเชื่อมโยงไปยังกลุ่มปราสาทบันทายฉมาร์ จังหวัดบันเตียเม็ยเจย ราชอาณาจักรกัมพูชา ทำให้การจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่จากกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวยังไม่เกิดขึ้น แต่กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูเริ่มมีคำสั่งซื้อในการผลิตผ้าทอมือจากหน่วยงานราชการที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการนี้ ทั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู สภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด และอำเภอบ้านกรวด หรือจากหน่วยงานภายนอกอื่น เช่น ธนาคารอสมสิน จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น ประกอบกับเริ่มมีกิจกรรมออกร้านตามงานเทศกาลที่หน่วยงานภายนอกจัดขึ้นทำให้กลุ่มทอผ้าเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือสามารถสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชนให้เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

๒. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการสร้างโอกาสให้กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูให้เป็นที่รู้จักทั้งจากหน่วยงานราชการหลักในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ได้รับโอกาสคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาอื่น ๆ ของหน่วยงาน เช่น โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเครือข่ายองค์ความรู้จังหวัดบุรีรัมย์ (KBO : Knowledge Based OTOP) ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U๒T For BCG) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รวมถึงสื่อมวลชนในระดับประเทศ เช่น ชมรมนักเขียนและผู้จัดทำหนังสือวิทยาศาสตร์ นจวท. ซึ่งการได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นพื้นฐานของความต้องการของมนุษย์ ย่อมส่งผลต่อความภาคภูมิใจเกิดแรงจูงใจในการสืบสาน รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าทอมือ

๓. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับมอบคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ จำนวน ๑๐๐ เล่ม เพื่อใช้ในการเผยแพร่ขยายผลความรู้สู่กลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป ผ่านทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนแต่ละอำเภอ

๔. กิจกรรมขยายผลโดยการเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ เช่น โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U๒T For BCG) ของตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน และตำบลมะเพ็ญ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน

ภาพที่ ๕.๑ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง

ภาพที่ ๕.๒ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง

๕. กิจกรรมขยายผลโดยการเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติของเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ที่ให้เกียรติเชิญเป็นวิทยากรอบรมย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ แก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๔๐ คน

ภาพที่ ๕.๓ กิจกรรมขยายผลถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กลุ่มผู้ผลิตของตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง

๕. กิจกรรมของโครงการนี้มีส่วนสำคัญต่อสืบสาน รักษา และต่อยอดงานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาติ กล่าวคือ กิจกรรมของโครงการนี้เป็นการสืบสานภูมิปัญญาของบรรพชนที่สะสมมา ทำให้ช่างฝีมือสามารถรักษาภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในชุมชน โดยสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ผลิตให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาการผลิต และเรียนรู้แนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ต่อยอดเพิ่มมูลค่าด้วยการทดลอง ออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ และออกแบบสีสันทันใหม่สร้างเพื่อสร้างความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมมัดหมี่อันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าต่อไป รวมถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานรากระดับครัวเรือนระดับชุมชนของผู้ผลิต และระดับจังหวัด

๖. หน่วยงานหลักในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลสายตะกู และสำนักงานพัฒนาชุมชนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมประเมินผลสำเร็จของโครงการตระหนักถึงคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรใบายางพาราในชุมชน รวมถึงความเข้มแข็งและศักยภาพของประธานและสมาชิกกลุ่มทอผ้าจึงมีความมั่นใจในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนากับกลุ่มทอผ้าต่อไป เนื่องจากผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งในวาระแรก หากไม่มีโครงการนี้ย่อมอาจไม่มีโอกาสในการติดตามการทำงานของกลุ่ทอผ้าอย่างที่เป็น ซึ่งเมื่อระยะปลายน้ำของโครงการมีการสรุปทเรียนจึงเกิดความเข้าใจการดำเนินงานของกลุ่ม เห็นทักษะฝีมือ เห็นผลิตภัณฑ์ผลงานของกลุ่มเป็นที่ประจักษ์ จึงตั้งใจในการส่งเสริมกลุ่มทอผ้าของตำบลสายตะกูในแผนงานโครงการ รวมถึงการมีคำสั่งซื้อผ้าทอมือจากกลุ่มเพื่อตัดเป็นเสื้อคณะผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล นายอำเภอบ้านกรวด และสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการตลาดของกลุ่มทอผ้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. โครงการนี้เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มผู้ผลิตซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเขตชายแดนไทย-กัมพูชาของจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถจำแนกกลุ่มผู้ผลิตตามศักยภาพได้เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพปานกลาง คือมีการผลิตสินค้าด้วยภูมิปัญญาอาศัยวัสดุหลักในชุมชน มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบ มีบรรจุภัณฑ์ มีการตลาดอย่างต่อเนื่อง แต่กำลังการผลิตมีจำกัด ขาดการขยายตลาดในวงกว้างหรือต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จำนวน ๑ ประเภท จึงต้องมีการสนับสนุนเน้นการติดตามการรักษาคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนด้านการตลาด รวมถึงเร่งพัฒนากระบวนการผลิตให้สินค้าประเภทอื่น ๆ ให้ได้มาตรฐาน ทั้งเรื่องขนาดหน้ากว้างของผ้า ความยาวของผ้า ริมผ้า ความสม่ำเสมอของลาย และความสม่ำเสมอของสี โดยการวางแผนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน ตลาดประชารัฐ และสถาบันการศึกษา นักวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตในชุมชน

๒. โครงการนี้ได้สนับสนุนให้กลุ่มผู้ผลิตยอมรับธรรมชาติจากพืชพันธุ์ในชุมชน กลุ่มทอผ้าเรียนรู้จากการถ่ายทอดและปฏิบัติได้เองอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาเป็นฐานเรียนรู้ในหมู่บ้านท่องเที่ยวตำบลสายตะกู จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยวได้ต่อไปในอนาคต

๓. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลนำองค์ความรู้ที่ได้จากการถ่ายทอดไปใช้ในการผลิตซ้ำเพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายได้แล้ว สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปแปรรูปเป็นกระเป๋าตังค์ กระเป๋าถือได้ และสามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ผ้าฝืนมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จึงเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไปได้ นอกจากนี้ลายมัดหมี่ลายอื่นที่ได้มีความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น สามารถพัฒนาเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ลายเครื่อง

เคลือบบ้านกรวด ซึ่งนำแรงบันดาลใจจากรูปแบบเครื่องเคลือบ ภาชนะดินเผาที่เป็นโบราณวัตถุสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๘ จากแหล่งเตาเผาเครื่องเคลือบดินเผาโบราณ อำเภอบ้านกรวดมาออกแบบเป็นลายผ้าเอกลักษณ์ของอำเภอบ้านกรวดต่อไปได้

๔. การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนหรือกลุ่มผู้ผลิต ควรมีกิจกรรมกลุ่มด้านการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่โดยการจัดให้มีการพบปะกันเป็นประจำและเปิดโอกาสให้มีการนำสมาชิกที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนต่อการผลิต หรือการได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยผ่านการหนุนเสริมกิจกรรมพัฒนา หรือถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกิดประโยชน์โดยตรงกับทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ อินทร์ตรา. (๒๕๔๗). การประเมินการตลาดของผ้าทอมัดหมี่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีในทัศนะผู้บริโภค. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (๒๕๖๒). **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <https://www.doae.go.th/index.php> เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) กระทรวงพาณิชย์. (๒๕๕๙). **คู่มือการพัฒนามูลค่าเพิ่ม (Value Creation Handbook)**. [ออนไลน์]. ค้นจาก http://www.dbd.go.th/download/article/article_๒๐๑๖๑๑๐๓๑๑๕๕๕๗.pdf. เมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (๒๕๖๔). **THAI TEXTILES TREND BOOK SPRING/SUMMER ๒๐๒๒ ก้าวสำคัญของผ้าไทยในแฟชั่นโลก**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <https://workpointtoday.com/thai-textiles-trend-book-๒๐๒๒/>. เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา, ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (๒๕๔๖). **มัดหมี่ในมุมมองใหม่**. กรุงเทพฯ : โพรเซสคัลเลอร์ ดีไซน์ แอนด์ พรินติ้ง.
- กัญจนชญา จันทรังษี. (๒๕๕๖). ศึกษาโครงสร้างผ้าทอมือเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดผ้าอ้อมคราม : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าอ้อมคราม บ้านดอนกอย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร. **วารสารวิชาการโสมภูมิ**. ๑ (๑) : ๒๑-๓๑.
- กุลทลี รื่นรมย์. (๒๕๕๓). **การวิจัยการตลาด**. (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แก่นจันทร์ มะลิขอ. (๒๕๔๖). **การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทใหญ่ บ้านใหม่หมอกจาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะกรรมการส่งเสริมสินค้าไหมไทย. (๒๕๖๖). **ผ้ามัดหมี่**. กรุงเทพฯ : ประชาชน.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (๒๕๕๐). “ผ้าไทย” **สารานุกรมสำหรับเยาวชน ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม ๘**. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์. หน้า ๑๓๙-๑๔๘.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (๒๕๕๗). **ศิลปะการทอผ้าไทย**. [ออนไลน์]. ค้นจาก สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ ๒๑ <http://kanchanapisek.or.th/kp๖/sub/book/book.php?page=main&book=๒๑>. เมื่อ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗.
- จังหวัดบุรีรัมย์. (๒๕๖๑). **ยุทธศาสตร์จังหวัดบุรีรัมย์**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://buriram.go.th>. เมื่อ ๘ มีนาคม ๒๕๖๒.
- จิราภรณ์ อรัณยนาถ. (๒๕๔๗). “สินค้าผ้านำเข้าจากต่างประเทศในพุทธศตวรรษที่ ๒๓-๒๔”. **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องผ้าทอจากภูมิปัญญาไทยเจ็ดจรัสได้ด้วยพระบรมราชินูปถัมภ์**. กระทรวงวัฒนธรรม. หน้า ๑-๒๕.
- จิรภัทร์ พินิจสุวรรณ และคณะ. (๒๕๖๓). **จิตวิทยาในการเลือกลักษณะการเล่าเรื่องผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อประชากรไทย.วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม**. ๒(๑). หน้า ๔๘-๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จิวรรณ จันทลา และคณะ. (๒๕๕๖). “การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์”. เอกสารการประชุมวิชาการทางวัฒนธรรมระดับชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ครั้งที่ ๓. หน้า ๒๐๗-๒๒๖.
- ชบาติก. (๒๕๕๘). **ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ชบาติก ณ มิ่งเมือง จำกัด**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://www.chabatik.com/wp-content/uploads/๒๐๑๕/>. เมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.[http://](http://www.chabatik.com/wp-content/uploads/๒๐๑๕/)
- ชะลูด นิมเสมอ. (๒๕๓๙). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยณี คุรุภากรณ์. (๒๕๔๙). **การซ้ำเพื่อสื่อสารบุคลิกภาพในงานออกแบบเรขศิลป์**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภัทร จันทวิช. (๒๕๕๐). **ผ้าทอพื้นเมืองอีสาน**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- (๒๕๕๗). “ตามรอยผ้าของชาวอีสาน”. **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องผ้าทอจากภูมิปัญญาไทย เจิดจรัสได้ด้วยพระบรมราชินูปถัมภ์**. กระทรวงวัฒนธรรม. หน้า ๑-๓๙.
- ณัฐภัทร จันทวิช. (๒๕๕๕). **ผ้าพิมพ์ลายโบราณในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- (๒๕๕๐). “ผ้าไทย”. **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม ๘. หน้า ๑๓๙-๑๘๘.
- ดิสนีย์ สิงหวรเศรษฐ์. (๒๕๕๒). **ออกแบบสิ่งทอ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ดุชฎี สุนทรราชุน. (๒๕๓๑). **การออกแบบลายพิมพ์ผ้า**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (๒๕๔๑). **ลวดลายบนผืนผ้าสืบสานภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ : ทพวงมหาวิทยาลัย.
- ทรงพันธ์ วรรณมาศ. (๒๕๓๔). **ผ้าไทยลายอีสาน**. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ทวีเดช จิวาง. (๒๕๓๖). **เรียนรู้ทฤษฎีสี**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. (๒๕๔๒). **องค์ประกอบศิลป์ ๑**. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้า พริ้นติ้ง.
- ธนภัทร รุ่งธนาภิรมย์. **ทฤษฎีความงาม**. (๒๕๕๗). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แอทโพร์พริ้นท์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๓). **ผลกระทบโควิด-๑๙ ต่อตลาดแรงงานไทย**. [ออนไลน์]. ค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_๑๒Oct๒๐๒๐.aspx เมื่อ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓.
- ธีระยุทธ เพ็งชัย และคณะ (๒๕๕๕ : ๑๒) **วิจัยเรื่องการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่า ผาทอพื้นเมืองโดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าทอพื้นเมือง OTOP จังหวัดหนองคาย**. ขอนแก่น : เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- น. ณ ปากน้ำ. (นามแฝง). (๒๕๓๐). **พจนานุกรมศิลป์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- (๒๕๒๒). **หลักการใช้สี**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นกะชะวะ, อะลีชี. (๒๕๕๕). **๕๑ โปรโมชัน เพิ่มยอดขายร้านทันตาเห็น**. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- นันทนัช พิเชฐวิทย์. (ม.ป.ป.). **การย่อไหมด้วยสีธรรมชาติ**. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นพมาศ สุวชาติ. (๒๕๕๕). **แนวทางการเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ชีวสาคัญชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผา**. ขอนแก่น : เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นวนน้อย บุษวงค์. (๒๕๓๙). **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (๒๕๓๐). **ผ้าไทย**. กรุงเทพฯ. อัมรินทร์ พรินตติ้งแอนพับลิชชิ่ง.
- บุศราคำ เรืองโกสุม. (๒๕๔๔). **การพัฒนาลวดลายศิลปะผ้าทอพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์**. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ประไพ ทองเชิญ.(บก.). (๒๕๔๘). **นี่คือ..ผ้าทอพื้นบ้าน**. เชียงใหม่ : วนิดาการพิมพ์.
- ประภากร สุคนธมณี. (๒๕๕๖). **การสร้างสรรคงานทอมัดหมี่ร่วมสมัย**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเสริฐ โกศัลวิตร. (๒๕๕๕). “นถุยงพระราชทานตำนานผ้าไหมราชินี.” **ไทยรัฐ**. ๖๓.๑๙๙๑๘. ๓ สิงหาคม. หน้า ๕.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (๒๕๓๘). **ออกแบบลวดลาย**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินตติ้ง เฮาส์.
- ปริญญช อภิบุญโยภาส. (ม.ป.ป.). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://prv.nrct.go.th>. เมื่อ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.
- ปัญญา วิจิตรธนสาร. (๒๕๔๔). **ผ้าทอพื้นเมืองการสำรวจผู้ผลิตทั่วประเทศ**. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัญญา แสงสุนานนท์. (๒๕๓๕). “พุทไธสง เมืองผ้าไหม”. **สมบัติอีสานใต้**. บุรีรัมย์ : วิทยาลัยครูบุรีรัมย์.
- ปาพจน์ หนูนักดี. (๒๕๕๓). **Graphic design principles**. นนทบุรี : ไอทีซี พรีเมียร์.
- ปิยะวรรณ ปิ่นแก้ว และคณะ. (๒๕๕๓). **ศึกษาลวดลายระดับบนประติมากรรมสมัยทวารวดีในจังหวัดนครปฐมเพื่อออกแบบลวดลายเรขาคณิต ๒ มิติ**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ปิยานันต์ ประสารราชกิจ. (๒๕๔๒). **ทฤษฎีศิลปะและการออกแบบตกแต่งภายใน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนที่ตำบลสายตะกู แผนที่อำเภอบ้านกรวด แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์. (๒๕๖๕). [ออนไลน์]. ค้นจาก https://th.wikipedia.org/wiki/แผนที่ตำบลสายตะกู_อำเภอบ้านกรวด_จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๕.
- พิชญารณ บัวสระ และคณะ. (๒๕๖๒). “ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. ๖(๑๐). หน้า ๕๒๕๙-๕๒๗๑.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. (๒๕๒๘). **ประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทย ฉบับคู่มือนักศึกษา**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.
- (๒๕๕๕). **รากเหง้าแห่งศิลปะไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ริเวอร์ บุ๊คส์.
- พัชรินทร์ ศิริอำพันกุล. (๒๕๓๗). **ผ้าไหมบุรีรัมย์ในสมบัติอีสานใต้ ๖**. กรุงเทพฯ : จูนพับลิชชิ่ง.
- แพททรีเซีย ซีสมแมน แน่นหนา และวิณี พานิชพันธ์. งานแปล. (๒๕๓๖). **ลวดลายบนผืนผ้าสีบานภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- มณฑลลี ศาสนนันท์. (๒๕๔๖). **การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิศวกรรมย้อนรอย**. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (๒๕๓๔). **ผ้าเอเชีย มรดกร่วมทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินตติ้งแอนพับลิชชิ่ง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มาลินี ฤาษุตกุล. (๒๕๔๙). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมโครงการหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- มูลนิธิเพื่อคนไทย. (๒๕๖๐). **การสร้าง STORYTELLING สำหรับองค์กรภาคสังคมให้ปังต้องทำอย่างไร**.
[ออนไลน์]. ค้นจาก <http://khonthaifoundation.org/th/การสร้าง-story-telling-> เมื่อ ๘
เมษายน ๒๕๖๕.
- มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. (๒๕๕๖). **มัดหมี่ลายใหม่ที่ทรงเลือก**.
กรุงเทพฯ : แพลน สารา.
- มูลนิธิสารานุกรมไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์. (๒๕๔๒). **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม ๘**.
กรุงเทพฯ : สยามเพรสแมเนจเม้นท์.
- รุ่งนภา พงศสวัสดิ์มานิต และคณะ. (๒๕๕๐). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมเกษตร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รจนา จันทราสา และคณะ. (๒๕๕๓). **คู่มือการออกแบบลวดลายบ้านเชียงเพื่อใช้ในการประยุกต์
ผลิตภัณฑ์ผ้าแปรรูปพื้นที่ภาคจังหวัดอุดรธานี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รจนา ชื่นศิริกุลชัย. (๒๕๕๓) “การสร้างนักร้องออกแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเป็นอัตลักษณ์ล้านนาต่อการ
พัฒนาแฟชั่นในระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์”. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต.
๒(๒):๑๔๑-๑๕๑.
- รสสุคนธ์ อัครวิญญูเดช. (ม.ป.ป.). **ศึกษาการตลาดผ้าไหมไทยในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : กรม
ส่งเสริมการเกษตร.
- เรณู คุปต์ชเรีัยร และคณะ. (๒๕๔๓). **การทอผ้าพื้นเมืองของสตรีชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :
การศึกษาในมิติทางด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ**. ขอนแก่น : องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศไทย
แคนาดา (CIDA) และมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรารุช ผลานันต์. (๒๕๕๒). **ลายผ้าไหมกาบบัว : การออกแบบและการจัดการความรู้**. อุบลราชธานี : ยง
สวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- วิทยา วรรณศิริและคณะ. (๒๕๔๓). **การสังเคราะห์สถานภาพและแนวทางการพัฒนาผ้าทอพื้นบ้านอย่าง
ครบวงจร (๔ ภูมิภาค) พ.ศ. ๒๕๐-๒๕๕๕**. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- วิทยากร เขียงกุล. (๒๕๕๑). **จิตวิทยา ความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. บรรณาธิการ. (๒๕๓๐). **ผ้าไทย พัฒนาการทางอุตสาหกรรมและสังคม**. กรุงเทพฯ : บริษัท
เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ แก้วเรือง. (๒๕๕๖). “ไหมไทยมาจากไหน”. Silk. ฉบับพิเศษพระเกียรติพระแม่เจ้าแห่งชาวไทย. หน้า
๓๐๗-๓๒๑.
- วีระยุทธ ใจว่อง. (๒๕๕๘). **ภาพจับ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิพงศ์ นิ่มอ่อน. (๒๕๖๓). **Gaussian Blur คุณสมบัติสำคัญและการใช้งาน**. [ออนไลน์]. ค้นจาก
<https://www.dozzdiy.com/using-gaussian-blur-filter/> เมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- ศศิวรรณ ดำรงศิริ. (ม.ป.ป.). **ศิลป์บนผ้าไหมมัดหมี่**. ช่างหัตถศิลป์ไทย, มูลนิธิกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
ศิลปากร, กรม. (๒๕๓๔). **ผ้าจากแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สมาพันธ์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศักดิ์ชัย เกียรติตินาคินทร์. (๒๕๕๖). **คุณค่าศิลปกรรมกับเส้นทางของชุมชน**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ศักดิ์ชัย ลีกลา. (๒๕๕๔). **การสร้างสรรคัลายผ้าเอกลักษณ์ในท้องถิ่นอีสาน**. วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (๑,๒) หน้า ๑๑๙-๑๓๒.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง และมหาดไทย, กระทรวง. (๒๕๕๒). **วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์ : วินัยการพิมพ์.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (๒๕๔๓). **ศึกษารูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและ การพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น : ศึกษากรณีผ้าไหมแพรวาสายวัฒนธรรมผู้ไท จังหวัดกาฬสินธุ์**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- (๒๕๔๗). **การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบด้านการผลิต และกระบวนการนำเสนอผลิตภัณฑ์จากผ้าทอย้อมสีธรรมชาติเชิงธุรกิจแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ในชุมชนท้องถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์ข้อมูลภาคตะวันตก มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์. (๒๕๕๙). **ผ้าไหมมัดหมี่ลาย ทวารวดี**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://www.snc.lib.su.ac.th>. เมื่อ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙.
- ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ จังหวัดเชียงใหม่. (๒๕๕๕). **โครงการศึกษาแนวทางการผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศไทย**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://www.qsds.go.th/>. เมื่อ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕.
- ส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรม สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา, ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (๒๕๕๖). **มัดหมี่ในมุมมองใหม่**. กรุงเทพฯ : โพรเซสคัลเลอร์ ดีไซน์ แอนด์ พรินต์ติ้ง.
- สมชาย พรหมสุวรรณ. (๒๕๔๘). **หลักการทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๑). **โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (๒๕๕๕). **รายงานการวิจัยแนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (๒๕๕๖). **รายงานการวิจัยจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (๒๕๕๗). **รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ระดับชุมชนของผ้าทอพื้นบ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา: ไหมมัดหมี่ เครื่องข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สร้อยญา ภักดีสุวรรณ. (๒๕๕๒). **การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดมหาสารคามในบริบทวัฒนธรรมร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

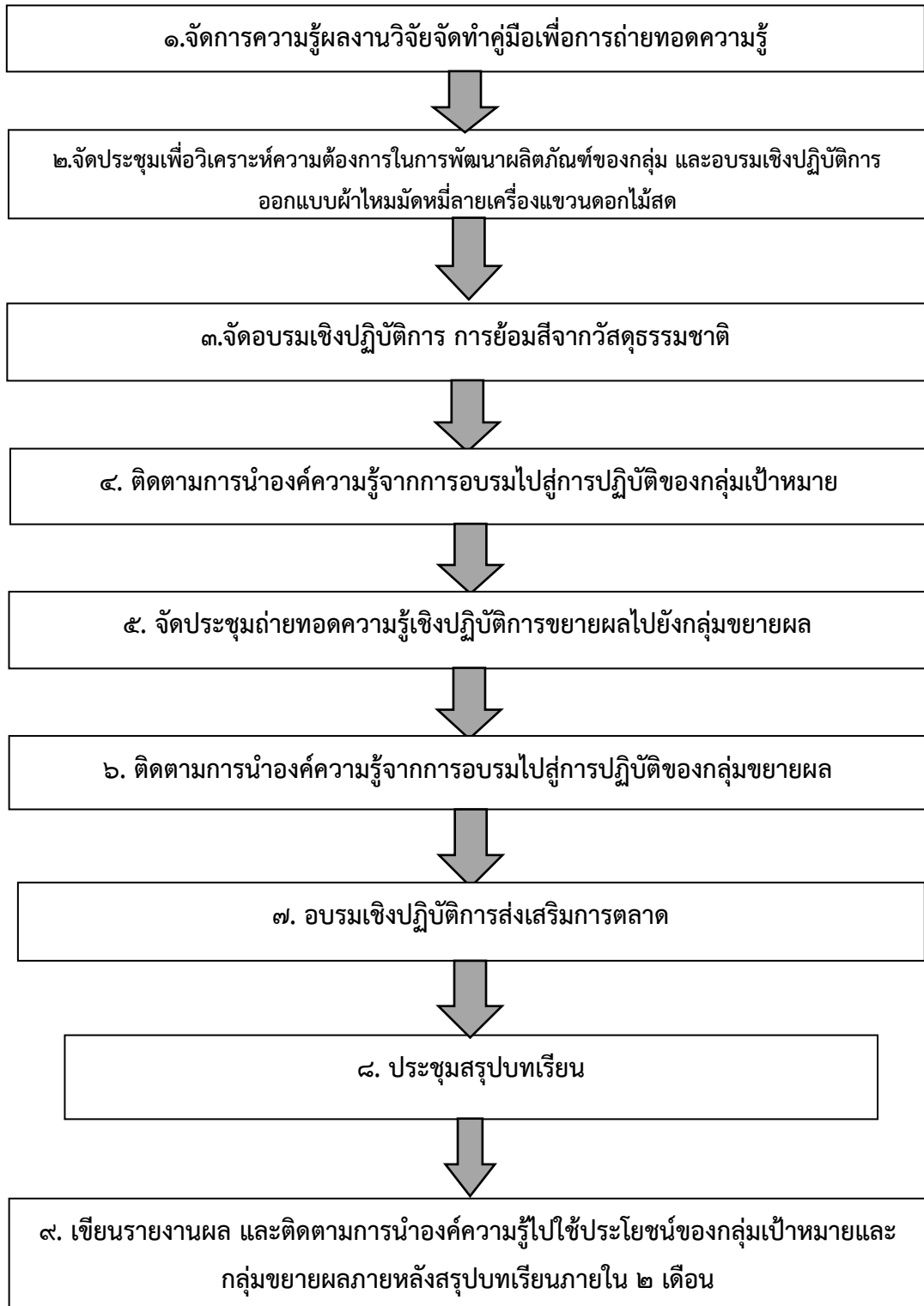
- สหสา พลนิล. (๒๕๕๔). **ศึกษาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่ความยั่งยืน**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://www.sahutsa.sskru.ac.th/>. เมื่อ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๔.
- สาวิตรี สุวรรณสถิต. (๒๕๓๕). “ความพยายามที่จะศึกษาเปรียบเทียบประวัติและลวดลายการมัดย้อมผ้าแบบมัดหมี่ในประเทศต่างๆ บนเส้นทางการค้าโบราณ”. **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องมรดกผ้า ภูมิปัญญาคนไทย**.
- สิทธิชัย สมานชาติ. (๒๕๔๖). “ผ้าไทย”. **Silk**. ฉบับพิเศษพระเกียรติพระแม่เจ้าแห่งชาวไทย. หน้า ๑๒๕-๑๔๑.
- สุนัย ฌ อุบล และคณะ. (๒๕๓๖). **ผ้ากับชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว สายเมืองอุบล**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุภาพร เทพยสุวรรณ. (๒๕๖๐). **ทำไมเราถึงเบลอ**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://haamor.com/th/บล็อกประสาทเสื่อมแข็ง/Webmd.com> เมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.
- สุมาลย์ โทมัส. (๒๕๒๕). **ผ้าพื้นเมือง**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทัศน์ กองทรัพย์. (๒๕๔๑). **รายงานการวิจัยวิถีชีวิตวิถีความคิดช่างไทย-เขมรอีสานใต้**. สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- สุทัศน์ ยกส้าน. (๒๕๕๘). “ทวิภาพของแสง คลื่น-อนุภาค”. **สารคดี**. ๑๑(๓๗๐). หน้า ๑๐๐-๑๑๙.
- สุพาดา สิริกุดตา และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์. (ม.ป.ป.). “ค่านิยมและพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมไทยของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภัทรา ลูกรักษ์. (๒๕๕๕). “ความเข้าใจของชาวต่างชาติที่มีต่อผลิตภัณฑ์ลวดลายไทย”. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. ๓๒(๒). หน้า ๒๗-๓๘.
- สมิตรา ศรีวิบูลย์. (๒๕๔๗). **การออกแบบอัตลักษณ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- สุริยัน วิสัย และคณะ. (๒๕๔๑). **ภูมิปัญญาชาวบ้านเขมรอีสานใต้**. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- เสน่ห์ ธนารัตนสกุลย์. (๒๕๓๑). **ทฤษฎีสี**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). (๒๕๕๕). **สารานุกรมภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย-ภูมิปัญญาผ้าไทย**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <http://app๑.bedo.or.th/fabric/> เมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๕.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (๒๕๑๙). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย**. กรุงเทพฯ : cursula ลาดพร้าว.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (๒๕๖๕). **เทรนด์สีปี ๒๐๒๒**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <https://www.creativethailand.org/> เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๖๕.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (๒๕๖๕). **เทรนด์สีปี ๒๐๒๓**. [ออนไลน์]. ค้นจาก <https://www.creativethailand.org/> เมื่อ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕.
- อรไท ผลดี. (๒๕๔๖). “ลวดลายพรรณพฤกษาในผ้าไทโบราณ”. **Silk**. ฉบับพิเศษพระเกียรติพระแม่เจ้าแห่งชาวไทย. หน้า ๒๘๙-๓๐๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อัจฉรา ภาณุรัตน์ และคณะ. (มปป.). **ผ้าไหมในวิถีชีวิตไทยภูยกและไทยเขมร**. สุรินทร์ : รุ่งธนเกียรติ ออฟเซ็ท การพิมพ์.
- อัจฉราพรรณ ตั้งจาทูโรโสภณ และจอมภัก จันทะคัต. (๒๕๕๕). “การศึกษาพฤติกรรมการซื้อผ้าไหมของผู้บริโภค ในจังหวัดนครชัยบุรินทร์”. รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ ๕๐ : สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. หน้า ๒๔๐-๒๔๗.
- อุษณีย์ จิตตะปาโล และนุตประวีณ์ เลิศกาญจนวัตติ. (๒๕๕๙). **การจัดการผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อ้อยทิพย์ พลศรี. (๒๕๕๕). **การออกแบบลวดลาย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Branko Grunbaum. (๒๐๐๖). What Symmetry Groups Are Present in Alhambra?. **Notices of the AMS**. ๕๓, No.๖ : ๖๗๐-๖๗๓.
- Conway, Susan. (๑๙๙๒). **Thai Textiles**. Bangkok : Asia books.
- Gillian Green. (๒๐๐๘). **Pictorial Cambodian Textiles**. Bangkok : River book.
- Lila Lekka and Sofia Dascalopoulos. (๒๐๐๘). Motif and Symmetry Characteristics of the Ornamentation on Traditional Greek Woven Textiles from the Area of the Aegean. **Fibres & Textiles in Eastern Europe**. ๑๖, No.๓ (๖๘) : ๗๔-๖๘.
- Moeyes, M. (๑๙๙๓). **Natural Dyeing in Thailand**. White Lotus Co., LTD., Bangkok.
- Sombat Prajongsant. (๒๐๑๖). The Design of Mud-mee Silk from Graphic Pattern of Khmer Sanctuary Plan in the Lower Northeastern Part, Thailand. **Silpakorn university journal of social sciences, humanities, and arts**. ๑๖(๓). p. ๑๑๕-๑๓๒.

ภาคผนวก

ผังแสดงกระบวนการดำเนินงานตลอดโครงการ

เอกสารแสดงความร่วมมือระหว่างหัวหน้าโครงการกับหน่วยงานในพื้นที่
หรือหน่วยงานที่นำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์

แบบความร่วมมือ(เบื้องต้น)ระหว่างหัวหน้าโครงการกับหน่วยงานในพื้นที่
หรือหน่วยงานที่นำผลงานจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เขียนที่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์

สถานที่ตั้ง ศูนย์ราชการจังหวัดบุรีรัมย์

โทรศัพท์ 044 666 512

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

เรื่อง ความร่วมมือระหว่างคณะนักวิจัยกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ ในการสนับสนุนการดำเนินงาน/การนำ
ผลงานจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่/หน่วยงานใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

เรียน ผู้อำนวยการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ตามที่ นายสมบัติ ประจัญสานต์ ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หัวหน้าโครงการได้มี
การประสานงานในเบื้องต้นกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงการเรื่อง “การเพิ่ม
มูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง” ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่
ดำเนินการที่ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ในการนี้ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ มีความยินดีในการให้ความร่วมมือกับคณะนักวิจัยข้างต้น หาก
โครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนทุน และคาดว่าจะได้นำผลผลิตที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เผยแพร่ต้นแบบผ้ามัดหมี่ที่ได้รับการออกแบบให้เป็นที่รู้จักในระดับจังหวัด

2. กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนาการผลิตผ้ามัดหมี่ได้อย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์มี

ความพร้อมในการขับเคลื่อนด้านการสนับสนุนการผลิต และส่งเสริมการตลาดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

(นายเดโช วันทนาพิทักษ์)
พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารแสดงความร่วมมือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับหน่วยงานในพื้นที่
หรือหน่วยงานที่นำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์

แบบร่วมมือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับหน่วยงานในพื้นที่
หรือหน่วยงานที่นำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เขียนที่ ศาลากลางบ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลสายตะกู
อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง ความร่วมมือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู ในการสนับสนุนการดำเนินงาน
การนำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์/ความต้องการเทคโนโลยีของกลุ่มเป้าหมาย

ตามที่ นายสมบัติ ประจัญสานต์ ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้ดำเนิน
กิจกรรมโครงการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง
ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ จาก
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลเป็นแรงงานนอกระบบการเกษตรเป็นกลุ่มทอ
ผ้าหมู่ที่ ๓, ๖, ๑๒ และ ๑๓ ของตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์นั้น

ในการนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู ขอรับรองว่ากลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลมีความต้องการ
องค์ความรู้/เทคโนโลยีเรื่องการออกแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด การย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ
และการส่งเสริมการตลาดจากโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นพัฒนาทักษะของสมาชิก และเป็นประโยชน์ต่อการผลิต
เป็นสินค้าของกลุ่มต่อไป ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกูมีความพร้อมในการสนับสนุนด้านการรวมกลุ่ม
การประกอบอาชีพของกลุ่มทอผ้า และด้านการตลาดของกลุ่มทอผ้าในตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัด
บุรีรัมย์ตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมของโครงการและหลังสิ้นสุดโครงการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นาย เสกสรร เพ็ญสุข)

ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู

เอกสารแสดงความต้องการเทคโนโลยีของกลุ่มเป้าหมาย

แบบรับรองความต้องการองค์ความรู้/เทคโนโลยีของกลุ่มเป้าหมาย/หน่วยงานในพื้นที่
หรือหน่วยงานที่นำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เขียนที่ ต.บ.สว.บ.ว. ม. ๓.๓.๑๖๓.๑
อ.บ้านกรวด อ.บุรีรัมย์

วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เรื่อง รับรองความต้องการองค์ความรู้/เทคโนโลยีระหว่างคณะผู้ดำเนินโครงการกับกลุ่มทอผ้าไหมที่ ๓, ๖, ๑๒ และ ๑๓ ของตำบลสายตะกูในการสนับสนุนการดำเนินงาน/การนำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์/ความต้องการเทคโนโลยีของกลุ่มเป้าหมาย

ตามที่ นายสมบัติ ประจัญสานต์ ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หัวหน้าผู้ดำเนินกิจกรรมโครงการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลเป็นแรงงานนอกระบบการเกษตรเป็นกลุ่มทอผ้าไหมที่ ๓, ๖, ๑๒ และ ๑๓ ของตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์นั้น

ในการนี้กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลขอรับรองว่ามีความต้องการองค์ความรู้/เทคโนโลยีเรื่องการออกแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด การย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ และการส่งเสริมการตลาดจากโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นพัฒนาทักษะของสมาชิก และเป็นประโยชน์ต่อการผลิตเป็นสินค้าของกลุ่มต่อไป

ลงชื่อ นางคำไย นงอร ตำแหน่ง ผอ.สถาน กิ่งบร.ศ.๑๖ ม. ๑ (วิสาหกิจ)

ลงชื่อ นางเกษม คุ้มหนอก ตำแหน่ง ประธาน กิ่ง ม. ๑๒ (วิสาหกิจ)

ลงชื่อ นาง ศิรินทร์ อุไรดี ตำแหน่ง ประธาน กลุ่ม อ. ๑๓ (วิสาหกิจ)

ลงชื่อ นาง สมวิณี ตะแก้ว ตำแหน่ง ประธาน กลุ่ม หมู่ ๑๐ วิสาหกิจ

ลงชื่อ นาย ประทีป คงกริม ตำแหน่ง ผอ.ชม. กลุ่ม ต. ๑๕ ทอผ้าไหมมัดหมี่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์)

กำหนดการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง

๑. วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนดอกไม้สด ระยะเวลาอบรม จำนวน ๑ วัน กำหนดการจัดกิจกรรม ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
พิธีเปิดโดยนายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. แบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. ปฏิบัติการออกแบบประยุกต์ลายมัดหมี่
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการกำหนดขนาดของลายและวางลายให้สัมพันธ์กับโฮงมัดหมี่
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. การออกแบบสีเส้นของผ้ามัดหมี่
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. การวางแผนการผลิตผ้ามัดหมี่ต้นแบบ
- เวลา ๑๖.๓๐-๑๗.๐๐ น. ประเมินความรู้หลังการอบรม และปิดการอบรม
เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๒. อบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ ระยะเวลาอบรม จำนวน ๑ วัน กำหนดการจัดกิจกรรม ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. วัสดุจากธรรมชาติกับการให้สีและสารช่วยติด
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. เทคนิควิธีการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. ปฏิบัติการทำความสะอาดเส้นใย
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติประเภทใบ ดอก แก่น เปลือก
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภท ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. สรุปผลการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติกับสารช่วยติดแต่ละสูตร
และทดสอบความรู้หลังการอบรม
- เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๓. จัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล ระยะเวลาอบรม จำนวน ๑ วัน กำหนดการจัดกิจกรรม ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. การมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. เทคนิควิธีการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. ปฏิบัติการทำความสะอาดเส้นใย

- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการเยี่ยมชมสี่จากวีศตวรรษชาติประเภทใบ ดอก แก่น เปลือก
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภท ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. สรุปลงผลการเยี่ยมชมสี่จากวีศตวรรษชาติกับสารช่วยติดแต่ละสูตร และทดสอบความรู้หลังการอบรม
- เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๔. อบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด ระยะเวลาอบรม จำนวน ๑ วัน กำหนดการจัดกิจกรรม

ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน และทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
พิธีเปิดโดยนายทองปาน หาญแจก
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. หลักการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. ปฏิบัติการผลิตบรรจุภัณฑ์
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. การวิเคราะห์ต้นทุนและกำหนดราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. ปฏิบัติการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. ปฏิบัติการเขียนเรื่องเล่าในเพจ
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. ปฏิบัติการ Live สดเพื่อจำหน่ายสินค้าใน Facebook
และทดสอบความรู้หลังการอบรม
- เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๕. การสรุปบทเรียน ระยะเวลาอบรม จำนวน ๑ วัน กำหนดการจัดกิจกรรม ดังนี้

- เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น. ลงทะเบียน
พิธีเปิดโดยนายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู
- เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น. สรุปการดำเนินกิจกรรม
- เวลา ๙.๓๐-๑๐.๓๐ น. กลุ่มเป้าหมายนำเสนอผลงาน
- เวลา ๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๐.๔๕-๑๒.๐๐ น. กลุ่มขยายผลนำเสนอผลงาน
- เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. แนวทางการต่อยอดของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านกรวด
- เวลา ๑๔.๐๐-๑๔.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา ๑๔.๑๕-๑๕.๓๐ น. แนวทางการต่อยอดขององค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู
- เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น. การวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- เวลา ๑๖.๓๐ น. ปิดการอบรม เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ใบลงชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตัวอย่างแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

ภาพการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ ๒ จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จัดเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ อาคารอเนกประสงค์ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีนายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู และคณะผู้บริหารที่ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการ ดำเนินกิจกรรมเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง

ภาพที่ ผ.๑ บรรยากาศการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด

กิจกรรมที่ ๓ อบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติ จัดเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ อาคารอเนกประสงค์ กลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓ บ้านสายโท ๑๑ เหนือ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีอาจารย์ชูลีกันต์ สายเนตร สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นวิทยากร ได้ทำการย้อมสีธรรมชาติจากใบยางพารา ใบมะม่วงป่า ใบแก้ว ใบสัก เปลือกต้นหมากเบ็ง (ลูกหยี) แก่นขี้ แก่นก้านเหลือง ฝักคูน เม็ดคำแสดโดยใช้เกลือ สารส้มและสารสนิมเป็นสารช่วยติด ได้เฉดสีทั้งหมด ๑๑ สี

ภาพที่ ผ.๒ บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีธรรมชาติ

กิจกรรมที่ ๔ ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย ทำการติดตามการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ จัดกิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ผ.๓ บรรยากาศการติดตามการผลิตในพื้นที่

ภาพที่ ผ.๔ บรรยากาศการติดตามการผลิตในพื้นที่ (ต่อ)

กิจกรรมที่ ๕ จัดประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล จัดเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ กลุ่มทอผ้าไหมที่ ๓ บ้านสายโท ๑๑ เนื้อ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ปลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ โดยมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และเชิญตัวแทนกลุ่มเป้าหมายร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับผู้วิจัย

ภาพที่ ผ.๕ บรรยากาศการประชุมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการไปยังกลุ่มขยายผล

กิจกรรมที่ ๖ ติดตามการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติของกลุ่มขยายผล ทำการติดตามการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือตามเทคนิคที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้วิจัยจะติดตามการผลิตในชุมชน จำนวน ๒ ครั้งต่อกลุ่มเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านวัสดุ เครื่องมือ คน กระบวนการผลิต งบประมาณ และผลงานที่ได้ในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไปตามการออกแบบหรือไม่ อย่างไร และตรวจสอบตัวอย่างผ้าเพื่อส่งขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๓ ผืนต่อประเภทผลิตภัณฑ์ จัดเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ผ.๖ บรรยากาศการติดตามการผลิตในพื้นที่

ภาพที่ ๗.๗ บรรยากาศการติดตามการผลิตในพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล (ต่อ)

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ภาพที่ ๗.๘ แบบร่างการออกแบบกล่องบรรจุภัณฑ์

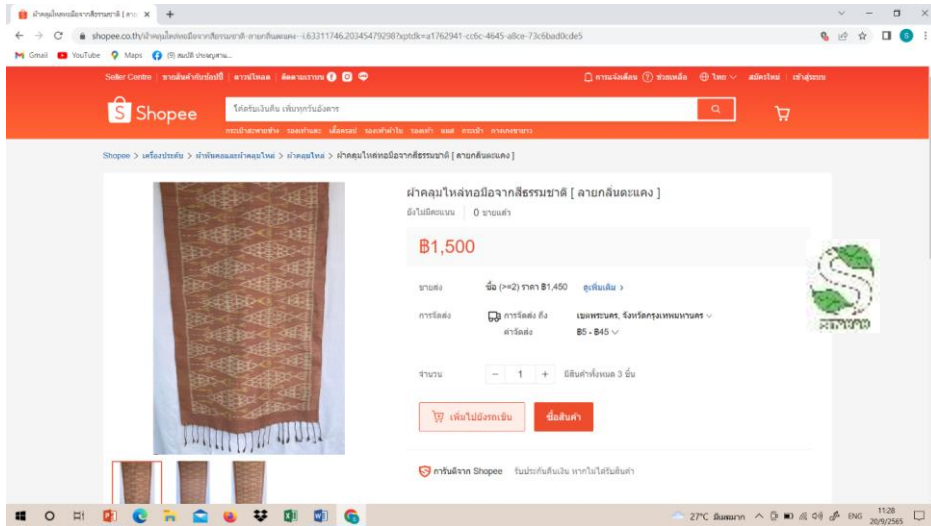

ภาพที่ ผ.๙ การส่งมอบกล่องบรรจุภัณฑ์แก่กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล จำนวน ๓๐๐ ใบ

ภาพที่ ผ.๑๐ บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดแก่กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล

ภาพที่ ผ.๑๑ การจำหน่ายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Shopee

กิจกรรมทดสอบตลาด สนับสนุนให้กลุ่มทอผ้า นำผลผลิตผ้าที่ได้จากโครงการไปทดสอบตลาด ในการออกจําหน่ายสินค้าในโครงการส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ถนนคนเดินถนอมหัตถ์ถนอม อําเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ผ.๑๒ การทดสอบตลาด

กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด ในการส่งเสริมการตลาดจำหน่ายสินค้าด้วยการออกร้านในงานชมรมรับพระราชทานปริญญาบัตร ในวันที่ ๑๕-๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้งนี้กลุ่มยังได้จำหน่ายสินค้าโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์พร้อมกับการออกร้าน และได้มีการหนุนเสริมเยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มทอผ้าโดยรับหน้าที่เป็นนักการตลาดออนไลน์สามารถนำสินค้าจากโครงการไปวางจำหน่ายในตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่แพลตฟอร์ม Shopee

ภาพที่ ผ.๑๓ การออกร้าน และการจำหน่ายสินค้าโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์

ขั้นตอนที่ ๘ ประชุมสรุปบทเรียน ติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล ภายใน ๓ เดือนหลังการผลิตสินค้าต้นแบบ จำนวน ๑ วัน โดยมีนายเดโช วันทนาพิทักษ์ตำแหน่งพัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ นายปฏิมาศ สืบตระกูลทอง ตำแหน่งพัฒนาการตำบลสายตะกู นายณรงค์ พรหมทอง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านกรวด พร้อมด้วยกรรมการสภา นายเสกสรร เพ็ญสุข นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู นายทองปาน หาญแจก รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลสายตะกู และคณะผู้บริหาร นายสุพจน์ สุกใส ตำแหน่งกำนันตำบลสายตะกู พร้อมด้วยกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผลร่วมเวทีสรุปบทเรียน และส่งมอบโครงการต่อยังหน่วยงานหลักในพื้นที่เพื่อความยั่งยืน ในวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดการของภารกิจกรรม ดังนี้

ภาพที่ ผ.๑๔ ประชุมสรุปบทเรียน

เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม

เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องเขนดอกไม้สด

<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>5</p>	<p>6</p>	<p>7</p>	<p>8</p>
<p>9</p>	<p>10</p>	<p>11</p>	<p>12</p>
<p>13</p>	<p>14</p>	<p>15</p>	<p>16</p>
<p>17</p>	<p>18</p>	<p>19</p>	<p>20</p>
<p>21</p>	<p>22</p>	<p>23</p>	<p>24</p>

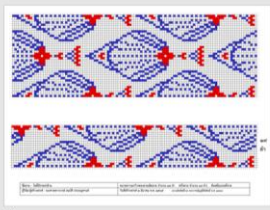
25

26

27

28

29

30

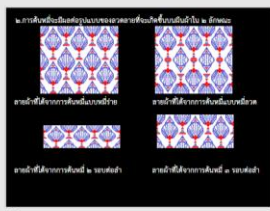
31

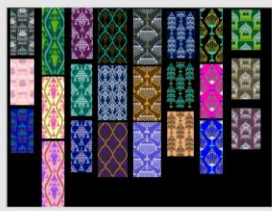
32

37

38

39

40

41

42

43

44

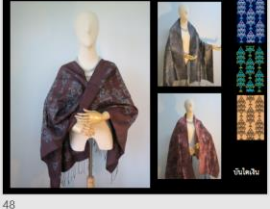
45

46

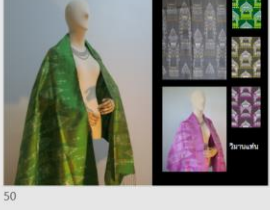
47

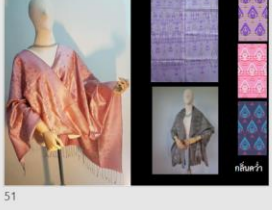
48

49

50

51

52

เอกสารประกอบการอบรมเรื่องอบรมเชิงปฏิบัติการย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

“การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ”

..... จัดทำรวบรวมเรียบเรียง โดย อาจารย์ชุลลิกานต์ สายเบตร.....

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 1

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

เนื้อหาประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ”

เรื่อง	หน้า
หลักการและทฤษฎี	๓
รูปแบบการย้อมเส้นไหม	๕
หลักการย้อมเส้นไหมโดยทั่วไป	๖
รายการวัสดุพื้นฐานในการย้อม	๖
วิธีการย้อมเส้นไหมด้วยสีย้อมธรรมชาติ	๗
เอกสารอ้างอิง	๗

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติ

การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติ

๑. หลักการและทฤษฎี

วัตถุดิบที่ได้จากเปลือกไม้ ผลผลิตจากต้นไม้มีหลายชนิด เช่น เปลือกประยูง (ให้สีน้ำตาล น้ำตาลแดง) เปลือกไม้เทียน (ให้สีขา) เปลือกสะเดา(ให้สีกะปิ สีปูนแห้ง) ใบหูกวางผสมกับโคลน (ให้สีเทาอมเหลือง) ใบหูกวาง (ให้สีเหลืองอ่อน) ใบสาเลื่อ (ให้สีเขียวอ่อน) ใบสัก (ให้สีขา) ใบมะม่วง (ให้สีเขียวอมเหลือง) ดอกเงาะ (ให้สีโอลีว) ดอกอัญชัน (ให้สีม่วง สีฟ้า สีน้ำเงิน) กาบมะพร้าว ลูกหมาก (ให้สีแดงอมชมพู) ขมิ้น (ให้สีเหลือง) ลูกมะเดื่อ (ให้สีเทาดำ) ใบย้อม(ให้สีฟ้าคราม) เป็นต้น

สีธรรมชาติสามารถย้อมติดเส้นไหมได้ดีที่สุด รองลงมาคือเส้นใยฝ้าย ในการย้อมจำเป็นต้องใช้สารช่วยติด เพื่อให้สีติดอยู่ในเส้นไหมไม่หลุดของสารช่วยติดจะเข้าไปรวมตัวกับโมเลกุลของสี ทำให้โมเลกุลใหญ่ขึ้นจึงไม่สามารถเคลื่อนย้ายออกจากเส้นไหมได้เกิดความคงทนต่อการซักดีขึ้น(งานข้อมูลท้องถิ่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๖๕)

คั่วบด กานต์ ขมิ้น ฟางสด ฟางอบ สารส้ม มะม่วง่า มะเดื่อ ขมิ้น ส้มสา ส้มขี้ผึ้ง ขมิ้น

ขมิ้น ผง สีคราม ใบย้อม ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง ขมิ้น ผง

ที่มา: <http://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/tint/>

สารช่วยติดสี (Mordant) เป็นตัวที่ช่วยให้สีติดอยู่บนผ้าและเส้นไหมได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ตกง่าย และสารช่วยติดสีแต่ละชนิดยังมีผลให้เกิดสีที่แตกต่างกันอีกด้วย สารช่วยติดสี ได้แก่ สารส้ม จุนสี เกสือ ปูนขาว สนิมเหล็ก สารช่วยติดสีธรรมชาติโดยทั่วไปนิยมใช้โคลน หรือน้ำบาดาล ใช้ขี้เถ้า ผงไม้ เปลือกไม้ เช่น ใบหมักคั่ว ใบส้มเสี้ยว ใบส้มป่อย ใบมะขาม มะนาว ขมิ้น และน้ำขี้เถ้า เป็นต้น(งานข้อมูลท้องถิ่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๖๕)

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 3

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

ที่มา: <http://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/tint/>

ที่มา: <http://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/tint/>

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 4

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

๒. รูปแบบการย้อมเส้นไหม

เส้นไหม คือ เส้นใยโปรตีนธรรมชาติ ประกอบด้วยโปรตีน ๒ ชนิด คือ ไทไบรอน ซึ่งใช้ใน การทอเป็นตีนผ้า และการไหม เรียกว่า เซรีซิน (Sericin) ทำหน้าที่เป็นกาวเคลือบเส้นใยโปรตีน...

๒.๑ กระบวนการย้อมด้วยสีธรรมชาติโดยใช้กระบวนการช่วยย้อม

พืชที่ให้สีและสามารถนำมาผลิตเพื่อการย้อมนี้มีได้ ตั้งแต่ต้นหญ้าไปจนถึงต้นไม้ขนาดใหญ่ และทุกส่วนของพืช ได้แก่ ใบ ดอก ผล ลำต้น เปลือก แก่น ราก หัวหรือเหง้าในดิน ซึ่งแต่ละ ชนิด แต่ละส่วนของพืชจะให้สีที่ต่างกันออกไป อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับความอ่อนแก่สดแห้ง...

- วิธีที่ ๑ การใช้สารช่วยย้อมก่อนการย้อมสีเพื่อให้สีติด ยึดแน่นกับเส้นไหมและช่วยเพิ่มความคงทนของสีที่ได้โดย การนำเส้นไหมที่ผ่านการทำความสะอาดแล้วไปชุบหรือต้ม ย้อมกับสารช่วยย้อมก่อนนำไปย้อมด้วยน้ำย้อมสีธรรมชาติ...
- วิธีที่ ๒ การใช้สารช่วยย้อมพร้อมกับการย้อมสีวิธีนี้ เป็นการใส่สารช่วยย้อมลงในน้ำทำให้เกิดเม็ดสีขึ้นแล้ว จึงนำเส้นไหมลงไปย้อม

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

- วิธีที่ ๓ การใช้สารช่วยย้อมหลังการย้อมสีเป็นการนำเส้นไหมลงไปย้อมสีก่อนแล้วจึงนำไปชุบหรือย้อมด้วยสารช่วย ย้อมในการย้อมภายหลัง วิธีการนี้จะช่วยทำให้เกิดเม็ดสีใหม่ ขึ้น
- สารช่วยย้อม เช่น สารส้ม เกล็ดเหล็ก น้ำปูนใส น้ำด่าง น้ำบาดาล น้ำส้มเหล็กและน้ำโคล

๓. หลักการย้อมเส้นไหมโดยทั่วไป

- ๓.๑ นำวัตถุสีที่ใส่ในหม้อย้อม เติมน้ำให้ท่วม วัตถุสี ต้มเดือด ๑ ชั่วโมง
- ๓.๒ กรองเอากากออกแล้วต้มน้ำย้อม สีอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีอุณหภูมิประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส เท่านั้น (ห้ามเดือด)
- ๓.๓ นำเส้นไหมที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วไปย้อมในน้ำสีหมักพลิกกลับเส้นไหมเป็นระยะๆ เพื่อช่วยให้สีกระจายตัวและแทรกซึมเข้าไปในเส้นไหมได้ ทุกส่วนใช้เวลาการย้อม ๑ ชั่วโมง
- ๓.๔ เมื่อย้อมเสร็จให้บิดเส้นไหม ทอหมาดแล้วทิ้งให้แห้งก่อนนำมาซักล้างด้วยน้ำสะอาด วิธีนี้ จะทำให้สีติดน้อยกว่าการนำเส้นไหมไปซักล้างทันที

๔. รายการวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานในการย้อม

- ๑. สีย้อมที่ทำการเตรียมไว้แล้วเบื้องต้น
- ๒. สารส้ม ๓ กิโลกรัม
- ๓. เกล็ดเหล็ก ๑ กิโลกรัม
- ๔. น้ำสะอาด ๑๐ ถึง ๕ ลิตร
- ๕. เหม้อมีไม้ตะกั่ว ๕ ตัว
- ๖. หม้อย้อม ๕ ใบ
- ๗. ครกหิน ๒ ชุด
- ๘. ถุงร่อนขนาดใหญ่ ๑ แพงค์
- ๙. หนั่งยาง ๑ คู่
- ๑๐. ไม้พาย ๓ อัน
- ๑๑. หัวตะกั่ว ๕ อัน
- ๑๒. เต้าแก๊สใหญ่ ๒ หัว

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

- ๑๓. ผ้าขาวบาง ขนาด ๒ เมตร ๕ ผืน
- ๑๔. น้ำยาล้างจานโลบอเนฟ ๓ ขวด
- ๑๕. ด่างฟอกไหม
- ๑๖. โหนสำหรับย้อม(ตามความต้องการ)
- ๑๗. กระดาษขูดใหญ่ ๕ ใบ
- ๑๘. รวตากเส้นไหม

๕. วิธีการย้อมเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติ

๕.๑ การลอกเส้นไหมหรือการทำความสะอาดเส้นไหม

มีวิธีการ ดังนี้

- (๑) เติมน้ำลงในหม้อประมาณ ๓๐ ลิตร ใส่ปูนขี้เถ้า ๕๐๐ กรัม (๕ กรัม/ลิตร) และด่างโซดาแอช (Na₂CO₃) ๖๐ กรัม (๒ กรัม/ลิตร)
- (๒) ต้มน้ำในหม้อย้อม ไฟน้ำร้อนประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส สังเกตควมัวน้ำในหม้อเกิดไอน้ำเล็กน้อย
- (๓) นำเส้นไหม ๑ กิโลกรัม ใส่ลงในหม้อต้ม กดไหมให้จมน้ำ
- (๔) ค่อยๆ เพิ่มไฟ ให้มีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นประมาณ ๑๕ องศาเซลเซียส จนถึงเดือด และต้มเส้นไหมนาน ๑ ชั่วโมง
- (๕) นำเส้นไหมขึ้นมาวางทิ้งไว้ เพื่อให้เย็นตัวลงก่อนนำไปล้างโดยให้ล้างจากน้ำอุ่นไปหาน้ำเย็น (ล้างด้วยน้ำอุ่นที่ ๖๐ องศาเซลเซียส ประมาณ ๒-๓ ครั้ง ก่อนนำไปล้างด้วยน้ำเย็นอุณหภูมิห้อง) ชิดขนาดพอหมาดๆ และกระตุนไหม ๒-๓ ครั้ง เพื่อให้เส้นไหมเรียงตัว นำไปตากแห้ง เก็บไว้ใช้ได้ตามรุ่น

๕.๒ การเตรียมสีย้อมจากฝาง(สีแดง)

นำวัตถุสีที่ใส่ในหม้อย้อม เติมน้ำให้ท่วม วัตถุสี ต้มเดือด ๑ ชั่วโมง กรองเอากากออกแล้วต้มน้ำย้อม สีอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีอุณหภูมิประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส เท่านั้น (ห้ามเดือด)

๕.๓ การเตรียมสีย้อมจากคราม(สีเขียว)

นำวัตถุสีที่ใส่ในหม้อย้อม เติมน้ำให้ท่วม วัตถุสี ต้มเดือด ๑ ชั่วโมง กรองเอากากออกแล้วต้มน้ำย้อม สีอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีอุณหภูมิประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส เท่านั้น (ห้ามเดือด)

๕.๔ การเตรียมสีย้อมจากดาวเรือง(สีเหลือง)

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การย้อมสีเส้นไหมด้วยสีจากธรรมชาติ

นำวัตถุสีที่ใส่ในหม้อย้อม เติมน้ำให้ท่วม วัตถุสี ต้มเดือด ๑ ชั่วโมง กรองเอากากออกแล้วต้มน้ำย้อม สีอีกครั้งหนึ่ง โดยให้มีอุณหภูมิประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส เท่านั้น (ห้ามเดือด)

๕.๕ การย้อมเส้นไหม

- ๕.๕.๑ นำเส้นไหมที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วไปย้อมในน้ำสีหมักพลิกกลับเส้นไหมเป็นระยะๆ เพื่อช่วยให้สีกระจายตัวและแทรกซึมเข้าไปในเส้นไหมได้ ทุกส่วน ใช้เวลาการย้อม ๑ ชั่วโมง
- ๕.๕.๒ เมื่อย้อมเสร็จให้บิดเส้นไหม ทอหมาดแล้วทิ้งให้แห้งก่อนนำมาซักล้างด้วยน้ำสะอาด วิธีนี้ จะทำให้สีติดน้อยกว่าการนำเส้นไหมไปซักล้างทันที

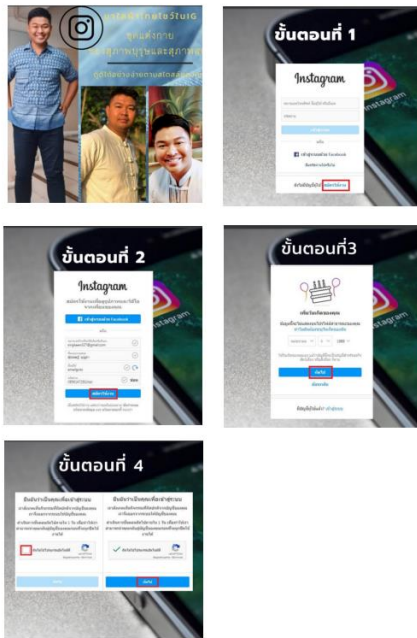
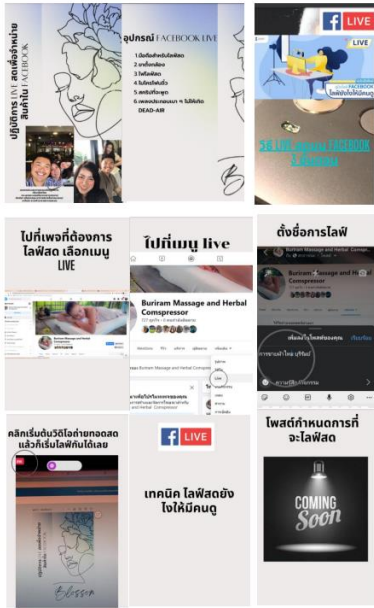
๖. เอกสารอ้างอิง

-

เอกสารประกอบการอบรมเรื่องอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การถ่ายภาพสินค้าด้วยโทรศัพท์มือถือ
 วิทยากร อ.กนิษฐา อธิคุณกรกุล สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน
 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจำหน่ายสินค้าด้วยช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
 วิทยากร ดร.เอกพล แสงศรี สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

แบบทดสอบก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดออนไลน์

คำชี้แจง ให้ทำ / หรือ X ในช่องที่เห็นตรงกับข้อความ

ข้อความ	ถูก	ผิด
๑ การถ่ายภาพใช้กฎสามส่วน		
๒ จุดตัดระนาบการถ่ายภาพมีไว้สำหรับวางวัตถุ		
๓ เฟสบุ๊คไลฟ์ที่ลดขายสินค้าได้		
๔ การเพิ่มเพื่อนในเฟสบุ๊คช่วยให้ขายได้มากขึ้น		
๕ ก่อนถ่ายภาพต้องจัดมีสื่อทุกครั้ง		
๖ ต้องจบ ขยายทุกครั้งด้วยการจากมือถือ		
๗ การจะไลฟ์สดในเฟสบุ๊คต้องมีผู้ติดตาม ๑๐๐๐ คน		
๘ การเปิดเพลงขณะไลฟ์สดช่วยเพิ่มบรรยากาศ		
๙ การขายต้องมีกิจกรรมร่วมในขณะไลฟ์สดช่วย สร้างสัมพันธ์ที่ดี		
๑๐ สื่อออนไลน์จำ เป็นในการขายในปัจจุบัน		

แบบทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดออนไลน์

คำชี้แจง ให้ทำ / หรือ X ในช่องที่เห็นตรงกับข้อความ

ข้อความ	ถูก	ผิด
๑ การถ่ายภาพใช้กฎสามส่วน		
๒ จุดตัดระนาบการถ่ายภาพมีไว้สำหรับวางวัตถุ		
๓ เฟสบุ๊คไลฟ์ที่ลดขายสินค้าได้		
๔ การเพิ่มเพื่อนในเฟสบุ๊คช่วยให้ขายได้มากขึ้น		
๕ ก่อนถ่ายภาพต้องจัดมีสื่อทุกครั้ง		
๖ ต้องจบ ขยายทุกครั้งด้วยการจากมือถือ		
๗ การจะไลฟ์สดในเฟสบุ๊คต้องมีผู้ติดตาม ๑๐๐๐ คน		
๘ การเปิดเพลงขณะไลฟ์สดช่วยเพิ่มบรรยากาศ		
๙ การขายต้องมีกิจกรรมร่วมในขณะไลฟ์สดช่วย สร้างสัมพันธ์ที่ดี		
๑๐ สื่อออนไลน์จำ เป็นในการขายในปัจจุบัน		

แผนงาน/โครงการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่แสดงถึงวิธีการ ขั้นตอนหรือแนวทางในการนำ
เทคโนโลยีไปขยายผลต่อผู้รับประโยชน์ ๑๕๐ คน/ผู้เข้าร่วมอบรม ๑ คน

แผนงาน/โครงการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่แสดงถึงวิธีการ ขั้นตอนหรือแนวทางในการนำเทคโนโลยีไปขยายผลต่อผู้รับประโยชน์ ๑๕๐ คน/ผู้เข้าร่วมอบรม ๑ คน

โครงการดำเนินการได้มีการขยายผลองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการสู่กลุ่มขยายผล ดังนี้

๑. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มทอผ้า หมูที่ ๓ จำนวน ๒๐ คน ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่กลุ่มขยายผลในโครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทอมือ หมูที่ ๒, ๘, ๑๐, ๑๒ และ ๑๓ จำนวน ๓ กลุ่ม รวมจำนวน ๒๐ คน

๒. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน และกลุ่มขยายผล จำนวน ๒๐ คน ที่ได้รับการอบรมนำองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการถ่ายทอดแก่สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมอบรมในวันจัดกิจกรรมเนื่องจากอยู่ภาวะกักตัวหรือติดภารกิจอื่น รวมจำนวน ๑๕ คน

๓. กิจกรรมขยายผลโดยการเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ เช่น โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U๒T For BCG) ของตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน และตำบลมะเพือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อบรมแก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๓๐ คน โดยมีการนำผ้าไหมมัดหมี่ และเส้นไหมย้อมสีธรรมชาติที่ผลิตขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากโครงการนี้ ไปใช้เป็นตัวอย่างประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าอบรมเห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจน

๔. กิจกรรมขยายผลโดยการเชิญผู้วิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติของเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ที่ให้เกียรติเชิญเป็นวิทยากรอบรมย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ แก่กลุ่มทอผ้า จำนวน ๔๐ คน โดยมีการนำผ้าไหมมัดหมี่ และเส้นไหมย้อมสีธรรมชาติที่ผลิตขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากโครงการนี้ ไปใช้เป็นตัวอย่างประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้เข้าอบรมเห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจน

๕. ผู้วิจัยได้จัดทำเพจในชื่อ Buri Craft เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ขยายผลความรู้ กิจกรรมของโครงการนี้สู่ผู้ผลิตผ้าทอในชุมชน ผู้สนใจโดยมีแผนให้เกิดการแชร์ในกลุ่มสมาชิกเพื่อขยายผลสู่สาธารณชนในวงกว้างต่อไป

๖. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับมอบคู่มือการเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ จำนวน ๑๐๐ เล่ม เพื่อใช้ในการเผยแพร่ขยายผลความรู้สู่กลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป ผ่านทางเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนแต่ละอำเภอ

๗. ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สามารถนำองค์ความรู้จากโครงการใช้เป็นเนื้อหาการเรียนการสอนในรายวิชาด้านการออกแบบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายวิชาด้านการวิจัยสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานเกษตรกรในชุมชนท้องถิ่น และในครอบครัว หรือในชุมชนมีการทอผ้าไหมเป็นอาชีพเสริม ย่อมมีโอกาสในการขยายผลองค์ความรู้สู่กลุ่มผู้ผลิตกลุ่มอื่นได้ในอนาคต

แผนในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ความยั่งยืน ผู้วิจัยมีแผนในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ความยั่งยืนโดยเน้นเยาวชนในท้องถิ่นใน ๓ ลักษณะ ได้แก่

๑. เยาวชนในระบบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยทำการเพิ่มรายวิชา การออกแบบสร้างสรรค์จากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ในหลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยเป็นคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมได้มีการศึกษาและต่อยอดผลิตผลงานทางวัฒนธรรมที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการออกแบบสร้างสรรค์ หรือการสร้างนวัตกรรมมาสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม งานสถาปัตยกรรมภายใน งานผลิตภัณฑ์ ทำให้เป็นการปลูกฝัง

เยาวชนในระบบให้รัก หวงแหนภูมิปัญญา ศึกษาอย่างเข้าใจนำไปสู่การต่อยอดยกระดับ หรือนำไปพัฒนาสู่การเรียนรู้ การทำโครงการในรายวิชาของชั้นปีที่สูงขึ้นไป

๒. จังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้คัดเลือกให้ผู้วิจัยเข้าร่วมเป็นกรรมการเครือข่ายองค์ความรู้ KBO จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งต้องวางแผนการพัฒนาผู้ผลิตและเยาวชนในพื้นที่ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

๓. ระหว่างดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการตลาดด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้จัดให้มีเยาวชนในชุมชนหรือบัณฑิตที่ว่างงานในพื้นที่ ร่วมเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ และให้ทำหน้าที่นักการตลาดออนไลน์ให้กับกลุ่มทอผ้า จำนวน ๔ คน เพื่อให้เกิดรายได้ สร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนากลุ่มทอผ้าต่อไป

แบบสรุปผลงานวิจัย/โครงการวิจัย

ชื่อโครงการ	การเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance
๑. ชื่อสกุลผู้วิจัย	สมบัติ ประจัญสานต์ Sombat Prajonsant
๓. ที่อยู่ติดต่อได้	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐ โทร. ๐๖๓ ๙๖๙ ๑๙๕๕ E-mail: sombat.pj@bru.ac.th
๔. ชื่อหน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
๕. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ	๒๕๖๖
๖. คำค้น	เพิ่มมูลค่า, พึ่งพาตนเอง, แนวพระราชดำริ, ผ้าทอมือ, ไหม
๗. อ้างอิง	-
๘. รูปภาพ	

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง
(The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance)

- ถ่ายทอดแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยคอกไม้สด จำนวน ๘ ลาย
- ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มทอหมี่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ รวมจำนวน ๕๐ คน
- ทดลองใช้ใบยางพารา เปลือกดินตะกู และพืชพื้นถิ่นมาสกัดเป็นสีธรรมชาติอ่อนใหม่ ให้ได้สินค้าตามแนวทางการพัฒนาประเทศด้วย BCG Model
- ส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาดออนไลน์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทดสอบตลาด

SITAGAO

สอบถามรายละเอียดได้ที่ รศ.สมบัติ ประจัญสานต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
e-mail : sombat.pj@bru.ac.th

ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนที่ตนเองตามแนวพระราชดำริ
จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๙. คำอธิบาย

กลุ่มผ้าตำบลสายตะกูถือเป็นแรงงานนอกภาคเกษตรที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตผ้าทอมือส่วนใหญ่ผลิตผ้าชิ้นใหม่มัดหมี่ย้อมสีเคมีเพื่อจำหน่าย สินค้าจึงไม่หลากหลายและมีราคาต่อผืนสูงยากต่อการซื้อเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยวที่อนาคตอาจมีนักท่องเที่ยวข้ามแดนผ่านช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เชื่อมไปยังกลุ่มปราสาทบันทายฉมาร์ในราชอาณาจักรกัมพูชา โครงการนี้จึงได้นำองค์ความรู้จากโครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด และโครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อ ๑) เพื่อสกัดองค์ความรู้เป็นคู่มือผลิตถ่ายทอดแก่แรงงานนอกภาคเกษตร ๒) เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบ การผลิตผ้ามัดหมี่ทอมือและการตลาด และ ๓) เพื่อวัดผลความสำเร็จของการดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๐ คน และกลุ่มขยายผล จำนวน ๒๐ คน ดำเนินกิจกรรมสังเคราะห์ผลจากงานวิจัยโดยจัดทำเป็นคู่มือแล้วจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ นำองค์ความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติผลิตเป็นผืนผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบไปขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จัดเวทีสรุปบทเรียนและจัดประชุมถ่ายทอดความรู้ขยายผลไปยังกลุ่มขยายผล และมีการติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์จริง ผลการดำเนินโครงการทำให้ได้ผลผลิตเป็น ๑) คู่มือการถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน ๕๐๐ เล่ม ๒) ต้นแบบผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ จำนวน ๓๒ ผืน

ผลการวิจัย ถ่ายทอดแบบลายผ้าลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ ลาย ได้แก่ ลายตะขอย หน้าช้าง กลิ่นคว่า กลิ่นตะแคง กลิ่นจิ้น กลิ่นจระเข้ วิมานแทน บันไดเงิน โพธิ์จักรพรรดิ ผลิตต้นแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายใหม่เป็นผ้าคลุมไหล่ทอมือย้อมสีธรรมชาติ จำนวน ๓๒ ผืน ซึ่งเป็นผลงานการออกแบบ และผลิตตามภูมิปัญญาของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มขยายผล โดยมีผู้มีส่วนร่วมในการผลิตที่ได้รับการพัฒนาทักษะการออกแบบและการผลิต จำนวน ๔๐ คน ใน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓

ประโยชน์ของผลงานวิจัย นำองค์ความรู้ที่ได้จากการถ่ายทอดไปใช้ในการผลิตซ้ำเพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายได้แล้ว สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ไปแปรรูปเป็นกระเป๋าสตางค์ กระเป๋าถือได้ และสามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ผ้าผืนมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จึงเป็นการสร้างความหลากหลายให้กับสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไปได้

แบบสรุปผลงานวิจัย/โครงการวิจัย ๕ บรรทัด

(สำหรับเผยแพร่ในระบบ EXPLORE ผ่านทางเว็บไซต์ www.thai-explore.net)

๑. โครงการ การเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชา เพื่อพึ่งพาตนเอง
The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance
๒. ชื่อสกุลผู้วิจัย สมบัติ ประจัญสานต์
Sombat Prajongsant
๓. ที่อยู่ติดต่อได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
โทร. ๐๖๓ ๙๖๙ ๑๙๕๕ E-mail: sombat.pj@bru.ac.th
๔. ชื่อหน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
๕. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ ๒๕๖๖
๖. คำค้น เพิ่มมูลค่า, พึ่งพาตนเอง, แนวพระราชดำริ, ผ้าทอมือ, ไหม
๗. อ้างอิง -
๘. รูปภาพ

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง
(The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance)

- ถ่ายทอดแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแฉวนไทยดอกไม้นวน จำนวน ๔ ลาย ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓, ๒, ๔, ๑๐, ๑๒, ๑๓ รวมจำนวน ๕๐ คน
- ทดลองใช้ใบยาพารา เกล็ดคันตะกู และพืชพื้นถิ่นมากัดเป็นสีธรรมชาติอิมโหม ให้ได้สินค้าตามแนวทางการพัฒนาประเทศไทยด้วย BCG Model
- ส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาดออนไลน์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทดสอบตลาด

สอบถามรายละเอียดได้ที่ รศ.สมบัติ ประจัญสานต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
e-mail : sombat.pj@bru.ac.th
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนที่ตนเองตามแนวพระราชดำริ
จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๙. คำอธิบาย

ผ้าคลุมไหล่มัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ได้แก่ ลายตะขอยหน้าข้าง กลิ่นคว่ำ กลิ่นตะแคง กลิ่นจีน กลิ่นจระเข้ วิมานแทน บันไดเงิน โพธิ์จักรพรรดิ ย้อมสีธรรมชาติจากพืชพันธุ์ในท้องถิ่น เช่น ใบยางพารา เปลือกตะกู ฯลฯ เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้รับการถ่ายทอดจากโครงการ สามารถผลิตเป็นสินค้าจำหน่าย ณ ที่ตั้งกลุ่มผู้ผลิตงานออกร้านและเพจ SITAGAO-ผลิตภัณฑ์ตำบลสายตะกู และในแพลตฟอร์ม Shopee ให้กับกลุ่มทอผ้าของตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นกระเป๋าต่างดัด กระเป๋าถือ

๑๐. สรุปงานวิจัยในรูปแบบ info graphic ครั้งที่ ๑

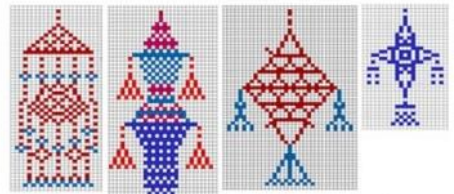
ชื่อโครงการ การเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง

(The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance)

เครื่องแขวนไทยดอกไม้สด

การออกแบบ จากวัตถุดิบแบบเครื่องแขวนไทย ดอกไม้สดที่มีลักษณะเป็น ๒ มิติและ ๓ มิติ อันเกิดจากการร้อยดอกไม้ที่ละดอก ๆ ประกอบเข้าจากจุดเป็นเส้นสาย จากเส้นประกอบเข้าเป็นรูปร่าง และพัฒนาสู่รูปทรงของเครื่องแขวน ซึ่งหากพิจารณาองค์ประกอบ (Element) ที่เล็กที่สุดคือจุด คล้ายกับการเทคนิคสร้างลายของงานมัดหมี่ที่เกิดจากการมัดด้ายเป็นเปลว ๆ ในตำแหน่งที่กำหนดต่อเนื่องจนเป็นลวดลาย ทำให้การออกแบบใช้เทคนิคการแปรเปลี่ยนองค์ประกอบ (Transformation of Element) ด้วยการลดรูป (Subtractive) จัดเรียงจุดเข้าเป็นเส้น จัดเรียงเส้นเข้าเป็นรูปร่างตามรูปแบบของเครื่องแขวนแต่ละชนิด และใช้น้ำหนักของสีสร้างให้เกิดมิติของรูปร่างในกรณีเครื่องแขวนชนิด ๓ มิติ จากนั้นนำไปวางลายด้วยโครงสร้างลายแบบลายแถบลักษณะตาหมากรุก ซึ่งเกิดจากการวางประกอบลายลงในพื้นที่ที่เป็นช่องสี่เหลี่ยมตารางขนาดเล็กที่เท่ากัน โดยสลับลายกับช่องว่างเหมือนตารางหมากรุก ทำให้เกิดความต่อเนื่องของลายตลอดทั้งผืนผ้า

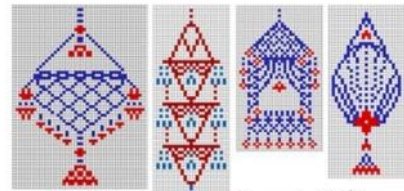

กลิ่นจีน

กลิ่นตะแคง ๑

กลิ่นตะแคง ๒

กลิ่นจระเข้ ๑

ตาข่ายหน้าช้าง

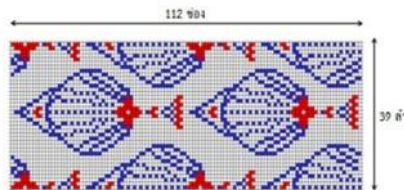
วิมานแท่น

โพธิ์จักรพรรดิ

กลิ่นจระเข้ ๒

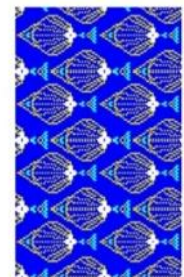
แบบลายมัดหมี่

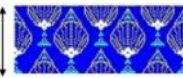
ผ้าคลุมไหล่ไหมทอมือลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ขนาดกว้าง ๖๕ ซม. ยาว ๒๐๐ ซม.

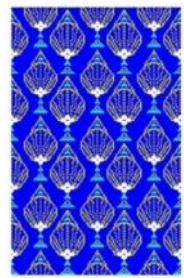
วางลายแนวอนที่โสมมัดหมี่ ขนาดของลาย จำนวน 39 ซม

ผ้ามัดหมี่ที่ได้จากการทอด้วยกี่ทอมือ

วางลายแนวตั้งที่โสมมัดหมี่ ขนาดของลาย จำนวน 57 ซม

ผ้ามัดหมี่ที่ได้จากการทอด้วยกี่ทอมือ

สอบถามรายละเอียดได้ที่ รศ.สมบัติ ประจัญสานต์ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail: sombat.pj@bru.ac.th

ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม

โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ

จาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

สรุปงานวิจัยในรูปแบบ info graphic ครั้งที่ ๒

ชื่อโครงการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง
 (The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self Reliance)

ขั้นตอนการฟอกไหม

ขั้นตอนการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

๑๐

๑๑

สอบถามรายละเอียดได้ที่ รศ.สมบัติ ประจวบศานต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 e-mail : sombat.pj@bru.ac.th

ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
 โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ
 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

สรุปงานวิจัยในรูปแบบ info graphic ครั้งที่ ๓

โครงการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง
 (The Value Added of Hand Woven Mudmee Fabrics of Saitaku Sub-District Weaving Group on Thai-Cambodian Border for Self-Reliance)

- ถ่ายทอดแบบลายมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด จำนวน ๘ ลาย ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่กลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ รวมจำนวน ๔๐ คน
- ทดลองใช้ใบยางพารา เปลือกต้นตะกู และพืชพื้นถิ่นมาสกัดเป็นสีธรรมชาติย้อมไหม ให้ได้สินค้าตามแนวทางการพัฒนาประเทศด้วย BCG Model
- ส่งเสริมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาดออนไลน์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทดสอบตลาด

สอบถามรายละเอียดได้ที่ รศ.สมบัติ ประจัญสถานต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 e-mail : sombat.pj@bru.ac.th

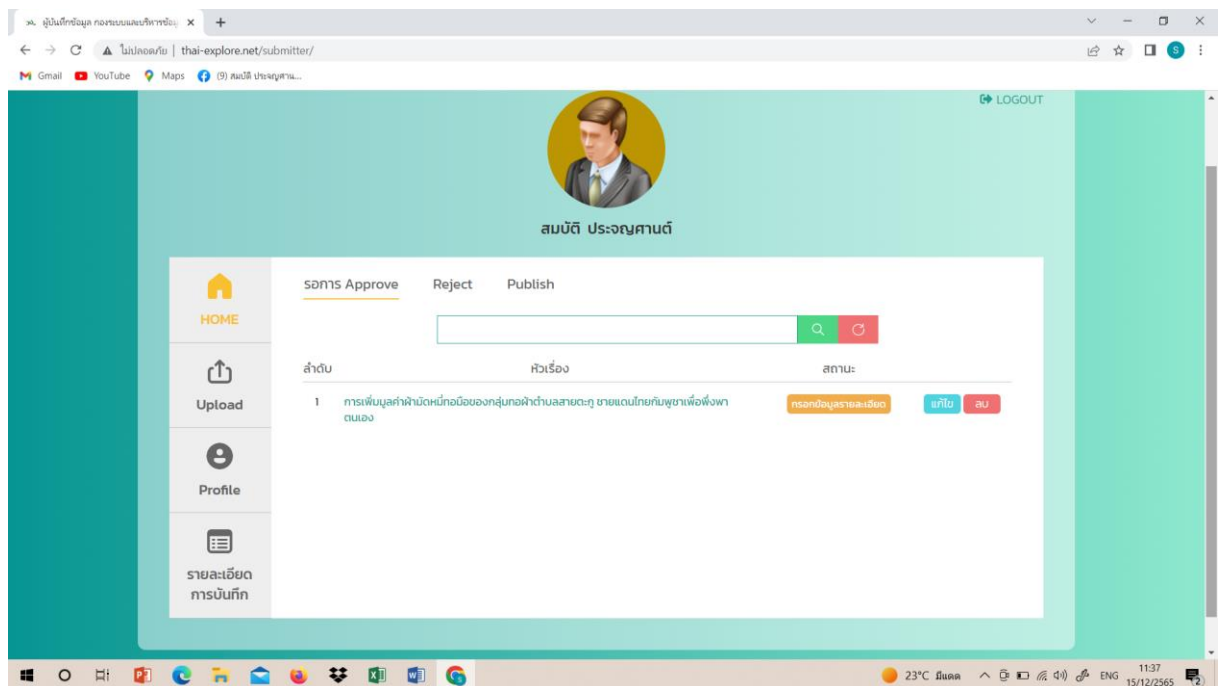
ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
 โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ
 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๑๑. นำเข้าข้อมูลสรุปผลงานวิจัยในระบบ EXPLORE ผ่านทางเว็บไซต์ www.thai-explore.net

เข้าถึงที่ http://www.thai-explore.net/search_detail/result/๑๑๔๗๒

**แบบประเมินผลการทำกิจกรรมในการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม
ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ**

*****

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อแผนงานกิจกรรม   การเพิ่มมูลค่าผ้ามัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อ
พึ่งพาตนเอง

ชื่อนักวิจัย   รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์ หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

งบประมาณที่ได้รับงบประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ปีงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน พ.ศ. ๒๕๖๕

เป้าหมายดำเนินการ   สร้างรายได้ให้กับแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐

พื้นที่การใช้ประโยชน์   หมู่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

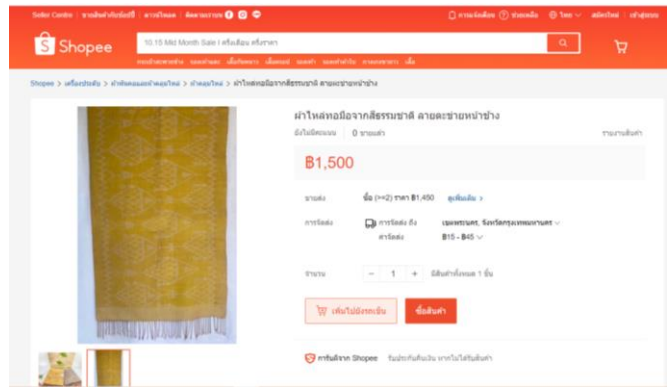
ส่วนที่ ๒ ผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

- มิตินโยบาย** หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ ความต้องการ หรือการนำข้อมูลและแนว
ทางแก้ไขซึ่งได้จากผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมมาใช้ระบอบการแก้ไขปัญหาสำคัญและ
ปัญหาเร่งด่วนของประเทศในองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน
- ปัญหาสำคัญ/ปัญหาเร่งด่วนของประเทศคือ.....
  - ชื่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน.....
  - ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี).....
  - ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) .....
  - การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (โปรดให้คำอธิบาย
พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) .....

☑ มิติเชิงสังคม/ชุมชน หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร (ไม่ใช่หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย/หน่วยงานให้ทุน) ที่แสดงให้เห็นถึงการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น องค์กร

- ชื่อชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กรที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ กลุ่มทอผ้าหมู่ที่ ๓, ๒, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี) ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จนถึงปัจจุบัน
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ)

นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากโครงการ นำมาผลิตเป็นสินค้าผ้าคลุมไหล่ไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด ย้อมสีธรรมชาติจำหน่ายเป็นสินค้า ผ่านช่องทางการตลาดแบบที่ตั้ง งานออกร้านตามเทศกาล และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ภาพการออกร้านจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม และการจำหน่ายผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ)

สมาชิกของกลุ่มทอผ้ามีงาน มีอาชีพในการผลิตผ้าทอมือในขั้นตอนตามที่ตนถนัด เช่น มัดหมี่ ย้อมสี คั้นหมี่ แก้วหมี่ ทอ ค้วนชายกรุย ทำให้มีรายได้จากการผลิต สมาชิกที่ถนัดด้านการตลาด ทำหน้าที่ออกตลาดในงานออกร้าน หรือเยาวชนในชุมชนทำหน้าที่เป็นนักการตลาดออนไลน์ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือที่เป็นสินค้าของกลุ่มมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น จากเดิมเป็นผ้าชิ้นเป็นผืน ปัจจุบันมีทั้งผ้าผืน ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋าต่างค์ที่แปรรูปจากผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูยังเป็นที่รู้จักในระดับจังหวัด และระดับประเทศมากยิ่งขึ้น ทั้งจากการส่งเสริมผ่านกิจกรรมในโครงการและจากหน่วยงานอื่น รวมถึงสื่อมวลชนในระดับประเทศ

ภาพก่อนดำเนินโครงการ สินค้าของกลุ่มมีแต่ผ้าผืน

ภาพหลังดำเนินโครงการ สินค้าของกลุ่มมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น

มิติพาณิชย์ หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการในการนำผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมไปพัฒนา/ปรับปรุงกระบวนการผลิตและจำหน่ายในภาคการผลิตและ ภาคอุตสาหกรรม

- ภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรมที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี) .....
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) .....
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) .....

๒.๒ ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัย (โปรดระบุเดือน/ปี ที่ยื่นขอและได้รับ)

๒.๓ ผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นทางการ

๒.๔ ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มีปัญหาและอุปสรรค
- มีปัญหาและอุปสรรค (โปรดระบุสาเหตุ)

๒.๕ ผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (งานวิจัยที่แล้วเสร็จ)

- ไม่มีผลกระทบ
- มีผลกระทบ (โปรดระบุสาเหตุ)

เกิดผลกระทบเชิงบวก สาเหตุจากกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกูเป็นที่รู้จักมากขึ้นในระดับจังหวัดและระดับประเทศทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการสั่งผลิต สั่งซื้อสินค้าจากหน่วยงานภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง

ลงชื่อ

(รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย นายสมบัติ ประจัญสานต์ ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
หน่วยงานที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
ที่อยู่ สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์ โทรศัพท์ ๐-๔๔๖๑-๑๒๑ ต่อ ๓๕๐๐ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐-๖๓๙๖-๙๑๙๕๕ E-
mail address: sombat.pj@bru.ac.th หรือ sombatprajonsant@gmail.com

ประวัติการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- ๑) ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (สถาปัตยกรรม เกียรตินิยมอันดับ ๑) ปีการศึกษา ๒๕๓๘
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ๒) ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม) ปีการศึกษา ๒๕๔๔
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานทางวิชาการ

บทความทางวิชาการ บทความวิจัย

- ๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๕). แนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์ ๒(๑).จำนวน ๗ หน้า.
- ๒) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๖). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กับการวางผังแม่บททาง
กายภาพ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒(๒). หน้า ๒-๑๒.
- ๓) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๗). สถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่มีแนวความคิดการออกแบบจาก
ปราสาทขอม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ๓(๑) จำนวน ๑๑.
- ๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๗). การรับรู้ทางสถาปัตยกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อ
สถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่มีแนวความคิดการออกแบบจากปราสาทขอม. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๓(๑). จำนวน ๑๕ หน้า.
- ๕) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๗). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
กระบวนการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ระดับชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่
เครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เอกสารการประชุมทางวิชาการเพื่อนำเสนอ
ผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมากับการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ปี พ.ศ. ๒๕๔๗. จำนวน ๑๒
หน้า
- ๖) สมบัติ ประจัญสานต์.(๒๕๔๙). เสื้อดำ ตาแพรว ชินไหม : ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒(๒). หน้า ๑๒๕-๑๓๘.
- ๗) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๒). แนวทางพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน
วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ๔(๑). หน้า ๗๑-๘๓.
- ๘) สมบัติ ประจัญสานต์.(๒๕๕๓). วิธีการคำนวณ ค่า K ที่สถาปนิกควรรู้. วารสารอาษา
สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (๐๖: ๕๓- ๐๗: ๕๓). หน้า ๑๐๙-๑๑๐.

- ๙) สมบัติ ประจัญศานต์.(๒๕๕๓). ค่า K กับังงานก่อสร้างอาคารราชการที่สถาปนิกควร.
วารสารอาษา สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (๑๐: ๕๓- ๑๑: ๕๓). หน้า ๑๑๐-๑๑๓.
- ๑๐) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๑). แนวทางการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมทางการท่องเที่ยว
ในเขตอีสานใต้. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ หน้า ๓๕๐-๓๖๐.
- ๑๑) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๕). สภาพการอนุรักษ์อุโบสถพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์.
รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทคัดย่อ หน้า ๑๗๓.
- ๑๒) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๕). การออกแบบลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วน
ประดับปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการ ประจำปี พ.ศ.
๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทคัดย่อ หน้า
๑๕๙-๑๖๐.
- ๑๓) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๕). การจัดโครงสร้างในผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน. รายงาน
สืบเนื่องการประชุมทางวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับเครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน.
บทคัดย่อ หน้า ๓๐๑-๓๐๒.
- ๑๔) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๖). การออกแบบลายผ้าทอพื้นบ้านจากต้นแบบลวดลาย
เรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. รายงานสืบเนื่องการประชุม
ประชุมทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทคัดย่อ หน้า ๑๔๙-๑๕๐.
- ๑๕) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๖). การยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์ ๒
มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. รายงานสืบเนื่องการประชุมทาง
วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น. บทคัดย่อ หน้า ๑๔๗-๑๔๘.
- ๑๖) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๖). การออกแบบต้นแบบลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจาก
ลวดลายส่วนประดับของปราสาทหินพิมายในจังหวัดนครราชสีมา. รายงานสืบเนื่องการประชุมทาง
วิชาการวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บทคัดย่อ หน้า ๙๔.
- ๑๗) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๕๖). การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์
๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทปราสาทหินพิมายในจังหวัดนครราชสีมา. รายงาน
สืบเนื่องการประชุมทางวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บทคัดย่อ หน้า ๙๔.
- ๑๘) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญศานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ และกิตติฤกษ์ ปีตาหะสังข์.
(๒๕๕๖). โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ
วิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์. รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บทคัดย่อ หน้า ๙๓.

๑๙) Sombat Prajonsant. (๒๐๑๓). “Designing Color Scheme for Contemporary Mudmee Silk Products”. **proceedings in The ๑th Asia Color Association Conference “ACA๒๐๑๓ Thanyaburi Blooming Color for Life”**. Patoomthani: Rajamangala University of technology Thanyaburi. pp.๒๒๗-๒๓๐.

๒๐) Sombat Prajonsant. (๒๐๑๔). “Unique Mudmee Silk Desing from Khmer Temples Plan in BuriRam Province”. **proceedings in The ๖th International Conference “ASEAN in The Next Decade”**. Surin: Surindra Rajabhat University. pp.๖๕-๖๙.

๒๑) Sombat Prajonsant. (๒๐๑๔). “Mud-Mee Silk Design of Graphic Patterns Adopting from Architectural decoration of Khmer Temples in Buriram Province”. **proceedings in The ๗th Silpakorn University International Conference on Academic Research and Creative Arts : Integration of Art and Science “Decades of silpakorn Creativity Framing sand Reframing for ASEAN”**. Sinlapakorn University. pp.PE-๑-PE-๖.

๒๒) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา และกิตติฤกษ์ ปีตาทะสังข์. (๒๕๕๗). “รูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์”. วารสารการ พัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. ๒(๒). หน้า ๒๑๕-๒๒๔.

๒๓) สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (๒๕๕๗). “แนวทางสุขภาวะของผู้สูงอายุในพื้นที่ลำน้ำ ห้วยจรเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๙(๒). หน้า ๒๑-๒๙.

๒๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “การยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายเรขศิลป์จาก ลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอม”. รายงานสืบเนื่องการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ (National and International Research Conference ๒๐๑๕ : NIRC๒๐๑๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๙๙๗-๑๐๐๕ .

๒๕) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “แนวทางสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่เป็นมิตรของ ผู้สูงอายุในพื้นที่ลำน้ำห้วยจรเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์”. รายงานสืบเนื่องการประชุมเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ (National and International Research Conference ๒๐๑๕ : NIRC๒๐๑๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๕๖๓-๕๗๐.

๒๖) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมมัดหมี่ ลวดลายเรขศิลป์ส่วนประดับของปราสาทขอม”. รายงานสืบเนื่องการประชุมเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ (National and International Research Conference ๒๐๑๕ : NIRC๒๐๑๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๙๙๒-๙๙๖.

๒๗) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา และกิตติฤกษ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๘). “ประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ ๒”. รายงานสืบเนื่องการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ (National and International Research Conference ๒๐๑๕ : NIRC๒๐๑๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๕๔๗-๕๕๔.

๒๘) Sombat Prajonsant, Visar Feangwiang, Pipat Prajonsan. (๒๐๑๕). “ Local Wisdom in Designing Vernacular Buddhist Holy Temples that Creating the Thermal Comfort : case study of Khun Kong temple’s Sim in Nang Rong district, BuriRam province ” *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*. ๕(๑). pp. ๓๑-๔๗.

๒๙) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “การออกแบบโครงสร้างในผ้าไหมมัดหมี่ร่วมสมัย”. การประชุมวิชาการระดับชาติ และนานาชาติโครงการราชภัฏวิจัย ครั้งที่ ๓ “INACRU III” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๑-๗.

๓๐) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “การออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์จากลวดลายส่วนประดับของปราสาทเมืองต่ำในจังหวัดบุรีรัมย์”. การประชุมวิชาการระดับชาติ และนานาชาติโครงการราชภัฏวิจัย ครั้งที่ ๓ “INACRU III” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). หน้า ๑-๖.

๓๑) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๘). “รูปแบบเรียนการสอนที่บูรณาการการวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์”. *วารสารวิชาการโสมภูมิ*. ๒(๒). หน้า ๔๕-๕๗.

๓๒) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). “ลวดลายเรขศิลป์ส่วนประดับปราสาทขอมบนผ้าไหมมัดหมี่ต่อการออกแบบเครื่องแต่งกาย”. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. ๓(๓). หน้า ๓๓๑-๓๓๘.

๓๓) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). “การก่อรูปลวดลายในงานผ้าไหมมัดหมี่”. *วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. ๗(๑). หน้า ๑๗๓-๑๘๓.

๓๔) สมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ. (๒๕๕๙). “เรียนนอกห้อง : กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น”. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*. ๘(๓). หน้า ๕๐-๖๗.

๓๕) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และพิพัฒน์ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). “สภาน่าสบายในสิมวัดหนองบัวเจ้าป่า”. *วารสารพื้นที่โขง ซี มูล*. ๓(๓). หน้า ๓๓๑-๓๓๘.

๓๖) Sombat Prajonsant. (๒๐๑๖). *The Design of Mud-mee Silk from Graphic Pattern of Khmer Sanctuary Plan in the Lower Northeastern Part, Thailand*. *Silpakorn university journal of social sciences, humanities, and arts* . ๑๖(๓). pp. ๑๑๕-๑๓๒.

๓๗) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). “การยอมรับผลิตภัณฑผ้าไหมมัดหมี่ลายเรขศิลป์ส่วน
 ประดับของปราสาทขอมในเขตอีสานใต้ ประเทศไทย”. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏบุรีรัมย์. ๑๑(พิเศษ การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัยครั้งที่ ๔). หน้า ๔๖-
 ๕๓.

๓๘) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). “การเปลี่ยนค่าน้ำหนักด้วยสีไหมเส้นยืนในผ้าไหม
 มัดหมี่” รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาทั่วประเทศ
 ครั้งที่ ๑๑. หน้า ๔๑๓-๔๑๙.

๓๙) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และพิพัฒน์ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). “สภาวะน่า
 สบายในสิมอีสาน”. วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
 ๗(๒). หน้า ๑-๑๐.

๔๐) สำคัญ ฮ่อบรรทัด, สมบัติ ประจัญสานต์ และดร.สวิน วงศ์ประเมษฐ์. (๒๕๖๐). “การ
 วิเคราะห์การแปลงเมทริกซ์ของลายมัดหมี่ที่ใช้เทคนิคการค้นแบบหมี่ลาว”. รายงานสืบเนื่องการ
 ประชุมทางวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๕๕. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า ๑-๑๐.

๔๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๐). “การกำหนดขนาดพื้นที่สังฆกรรมตามพุทธบัญญัติ”.
 เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ โสมภูมิ ครั้งที่ ๓ ภูมิปัญญาสู่อนาคต: Wisdom for the
 Future เครือข่ายสถาบันการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ๘ สถาบัน. หน้า ๑๐๙-๑๒๐.

๔๒) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์.
 (๒๕๖๐). “การศึกษาศักยภาพสิมวัดท่าเรือ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน”.
 เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ โสมภูมิ ครั้งที่ ๓ ภูมิปัญญาสู่อนาคต: Wisdom for the
 Future เครือข่ายสถาบันการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ๘ สถาบัน. หน้า ๔๕-๕๔.

๔๓) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์.
 (๒๕๖๑). “การสำรวจสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยบูรณาการการเรียนรู้ กรณีศึกษา อุโบสถพื้นถิ่นวัด
 สนวนใน จังหวัดบุรีรัมย์”. รายงานการประชุมวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๔
 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร. หน้า ๕๕๗-๕๖๒.

๔๔) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์ และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๖๑). “การพัฒนา
 ฝ้ายบ้านสำเร็จรูปจากงานหัตถกรรมกก”. รายงานการประชุมวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
 ระดับชาติ ครั้งที่ ๔ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร. หน้า ๔๒๔-๔๒๘.

๔๕) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา. (๒๕๖๑). “สถานภาพ
 ผลงานวิชาการการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์”. รายงานการประชุมวิชาการ
 เทคโนโลยีอุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๔ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร.
 หน้า ๖๖๕-๖๗๒.

๔๖) กฤษณ์ ปิตาทะสังข์, วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์ และปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา.
 (๒๕๖๑). “สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้สิมวัดหนองบัวเจ้าป่าเป็นฐาน กรณีศึกษา วัด
 หนองบัวเจ้าป่า อำเภอสตึก จังหวัด บุรีรัมย์”. รายงานการประชุมวิชาการทางการออกแบบ

สร้างสรรค์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า ๑๘๗-๑๘๖.

๔๗) สมบัติ ประจัญศานต์, วิสาข์ แผงเวียง, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา. กฤษณ์ ปิตาทะสังข์ และ ดนัย นิลสกุล. (๒๕๖๑). “ประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ ๕”. วารสารวิชาการ รมยสาร. ๑๖(ฉบับพิเศษ ม.ค.-เม.ย.). หน้า ๒๘๕-๓๐๗.

๔๘) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๒). “ผ้าพันคอพิมพ์ลายเรขศิลป์จากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมกับการยอมรับผลิตภัณฑ์”. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ๓๙(๓). หน้า ๒๐-๓๒.

๔๙) สมบัติ ประจัญศานต์. (ม.ป.ป.). “การสร้างคุณค่าและมูลค่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านสินค้าที่ระลึก”. คู่มือพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวให้ชุมชน. หน้า ๔๗-๖๒.

๕๐) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๓). “กระบวนการเรียนรู้การออกแบบและผลิตผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ หมู่บ้านท่องเที่ยวไหม จังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. ๑๒(๒). หน้า ๑๓๒-๑๔๓.

๕๑) สมบัติ ประจัญศานต์, วิสาข์ แผงเวียง และปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา. (๒๕๖๓). “ฐานข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารมนุษยสังคมสาร. ๑๘(๑). หน้า ๑-๓๒.

๕๒) สมบัติ ประจัญศานต์. “การออกแบบลายมัดหมี่จากเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดแบบวิมานแทน”. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๗(๒). หน้า ๗๙-๘๗.

บทความประกอบงานสร้างสรรค์

๑) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๐). “ก้านขดจากลายประดับขอมสู่งานไหมมัดหมี่”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ โฮมกูมิ ครั้งที่ ๓. ขอนแก่น : เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ๘ สถาบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, หน้า ๑๗-๒๗.

๒) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๐). “ผังพื้นปราสาทขอมสู่งานไหมมัดหมี่”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ โฮมกูมิ ครั้งที่ ๓. ขอนแก่น : เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ๘ สถาบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, หน้า ๒๙-๓๘.

๓) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๑). “ไหมมัดหมี่ในผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือหนัง”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการทางการออกแบบสร้างสรรค์ระดับชาติ Thailand design and research conference งาน TDR-Con ๒๐๑๘: Thailand Design and Research Conference ๒๐๑๘ ประจำปี ๒๕๖๑. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า ๒๓๕-๒๔๒.

๔) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๖๑). “โพธิ์จักรพรรดิ เครื่องแขวนไทยดอกไม้สด : จากงานประณีตศิลป์สู่ลายมัดหมี่”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการทางการออกแบบสร้างสรรค์ระดับชาติ Thailand design and research conference งานTDR-Con ๒๐๑๘: Thailand Design and Research Conference ๒๐๑๘ ประจำปี ๒๕๖๑. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า ๒๒๗-๒๓๓.

ตำรา

ตำรา เอกสารประกอบการสอน จำนวน ๙ เรื่อง ดังนี้

๑) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๐). การออกแบบสถาปัตยกรรม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๘๓ หน้า.

๒) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๕). การประมาณราคาการก่อสร้างบ้านพักอาศัย. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๓๕๕ หน้า.

๓) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๘). การประมาณราคาการก่อสร้างบ้านพักอาศัย. ฉบับปรับปรุง . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๓๕๕ หน้า.

๔) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๓). การเตรียมงานวิจัยทางสถาปัตยกรรม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๗๐ หน้า.

๕) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๘). การเตรียมงานวิจัยทางสถาปัตยกรรม. ฉบับปรับปรุง . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๖๙ หน้า.

๖) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๑). ๙ วัด ๙ อุโบสถพื้นถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๙๘ หน้า.

๗) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๔๙). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเทคโนโลยีอาคาร ๓. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๓๑ หน้า.

๘) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๔). เอกสารคำสอน การเตรียมงานวิจัยทางสถาปัตยกรรม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๓๑๓ หน้า.

๙) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๑). เอกสารคำสอน การสำรวจสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๙๘ หน้า.

๑๐) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๒). คู่มือการออกแบบลายมัดหมี่และออกแบบผืนผ้าสีทางสายตา. บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์. ๒๑ หน้า.

๑๑) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๓). คู่มือโครงการถ่ายทอดเทคนิคการออกแบบผืนผ้าสีทางสายตาในผ้าไหมมัดหมี่ สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวไหม จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๔๐ หน้า.

๑๒) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๔). คู่มือโครงการถ่ายทอดความรู้เทคนิคออกแบบโครงสร้างในผ้าไหมมัดหมี่ร่วมสมัยเพื่อเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๖๐ หน้า.

๑๓) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๔). คู่มือเทคนิคการออกแบบลายพรา่เลื่อนในงานไหมมัดหมี่. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๔๖ หน้า.

๑๔) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๔). สูจิบัตรนิทรรศการผลงานสร้างสรรค์งานศิลป์ พรา่เลื่อนในงานไหมมัดหมี่. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๓๗ หน้า.

๑๕) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๕). คู่มือถ่ายทอดความรู้การฟื้นฟูไหมมัดหมี่ไทยเขมรอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๓๘ หน้า.

๑๖) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๖๖). ไหมมัดหมี่ลายพรา่เลื่อน. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย ๒๕๐๙. ๑๖๗ หน้า.

ผลงานวิจัย

๑) สมบัติ ประจัญศานต์, นันทนัช พิเชฐวิทย์, พันธุ์ศักดิ์ พวงพันธ์, กรรตน์ พวงพันธ์, รุ่งฤดี อนุสรณ์ และสมเกียรติ ศรีปัดดา. (๒๕๔๕). **โครงการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์** เสนอต่อ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติร่วมกับสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

๒) สมบัติ ประจัญศานต์, ณัชชอิสร์ ศรีสุขพรชัย และณัฐพล ตริรัตน์กุล. (๒๕๔๕). **โครงการจัดทำผังแม่บททางกายภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**. เสนอต่อสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

๓) สมบัติ ประจัญศานต์, นันทนัช พิเชฐวิทย์, พันธุ์ศักดิ์ พวงพันธ์, กรรตน์ พวงพันธ์ และ รุ่งฤดี อนุสรณ์. (๒๕๔๖). **โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงจำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

๔) สมบัติ ประจัญศานต์, นันทนัช พิเชฐวิทย์, รุ่งรัตน์ หัตถกรรม และวัชระ วชิรภัทรกุล. (๒๕๔๖). **โครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. เสนอต่อ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕) สมบัติ ประจัญศานต์, นันทนัช พิเชฐวิทย์, รุ่งรัตน์ หัตถกรรม และวัชระ วชิรภัทรกุล. (๒๕๔๗). **โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ระดับในผ้าทอพื้นบ้าน กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ บ้านหนองตาไก่ ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๖) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๔๗). **โครงการวิจัยประเมินผลกลุ่มอาชีพสหกรณ์ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ปี พ.ศ.๒๕๔๔-๒๕๔๕** กรณีศึกษา: ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย. เสนอต่อ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๗) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ และสมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๔๘). **โครงการวิจัยประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดบุรีรัมย์ (ADP) อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๘) สมบัติ ประจัญศานต์. (๒๕๔๘). **โครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OPC ปี ๒๕๔๗** การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ กลุ่มแม่บ้านประชาสามัคคี หมู่ที่ ๕ ตำบลรอบเมือง กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านวังใหม่ ตำบลกกโพธิ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าห่มทอมือกลุ่มแม่บ้านประชาสามัคคี หมู่ที่ ๑ ตำบลรอบเมือง และกลุ่มสตรีทอผ้าตำบลภูเขาทอง อำเภอนางรอง จังหวัดร้อยเอ็ด. เสนอต่อ คณะอนุกรรมการมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ในคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๙) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๔๙). **โครงการวิจัยสภาพการอนุรักษ์อุโบสถพื้นถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๐) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, ผดุงชาติ ยั่งยืน และสมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๐). **โครงการวิจัยประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดสุรินทร์ (ADP) อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์**. เสนอต่อ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๑) สมบัติ ประจัญสานต์, ดนัย นิลสกุล และจักรกริช พรหมราชภูริ. (๒๕๕๐). **โครงการวิจัยแนวทางการจัดการภูมิสถาปัตยกรรมทางการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้**. เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แล้วเสร็จปี พ.ศ.๒๕๕๐. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๒) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ และสมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๒). **โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการงานพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน**. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๑. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๓) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๒). **โครงการวิจัยแนวทางพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน**. เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๔) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ และสมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๒). **โครงการสังเคราะห์วิจัยการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืนเขตชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. เสนอต่อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๓. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๕) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, สมบัติ ประจัญสานต์ และสุจิตรา ยางนอก. (๒๕๕๒). **โครงการวิจัยรูปแบบวิธีการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับนักศึกษาปริญญาโท จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการทำวิทยานิพนธ์ ของนิสิตนักศึกษาปริญญาโท พื้นที่ภาคอีสาน (CBMAG : Community Based Master Research Grant) . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๖) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, สมบัติ ประจัญสานต์, สุจิตรา ยางนอก และขวัญภา ศิริไพศาลกุล. (๒๕๕๒). **โครงการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการด้านท่องเที่ยวอุทยานลำน้ำมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๗) อนันต์ ลิขิตประเสริฐ, สมบัติ ประจัญสานต์, สุจิตรา ยางนอก และขวัญภา ศิริไพศาลกุล. (๒๕๕๓). **โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของรัฐบาล**. เสนอต่อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๓. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๘) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๔). **โครงการพัฒนาและวิจัยเพื่อสุขภาวะชุมชนอยู่ดีมีสุขปีที่๑**. เสนอต่อสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคู อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๑๙) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๔). โครงการวิจัยพัฒนาต้นแบบลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติ จากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๐) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๕). โครงการวิจัยอัตลักษณ์ผ้าทอบุรีรัมย์. เสนอต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๕). โครงการวิจัยการออกแบบลวดลายผ้าทอพื้นบ้านจาก ต้นแบบลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๒) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๖). โครงการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในจังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๓) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๖). โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๖). โครงการวิจัยการออกแบบลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติ จากลวดลายส่วนประดับของปราสาทหินพิมายในจังหวัดนครราชสีมา. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๕) สมบัติ ประจัญสานต์, นลินทิพย์ พิมพ์กัณฑ์, คคนางค์ ช่อชู และฟ้าประทาน เต็มขุนทด. (๒๕๕๖). โครงการวิจัยแนวทางพัฒนาสุขภาพระดับสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยจรเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๖) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๖). โครงการวิจัยแนวทางจัดสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พื้นที่ในลุ่มน้ำห้วยจรเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๗) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และพิพัฒน์ ประจัญสานต์. (๒๕๕๖). โครงการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสภาพสบาย : กรณีศึกษา อุโบสถในจังหวัดบุรีรัมย์ เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๘) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๗). โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ปีที่ ๒. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒๙) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๗). โครงการวิจัยการยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลาย ลวดลายเรขศิลป์จากส่วนประดับปราสาทขอม. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๐) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). โครงการวิจัยการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ที่มีลวดลาย เรขศิลป์จากผังพื้นของปราสาทในเขตอีสานใต้ ประเทศไทย เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการ

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๑๘๖ หน้า.

๓๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). **โครงการวิจัยการออกแบบโครงสร้างในผ้าไหมมัดหมี่ร่วมสมัย**. เสนอต่อ เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๒) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์ และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๘). **โครงการวิจัยพัฒนาสื่อสารสนเทศชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอูโบสถ์พื้นถิ่นที่สร้างสภาพสบาย : กรณีศึกษา อูโบสถ์ในจังหวัดบุรีรัมย์** เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๓) วิสาข์ แผงเวียง, สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๘). **โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ปีที่ ๓**. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๘). **โครงการวิจัยการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่จากลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอมในเขตอีสานใต้**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๕) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และพิพัฒน์ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). **โครงการวิจัยภูมิปัญญาการวางทิศทางอาคารสิมอีสาน กรณีศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๖) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). **โครงการวิจัยภูมิปัญญาการกำหนดพื้นที่ภายในสิมอีสาน**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๗) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๕๙). **โครงการวิจัยการพัฒนาสินค้าผ้าไหมมัดหมี่เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ : อิทธิพลของสีไหมเส้นยืนในงานผ้าไหมมัดหมี่** เสนอต่อ เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๘) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์, สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๙). **โครงการวิจัยแนวทางการจัดการสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์** เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓๙) สำคัญ อ้อบรรทัด, สมบัติ ประจัญสานต์ และดร.สวีน วงศ์ประเมษฐ์. (๒๕๕๙). **โครงการวิจัยภูมิปัญญาการก่อรูปของลายมัดหมี่**. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๐) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์, สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียงและกฤษณ์ ปิตาทะสังข์. (๒๕๕๙). **โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การ**

บริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ปีที่ ๔.
บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๑) สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, วิสาข์ แผงเวียง, กฤษณ์ พิตาหะสังข์. และ
दनัย นิลสกุล. (๒๕๖๐). โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน
การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยี
สถาปัตยกรรม ปีที่ ๕. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๒) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, สมบัติ ประจัญสานต์, กฤษณ์ พิตาหะสังข์ และวิสาข์ แผงเวียง.
(๒๕๖๐). โครงการวิจัยการสำรวจสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภายใต้การเรียนรู้แบบบูรณาการ :
กรณีศึกษาสิมวัดกลางนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
(วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๓) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๐). โครงการวิจัยออกแบบผ้ามัดหมี่โดยการผสมสีด้วย
สายตา. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.

๔๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๐). โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่โดยการเปลี่ยน
ค่าน้ำหนักของสีด้วยเส้นยืนสีกลาง. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๕) วิสาข์ แผงเวียง, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, สมบัติ ประจัญสานต์ และกฤษณ์ พิตาหะสังข์.
(๒๕๖๐). โครงการวิจัยการพัฒนาผ้าบ้านสำเร็จรูปจากหัตถกรรมกก. เสนอต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๖) กฤษณ์ พิตาหะสังข์, สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา และวิสาข์ แผงเวียง.
(๒๕๖๐). โครงการวิจัยสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้สีเป็นฐาน กรณีศึกษา สิมวัด
หนองบัวเจ้าป่า อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
(วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔๗) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๐). โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่หลายส่วนประดับ
ทางสถาปัตยกรรมของปราสาทขอม ในประเทศกัมพูชา. บุรีรัมย์ : ศูนย์เอกสารซีพี.

๔๘) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๐). โครงการวิจัยลวดลายผัดพื้นปราสาทขอมในผ้าไหม
มัดหมี่. บุรีรัมย์ : ศูนย์เอกสารซีพี.

๔๙) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๑). โครงการวิจัยผ้าพันคอไหมมัดหมี่หลายจำหลักจาก
ปราสาทขอม พัฒนาสู่สินค้า ECO Premium OTOP. เสนอต่อโครงการ Innovation Hubs เพื่อ
สร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของประเทศตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐ กลุ่มเรื่องเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ (Creative Economy) . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๐) สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง และปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา. (๒๕๖๑). โครงการ วิจัย
ฐานข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน. เสนอต่อ สำนักงาน
คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๑). **โครงการวิจัยออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายเครื่องแขวนไทยดอกไม้สด.** เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๒) สมบัติ ประจัญสานต์, ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, วิสาข์ แผงเวียง, กฤษณ์ ปิตาทะสังข์ และ ดนัย นิลสกุล. (๒๕๖๑). **โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ปีที่ ๖.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๓) ปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา, สมบัติ ประจัญสานต์, วิสาข์ แผงเวียง, กฤษณ์ ปิตาทะสังข์ และ ดนัย นิลสกุล. (๒๕๖๒). **โครงการประเมินความสำเร็จของโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ปีที่ ๗.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๔). **แผนงานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสู่สินค้าสร้างสรรค์เชิงนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเขตชีวมณฑลภูเขาไฟทั้ง ๖ ลูกในจังหวัดบุรีรัมย์.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๕) รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, สมบัติ ประจัญสานต์, พุทธชาติ ลิ้มศิริเรืองโร และณัฐวุฒิ ทะนันไธสง. (๒๕๖๔). **โครงการวิจัยการสร้างตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้เขตชีวมณฑลภูเขาไฟ ๖ ลูก จังหวัดบุรีรัมย์.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๖) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๕). **โครงการวิจัยเทคนิคการออกแบบลายแบบพราเถียนในงานไหมมัดหมี่.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๗) สมบัติ ประจัญสานต์ และพิพัฒน์ ประจัญสานต์. (๒๕๖๕). **โครงการวิจัยการฟื้นฟูผ้ามัดหมี่ไทยเขมรอำเภอ ประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕๘) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๖). **โครงการวิจัยยกระดับงานสร้างสรรค์ไหมมัดหมี่ลายพราเถียน.** บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานการออกแบบสร้างสรรค์สู่สาธารณะ

๑) ปี พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับคัดเลือกจากเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นตัวแทนนำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัย “การออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอม จังหวัดบุรีรัมย์” ในงานการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ประจำปี ๒๕๕๖ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ โรงแรมสามพรานริเวอร์ไซด์ นครปฐม.

๒) ปี พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้ร่วมนำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัย “การออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์ ๒ มิติจากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอม จังหวัดบุรีรัมย์” ในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๕๖ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ เซ็นทรัลเวิลด์ แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

๓) สมบัติ ประจักษ์ศานต์. (๒๕๕๗). “ไหมมัดหมี่ลายเรขศิลป์จากปราสาทขอม.” **วารสารฉบับพิเศษราชภัฏมทรพัฒนารวมครบถ้วนสมัยอีสานใต้สู่อาเซียน**. ๑๔-๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. หน้า ๓๙-๔๓.

๔) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ให้ร่วมนำเสนอนิทรรศการผลงานออกแบบสร้างสรรค์ “ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์จากส่วนประดับทางสถาปัตยกรรมของปราสาทขอม ” ในงานวันนักประดิษฐ์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ ศูนย์การประชุม อิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

๕) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้นำเสนอนิทรรศการวิจัย เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสภาวะสบาย ทัศนศึกษา : อุโบสถพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ” ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา ครั้งที่ ๒ โดยความร่วมมือของ ๗๐ มหาวิทยาลัย HERP CONGRESS II (The Second Higher Education Research Promotion Congress) ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

๖) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้นำเสนอนิทรรศการวิจัย เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสภาวะสบาย ทัศนศึกษา : อุโบสถพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ” ในการประชุมในงานมหกรรมอุดมศึกษา ๒๕๕๗ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

๗) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้นำเสนอนิทรรศการวิจัย เรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสภาวะสบาย ทัศนศึกษา : อุโบสถพื้นถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ” ในการประชุมในงานมหกรรมอุดมศึกษา ๒๕๕๗ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

๘) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นำเสนอโปสเตอร์ผลงานวิจัย “การออกแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์จากลวดลายส่วนประดับของปราสาทขอม” ในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๕๗ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ระหว่างวันที่ ๗-๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ณ เซ็นทรัลเวิลด์ แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

๙) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ นำเสนอโปสเตอร์ผลงานวิจัย “ภูมิปัญญาการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสภาวะสบาย ทัศนศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์” ในงานประชุมวิชาการโครงการวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่นวัตกรรมด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ “Cheinno Congress II” ในวันที่ ๑๙-๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดโดยสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ณ ห้องประชุมสุพรรณิการ์ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๑๐) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์งานศิลป์ “ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายเรขศิลป์จากฝั่งพื้นของปราสาทขอม ” ในรูปแบบนิทรรศการในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ (National and International Research Conference ๒๐๑๕ : NIRC๒๐๑๕) ในงานมหกรรมราชภัฏบุรีรัมย์วิชาการและวัฒนธรรมนานาชาติ (Buriram Rajabhat International Conference and Cultural Festival ๒๐๑๕ : BRICC Festival ๒๐๑๕) จัดโดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๑๑) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ รองศาสตราจารย์ สมบัติ ประจัญสานต์ อาจารย์ วิสาข์ แผงเวียง และ อาจารย์ พิพัฒน์ ประจัญสานต์ ได้นำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัยเรื่อง **ภูมิปัญญาท้องถิ่นทิศทางการวางลิมนอีสาน กรณีศึกษา : จังหวัดบุรีรัมย์** ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา ครั้งที่ ๒ โดยความร่วมมือของ ๗๐ มหาวิทยาลัย HERP CONGRESS IV (The Fourth Higher Education Research Promotion Congress) ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๘-๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

๑๒) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ร่วมแสดงผลงานการสร้างสรรควิชาการทำงานศิลป์ เรื่อง ผ้าไหมมัดหมี่ลาย ผังพื้นของปราสาทขอมในเขตอีสานใต้ ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ระดับชาติและนานาชาติ "ศิลปการวิจัยและสร้างสรรค์ ครั้งที่ ๙ : บูรณาการศาสตร์และศิลป์" ในวันที่ ๑๑ - ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา และหอศิลป์สนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

๑๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับการคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ให้นำเสนอผลงานในรูปแบบนิทรรศการผลงานวิจัยด้านการออกแบบพัฒนาผ้าไหมมัดหมี่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๙ ของรองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์ ในการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๑ ในระหว่างวันที่ ๑๙ -๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารสุรพัฒน์ ๒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

๑๔) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนถึงแนวคิดการออกแบบและผลงานผ้าไหมมัดหมี่ลายผังพื้นปราสาทขอม และตีพิมพ์บทสัมภาษณ์ ดังนี้

วีรศักดิ์ จันทร์ส่งแสง. (๒๕๖๐). “ศาสนสถานโบราณในงานใหม่”. POSTTODAY. ๑๔(๕,๐๙๙) ๒๒ มกราคม. หน้า B๓.

๑๕) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับคัดเลือกให้นำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัยเรื่อง “ภูมิปัญญาการกำหนดพื้นที่ภายในลิมนอีสาน” ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา ครั้งที่ ๕ (The ๕th Higher Education Research Promotion Congress : HERP Congress V) จัดโดยสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ ๒-๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

๑๖) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จัดแสดงผลงานวิจัยแบบนิทรรศการ “ภูมิปัญญาการก่อรูปของลายมัดหมี่” คณะนักวิจัย ประกอบด้วย สำคัญ อ้อบรรทัด สมบัติ ประจัญสานต์ และดร.สวี วงศ์ประเมษฐ์ ในการประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา ครั้งที่ ๕ (The ๕th Higher Education Research Promotion Congress : HERP Congress V) จัดโดยสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างวันที่ ๒-๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

๑๗) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จัดแสดงผลงานออกแบบสร้างสรรค์ ลวดลายผ้ามัดหมี่ “ผังพื้นปราสาทขอมสู่งานไหมมัดหมี่” จำนวน ๓ ผลงาน และ “ก้านขดจากลายประดับขอมสู่งานไหม

มัดหมี่”จำนวน ๓ ผลงาน ในนิทรรศการแสดงผลงานสร้างสรรค์ ประชุมวิชาการระดับชาติ โสมภูมิ ครั้งที่ ๓ จัดโดย เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ๘ สถาบันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในวันที่ ๑๗-๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๑๘) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับการคัดเลือกจากเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)ให้นำผลงานวิจัยเชิงออกแบบสร้างสรรค์ ผ้าไหมมัดหมี่ลายส่วนประดับปราสาทหอม จัดแสดงในงานตลาดนัดเปิดโลกผลงานวิจัยและนวัตกรรม ครั้งที่ ๒ ณ อาคารประชณีย์กลางบางรัก ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

๑๙) ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ รองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญสานต์ ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)ให้นำผลงานวิจัยเชิงออกแบบสร้างสรรค์ผ้าไหมมัดหมี่ลาย ผังพื้นปราสาทหอมเขตอีสานใต้ ประเทศไทย จัดแสดงในงานตลาดนัดเปิดโลกผลงานวิจัยและนวัตกรรม ครั้งที่ ๒ ณ อาคารประชณีย์กลางบางรัก ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

๒๐) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้คัดเลือกจากโครงการศูนย์กลางนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของประเทศตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐S ภายใต้โครงการ Innovation Hubs เครือข่ายอีสานใต้ โดยนำผลงาน “ผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทหอม พัฒนาสู่สินค้า ECO Premium OTOP” ร่วมจัดแสดงนิทรรศการ ในงาน STYLE APRIL ๒๐๑๘ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑ Hall ๑๐๕ ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา จัดโดย กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๒๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้รับเชิญให้จัดแสดงนิทรรศการผลงานวิจัยการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ ๒ โครงการวิจัยในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ (National and International Research Conference ๒๐๑๘ : NIRC๒๐๑๘) ในงานมหกรรมราชภัฏบุรีรัมย์ วิชาการและวัฒนธรรมนานาชาติ ครั้งที่ ๒ (Buriram Rajabhat International Conference and Cultural Festival II BRICC Festival ๒๐๑๘) จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในวันที่ ๑๔-๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้คัดเลือกจากโครงการศูนย์กลางนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของประเทศตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐S ภายใต้โครงการ Innovation Hubs เครือข่ายอีสานใต้ โดยนำผลงาน “ผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทหอม พัฒนาสู่สินค้า ECO Premium OTOP” ร่วมจัดแสดงนิทรรศการ ในงานThailand Innovation Hubs ๔.๐S ระหว่างวันที่ ๔ - ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ รอยัล พารากอนฮอลล์ ชั้น ๕ ศูนย์การค้าสยาม พารากอน

๒๓) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้รับเชิญให้จัดแสดงนิทรรศการผลงานวิจัยการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ ใน โครงการ "Innovation Hubs Creative Economy เศรษฐกิจสร้างสรรค์เครือข่ายวิจัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่คัดเลือกผลงานผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทหอม พัฒนาสู่สินค้า ECO Premium OTOP ในวันที่ ๓-๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ณ อาคารประชณีย์กลางบางรักTCDC กรุงเทพฯ

๒๔) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จัดแสดงผลงานสร้างสรรค์ "โพธิ์จักรพรรดี จากเครื่องแขวนไทยดอกไม้สดสู่งานไหมมัดหมี่" ในงานTDR-Con ๒๐๑๘: THAILAND DESIGN AND RESEARCH CONFERENCE ๒๐๑๘ การประชุมวิชาการทางการออกแบบสร้างสรรค์ระดับชาติ Thailand design and research conference ประจำปี ๒๕๖๑ ในวันที่ ๒๓-๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒๕) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้รับเชิญให้จัดแสดงผลงานการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทขอม ภายใต้โครงการ UCCN ในงาน "Creative Market: Think by Head, Made by Hand" นิทรรศการแบรนด์ของคนอีสาน ในวันที่ ๒๘-๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ ชั้น ๑ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซ่า ขอนแก่น จัดโดย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒๖) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับเชิญให้จัดแสดงนิทรรศการผลงานวิจัยการออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ใน โครงการวิจัยในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ (National and International Research Conference ๒๐๑๙ : NIRC๒๐๑๙) ในงานมหกรรมราชภัฏบุรีรัมย์ วิชาการและวัฒนธรรมนานาชาติ ครั้งที่ ๓ (Buriram Rajabhat International Conference and Cultural Festival III BRICC Festival ๒๐๑๙) จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒๗) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้คัดเลือกจากโครงการศูนย์กลางนวัตกรรมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของประเทศตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐S ภายใต้โครงการ Innovation Hubs เครือข่ายอีสานใต้ โดยนำผลงาน “ผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทขอม พัฒนาสู่สินค้า ECO Premium OTOP” ร่วมจัดแสดงผลงานในงาน Thailand Research Expo ๒๐๑๙ ระหว่างวันที่ ๗-๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์

๒๘) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทขอม ในรายการทุกทิศทั่วไทย ๑ เมษายน ๒๕๖๒ ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น.

จุฑามาศ ผูกโพธิ์. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๒, ๑ เมษายน). พัฒนาผ้าไหมมัดหมี่ จ.บุรีรัมย์. [ชุมชนทั่วไทย]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ Thai PBS.

๒๙) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานออกแบบลายมัดหมี่สมมาตร ในรายการทุกทิศทั่วไทย ๓ เมษายน ๒๕๖๒ ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS เวลา ๑๕.๓๐-๑๖.๓๐ น.

จุฑามาศ ผูกโพธิ์. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๒, ๓ เมษายน). พัฒนาลายมัดหมี่สมมาตร. [ชุมชนทั่วไทย]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ Thai PBS.

๓๐) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์สำคัญ ฮ่อบรรทัด และรองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญตานต์ เรื่อง การพัฒนาลายผ้ามัดหมี่สมมาตรประเภท pm บนกลุ่มสมมาตร ๒ มิติ ได้รับการเผยแพร่ผลงานวิจัยในเผยแพร่ในสื่ूपมอมองโลกมองเรา ของสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ทางช่อง ๒๘ SD เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒

บรรพต ธนาเพิ่มสุข. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๒, ๓๐ เมษายน). การพัฒนาลายผ้ามัดหมี่สมมาตร ประเภท pm บนกรุปสมมาตร ๒ มิติ. [มองโลกมองเรา]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ทางช่อง ๒๘ SD.

๓๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงาน เรื่อง การพัฒนาลายผ้ามัดหมี่สมมาตรประเภท pm บนกรุปสมมาตร ๒ มิติ ของผู้ช่วยศาสตราจารย์สำคัญ ฮ่อบรรทัด และรองศาสตราจารย์สมบัติ ประจัญศานต์ได้รับการเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

พัฒนาลายผ้าไทยด้วยทฤษฎีทางคณิตศาสตร์. (๒๕๖๒). เดลินิวส์. ๙ พฤษภาคม. หน้า ๒๓.

๓๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทขอม ในนิตยสารไม่ลองไม่รู้ ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒๑๔ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒

กองบรรณาธิการ. (๒๕๖๒). “ผ้าพันคอไหมมัดหมี่ลายจำหลักจากปราสาทขอม”. นิตยสารไม่ลองไม่รู้. ๑๙ (๒๑๔) พฤษภาคม. หน้า ๖๘-๖๙.

๓๓) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยสู่ชุมชน ในรายการหัวใจในลายผ้า ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS เวลา ๑๐.๐๐-๑๐.๓๐ น.เข้าถึงย้อนหลังจาก <https://www.youtube.com/watch?v=TLQpbBGySaw>

อัญชลี โปสุวรรณ. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๒, ๒๗ พฤษภาคม). ชุมชนนักร้องแบบแห่งบ้านนาโพธิ์. [หัวใจในลายผ้า]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ Thai PBS.

๓๔) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายจำหลักปราสาทขอมในรายการหัวใจในลายผ้า ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS เวลา ๑๐.๐๐-๑๐.๓๐ น. เข้าถึงย้อนหลังจาก https://www.youtube.com/watch?v=Po_eIoUhGq_w และ <https://program.thaipbs.or.th/watch/LOjHo๔>

อัญชลี โปสุวรรณ. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๒, ๑ กรกฎาคม). มัดหมี่ลายจำหลักปราสาทขอมจากช่างทอนาโพธิ์. [หัวใจในลายผ้า]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ Thai PBS.

๓๕) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายนกระเรียนในรายการหัวใจในลายผ้า ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ทางสถานีโทรทัศน์ Thai PBS เวลา ๑๐.๐๐-๑๐.๓๐ น.เข้าถึงย้อนหลังจาก <https://www.youtube.com/watch?v=uZoGD๕XG-๘>

อัญชลี โปสุวรรณ. (ผู้จัดรายการ). (๒๕๖๔, ๒๙ มีนาคม). มัดหมี่นภกระเรียนบ้านโคกเมืองเล่าเรื่องบุรีรัมย์. [หัวใจในลายผ้า]. กรุงเทพฯ : สถานีโทรทัศน์ Thai PBS.

๓๖) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายพราเลื้อน ในงาน ISAN CREATIVE FESTIVAL ๒๐๒๑ ระหว่างวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึง ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ ณ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) TCDC Khon Kaen จังหวัดขอนแก่น

๓๗) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายพราเลื้อน ในเทศกาลงานออกแบบกรุงเทพฯ ๒๕๖๕ (Bangkok Design Week ๒๐๒๒) ระหว่างวันที่ ๕-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน) เขตบางรัก กรุงเทพฯ

๓๘) ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เผยแพร่ผลงานออกแบบผ้าไหมมัดหมี่ลายพราเลื้อนในวารสาร THAISCIMAG

ฉัตรชัย เครือเสนา (บก.) (๒๕๖๕). มหัตศวรรษใหม่มัดหมี่ลายพราเลื้อน สู่แฟชั่นร่วมสมัย กระตุกใจคนรุ่นใหม่. *THAISCIMAG*, ๑(๑). หน้า ๓๔-๓๕.

ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์

๑) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๓). โครงการการถ่ายทอดเทคนิคการออกแบบผืนลายทางสายตาในผ้าไหมมัดหมี่ สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านท่องเที่ยวไหมจังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงชุมชน สังคม จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๒) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๓). การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้ผู้ประกอบการยุคใหม่ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือพื้นเมืองอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มุ่งสู่ตลาดออนไลน์. โครงการบริการวิชาการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๓) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๔). โครงการการการถ่ายทอดความรู้เทคนิคออกแบบโครงสร้างในผ้าไหมมัดหมี่ร่วมสมัยเพื่อเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ จังหวัดบุรีรัมย์. เสนอต่อโครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงชุมชน สังคมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๔) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๕). การฟื้นฟูผ้าไหมมัดหมี่ไทยเขมรอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. โครงการบริการวิชาการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

๕) สมบัติ ประจัญสานต์. (๒๕๖๖). โครงการการเพิ่มมูลค่าผ้าไหมมัดหมี่ทอมือของกลุ่มทอผ้าตำบลสายตะกู ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อพึ่งพาตนเอง. เสนอต่อสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ผลงานทรัพย์สินทางปัญญา

๑) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลิขสิทธิ์ประเภทงานศิลปกรรม จำนวน ๒๔ ผลงาน

- ๒) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ลิขสิทธิ์ประเภทงานศิลปกรรม จำนวน ๑๙๒ ผลงาน
- ๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ลิขสิทธิ์ประเภทงานศิลปกรรม จำนวน ๒๔๖ ผลงาน
- ๔) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ลิขสิทธิ์ประเภทงานศิลปกรรม จำนวน ๒๓ ผลงาน
- ๕) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายผ้า จำนวน ๖ ผลงาน
- ๖) ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายผ้า จำนวน ๑๐ ผลงาน
- ๗) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายบนวัสดุแผ่นผืน จำนวน ๑๔ ผลงาน
- ๘) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายบนแก้วน้ำ จำนวน ๒ ผลงาน
- ๙) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายบนกระตักน้ำ จำนวน ๑ ผลงาน
- ๑๐) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายบนวัสดุแผ่นผืน จำนวน ๑๐ ผลงาน
- ๑๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายผ้า จำนวน ๑๐ ผลงาน

ที่ปรึกษาโครงการ

- ๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ปรึกษาโครงการจัดทำระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Internal Control) สินค้าผ้าไหมมัดหมี่ขึ้นต้นแดงบุรีรัมย์ ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา
- ๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ปรึกษากิจการกรมให้คำปรึกษาแนะนำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่สากล ภายใต้โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่สากล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ (เฟส ๑) ให้กับผู้ประกอบการจำนวน ๕ กิจการในจังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์ ภายใต้โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา
- ๓) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ปรึกษากิจการกรมให้คำปรึกษาแนะนำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่สากล ภายใต้โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่สากล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ (เฟส ๒) ให้กับผู้ประกอบการจำนวน ๕ กิจการในจังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์ ภายใต้โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา
- ๔) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจระดับเติบโต (SME Regular Level) ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ของกระทรวงอุตสาหกรรม ให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจกลุ่มทอผ้าฝ้าย บ้านโคกเมือง ม. ๑๕
- ๕) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ปรึกษากิจการกรมให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ เพื่อจัดทำร่างต้นแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใหม่ และจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใหม่ ให้กับผู้ประกอบการจำนวน ๔ กิจการในจังหวัดสุรินทร์ ภายใต้โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา